

ГОДИШНИК

НА

СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”

ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

КНИГА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ

Том 1, 2008

ANNUAIRE

DE

L'UNIVERSITE DE SOFIA
„ST. KLIMENT OHRIDSKI”

FACULTE DE PHILOSOPHIE

LIVRE DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES
BIBLIOTHEQUES

Tome 1, 2008

СОФИЯ·2008·SOFIA

УНИВЕРСИТЕТСКО ИЗДАТЕЛСТВО „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”
PRESSES UNIVERSITAIRES „ST. KLIMENT OHRIDSKI”

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ
Доц. д-р *ТАТЯНА ЯНАКИЕВА* (отг. редактор), проф. д-р *АНИ ГЕРГОВА*,
доц. д-р *АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ*, доц. д. изк. н. *СИМЕОН НЕДКОВ*,
доц. д-р *НИНА ШУМАНОВА*, доц. д-р *ОЛЯ ХАРИЗАНОВА*,
доц. д-р *КРАСИМИРА ДАСКАЛОВА*

Посвещава се на
120-годишнината на първия български Университет,
на 85-годишнината
от преподаването на библиотечни дисциплини в него
и на 55-годишнината от създаването на специализирана Катедра.

С този Годишник се слага началото на едно издание, в което преподаватели, докторанти и студенти от бакалавърската и магистърската степен на специалността ще могат да публикуват свои изследвания в широкия спектър на съвременните библиотечно-информационни науки и което осигурява още една трибуна за изява на специалистите в тази област, каквато до този момент липсваше.

© Софийски университет „Св. Климент Охридски”

© Софийски университет „Св. Климент Охридски”
Философски факултет
2008
ISSN 1313-4256

СЪДЪРЖАНИЕ

<i>Татяна Янакиева.</i> Създаване и развитие на библиотечното образование в СУ „Св. Климент Охридски”. Специфика и интегритет в съобществото на университетските дисциплини.	5
ЛЕТОПИС	45
СТРОИТЕЛИ НА СЪВРЕМЕННОТО БИЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННО ОБРАЗОВАНИЕ В БЪЛГАРИЯ. ДОКЛАДИ ОТ НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ	
<i>Татяна Янакиева.</i> Тодор Боров – създател на модела на българското висше образование в областта на библиотечно-информационните науки.....	51
<i>Ани Гергова.</i> Марин Василев и преподаването на знания за книгата	63
<i>Мария Капитанова, Александър Димчев.</i> Библиотекознанието като учебна дисциплина в Софийския университет – приносът на Елена Кирова и Божана Троянова	71
<i>Нина Шуманова.</i> Традиции и модерност в разработването и преподаването на дисциплината „Теория на научната информация”	81
<i>Красимир Петков.</i> Сътрудничеството между Софийския университет и ЦИНТИ за подготовка на информационни специалисти	89
ЮБИЛЕЙ	
<i>Ани Гергова.</i> Размисъл и грижа за съдбата на българската книжовност. Обръщение на проф. дфн Ани Гергова към присъстващите на нейния 70-годишен юбилей	95
БИБЛИОГРАФИЯ	
<i>Весела Цокева, Татяна Янакиева.</i> Специалност Библиотечно-информационни науки. Трудове на преподавателите. Библиографски указател.....	105

CONTENTS

<i>Tatyana Yanakieva.</i> The Establishment and Development of Library Education at Sofia University. Specifics and Integrity in the University Curriculum.....	5
CHRONICLE.....	45
BUILDERS OF THE CONTEMPORARY LIBRARY AND INFORMATION EDUCATION. PAPERS FROM THE SCIENTIFIC CONFERENCE	
<i>Tatyana Yanakieva.</i> Todor Borov – the Founder of the Model of Bulgarian Higher Education in the Field of Bibliographic-Information Sciences.....	51
<i>Ani Gergova.</i> Marin Vassilev and the Study of Books.....	63
<i>Maria Kapitanova, Alexander Dimchev.</i> Library Science as a School Subject in the "St. Kliment Ohridski" University of Sofia.....	71
<i>Nina Shumanova.</i> Tendencies and Modernity in the Development and Teaching of the Discipline "Theory of Scientific Information". Twenty – five Years of Both Teaching and Research Work Carried out by Dr. Z. Petkova.....	81
<i>Krassimir Petkov.</i> The Collaboration between the University of Sofia and the Central Institute for Scientific and Technical Information (CISTI) in the Training of Information Specialists.....	89
ANNIVERSARY	
Thoughts and Concern about Bulgarian Literary Culture. Prof. Ani Gergova's Speech to the Guests at the Celebration of her 70 th Anniversary.....	95
BIBLIOGRAPHY	
<i>Vessela Tsokeva, Tatyana Yanakieva.</i> Library and Information Sciences Department. Works of Lecturers. Bibliographical Index.....	107

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КНИГА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
Том 1, 2008

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITE DE SOFIA „ST. KLIMENT OHRIDSKI“
FACULTE DE PHILOSOPHIE
LIVRE DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES BIBLIOTHEQUES
Tome 1, 2008

**СЪЗДАВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА БИБЛИОТЕЧНОТО
ОБРАЗОВАНИЕ В СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“.
СПЕЦИФИКА И ИНТЕГРИТЕТ В СЪОБЩЕСТВОТО НА
УНИВЕРСИТЕТСКИТЕ ДИСЦИПЛИНИ**

ТАТЯНА ЯНАКИЕВА

*Tatyana Yanakieva. THE ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT OF
LIBRARY EDUCATION AT SOFIA UNIVERSITY. SPECIFICS AND INTEGRITY
IN THE UNIVERSITY CURRICULUM*

Subject of this study are the issues related with the establishment, development, and tasks of library-informatics training at the University of Sofia, as a model of higher academic education. This model was shaped by the dominating academic paradigm within the academic community throughout various historical stages in its development.

The debate on library education, which began in the 19th century, saw its place within the circle of history and linguistics. The concept within the University for the training of librarians and archivist envisaged a specialization within the Faculty of History and Linguistics, stepping on previous humanitarian education. In the second half of the 20th century library science was already consolidated as a separate field and a specialized Chair in Library science was created. In this way postgraduate library education in Bulgaria was officially recognized, and graduates are professionally employed in research libraries.

A new transformation set in the educational model with a view of training specialists for the system of scientific and technical information, in the 60s of the 20th century, calling for a double academic training – training in a branch and library training. The subject at the University of Sofia underwent a restructuring with a

specialization with a scientific information profile. Post graduate specialization and re-training, has been introduced, carried out jointly with a Training Center in Informatics with the University of Sofia and the Central Institute of Scientific and Technical Information (CISTI). The characteristic national specifics of the Bulgarian curricula are as follows: continuity on the training of archivist specialists, library-bibliography and informatics specialists, an early transition from library training to library-informatics education, maintaining the position of higher librarianship education within the university curriculum.

The new paradigm of LIS education took shape at the end of the 20th and beginning of the 21st century. The restored subject of Library information science (1993) has been working to defend its new position in the academic community with its curriculum, aiming to achieve the educational aims with the university environment – an interdisciplinary synthesis, inner-institutional mobility of the teaching staff, in order to maintain higher professional standards. This new paradigm is directed to the integration of LIS education in Bulgaria – an European education area and towards the free movement of lecturers and students.

Началото

Предмет на това изследване са въпросите, свързани със създаването, развитието и проблемите на библиотечното образование в Софийския университет като модел на висшето образование в тази област. Моята теза е, че Университетът като общност на науките и на научното познание в неговата цялост създава философия на библиотечното образование, в която идеята за интегритет е доминираща. Вписването му в когнитивната верига преминава през доминиращата научна парадигма в академичната общност през различните исторически етапи от нейното развитие. И именно тя определя конкретните задачи на висшето университетско библиотечно образование не просто като усвояване на професионални компетентности, а като система, която трябва да възпита и създаде онзи библиотекар, който има свое специфично място в научния и образователен процес. С други думи, става дума за организация на знанието и на неговото преподаване с изграждане на съответстваща инфраструктура. В България идеята за библиотечното образование в структурата на Университета съпътства неговото създаване в края на XIX в.

Знаниевият процес се нуждае от непрекъснато запазване с творби на световната научна мисъл, което означава издирване и комплектуване на книги и периодични издания, тяхната каталогизация, съхранение и осигуряване на достъп на академичната общност до тези произведения. Не случайно на поста „библиотекар” в първата висша

образователна институция в нашата страна се назначават българи, завършили своето образование в чужбина, владеещи по няколко чужди езика, личности с богата обща култура, с опит и познания за работата на чуждестранните научни библиотеки. Двама от създателите на българското Висше училище, бъдещия български университет, са и първите библиотекари в него – Александър Теодоров-Балан през 1888 г. и Любомир Милетич за времето от 1889 до 1896 г. И за двамата библиотекарската длъжност е вход към академичната кариера, а библиографията – съществен дял от тяхната изследователска дейност. Преди да застане на преподавателската катедра Александър Теодоров-Балан е започнал „да бере книгописно градиво”, както той сам изповядва¹, за да предостави на българската наука събрана, описана и систематизирана печатната българска книжнина, продукт на интелектуалните усилия на българите. Любомир Милетич ръководи университетската библиотека цели седем години². С верен усет за организацията на учебния процес във Висшето училище³ и с желание да приобщи към научните дирения младото поколение, Л. Милетич се заема с организацията на Славянския семинар към Историко-филологическия факултет. В неговите „Известия” за първи път се публикува поредица от библиографски указатели в областта на славянското езикознание, литература, етнография и фолклор. А самият Милетич в края на XIX и началото на XX в. се включва като библиограф в международната система за библиографска информация в областта на славянската филология и предоставя данни за българските публикации в тази научна област⁴.

Първото десетилетие от живота на българското висше образователно учреждение⁵ е свързано с изграждането на неговата структура. Създадени са три факултета – Историко-филологически, Физико-математически и Юридически. През 1894 г. Министерството на народната просвета подготвя „Закон за Висшето училище” (20 декември 1894 г.), в който е регламентирана дейността и управлението на институцията, правата и задълженията на преподавателите и студентите. Въз основа на този Закон Академичният съвет (АС) разработва учебен план, в който са фиксирани научните дисциплини по катедри за всеки факултет. Подготвен е и подробен „Правилник”. В него са посочени задачите на различните научни институти към трите факултета на Висшето училище. Регламентирана е дейността на семинарите по славянска филология, история и право, където „студентите е трябвало да се приучат към самостоятелна научна работа чрез четене и обсъждане на реферати”⁶. Съгласно „Правилника” длъжността „библиотекар” в Университетската библиотека не трябва

да се изпълнява по съвместителство от университетски преподавател, а да се възложи на компетентен специалист. Първата и най-важна задача на бъдещия уредник е да разработи правилник на библиотеката като важно структурно звено на Университета и като участник в образователния процес.

През 1897 г. АС обявява конкурс за библиотекар във Висшето училище в София, на който се явяват дванадесет кандидати. Според управителното тяло на Училището единствен Стоян Аргиров отговаря на високите изисквания – да „владее науката си” (т.е. библиотекознанието) и да има библиотечна практика. В очакване на новото „начално лице” известният А. Теодоров-Балан, комуто временно е поверена отговорността за библиотеката, се заема с редица организационни задачи. В свое писмо до Ст. Аргиров от 22 декември 1896 г. той изброява предприетите инициативи: „Съставил съм и обявил вече временна наредба за вътрешната и външна служба на библиотеката; избирахме между няколко кандидати и лице, което да води кореспонденцията с външните книжарски фирми, ала изборът ни не е твърде честит; добре, че лицето е назначено само временно. Завързах сношения с книжарски фирми от Липиска (Лайпциг – бел. Т. Я.), Париж, Прага, Цили (Целе, Словения – бел. Т. Я.), Букурещ; с Русия направо не е възможно да се работи. От тия фирми имам хубави предложения за доставка на издания за Висшето училище и на някои вече направих поръчки за списания и книги. Бързах да се сдобия и с всички тефтери за библиотеката, съставени по една система, но Държавната печатница нямаше време да ми послужи; работата е, че нямаме още пълен и добър инвентар на библиотеката! През тия ваканции, ако мога да изработя още и наредбата за писалищната служба, за каталогизацията и за набавките в библиотеката, ще ми бъде много драго, че ще бъде улеснил колко-годе задачата на бъдещия наш библиотекар”⁷.

Думите на Балан показват, че стремежът на академичната общност е организацията на библиотеката във Висшето училище да се съобразява с изискванията на съвременната библиотечна наука. Стоян Аргиров е човекът, който се заема да реализира такава програма за развитието на библиотеката. Опрян на практическия опит, който е натрупал като ръководител на Пловдивската народна библиотека, и на своята добра теоретична подготовка, той пристъпва в най-престижната българска академична институция като автор на първия теоретичен труд по библиотекознание в България – „Ръководство за уреждане на народни, общински, ученически и частни библиотеки” (Пловдив, 1898 г.). В 1900 г. АС одобрява подготовения от Ст. Аргиров „Правилник за

работата на университетската библиотека”⁸, с което организацията на библиотечната дейност е поставена на здрави основи.

В началото на века Висшето училище се готви за най-важната промяна в своята история – признаването му за университет. През 1904 г. Народното събрание приема Закон за университета, а Правилникът за приложение на този закон урежда неговата автономия и организационно устройство. Създават се нови учебни планове, отразяващи стремежа към разширяване на научните дисциплини, застъпени в университетското образование. Към семинарите, създадени като помощни научни институции за включване на студентите в изследователския процес, се формират специализирани библиотечни сбирки, а тяхната поддръжка се поверява на изявени студенти.

В рамките на оживения дебат за промени в организационната структура на Университета се вписва и дискусията за създаване на специализирано висше образование за библиотекари. Проучват се различни възможности и се търси подходящо решение въз основа на чуждестранния опит. Командирова се преподаватели от Университета, които да се запознаят по-подробно със структурата на големите западни университети и да се прецени какви са възможностите западните образователни модели за специализирано обучение на библиотечни кадри да се внедрят в България.

През 1905 г. Димитър Агура в доклад за негова командировка в Париж по линия на тогавашното Министерство на народното просвещение подчертава⁹, че добре уреденото архивно и библиотечно дело във Франция е свързано с професионалната подготовка на библиотекари, архивисти и историци в известната Школа на хартите (École des chartes), която има отделен и самостоятелен статут на Институт в рамките на Сорбоната. Ето защо той препоръчва на МНП да се насочат за подготовка към тази школа някои по-талантливи български младежи, избрали да изучават история, библиотечно и архивно дело. Пак по същото време, през 1905 г., АС командирова и директора на Университетската библиотека Ст. Аргиров с цел да проучи уредбата на университетските библиотеки във Виена, Мюнхен, Франкфурт, Хале, Лайпциг и Берлин и да се запознае на място с организацията на библиотечното образование. Натрупаните богати впечатления затвърдяват убеждението на Аргиров, че в научните библиотеки трябва да работят специалисти, запознати със съвременните постижения на библиотечната наука, и че тази наука трябва да бъде включена в семейството на академичните учебни дисциплини.

Имаме всички основания да смятаме, че в края на XIX и началото на XX в. именно Университетът и Университетската библиотека са онези научни институции в България, в които най-напред се осъзнава необходимостта и ползата от библиотечна наука и подготвени кадри и се правят първите крачки за реализацията тази идея. В Историко-филологическия факултет се затвърдява убеждението, че чрез създаване на разнообразни специализации завършващите студенти могат да получат възможност за реализация извън учителската професия. В структурата на обучението във Факултета и в неговия общ учебен план по подобие на френския образователен модел се въвеждат дисциплини, които изграждат професионални компетентности в областта на палеографията, архивистиката и библиографията. Внимателният преглед на „Разпис на лекциите” в Софийския университет (от 1897 г. до 1923 г.) ни дава сведения, че много преподаватели включват в учебните програми по различни дисциплини встъпителни обзорни курсове за представяне на изворовата база за изследователска работа и за запознаване с основни библиографски пособия. Проф. Беньо Цонев чете лекции „Извори и помагала за историята на българския език”, а от 1906 г. води курс по „Славянска палеография”, проф. Йордан Иванов също въвежда курс „Извори и помагала за старата българска литература” (1911/1912 г.), Александър Теодоров-Балан – „Работи по българска книжнина” (1916/1917 г.), а проф. Боян Пенев в рамките на курса по история на новата българска литература предлага „Библиографски извори за историята на българската литература” (1914 г.)¹⁰. Вече споменах за Семинара по славянска филология като помощен институт за приучване на студентите към изследователска дейност и за неговите библиографски инициативи.

До Балканските войни в България се оформя университетският идеен проект за подготовка на библиотекари с висше образование. Библиотекознанието и архивистиката се схващат като помощни научни дисциплини в областта на хуманитаристиката. Главна цел на образованието е да се подготвят специалисти, които да изпълнят ролята на помощници и сътрудници на изследователите в научното дирене. Дебатира се възможността за усвояване на професионалните компетентности за работа в библиотеки и архиви в рамките на специализация в Историко-филологическия факултет. Обучението в такава специализация ще бъде надстройка над базово хуманитарно образование. За реализацията на този проект като най-труден се очертава проблемът за преподавателските кадри. Неговото решение се

търси във възможността българските библиотекарски да се подготвят в чужбина, главно във Франция и Германия.

Библиотекознанието – самостоятелна дисциплина в учебния план на Софийския университет

Включването на библиотекознанието като учебна дисциплина в Софийския университет е дело на Стоян Аргиров. Неговите заслуги за развитието на българското библиотекознание и на Университетската библиотека са предмет на много публикации¹¹, затова тук няма да навлизам в детайли. Ще отбележа само, че Стоян Аргиров решава да се заеме сам със задачата да подготви лекционен курс по библиотекознание за студентите от Историко-филологическия факултет, тъй като все още няма подготвени преподаватели в тази област. Военните години забавят реализацията на неговите намерения. Веднага след войните Ст. Аргиров започва настойчиво да убеждава ръководството на Университета, че е крайно време да започне преподаване на библиотечни дисциплини. Един от най-важните му аргументи е, че за да има добро образование в България, трябва да има добри библиотеки, в които да работят не случайни хора, а професионалисти със съвременни познания за организация на библиотеката и за работа с читателите.

Тъй като подобни намерения отдавна се обсъждат и присъстват в стратегията за бъдещото развитие на Университета, този път настойчивостта на Стоян Аргиров дава резултат. През 1919 г. неговите основания са приети от ръководството и през зимния семестър на учебната 1919/1920 г. за първи път в „Разпис на лекциите” за Историко-филологически факултет е включена дисциплината „Библиотекознание” (2 часа). През летния семестър на същата учебна година е посочена дисциплината „Учение за библиотеката” (2 часа) отново с лектор Ст. Аргиров. През следващата 1921/1922 г. тези лекции не са обявени в „Разписа”, но от 1922/1923 г. „Учение за библиотеката” се чете редовно в зимния и летния семестър по 2 часа седмично. За статута на дисциплината е от значение и фактът, че Стоян Аргиров е избран за частен хоноруван доцент*. От 1927/1928 г. курсът вече се нарича „Библиотекознание” и под това наименование се предлага на студентите с 2 часа седмично (през зимния и летния семестър) до 1934/1935 г., когато Ст. Аргиров се пенсионира.

---

* Изборът на Стоян Аргиров за частен хоноруван доцент от 7 ноември 1924 г. е посочен в неговата автобиография. В „Разпис на лекциите” на СУ той е означаван като лектор.

Към своята преподавателска работа Ст. Аргиров пристъпва с изключително чувство на отговорност и добра подготовка. Свидетелство за това е прегледът на основните съчинения по библиотековедската наука, включен като встъпление към неговото „Ръководство“, в което са представени най-известните трудове в тази област от средата на XV в. до втората половина на XIX в.

Съдържанието на неговия университетски курс включва организация и ползване на библиотеката, устройство на библиотечното здание, организация на фондовете и съхранението им, персонал, каталогизация, история на библиотеките, книжно дело. Тези теми са застъпени в учебните планове на редица европейски университети, но Ст. Аргиров е съзнавал, че онова, което българските студенти усвояват като професионални компетентности, не е достатъчно и че е нужна по-широка библиотечна програма. Правейки равностойка за резултатите от подготовката на библиотекарите у нас, в статията си „Професионалната подготовка на библиотекарите“ (1938 г.) той настоява за специално внимание към подготовката на учителите и отново защитава идеята, че няколко библиотекарите с висше образование и с отлични качества, проявени в практиката им, трябва да продължат своето образование в чужбина, за да има в Университета достатъчно компетентни преподаватели-библиотековеди. Не е случаен фактът, че с негово съдействие библиотечни служители на Университетска библиотека са изпратени на специализация в чужбина. Ще спомена тук Славчо Данаилов, за когото през 1931 г. Аргиров издейства специализация по библиотечно дело в Берлин, Маньо Стоянов, който работи в библиотеката през 1924-1926 г. и после е изпратен на тримесечна специализация в Университетската библиотека в Мюнхен.

Точен, взискателен към студентите да овладеят цялата технология на библиотечната обработка, Ст. Аргиров вероятно не е бил от най-увлекателните лектори в Софийския университет¹², където са блестяли прочути оратори като Ив. Д. Шишманов, Михаил Арнаудов, Боян Пенев и много други, но самият факт, че тези лекции са част от учебната програма на Историко-филологическия факултет в продължение на десетилетие и половина, показва, че ползата от тях е била оценена, а Стоян Аргиров е човекът, вписал библиотекознанието в структурата на българското висше образование. Негова е и заслугата за организирането на шестмесечен курс за подготовка на библиотекарите към Върховния читалищен съюз, за да се реши наболелият въпрос за квалификацията на библиотечния персонал.

След пенсионирането на Стоян Аргиров настъпва известна пауза в преподаването на библиотечни дисциплини в Университета. Едва през

учебната 1940/1941 г. в Историко-филологическия факултет и по-специално в обособената там специалност „Нова филология и литература” се появява като преподавател известният библиограф Никола Михов, избран за частен доцент в Университета. Неговият курс е наречен „Увод в библиотекознанието и библиографията”¹³. Преподаването включва 2 часа лекции през зимния и летния семестър. Новост са упражненията по тази дисциплина – всяка седмица по 1 час в аудитория № 9. Включването на библиографията в тематичния обсег на дисциплината подсказва необходимостта от знание за библиографските указатели като важен евристичен инструмент във филологическите науки и от разделение на научния труд в този сектор на хуманитаристиката. Не е ясно поради какви причини Никола Михов се отказва от преподавателската си работа в Университета, но през следващата учебна 1941/1942 дисциплината „Увод в библиотекознанието и библиографията” не присъства в разписа за зимния семестър. През летния семестър библиографията като учебна дисциплина има нов титуляр – проф. Борис Йоцов, който в рамките на ръководения от него „Славянски семинар” предлага 2 часа упражнения по библиография¹⁴. Пак там през следващата учебна година проф. Б. Йоцов обявява набор от курсове с библиографска насоченост – „Библиографски трудове върху българската литература”¹⁵, „Библиографски трудове върху Вазова и Пенча Славейков”¹⁶, „Библиография на българската литература през XVIII в.”¹⁷ Очевидно тези курсове са нужни за подготовката на бъдещите филолози, но не отговарят на потребността от по-широки познания и специализирана подготовка за необходимите на българската наука и култура библиотечни кадри.

АС на Софийския университет решава да възстанови преподаването на библиотечни дисциплини. Негов фаворит е Тодор Боров, завършил Софийския университет, специализирал през 1924–1927 г. библиография и вестникознание в Берлинския университет, ярък публицист и автор на десетки статии и книги по библиотечни и библиографски въпроси, натрупал преподавателски опит като хоноруван доцент по библиография във висшите търговски училища във Варна и Свищов. През януари 1943 г. Тодор Боров е избран за частен хоноруван доцент по библиотекознание и библиография и през летния семестър на същата година започва своята кариера на университетски преподавател. На 12 април 1943 г. изнася публичната си встъпителна лекция „От библиотекаря на Шпицвег до съвременния библиотекар”, с която показва, че на библиотечния терен се е появил нов лидер.

Нова стъпка в библиотечното образование в Софийския университет е осъзнаването, че библиотечни познания са необходими не само за студентите от Историко-филологическия факултет, а за всички студенти на Университета. Европейската практика във висшите учебни заведения да има въвеждащи курсове за студентите, за да се подготвят като читатели на библиотеката и като потребители на библиотечно-библиографска информация, намира място в учебните планове и у нас. За първи път през 1943 г. Тодор Боров чете пред студентите от всички факултети на Университета кратък курс на тема „Увод в използването на библиотеките” (3 лекции в началото на семестъра). Отделно за студентите от специалност „Славянска филология” той продължава традиционното обучение по библиотекознание, но застъпва по-плътнo библиографията. В „Разпис на лекциите” за летния семестър на 1943 г. дисциплината „Историческо библиотекознание” заема седмично 2 часа лекции, а „Библиография” – 2 часа упражнения¹⁸.

В заключение можем да кажем, че от създаването на Университета библиотекознанието и библиографията са неразривна част от образователния процес. Мястото на тези научни дисциплини се търси в комплекса на историко-филологическите науки – текстология, палеография, дипломатика, изворознание, литературна и политическа история. А библиотекарят, така както го вижда Стоян Аргиров още в своето „Ръководство” от 1898 г., трябва да притежава енциклопедични познания, да ползва няколко езика, да има стабилни познания по старогръцки и латински език, да познава отлично националната и световна история, историята на науката, историята на литературата в пълен обем, история на книгопечатането и, разбира се, библиотечната наука, без която той би бил според Стоян Аргиров като „учен без име”¹⁹. Очевидно такъв културен и образователен продукт може да бъде създаден само в рамките на Софийския университет, а лекциите и упражненията по библиотечните дисциплини се схващат като специализация, която да насочи част от студентите на Историко-филологическия факултет към професията на библиотекаря.

Специалност Библиотекознание и библиография в Софийския университет

Втората световна война прекъсва за известно време занятията в Университета, но от летния семестър на 1945 г. те са възстановени по стария учебен план. Както в предходното десетилетие, лекциите по библиотечните дисциплини са предназначени за студентите от всички специалности. В следвоенните години (до 1950–1951 г. включително)

те преследват двойка цел – да оградят студентите как по-добре да използват библиотеката за образователни и изследователски нужди и да дадат основни познания по библиотекознание.

В началото на 50-те години в Софийския университет започват реформи, свързани с новата обществено-политическа система, която се налага в България. Висшето образование се преустройва по съветски образец. Преструктурират се редица специалности, факултети и катедри в Университета в условията на налагаща се тоталитарна система, репресии на старите университетски кадри, силен идеологически натиск.

Промените в структурата на висшето образование обаче създават благоприятни условия за преодоляване на статуквото и за разрешаване на нерешения до тогава въпрос за самостоятелното висше образование на библиотечните и архивни специалисти. На 12 септември 1949 г., при откриването на курса за библиотекари-висшисти към Българския библиографски институт, Тодор Боров ясно заявява необходимостта да се създаде към Историко-филологическия факултет на Софийския университет, със съдействието на Българския библиографски институт, отделна самостоятелна специалност – библиотековедение и самостоятелна Катедра по библиотечна наука, а за нуждите на масовите библиотеки – Държавен полувисш библиотекарски институт.

На държавно ниво на дневен ред се поставя първо въпроса за архивите и архивистите²⁰. Разрешаването на кадровия проблем за тези институции се търси в две посоки – обучение на архивисти в тогавашния Съветски съюз и създаване на специалност по архивистика в Софийския университет. На 18 април 1952 г. е обнародвано Постановление № 344 на Министерския съвет „За организиране на Държавен архивен фонд и одобряване Правилника на Архивно управление към Министерството на вътрешните работи”. В изпълнение на това Постановление АС на Софийския университет взема решение за откриване на специалност по архивистика (28 май 1952 г.).

Решението на АС съвпада с предприетите структурни промени в Историко-филологическия факултет. От 1951/1952 г. той се разделя на два отделни факултета – Философско-исторически и Филологически. Философско-историческият факултет става най-важният проводник на новата марксистка идеология и на марксистката философия на историята, в който се подготвят кадри за преподаването и разпространението ѝ. Именно в този нов факултет е включена специалността „Архивистика”. За щатен преподавател по архивистика

на 23 юли 1952 г. е назначен Тодор Боров.* Той е избран за редовен професор във Философско-историческия факултет и от 29 април 1953 г. е ръководител на новосъздадената Катедра и специалност. Изборът на проф. Т. Боров не е случаен. Като директор на Българския библиографски институт той е човекът, направил първите стъпки за осигуряване на кадри с висше образование за библиотечното и архивно дело в страната, каквито в онзи момент са крайно недостатъчни.

В учебния план на специалност „Архивистика” са включени следните дисциплини – „История на архивното дело и организация на архивното дело в СССР” (2 часа лекции и 1 час упражнения), „Библиотекостроение и библиография” (2 часа лекции и 1 час упражнения), „История на стопанството в България” и „История на държавата и правото в България”. Първите два курса са четени от проф. Тодор Боров. Третият курс се чете от акад. Жак Натан, а четвъртият – от професорите Михаил Андреев и Васил Цонев. Учебният план на новата специалност по „Архивистика” поставя библиотекостроението в контекста на помощните исторически дисциплини и не решава въпроса за подготовката на необходимите за българските библиотеки библиотекарски-висшисти. Това е причината още през следващата 1953/1954 г. към Катедрата по архивистика да се създаде нова самостоятелна специалност „Библиотекостроение и библиография” с цел да се подготвят специалисти с висше образование за нуждите на големите универсални и специални библиотеки. Първият випуск в новата специалност постъпва през академичната 1953/1954 г.

В учебния план на новата специалност се включват следните библиотекостроителни дисциплини²¹:

- История и организация на библиотечното дело (4 семестъра)
- Организация на библиотечното дело в България (2 семестъра)
- Теория и практика на библиотечното дело (2 семестъра)
- Планиране и отчитане на библиотечната работа (2 семестъра)
- Библиотечен практикум (2 семестъра)
- Спецкурс по библиотекостроение (1 семестър)
- Обща библиография (4 семестъра)

---

*В проведения през 1949 г. първи курс за библиотекарски и архивисти като лектор по архивистика е привлечен Иван Дуйчев, известен български историк, със специализация във Ватиканската школа по архивистика и палеография и с диплома за „архивист-палеограф”. Тези лекции са публикувани през 1950 г. под названието „Лекции по архивистика” (София, 186 с.; 2. изд. 1993 г., 353 с.). Въпреки усилията на проф. Тодор Боров и проф. Александър Бурмов да привлекат за преподавател в специалността „Архивистика” Иван Дуйчев, по идеологически причини неговата кандидатура е отхвърлена. За повече подробности виж цитираната публикация на доц. А. Нейкова.

- Отраслова (Sic! – бел. Т. Я.) библиография (2 семестъра)
- Спецкурс по библиография (1 семестър)
- Общо и приложно книгознание (2 семестъра)
- Теория и практика на архивното дело (1 семестър)
- Музейно дело
- Увод в история на науката (2 семестъра)
- Западен език – факултативна учебна дисциплина

Този разгърнат учебен план налага да се увеличи състава на Катедрата. Подборът на кадрите, които проф. Тодор Боров назначава, се отличава с висока професионална възискателност, доколкото в онези трудни години на тоталитаризма това е в рамките на неговите възможности.

Елена Кирова първа е привлечена в новата Катедра (от 1953 г.). Завършила славянска филология в Софийския университет, натрупала опит като библиотекар в Софийската градска и в Народната библиотека и преподавателски умения в Държавния библиотекарски институт, тя разширява своята професионална компетентност във Варшавския университет (1950 г.), където изучава постиженията на силната полска библиотековедска школа и се запознава с проблемите на организацията и управлението на научните библиотеки.

В преподавателския екип на новосъздадената специалност е включена и Божана Троянова, един от водещите библиотечни специалисти в страната. Завършила право в Софийския университет, преминала през Университетската библиотека, тя е специализирала библиотекознание в Немската държавна библиотека в Берлин (1938–1939 г.) и е натрупала богат практически, теоретичен и преподавателски опит в професията като помощник-директор на Софийската градска библиотека, като ст.н.с. и помощник-директор по научната част на Народната библиотека, ръководител на Централния квалификационен семинар за библиотекарите от научните библиотеки в София (1952–1956). Двете преподавателки – Елена Кирова и Божана Троянова поемат обучението по библиотечните дисциплини на студентите от специалността, а проф. Тодор Боров се посвещава изцяло на библиографията.

От 1958 г. като старши преподавател по архивистика в Катедрата е привлечена Мария Матеева*. Книговедската подготовка е поверена на един от изявените ръководители на българската полиграфия Марин

---

*Мария Матеева идва от БАН, където в периода 1952–1958 е ст.н.с. и е ръководител на отдел в Управлението на архивите. От учебната 1959/1960 г. Мария Матеева преминава в специалност „История“.

Василев (хоноруван преподавател от 1958 г.), който има вече натрупан преподавателски опит в полувисшия Държавен библиотекарски институт.

С основание можем да кажем, че в Катедрата се сформира силен и компетентен преподавателски екип, който със своята професионална подготовка и опит защитава достойно мястото на библиотекознанието и библиографията сред университетските специалности. От специалността завършват два випуска до края на учебната 1957/1958 г.

Обобщавайки постигнатото през петдесетте години на XX век, можем да заключим, че те са важен етап в развитието на българското висше библиотечно образование. За първи път се създават самостоятелна специалност „Библиотекознание и библиография” и самостоятелна Катедра във Философско-историческия факултет. Висшето библиотечно образование в България получава официален статут и се вписва в регистъра на университетските специалности.

Специализация по библиотекознание и библиография

През 1954/1955 г. в Университета започва ново реструктуриране в редица факултети. Специалност „История” във Философско-историческия факултет се разделя на четири специализации. От 13 октомври 1954 г. „Архивистика” става специализация*. Същата съдба има и специалност „Библиотекознание и библиография”. Само две години след като е създадена, тя също се преустройва в специализация, за да се впише в нетърпящия отклонения тоталитарен образователен модел, строго контролиран от Българската комунистическа партия. Катедрата по архивистика, ръководена от проф. Тодор Боров, се преименува в „Катедра по библиотекознание и библиография” (Решение на АС от 9 март 1955 г.)**

Към принудителното реструктуриране на специалностите „Архивистика” и „Библиотекознание и библиография” в специализации се прибавят обаче и сериозни професионални доводи. Един от най-трудните въпроси за разрешаване при създаване на учебния план на специалност „Библиотекознание и библиография” е какви учебни дисциплини извън специалните трябва да присъстват в него. Проведените шестмесечни курсове за придобиване на библиотечна

---

* Другите специализации са: История на България и БКП; История на СССР и КПСС; Археология и музейно дело.

** Специализацията по архивистика присъства в тази катедра до 12 март 1958 г., когато с решение на Факултета тя се прехвърля към Катедрата по история, където според ръководството тя би могла да се развива по-успешно.

правоспособност към Българския библиографски институт убеждават проф. Тодор Боров, че съчетаването на висше образование по една научна специалност с библиотечна квалификация дава по-добри резултати. Ето защо не само поради външната принуда, но и по вътрешно убеждение той счита специализацията за по-ефективна форма на обучение. От учебната 1955/1956 специалността се трансформира в специализация, следвана успоредно с една основна специалност в Софийския университет или в някое от столичните висши учебни заведения. Специализацията трае 4 години (от втория до осмия семестър на следването) и обхваща²² следните дисциплини:

- Книгознание
- Историческо библиотекознание
- Теория и практика на библиотечното дело
- Обща библиография
- Отраслова библиография
- Справочно-библиографска работа
- Библиографски увод в история и организация на науките
- Научна информация и документация.

Общият хорариум на обучението в специализацията е 810 учебни часа, от които 480 часа лекции и 330 часа упражнения, разпределени по 8 часа седмично в рамките на 7 семестъра с 8 изпита. Завършилите успешно тази специализация получават „Удостоверение“, което заедно с университетската им диплома по основната специалност им дава право да бъдат назначавани като библиотекари-висшисти в научните библиотеки. Специализацията се зачита като втора специалност в Историческия факултет и във факултетите по Славянски и Западни филологии.

В преподавателския състав на Катедрата, който поема отговорността по изпълнението на този план, се привличат още специалисти – Искра Михайлова*, Мария Кайнарова** и Любен Атанасов***.

---

*Искра Михайлова е завършила класическа филология и курсовете към Библиографския институт (1948/1949 г.). В Катедрата е привлечена през 1960 г. като асистент по библиография. Специализирала е в Института по библиотекознание и библиография към Хумболтовия университет в Берлин (1968 г.). Има значителен професионален опит, натрупан в Българския библиографски институт (1949–1960). След пенсионирането на проф. Тодор Боров тя поема курса по „Увод в библиографията“ (1966–1982 г.) и „Справочно-библиографска дейност“ (1966–1982 г.), „Анотиране и реферирание“ (1979–1981 г.).

**Мария Кайнарова е привлечена за асистент по библиография през учебната 1963/1964 г. Тя е завършила класическа филология в СУ. Преминала е през школата на Българския библиографски институт, където работи преди

В средата на 60-те години специализацията по „Библиотекознание и библиография” има екип от преподаватели, които се профилират в различни области на библиотечно-библиографската наука. В България, подобно на страните от Централна Европа, висшето библиотечно образование запазва университетския си статут. В международните дискусии за проблемите и перспективите на библиотечното образование в социалистическия лагер, в които нашата страна е активен участник, опитът на България се откроява със своето новаторство и предизвиква силен интерес²³. Тезата на проф. Тодор Боров за двойната квалификация на кадрите е оценена високо като възможност да се привлекат в библиотеките специалисти от различни отрасли на знанието и по този начин да се постигне по-високо качество на професионалните компетентности.

Именно поколението библиотекари с двойна квалификация, чието формиране започва веднага след обществената промяна на 9. IX. 1944 г. първоначално чрез шестмесечните библиотечни курсове на Българския библиографски институт (1948 и 1949 г.), а след това през 50-те, 60-те и 70-те години чрез специализацията в Софийския университет, дава силен тласък в развитието на българското библиотекознание и библиография. От средите на завършилите израстват отлични библиотекари и ръководни кадри в научните библиотеки, които създават една от най-добре функциониращите библиотечни системи в страните от Източна Европа. Оценявайки постиженията в библиотечното образование, Тодор Боров заявява: „Струва ми се, най-голямото завоевание в областта на библиотечното дело в България след Девети септември – наред с изграждането на Народната библиотека – е именно създаването на професионалния библиотекар, т.е. утвърди се по начало и у нас изискването да се назначават на библиотекарски длъжности хора с предварителна съответна подготовка в големите библиотеки”²⁴.

постъпването си в Катедрата. Тя има отлична езикова подготовка - владее писмено и говоримо немски, френски, английски и руски език. Има заслуги за развитието на библиографската евристика у нас. След пенсионирането на проф. Тодор Боров тя поема курса по „Обща библиография” и „Библиографски увод в история и организация на науката”. Избрана е за доцент по библиография през 1983 г.

^{***}Любен Атанасов е завършил специалността „Библиотекознание и библиография” в Софийския университет. През 1964 г. стана аспирант на Катедрата, а от 1965 г. е избран за асистент по библиотекознание. В Катедрата той поема курсовете „Организация на библиотечното дело в НР България”, „Библиотечна икономика” и „Съвременни форми на работа с читателя”. Избран е за доцент през 1984 г. и е ръководител на Катедрата в периода 1985–1989 г.

Специализация по научна информация и подготовка на информационни специалисти

В средата на 60-те години в България се появява обществена потребност от подготвени кадри в една нова област на знанието – научната информация, развиваща се динамично в световен мащаб като следствие от научно-техническата революция. В много страни, в това число и в социалистическите, през втората половина на 60-те и 70-те години на XX век подготовката на кадри за институциите на научната информация търси контакт с библиотечното образование.

Необходимостта в този сектор да навлязат висшисти, специалисти по различни науки със съответна специализация, съвпада с разработения в България уникален модел за подготовка на висшисти за научните библиотеки. Това мотивира проф. Тодор Боров и Катедрата да създадат през учебната 1964/1965 г. към специализацията по библиотекознание и библиография нов профил – „Научна информация и документация”.

Първоначално в този профил се приемат студенти от Софийския университет и от други висши учебни заведения в столицата, следващи някоя от естествените или приложни науки. Специализацията по научна информация и документалистика може да се следва редовно успоредно с основната специалност на студента в продължение на 7 семестъра или задочно в рамките на 4 семестъра. Изпитите са общо 7. По утвърдените от Министъра на народната просвета учебни планове²⁵ от 800-те учебни часа на новата специализация 336 учебни часа са посветени на обща библиографска подготовка („Обща библиография“, „Отраслова библиография“, „Библиографски увод в историята и организацията на науката“, „Справочно-библиографска работа“). Специалните дисциплини са: „Организация и задачи на научната информация и документация“, „Описание и класификация на печатните произведения“, „Теория и методика на научната информация“, „Технически средства в научно-техническата информация“, „Машинен превод“. Този учебен план е доказателство за това, че в България се отдава предпочитание на идеята за интегритет между библиотечно-библиографските и бързо развиващи се нови информационни науки, идея, застъпвана от проф. Х. Кунце, проф. Т. Боров и други изследователи и преподаватели, и намерила своята формулировка в известната метафора на Х. Кунце: „Научната информация е удължената ръка на библиографията”.

Динамиката в развитието на научно-информационната дейност и необходимостта от информационни кадри и в областта на

обществените науки, налага промени и в учебния план на специализацията. През 70-те години Катедрата се насочва към подготовка на информационни специалисти в областта на:

- Обществените науки. Завършилите този профил получават квалификацията библиотекар, библиограф, информатор в областта на обществените науки;

- Естествени и приложни науки – с квалификация библиотекар, библиограф, информатор в областта на естествените и приложните науки.

Променя се и наименованието на Катедрата. Тя се нарича „Катедрата по библиотекознание и научна информация” и запазва статута си на специализация, но вече в рамките на Историческия факултет.*

Новите отговорности и новите задачи на специализациите към Катедрата налагат да се привлекат и нови преподаватели. Първият хоноруван преподавател по научна информация е ст.н. с. Елена Савова**, директор на Централната библиотека към БАН с професионален опит на информационен специалист, придобит в структурите на ЮНЕСКО в Париж (1959–1963 г.). В 1972 г. като старши преподавател по научна информация в Катедрата е назначена Зорница Петкова***, която поема курсовете по „Теория и методика на научната информация” и „Организация на научно-информационната дейност”. В екипа на хоноруваните преподаватели в тази област са включени ст.н.с. Александър Людсканов, първият български специалист по машинен превод и вицепрезидент на Световната организация по семиотика, старши научните сътрудници от Централния институт за научно-техническа информация (ЦИНТИ) Станко Чавдаров, Спас Арсенов и Радка Андрианова.

Създаването на профил „Научна информация” към специализацията в Софийския университет е изключително важен момент в развитието на висшето образование в тази област. За разлика

---

* След поредната структурна промяна в Софийския университет, Философско-историческият факултет се разделя на Философски и Исторически факултет. От 1972 г. Катедрата и специализацията остават в рамките на Историческия факултет.

** Елена Савова е привлечена като хоноруван преподавател по научна информация през 1964 г. Тя е участник в разработването на системата за научна информация в България (1958 г.).

*** З. Петкова е завършила английска филология и курсовете към Българския библиографски институт, в който работи като научен сътрудник 16 години. Защитава дисертация по научна информация през 1982 г. и е избрана за доцент в Софийския университет през 1986 г.

от много други страни в Европа, в България ясно се осъзнава идеята за континуитет между обучението на библиотечно-библиографски и информационни специалисти и от интегрирането на това образование в университетската среда, която гарантира неговата интердисциплинарност и вътрешноинституционалната мобилност на преподавателския състав. Още от средата на 60-те години в нашата страна започва преходът на библиотечното образование в библиотечно-информационно, тенденция, която се утвърждава значително по-късно в много други страни, включително и в СССР, който диктува през втората половина на XX в. образователните модели в бившия социалистически лагер.

Следдипломна квалификация

За развитието на библиотечно-информационното образование в България важна роля изиграва Постановлението на Министерския съвет от 1973 г., с което се приемат концепцията и програмата за изграждането на Национална система за научно-техническа информация (НСНТИ) в страната ни. Търсят се нови, по-гъвкави образователни форми, чрез които да се преодолеят съществуващите бариери, свързани с професионалната реализация на информационните специалисти.

През 70-те и 80-те години на миналия век като такава форма на образование се утвърждава следдипломното обучение. Задачите на това следдипломното обучение са формулирани в следните държавни документи: Постановления на № 42 на Министерския съвет от 24.07.1980 г., Наредба № 4 на Министерството на народната просвета и Министерството на финансите (от 18.01.1981 г.) за създаване на Единна национална система за повишаване квалификацията на кадрите; Заповед № П-592 на Държавния комитет за наука и технически прогрес и Министерството на народната просвета (от 2.08.1983 г.).

От 1983 г. Софийския университет и ЦИНТИ изграждат съвместен Учебно-методичен център за подготовка на кадри в областта на научно-техническата информация, който действа до 1991 г. Учебният процес се ръководи от Научно-методичен съвет с правата на съвещателен орган, а изпълнители са Софийския университет, Катедра по библиотекознание и научна информация и ЦИНТИ. Основните форми на обучение са: краткосрочни (3 месеца) и дългосрочни курсове (21 и 15 месеца). Дългосрочните курсове са главно за преквалификация на специалисти от различни научни области за ефективна работа в информационния сектор. Краткосрочните са предназначени за

поддържане на тяхната професионална компетентност в съответствие с динамичните организационни и технологични промени в сектора.

Катедрата развива изключително интензивна дейност на терена на следдипломното обучение. Организиран са над 40 дългосрочни и краткосрочни курса за библиотекари и информационни специалисти от системата на ЦИНТИ, Министерството на народната просвета и тогавашния Комитет за култура. В преподавателския екип се включват и нови кадри – Татяна Янакиева* (от 1974 г.) и Нина Шуманова** (от 1983 г.), за да се поеме растящият поток от следдипломни специализанти.

През 80-те години библиотечно-информационните науки намират чрез Центъра своята институционална и практическа реализация именно в Софийския университет. Важно следствие от този акт е осъзнаването на интердисциплинарния характер на тези науки, който ги свързва вече не само с историко-филологическите науки, но с широк спектър и от други теоретични и приложни дисциплини, изследващи проблемите на организацията и управлението на информационните дейности като част от процеса за изграждане на информационно общество в края на ХХ в. Центърът допринася за изграждане на единна система за повишаване на квалификацията на информационните кадри и поставя на дневен ред в българското общество още една важна и нова цел – продължаващо образование в областта на библиотечно-информационните науки.

Специализацията по библиотекознание и научна информация в рамките на Центъра по културознание

През 80-те години специализацията по библиотекознание и научна информация търси своето ново място в академичната общност на Софийския университет в рамките на Центъра по културознание към Университета. Създаването на този Център е следствие от промяна в идеите за развитието и управлението на българската култура и предприетите реорганизации в тази област. В проучване на Иван Еленков, озаглавено „Изследвания, преподавания и възпроизводство на организационно-управленски потенциал на културата в България. Общи бележки върху институционалния контекст на възникването и

---

*Т. Янакиева е завършила българска филология и специализацията по библиотекознание и научна информация в СУ. Защитава дисертация по библиография през 1977 г. и е избрана за доцент по библиография в Катедрата през 1989 г.

**Н. Шуманова завършва полувисшия ДБИ. Висше библиотечно образование завършва в Института по култура в Москва. Защитава дисертация по научна информация и е избрана за доцент по научна информация в Катедрата през 1996 г.

ранното им развитие”²⁶ са анализирани задълбочено промените в историческия контекст, които довеждат до създаването на университетската специалност „Културология” и на едноименния Център в структурата на Софийския университет. Анализът на тези процеси е важен и за изясняване на промените в модела на академичното висше библиотечно образование.

В България през социалистическия период съществува институционална разпокъсаност в подготовката на библиотечно-информационните кадри, която създава вътрешно напрежение в сектора. Висшето образование под формата на специализация в Софийския университет и създадения към него Център за следдипломна квалификация се управлява от Комитета за наука, технически прогрес и висше образование, а полувисшето – от Комитета за изкуство и култура, впоследствие – Комитет за култура. В рамките на този Комитет библиотекарите се определят като „културно-просветни” кадри и тяхната подготовка се осъществява от полувисшия Държавен библиотекарски институт, създаден по подобие на съветските институти за културата. Статутът на завършващите като „полувисшисти” не задоволява професионалното самочувствие на библиотекарите и затруднява тяхното кариерно израстване. Усложнен е и достъпът им до висше образование, който задължително преминава през тежки конкурсни изпити за постъпване във ВУЗ. Затова в епохата на социализма в България са правени многобройни опити да се възприеме изцяло съветският образователен модел.

Вторият конгрес на българската култура (декември, 1972 г.) излиза с решение да се създаде „единна система за подготовка на културни кадри”, но практическата ѝ реализация се отлага до края на 70-те години. Както съобщава Ив. Еленков в споменатото изследване²⁷, Людмила Живкова като ръководител на културното ведомство подготвя доклад до Политбюро на Централния комитет на Българската комунистическа партия с предложение за създаване на самостоятелно висше учебно заведение по културата в София.* Според тази грандиозна инициатива във висшето учебно заведение се предвижда създаването на четири факултета:

- Теория и управление на културата (специалности: Естетическо възпитание, Управление на културата; специализации: Теория на културата, Икономика и планиране на културата);

---

*В цитираното изследване на Иван Еленков е посочено, че документът се пази в ЦДА на РБ, ф. 405, оп. № 10, а. е. 192.

- Изкуствознание (със специализации по основните форми на изкуствата);
- Разпространение на духовните ценности (специалности: Библиотекознание, Книгоразпространение, Научна информация);
- Факултет за следдипломна квалификация – за всички видове и форми на следдипломна квалификация на ръководните, организационно-икономическите и др. управленчески кадри;
- Международна школа по проблеми на културата – главно за обучение и допълваща квалификация на чуждестранни студенти.

Трудностите по реализацията на подобен „мега-проект” са очевидни, очевидни са и неоправданите дублирания на съществуващите и действащите висши учебни заведения в областта на изкуствата, на обществените науки и т.н. Това отлага неговата реализация за известно време. Но като се има предвид замах, с който в тоталитарното общество се реализират идеите на Людмила Живкова, очевидно само неочакваната ѝ кончина през 1981 г. стопира претворяването на този идеен проект в живота.

Проектът обаче е особено важен за казуса „съдържание на библиотечно-информационното образование”. Той дава отговор на въпроса как се мисли в социалистическата епоха през 70-те години общата научна образователна платформа, върху която трябва да се осъществи обучението на така наречените „културно-просветни кадри”. Както става видно от предложението, на библиотекознанието, книгоразпространението и научната информация се гледа като на средство за разпространение на духовните ценности, т.е. те се схващат като дейности, а не като на теоретични научни дисциплини. Факултетите в този идеен проект не следват световната университетска практика за разпределение по науки и научни области, а изтъкват на преден план формата на обучение – първите три са предназначени за редовно и задочно обучение, а последните два имат за задача да организират следдипломното обучение (отзвук на западните идеи от 70-те години на XX в. за „long life learning”) и обучението на чуждестранни студенти, важна задача на комунистическата идеология за разпространяване на влиянието ѝ в развиващите се страни. Но в този проект съществува рационално зърно. Намираме го в признаването на интердисциплинарния характер на библиотекознанието и научната информация и подвеждането им под общия знаменател на понятието „култура” в неговия широк смисъл – теория, история, организация и управление.

След смъртта на Людмила Живкова проф. Николай Генчев, търсейки естествените интегративни връзки на този културологичен

комплекс, предлага неговия прочит в рамките на съществуващата академична традиция. През 1981 г. той подема инициативата за откриване на специализация и Катедра по история и теория на културата, а от 1985 г. и на специалност в рамките на Исторически факултет на Софийски университет „Климент Охридски“.

След разрива с Историческия факултет Катедрата по история и теория на културата през м. април 1986 г. прави предложение за създаване на интердисциплинарен „Учебно-научен център по културознание“ към Софийския университет като самостоятелно звено, подчинено на Ректора на университета. Сред мотивите за откриването на Центъра се изтъква интердисциплинарният характер на културознанието като наука, необходимостта от координация на научноизследователската работа в областта на културата и необходимостта от подготвени кадри с висше образование. АС на Софийския университет одобрява създаването на Центъра и постановява включването на Катедрата по библиотекознание и научна информация в неговите рамки²⁸. Катедрата участва със свои представители* в предвидения по статута му негов собствен научен съвет, утвърден от Висшата атестационна комисия от 17 януари 1989 г., с права да предлага и избира професори и старши научни сътрудници I степен с научна степен „доктор на науките“ и доценти и старши научни сътрудници II степен с научна степен „доктор“.

В структурата на Центъра са включени следните катедри: „История и теория на културата“, „Художествена култура“ и „Библиотекознание и научна информация“. В края на 1989 г. към тях се прибавя и катедра по „Музейно дело“²⁹.

Учебният план на Центъра е одобрен от Министъра на народната просвета и от Председателя на Комитета за култура. Включени са дисциплини, групирани в няколко блока. В първия присъстват задължителните за онова време идеологически дисциплини, обучение по езици и др. Във втория са представени системообразуващите (фундаменталните) научни дисциплини – „Обща теория на културата“, „Обща история на културата“ и „История на българската култура“. Третият блок съдържа специални дисциплини, които всяка Катедра формира според собствения си профил.

Обучението се осъществява според правилника за следдипломна квалификация въз основа на договор между Комитета за култура и

---

*В съвета участват доц. д-р Любен Атанасов, тогава ръководител на Катедрата, и доц. д-р Татяна Янакиева. От 1991 г. в Съвета е включена и проф. Ани Гергова.

Софийски университет „Климент Охридски“. От всички катедри в Центъра Катедрата по библиотекознание и научна информация има най-богат опит в този начин за подготовка на кадри. До 1992 г. са подготвени чрез редовно следвана специализация и чрез курсове за следдипломна специализация и преквалификация над 2500 специалисти, които развиват националната библиотечна система и създават националната система за научно-техническа информация в България. Квалификационната характеристика на завършилите специализацията „Библиотекознание и научна информация“ остава непроменена – специалист по библиотекознание и научна информация в областта на обществените науки и специалист по библиотекознание и научна информация в областта на точните и приложни науки.

Оценявайки промените, които настъпват в специализацията както в организационен, така и в съдържателен план, искам да отбележа специално ролята на проф. Н. Генчев за бъдещето на специализацията. Тя се изразява преди всичко с приобщаването на Катедрата още през 80-те години към една нова и малко разработена у нас културологична проблематика, в създаването на един нов преподавателски екип*, застъпващ проблемите на културната политика и гарантиращ нова насока в разработването на учебните планове. Както казва Ив. Еленков „академичното „прераждане“ на преподаванията и изследванията на културата с учредяване на катедра, а после и на специалност по история и теория на културата в Софийския университет „е важна граница, отвъд която тези занимания се извеждат из контекста на политико-идеолого-управленските механизми на стария режим и им се придава друг статут.“³⁰

Катедрата участва в Центъра до 1992 г., когато той е включен към Философски факултет на Софийския университет³¹.

Възстановяване на самостоятелната специалност „Библиотечно-информационни науки“

Действителното възстановяване на специалност „Библиотечно-информационни науки“ (БИН) става във Философския факултет на Софийския университет, в който Катедрата се включва като част от структурата на специалност „Културология“. Предложението за създаването на самостоятелна специалност е внесено във Факултетния съвет на Философски факултет от проф. Ани Гергова, ръководител на

---

*Включени са проф. Ани Гергова, доц. Александър Дейков, доц. Иван Евтимов, доц. Дмитрий Варзоновцев, асистентите Красимира Даскалова, Симеон Недков, впоследствие доценти в специалност БИН.

Катедрата от 1992 г., а в АС на Софийския университет – от тогавашния декан на Философския факултет доц. Асен Давидов. В мотивировката за възстановяване на самостоятелната университетска специалност се изтъква необходимостта да се задоволят нуждите от професионално обучени специалисти с висше образование за научните, университетските, специалните, общодостъпните библиотеки и информационни центрове, които да отговорят на предизвикателствата на съвременното информационно общество и да съдействат за успешното интегриране на България в новия информационен свят на глобални комуникации. В дискусиата по този въпрос в АС се изтъква и едно допълнително съображение – конкуренцията във висшето образование*, стимулирана от промените в политическата система на страната след 1989 г. С решение на АС от 10 март 1993 г. е открита самостоятелна специалност „Библиотечно-информационни науки” (БИН)** в структурата на Философски факултет. Катедрата, която осигурява обучението, се преименува на „Катедра по библиотекознание, научна информация и културна политика”.

Възстановяването на специалността съвпада с поредната промяна в образователния сектор в България. Този път тя е свързана със стремежа за интеграция на българската образователната система в рамките на Европейския съюз. Въз основа на няколко основополагащи документа – Съвместната декларация за хармонизиране структурата на европейската система за висше образование и Болонската декларация на европейските министри на образованието в страната се въвеждат трите образователно-квалификационни степени (ОКС) – бакалавър, магистър и доктор, а учебните планове и програми в България се адаптират към Европейската система за трансфер на кредити (ECTS). Тази нова ситуация в образователния сектор намира отражение в учебния план на специалността.

Учебен план на специалност БИН

Основен проблем за възстановената специалност е създаването на учебен план, който да гарантира качествен краен продукт – библиотечен и информационен специалист, способен да се „изправи” и

---

* Във Великотърновския университет е открита такава специалност през 1992 г.

** През периода 1997–2003 г. специалността се нарича „Библиотечно-информационни дейности” по решение на Министерството на науката и образованието. С решение на АС от м. юни 2003 г. (Протокол № 13 от 25.08.2003) на специалността е възстановено названието „Библиотечно-информационни науки”, в съответствие със световната практика.

да се „справи“ с предизвикателствата на формиращото се и в България ново информационно общество.

Теорията на учебните планове познава няколко вида, които рядко се прилагат в „чист“ вид. За академична институция като Университета най-често учебният план е насочен към получаване на систематично знание в определена научна област. Преподаване и изследване са интегрирани, а учебният план възпроизвежда специалисти в дадената област и осигурява теоретичната подготовка на бъдещите преподаватели и изследователи. Доминантата, която съвременното общество поставя върху пазарната икономика, налага в редица съвременни западни университети друг вид учебен план, динамично настройващ се според пазарното търсене на специалисти. Учебният план е ориентиран към усвояването на професионални компетентности, чрез които крайният продукт от образователния процес трябва да съответства на пазарното търсене. Съществува и трети вид – смесени учебни планове, чиято философия е насочена едновременно и към създаване на специалисти с рефлексивно отношение, и към пазарните нагласи в обществото. Тези смесени учебни планове предлагат не само знания, но формират главно „мета“-способности – комуникативни умения, умения за работа в екип, анализ на ситуации, справяне с нови проблеми, иновативно мислене, креативност, навлизане в полетата на сродни научни дисциплини и оползотворяване на техни методики и т.н.

За интердисциплинарни науки, каквито са библиотечно-информационните, този последен вид очевидно е най-подходящ. Може да се каже, че изборът на смесен учебен план се потвърждава от няколко значими международни изследвания³², проведени през последните десетилетия. Ще отбележа проучването „Competencies for special librarians of the 21st century: Library and Information studies programs survey“ на SLA*, ALISE **и MLA*** върху учебните планове на БИН-специалностите в 372 ВУЗ в света с оглед на възможностите им да изграждат рефлексивни и професионални умения на студентите през XXI век. В същата посока са и изводите от изследването „Educating Library and Information Science Professionals for a New Century“ за тенденциите в развитието на учебните планове за БИН-образование във водещи световни университети за последните 5 години, проведено с подкрепата на ALISE. Най-значимото европейско изследване от 2005 г. „Library and Information Science curriculum in a

---

* SLA (Асоциация на специалните библиотеки)

** ALISE (Асоциация за библиотечно-информационно образование)

*** MLA (Асоциация на медицинските библиотеки)

European perspective”, подкрепено от EUCLID, също търси съвместяване на широкопрофилни познания с изграждането на умения за информационен мениджмънт.

Учебният план на специалност БИН в Софийски университет се развива на основата на хуманитаристиката, но не игнорира промените в професията и технологиите. Той се съобразява с факта, че превръщането на библиотечните училища във ВУЗ за информационен мениджмънт е глобална тенденция. В този план се поставят следните образователни цели и задачи:

- подготовка за работа в библиотеки, информационни центрове, бизнес-организации и в други институции, които създават и обменят документална информация;
- изграждане на умения за организация на колекции и за успешно посредничество между информацията и нейните ползватели, между авторите и техните читатели;
- създаване на управленски умения за организация на дейностите в т. нар. „интелигентни организации”;
- развиване на изследователски нагласи за явленията и процесите в БИН-сектора.

Учебният план включва задължителни и избираеми учебни дисциплини. Те са хармонизирани с европейската практика и могат да се групират в няколко блока, осигуряващи базова образователна подготовка, професионални компетентности и изследователски умения:

- **общообразователен блок** – познание за методологическия инструментариум в научното поле на съвременното обществознание, за системата на писменото общуване, за механизмите на обществените комуникации и на мета-системите, които подпомагат този процес;
- **интердисциплинарен блок** – познаване на контекста и умения да се работи в гранични и сродни изследователски и приложни полета;
- **специализиран блок** – приложни дисциплини, които формират професионалните компетентности на БИН-специалистите;
- **изследователски блок** – формиране на изследователски умения.

Съдържанието на учебните дисциплини гъвкаво се адаптира към промените в информационната среда. Тези промени се дължат от една страна на вътрешни, а от друга – на външни фактори.

Вътрешните фактори са свързани с появата на множество нови звена за подготовка на БИН-специалисти в редица университети, плод на така наречената академична автономия (включително и прерастването на Колежа по библиотечно дело в Специализирано висше училище по библиотекознание и информационни технологии

(СВУБИТ). Включването на БИН в учебните планове на провинциалните университети осигурява на потребителите по-евтина образователната услуга по местоживееене, с което се усилва конкуренцията във все по-стесняващия се в национални граници образователен пазар.

Участието на новите играчи на терена на висшето образование³³ налага необходимостта от регулация на обучението в сектора. Опит за въвеждане на образователни стандарти на национално ниво е направен през 1997 г. чрез „Наредбата за единни държавни изисквания ...”³⁴ на МОН. Запазвайки възможността на всяко висше образователно заведение да подготвя свой конкурентноспособен учебен план, в „Наредбата” е предложен списък от основни учебни дисциплини по всяка специалност, включително и за БИН, които осигуряват фундаменталната подготовка, необходима за придобиване на бакалавърска образователно-квалификационна степен. Ядрото е определено от експерти-преподаватели в областта на БИН, от представители на професионалните асоциации и от специалисти в Министерството на образованието и включва 11 задължителни учебни дисциплини.

Външните фактори засягат главно макро-рамката. Тя налага хармонизиране на българските с европейските образователни програми, което гарантира участието на България като равностоеен партньор в създаването на общо европейско образователно пространство. Съгласно Лисабонската стратегия учебният план на специалността в Софийски университет е развит за трите основни ОКС като за всяка от тях се предвиждат съгласно нормативните документи³⁵ следните ECTS: бакалавър – 240 кредита; магистър – 90; доктор – 180.

Макро-рамката включва и външен контрол и оценка за качеството на образованието. Той се осъществява от Националната агенция по оценка и акредитация на висшето образование, която взема под внимание както съдържателната оценка на учебния план, така и студентското мнение. Специалност БИН в Софийския университет е акредитирана за трите образователни степени и има програмна акредитация в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки*.

---

* Специалност БИН е акредитирана за ОКС „Бакалавър” и „Магистър” на 15. 04. 2004 г. от Акредитационния съвет на НАОА с обща оценка „много добра” и със срок на акредитацията 5 г. и за образователната и научна степен „Доктор” по научните специалности 05.08.35. „Книгознание, библиотекознание, библиография”, 05.10.01. „Теория на научната информация” и 05.10.02. „Информационно-

Сравнителният анализ на застъпените в учебния план на специалността в Софийски университет дисциплини с преподаваните в европейските университети показва значително сходство. И в Университета изучаваните дисциплини според учебното съдържание могат да се разпределят в следните групи:

- История, типология и структура на различните видове документи;
- Организация на знанието и информационното търсене; Формален и предметен анализ, анализ на съдържанието; Каталогизация, бази от данни; търсене и извличане на информация от всички видове информационни системи, оценка на резултатите;
- Организация и управление (мениджмънт) на дейностите;
- Методологически дисциплини;
- Изследователски методи; Библиометрия.

Учебните дисциплини, включени в плана, гарантират формирането на международно признатите професионални компетентности:

- комуникативни умения (етика на поведението, обслужване на читатели в неравностойно положение; системни изследвания и наблюдения на потребителите и др.);
- „навигиране” в информационните мрежи и системи;
- оценка на базите от данни и информационните масиви;
- анализ и управление на документалната информация;
- създаване и управление на информационните ресурси;
- мениджърски и маркетингови умения за планиране и създаване на информационни продукти;
- сътрудничество с музеи и архиви по създаването на колекции от редки и ценни документи, тяхната дигитализация и гарантиране на достъпа.

Без да навлизам в по-подробен анализ на учебното съдържание, ще посоча, че в ОКС „Бакалавър” и „Магистър” са разработени 92 учебни програми със съответни информационни пакети, които се актуализират ежегодно.

търсещи системи” на 17.10.2002 (Протокол № 32), на 3.07.2003 (Протокол № 23) и на 14.07.2004 г.

През 2007 г. Специалност БИН има и програмна акредитация с обща оценка „много добра” в професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (по чл. 78, ал. 3 от ЗВО и по Критерии на НАОА за програмна акредитация за ОКС „Бакалавър”, и „Магистър”).

Двете магистърски програми – „Библиотечно-информационни науки и културна политика”^{*} и „Управление на информационните ресурси”^{**}, както и докторантската програма^{***} включват набор от задължителни и избираеми дисциплини, предвиждат участие на докторантите в научните изследвания и в учебния процес, подготвят специалисти за научни изследвания и за преподавателска работа.

Продължаващо образование и следдипломна квалификация

Една от традиционно поддържаните дейности от Катедрата още от 70-те години на миналия век – следдипломното обучение и квалификация на библиотечно-информационните специалисти – получава ново развитие след възстановяването на специалността.

Идеята за „long life learning” се осмисля в българското общество в края на ХХ в. и през ХХІ в. като важно звено на съвременните образователни и културни политики в страната. В условията на постоянна промяна, мобилност и диверсификация на образованието в различни институции, Катедрата избира за свой партньор Съюза на библиотечните и информационни работници (СБИР), с когото през 2001 г. създава Център за продължаващо образование на библиотекари (ЦПОБ) с финансовата подкрепа на Фондация „Отворено общество”-София и Институт „Отворено общество” - Будапеща. Катедрата съдейства за нормативната уредба на Центъра, за нивата на обучение, управление и финансиране, за подготовката на учебните програми и интегрира в учебния процес освен преподаватели от Катедрата и водещи библиотечни и информационни специалисти от страната и чужбина. В ЦПОБ са организирани около 60 квалификационни мероприятия.

Преподавателски състав и неговата публикационна активност

Преподавателският екип на БИН като университетска специалност има своя специфика. Той се изгражда на следните нива:

- постоянно ядро от преподаватели на основен трудов договор (ОТД), осигуряващи специализирания блок от приложни дисциплини

---

^{*}Задочно обучение от 2 семестъра, 60 кредита за завършили БИН и 3 семестъра за неспециалисти в тази област, съответно 90 кредита.

^{**}Редовно обучение от 3 семестъра, 90 кредита.

^{***}3 г. за редовно и 4 г. за задочното обучение, 180 кредита.

за формиране на специфичните за БИН професионални компетентности. В периода 1993–2008 г. на ОТД са работили 16 преподаватели*;

- ядро от преподаватели на временен трудов договор от други катедри и специалности в Софийски университет, които осигуряват високо качество на базовите хуманитарни знания;

- мобилна периферия от специалисти, гарантиращи широка интердисциплинарност на УП, създаващи умения за работа в гранични и сродни изследователски и приложни полета.

Вътрешноинституционалната мобилност на преподавателския състав работи в полза на поддържането на академичните стандарти – преподаватели от специалността имат занятия и в други специалности на Софийския университет (в същия или в друг факултет, в други университети). Същевременно 15 преподаватели от академичния състав на други специалности и факултети от Софийски университет (Философски, Юридически, Стопански, Факултет по славянски филологии и др.), БАН, други ВУЗ и Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ участват в учебния процес на специалност БИН.

Публикационната дейност на преподавателите на ОТД, отразена в библиографския указател „Трудове на преподавателите от специалност БИН 1993–2007 г.“, се изразява в 884 публикации, от които 68 книги и монографии, три енциклопедии (включително и на английски език),

---

*От тях 1 професор, 11 доценти, 5 асистенти (2 главни, 2 старши и 1 асистент), 2 доктори на науките, 13 доктори.

259 студии и статии в сборници и юбилейни издания, над 533 статии в периодични издания, редакторство и съставителство на десетки сборници и материали от научни конференции и симпозиуми, доклади в международни конгреси и конференции. Като най-значително и обобщаващо издание на библиотечно-информационните науки и дейности е представителната енциклопедия „Българска книга” (2004 г.).

Трудовете и изследванията на преподавателите застъпват широк спектър от проблеми в областта на обществознанието и хуманитаристиката – библиотечно-информационни науки, философия, логика, социология, политология, културология, история, история на пола, литературознание, право, музеология. В тематичния показалец техните публикации са представени в 263 самостоятелни тематични рубрики и 428 подрубрики, които отразяват различни аспекти на изследваните проблеми. Връзките и препратките между отделните тематични рубрики отразяват интерференцията в изследователските полета на отделните дисциплини, размиването на границите особено в областта на библиотечно-информационните науки.

Формират се големи тематични комплекси. Тематичният комплекс „Книга. Книгознание. История на книгата. Четене и читатели” в публикационната дейност на преподавателския екип е с връзки към още 10 тематични рубрики. Традиционната проблематика, свързана с историята главно на българската книга, е доминанта, но заедно с това се очертават и нови аспекти в изследванията. Те разширяват тематичното поле към проблемите на грамотността, интерпретирана в контекста на социалната история и в посока на информационното общество. Темата за читателя и четенето също разширява терена си както в посока на социологически проучвания, така и към изследвания за превъплъщенията на читателите в социокултурен план. Теоретичните книговедски проблеми интерферират към библиологията и анализ на писмените комуникации, към проблемите на авторството, цензурата и свободния достъп до информацията.

Тематичният комплекс „Библиография. Библиографознание. Библиографска информация” е с връзки и препратки към 27 тематични рубрики. Тук специално внимание заслужава появата на нова тематика, свързана с машинната каталогизация и превръщането на традиционната библиография в информационен ресурс. Очертава се оформянето на ново приложно поле, на чийто терен работят библиографи и компютърни специалисти. Теорията на библиографията търси контактни зони с теория на системите и е интерпретирана в комуникативен план. Идентификацията на текстове и осигуряване на достъпа до тях, проблемите за авторството и авторското право,

атрибуцията се очертават като общо проблемно поле на изследвания в персоналната библиография, книгознанието, литературознанието, биографията. Библиографският контрол като тема засяга общия проблем за достъпа до информация и навлиза в терена на управлението на информационните ресурси.

Тематичният комплекс „Библиотеки. Библиотекознание. Библиотечни фондове” е с връзки към 14 тематични рубрики. Очертават се вътрешнотематични връзки с организация и управление на информацията, с културната политика, с мениджмънта и маркетинга на съвременните културни институции и индустрии. Общо приложно поле на компютърни специалисти и библиотековеди е проблемът за автоматизация на библиотечната дейност, за появата на дигитални ресурси във фондовете на библиотеките и трансформацията на библиотеките във виртуални центрове за управление на знанието.

Тематичният комплекс „Информация. Информационна наука. Информационни ресурси. Потребители ”е с връзки към още 12 тематични рубрики. Размити са границите с тематичното поле „Информационни и комуникационни технологии” и др. Целият комплекс попада в полето на „Информационно общество”, „Управление на знанието”.

Значителна тематична група представляват изследванията от областта на „Политология. Посттоталитарно общество” като в публикациите на преподавателите от специалността тази тематика търси методологически опори в комплекса „Социология. Социологически изследвания. Методи за анализ”. Изследванията на пола се разплатяват в 11 подрубрики, свързват се с още 3 рубрики и засягат теми като история на жените в национален и международен контекст, образование, професионална реализация и др. и се разполагат на терена на социалната история.

Насочването към граничните зони на отделните научни дисциплини и засилването на интердисциплинността в изследователската дейност на преподавателите от специалността черпи стимули от университетската общност и намира в нея своята естествена среда

Интернационализация и глобализация

Развитието на университетската специалност БИН в съвременното европейско образователно пространство налага засилване на интеграционните връзки с чуждестранни университети. В политиката на специалността са залегнали няколко основни насоки:

- участие в образователния процес на чуждестранни преподаватели от университети, с които Катедрата има подписани договори за сътрудничество*;
- участие на преподаватели от специалност БИН като лектори в чужбина;
- подготовка на курсове на английски език за студенти от университетите-партньори;
- участие на преподавателите от специалност БИН в съвместни изследователски проекти с чуждестранни специалисти;
- обмен на преподаватели и студенти по европейските програмите за мобилност SOCRATES и ERASMUS;
- включване на студенти и докторанти от специалността в съвместни изследователски проекти със студенти от други европейски университети;
- участие във формирането на националната и международна стратегия за развитието на БИН-образованието.

Реализирането на партньорство със структури на библиотечно-информационното образование в чужбина и прякото участие на чуждестранни преподаватели в образователния процес в Софийския университет дава възможност на българските им колеги да ползват готово ноу-хау и позволява по-бързо внедряване на иновациите, за които на България все още не достигат средства и инфраструктура. През специалност БИН в Софийски университет са преминали повече от 25 чуждестранни преподаватели** и реципрочно българи са гостували като лектори в ХанOVER, Девънтър, Вилнюс, Варшава, Будапеща, Берлин и др. Преподаватели от Катедрата*** са били стипендианти по различни изследователски програми и са имали и

---

*University of Applied Sciences and Arts – ХанOVER, Германия, Saxion Hogeschool Ijseland – University of Professional Education – Девънтър, Холандия; Université Bordeaux 3 “Mischel de Montaigne” – Франция; Държавните университети в Емпория – САЩ и Урбана-Шампейн – САЩ; Държавните университети в Полша, Литва, Естония и др.

**Проф. Херберт Ачлейтнер (Държавен университет Емпория, САЩ), проф. Тери Уич (Университета в Урбана Шемпайн, САЩ), проф. Майкъл Горман, президент на АЛА, проф. Ролф Хюпер, проф. Петер Блумендорф, проф. Ханс-Петер Шрам, проф. Кира Кленке, проф. Кристине Кутлоф, проф. Улрике Шомер (Университета в ХанOVER, Германия), д-р Греам Корниш, вицепрезидент на ИФЛА и президент на Английската библиотечна асоциация, д-р Мартенс, президент на Английската библиотечна асоциация, проф. Адриан Боргреве, проф. Роел Риетбергер, проф. Ян Верховен (Университета в Девънтър, Холандия), доц. Мария Прастек-Самокова, проф. Катерина Матерска, ас. В. Заяк (Университета във Варшава), доц. Юлия Зинкевичиени (Университета във Вилнюс) и др.

***Доц. д-р К. Даскалова, доц. К. Петков, ст. ас. К. Ангелова и др.

продължителни изследователски престои в различни научни учреждения в Норвегия, САЩ, Великобритания, Германия, в Централноевропейския университет – Будапеща и др. През обучение по програмите SOCRATES и ERASMUS за 1 или 2 семестъра и през други образователни форми са преминали над 40 български студенти и докторанти. Приети са над 25 немски, холандски, полски и литовски студенти за обучение и практика.

Истинска школа за реална интеграция на студентите от специалност БИН в европейското образователно пространство са международните студентски летни семинари (International Student Summer seminars – ISSS), в които те участват на конкурсен принцип и работят върху съвместни изследователски проекти със студенти от Германия, Холандия, Полша, Литва и други страни.* По този начин те изграждат не само самочувствие на бъдещи БИН - специалисти в обединена Европа, но и опознават нейното културно разнообразие, научават се да разбират другия и другостта.

Връзката на специалността с професионалната среда на национално и международно ниво е от изключително значение за осигуряване на гъвкавост в учебните планове и е ориентир за динамично променящите се компетентности на библиотечно-информационните специалисти в XXI в.

От особено значение е поддържането на близки контакти с професионалните асоциации. Катедрата в Софийския университет съдейства за създаването и утвърждаването на Съюза на библиотечните и информационни работници в България (СБИР). От нейните среди са избирани председатели** и членове на УС на СБИР. Специалността в Софийски университет си сътрудничи и с международните

---

*Досега студентите от СУ са взели участие в следните семинари: „Академичното образование в областта на библиотечно-информационните науки и сродните им науки”, 19–27 август 2000, Раба Нижна, Полша;

„e-Европа: Националната идентичност срещу глобализацията: Мисията на информационните професионалисти”, 13–20 юли 2001, Китен, България;

„Комуникациите във времето на E-mailing, E-teaching and E-learning”, 11–20 юли 2002, Хановер, Германия;

„Информацията за Европейския съюз: Каква е днес и как може да се подобри”, 13–20 юли 2003, Завоя, Полша;

„Ролята на факултетите и катедрите по информационни науки за изграждане на информационно общество и икономика, основана на знанието”, 13–21 юли 2004, Китен, България;

„Модерен свят, модерни технологии, модерни информационни специалисти”, 23-30 юли 2007, Ярошин, Полша.

**Доц. Т. Янакиева (2 мандата, 1990/91; 1992/93), гл. ас. М. Капитанова (2 мандата, 1994/95; 1996/97), доц. А. Димчев (1998/99), проф. д.ф.н. А. Гергова (2000/01); за членове на УС са избирани доц. Н. Шуманова и ст. ас. К. Ангелова.

професионални и образователни организации като IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), EUCLID (European Association for Library and Information Education and Research), AIB (Association internationale de bibliologie), ICOM (International Council of Museums), с най-активните библиотечни асоциации в чужбина – ALA (American Library Association), BLA (British Library Association) и др. За активността на преподавателите от специалността в Софийски университет свидетелства участието им в ръководствата и в органите на тези организации.*

Заключение

Осемдесет и пет годишното присъствие на библиотечното образование в Софийския университет показва, че няколко поколения учени в най-стария и авторитетен университет в България съзнават и подкрепят необходимостта от неговото присъствие в академичното съобщество от науки.

Удържането на висшето библиотечно образование в рамките на университетската институция е свидетелство, че България не възприема безкритично съветския модел и остава вярна на европейската традиция подготовката на библиотекари с висше образование да се осъществява главно в университетите.

Възстановяването на самостоятелна специалност в Софийския университет през 1993 г. е важна трансформация, която означава, че на академично ниво библиотечно-информационните науки са престанали да имат проблематичния статут на т.нар. „практически” дисциплини, които се „надстройват” над различни основни специалности като допълнителна система от знания. Но сигурността, която специалността придобива по институционален път е само условие, за да се изпълнят целите на образованието в университетска среда – интердисциплинарен синтез на научни познания с цел постигане на високи професионални стандарти.

Присъствието на специалността БИН в структурата на водещия университет в България осигурява възможност в процеса на обучението да се използва неговия изключителен научен потенциал и

---

* Проф. А. Гергова - председател на Изпълнителния комитет на АИБ., доц. д-р Т. Янакиева – член на Committee on Free Access to Information and Freedom of Expression към IFLA, доц. С. Недков член на ИКОМ и зам.-председател на Националния комитет на ИКОМ, доц. А. Димчев – член на секцията „Образование и квалификация” към IFLA. Доц. Красимира Даскалова е избрана за президент на Международната федерация за изследвания по история на жените и половете (International Federation for research in Women's/Gender History, IFRWH).

да се осъществява реална конвергенция на учебни програми и преподавателски екипи в специалностите, свързани с информацията – библиотеки, архиви, музеи, издателски институции, журналистика. Тенденцията за инкорпориране на образованието в областта на архиви, музеи и библиотеки има десетилетна традиция в Софийския университет, представляваща ранна форма на комуникация в тези области. В специалност „Библиотечно-информационни науки” тя получава ново развитие и нова перспектива. Университетът предлага най-добрата образователна среда за развиване на дисциплини, свързани с културното наследство и пълноценното му включване в европейското културно пространство.

Софийски университет предоставя възможности чрез развитие на магистърските и докторски програми да се съхрани и развие националната специфика на библиотечно-информационното образование, а именно – подготовка на специалисти с равностойни компетентности в областта на БИН и в други обществени и хуманитарни науки. Тези предимства гарантират качеството на образованието.

Образованието в областта на БИН в Софийския университет е бързо развиващ се и динамично променящ се сектор. За него важат много от посочените в международните изследвания тенденции за бъдещето на БИН-професионалистите през XXI в. – ориентация към потребителите, гъвкави програми, адресирани към по-широк информационен контекст и проблематика, маркетингово ориентирани дисциплини, ефективно използване на съвременните информационни технологии в обучението. Всичко това води до „размиване” на традиционните граници на професията. Създава се възможност за практическа реализация на студентите не само в библиотеките и информационните центрове, но и в по-широката област на секторите „маркетинг” и „public relation” на фирмите.

Специалност БИН е узряла за нова крачка в своето развитие – подготовката на съвместни образователни програми с европейски университети, свободно движение на студенти и преподаватели в европейското образователно пространство. С оглед развитието на икономика основана на знанието, обучението се насочва към подготовка на специалисти с умения за организация на информацията и с възможности за генериране на нови знания. Убедени сме, че реализацията на тази стратегия ще позволи на специалност БИН в Софийския университет да осигури европейско бъдеще на своите випускници.

-
- ¹ *Теодоров-Балан*, Александър. Сто години българска библиография. – С., 1952, с. 16.
- ² *Петкова*, Лиляна. Стоян Аргиров – строител на Университетската библиотека. // Академик Стоян Аргиров и библиотечното дело в България : Юбил. науч. конф. 28–29 февр. 2000 г. – С., 2001, с. 23.
- ³ *Янакиева*, Татяна. Библиографията по славянска филология и Софийския университет : Истор. преглед и съвременно състояние. // [Сто] 100 години Университетска библиотека. 1888–1988 : Юбил. сб. с докл. от междунар. науч. сесия, посветена на 100 г. от основаването на Университетската библиотека. – С., 1989, с. 148–157.
- ⁴ Пак там.
- ⁵ *Арnaudов*, Михаил. Софийски университет „Св. Климент Охридски“ : Кратка история за 50-годишнината от основаването му. – С., 1939, с. 30–33.
- ⁶ *Арnaudов*, Михаил. Цит. съч., с. 32.
- ⁷ БИА, ф. 287, а.е. 4.
- ⁸ *Петкова*, Лиляна. Цит. съч, с. 26–27.
- ⁹ *Нейкова*, Адриана. Специалност „Архивистика и документалистика“ : Образование, професия, реализация, с. 2. // <http://www.clio.uni-sofia.bg/BG/konfarch/ANejkova.pdf>, 17.02.2008
- ¹⁰ Повече подробности в: *Янакиева*, Татяна. Библиографски уводи в българската литературна история : Боян Пенев и Божан Ангелов. // Библиография и литература / Татяна Янакиева. – С., 2001, с. 58–66.
- ¹¹ Вж за повече подробности сборника с материали „Академик Стоян Аргиров и библиотечното дело в България : Юбил. науч. конф. 28–29 февр. 2000 г. – С., 2001. – 174 с.
- ¹² *Боров*, Тодор. Моят университет. – С., 1991, с. 29.
- ¹³ Разпис на лекциите за учебната 1940/1941. – С., 1940, с. 15.
- ¹⁴ Разпис на лекциите за учебната 1941/1942. – С., 1942, с. 11.
- ¹⁵ Разпис на лекциите за учебната 1942/1943. – С., 1942, с. 11.
- ¹⁶ Пак там, с.11.
- ¹⁷ Разпис на лекциите за учебната 1943/1944. – С., 1943, с. 9.
- ¹⁸ Пак там, с. 11.
- ¹⁹ *Аргиров*, Стоян. Ръководство за уреждане народни, общински, ученически и частни библиотеки. – Пловдив, 1898, с. 12–13.
- ²⁰ *Нейкова*, Адриана. Цит. съч., с. 3.
- ²¹ Вж. Разпис на лекциите за учебната 1953/1954; 1954/1955; 1955/1956; 1956/1957; 1957/1958; 1958/1959. – С., 1953–1959.
- ²² *Боров*, Тодор. Подготовка на библиотекари. // Живот с книги : 1942–1972 / Тодор Боров. – С., 1973, 119–132.
- ²³ *Borov, Todor. Bibliothekswissenschaft und Bibliographie an der Staatlichen Universität zu Sofia. // Informationsbulletin der Teilnehmer der Konferenz der Bibliothekarischen Hochschulausbildung (Berlin), 1962, № 3, p. 5–9;*
Borov, Todor. Подготовка на библиотекари. // Год. ББИ, 9 (1962), 1963, с. 73–83;
Borov, Todor. Spezialausbildung in Bibliothekswissenschaft und Bibliographie an der Sofioter Universität „Kliment Ochridski“. // Информационный бюллетень участников конференции по высшему библиотечному образованию (Budapest), 1966, с. 5–12;

Borov, Todor. Подготовка на библиотекари-вишисти в България. // *International librarianship : Liber amicorum in honour of G. A. Riemddijk*. – Amsterdam, 1969, p. 445–449.

²⁴ *Боров*, Тодор. Подготовка на библиотекари. // *Живот с книги : 1942–1972 / Тодор Боров*. – С., 1973, с. 131.

²⁵ *Боров*, Тодор. Как да подготвяме кадри за научно-техническа информация. // *Живот с книги : 1942–1972 / Тодор Боров*. – С., 1973, с. 133–141.

²⁶ *Еленков*, Иван. Изследвания, преподавания и възпроизводство на организационно-управленски потенциал на културата в България : Общи бележки върху институционалния контекст на възникването и ранното им развитие : [Непубликуван доклад, изнесен на конференцията на специалност „Културология”, Владая, 2006 г.]. Статията е предоставена за ползване с любезното съгласие на автора.

²⁷ *Еленков*, Иван. Цит. съч., с. 6.

²⁸ Протокол № 11 от заседанието на Академичния съвет на Софийския университет, състояло се на 3 май 1989 г.; Заповед на Комитета за наука и висше образование Д № 114-1050/21.12.1989 г.

²⁹ Протокол № 12 от заседанието на АС на Софийския университет, състояло се на 20 юни 1986 г., т. 4 от дневния ред.

³⁰ *Еленков*, Иван. Цит. съч., с. 9.

³¹ Заповед на Ректора на Софийския университет № 1381/13.V.1992 г., издадена на основание решение на АС от 29.01.1992 г., Протокол № 4, съобразно с чл. 11 от ППЗВО и Решение на ФС на Философски факултет от 25.02.1992 г., Протокол № 9.

³² *European Curriculum Reflections on Library and Information Science Education*. – Copenhagen, Royal School of Library and Information Studies, 2005. – 245 p.

Meuriat, J. The CERTIDOC project: Towards to the European recognition of the professionals' competences. – Berlin : IFLA, 2003. <http://www.certidoc.net/fr/ifla2003gb.pdf>

Euroguide LIS : Competences and aptitudes for European Commission". 2. попр. изд. 2004.

Educating Library and Information Science Professionals for a New Century : The KALIPER Report : Executive Summary / KALIPER Advisory Committee, Association for Library and Information Science Education. – Reston, Virginia, July 2000. 7 p.

³³ *Янакиева*, Татяна. Образователни идеи в областта на библиотечно-информационното образование в България. // *Libraries, Globalization and Cooperation: Papers from the Intern. Conf., held in Sofia, Bulgaria, 3–5 Nov. 2004*. – Sofia, 2005. – p. 43–51.

³⁴ Наредба за Единните държавни изисквания (ЕДИ) за придобиване на висше образование по специалността „Библиотечно-информационни дейности” (ПМС № 310, 30.07.1997 г., ДВ № 63, 06.08.1997 г.)

³⁵ Наредба за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени „бакалавър”, „магистър” и „специалист”. // ДВ, №. 76, 6 авг. 2002.; Наредба № 21 на МОН от 30 септ. 2004 г. за прилагане на система за натрупване и трансфер на кредити във висшите училища // ДВ, №. 89, 12 окт. 2004 ; Правилник за устройството и дейността на Софийския университет „Св. Климент Охридски” (в сила от 15 юли 2003 г.).

ЛЕТОПИС

НАИМЕНОВАНИЯ НА КАТЕДРАТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

Специалност и Катедра по архивистика
28 май 1952 г.

Специалност по библиотекознание и библиография
1953/54 г.

Катедра по библиотекознание и архивистика
1954 г.

Катедра по библиотекознание и библиография
9 март 1955 г.– 1963/64 г.

Библиотекознание и научна информация
1964/65 г. – 1990/91 г.

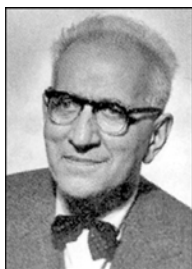
Библиотекознание и научна информация, културна
политика и музейно дело
1991/92 г.

Библиотекознание, научна информация и културна
политика 1993 г. –

УЧЕБНИ СТРУКТУРИ НА СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ, В КОИТО Е ВКЛЮЧЕНА КАТЕДРАТА:

Философско-исторически факултет	1952 – 1972 г.
Исторически факултет	1972 – 1985 г.
Център по културознание	1986 – 1991 г.
Специалност Културология	1992 г.
Философски факултет	1993 г. –

РЪКОВОДИТЕЛИ НА КАТЕДРАТА:

ПРОФ. ТОДОР БОРОВ (1901–1993) – основател на Катедрата и неин ръководител от 1952 до 1969 г., библиограф, книговед, литературен историк, редовен професор по библиотекознание и библиография от 1952 г., организатор на библиотечно-библиографска дейност в България след Втората световна война.

ДОЦ. ЕЛЕНА КИРОВА (1919–2006) – специалист по история на библиотеките, по библиотечни фондове и каталози, ръководител на Катедрата от 1970 до 1984 г.

ДОЦ. Д-Р ЛЮБЕН АТАНАСОВ (1935–1999) – библиотековед и библиограф, съставител на сборници с афоризми, ръководител на Катедрата от 1985 до 1989 г.

ПРОФ. Д.Ф.Н. АНКА ГЕРГОВА (1937) –
книговед, специалист по история на книгата и
писмените комуникации в съвременността,
председател на СБИР (2000–2002) ръководител на
Катедрата от 1992 до 1999 г.

ДОЦ. Д-Р АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ (1952) –
библиотековед, специалист по справочно-
информационно обслужване в университетските
библиотеки, председател на СБИР (1998–2000),
ръководител на Катедрата от 2000 до 2003 г.

ДОЦ. Д-Р ТАТЯНА ЯНАКИЕВА (1944) –
библиограф, специалист по литературна библиография,
обработка на документалната информация и
информационни системи в областта на хуманитарните
науки, председател на СБИР (2 мандата, 1990–1991;
1992–1993), ръководител на Катедрата от 2004 до 2008 г.

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КНИГА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
Том 1, 2008

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITE DE SOFIA „ST. KLIMENT OHRIDSKI“
FACULTE DE PHILOSOPHIE
LIVRE DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES BIBLIOTHEQUES
Tome 1, 2008

**СТРОИТЕЛИ НА СЪВРЕМЕНОТО
БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННО
ОБРАЗОВАНИЕ В БЪЛГАРИЯ**

ДОКЛАДИ
ОТ НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ
проведена на 8 февруари 2007 г., София

**BUILDERS OF THE CONTEMPORARY LIBRARY AND
INFORMATION EDUCATION**
PAPERS FROM THE SCIENTIFIC CONFERENCE
Held in Sofia, 8 February, 2007

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КНИГА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
Том 1, 2008

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITE DE SOFIA „ST. KLIMENT OHRIDSKI“
FACULTE DE PHILOSOPHIE
LIVRE DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES BIBLIOTHEQUES
Tome 1, 2008

**ТОДОР БОРОВ – СЪЗДАТЕЛ НА МОДЕЛА НА
БЪЛГАРСКОТО ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ В ОБЛАСТТА НА
БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИТЕ НАУКИ**

ТАТЯНА ЯНАКИЕВА

Tatyana Yanakieva. TODOR BOROV – THE FOUNDER OF THE MODEL OF BULGARIAN HIGHER EDUCATION IN THE FIELD OF BIBLIOGRAPHIC-INFORMATION SCIENCES

The aim of the study is to present the experience in Bulgaria in the field of higher education in librarianship, as part of the educational and cultural tradition of the country.

The emphasis is on the work of Todor Borov, a key figure in this process. Brought up in the German librarianship school, T. Borov worked over several decades from the 20s to the 70s of the 20th century, determined to realize a vast cultural projects, including the creation of a modern national library, modern bibliographic information system and modern library education. Traced here are the conditions when higher librarianship education becomes an institution as an academic subject at the University of Sofia. The paper presents the transformations in the model of this education, introduced by T. Borov in the 60s, which led to real integration in the training of specialists in library science and informatics, pointing to the need of parallel full academic education - both as a branch and as librarianship education. This model has changed the educational paradigm from library education towards library information science education, and placed Bulgaria among the first countries in Europe, to realize this early transition in real terms.

Въпросът за същността, целите и посоките на българското висше библиотечно-информационно образование днес е особено актуален. Интеграцията в образователната система на Европейския съюз както и подписаните от България документи – Болонската декларация и Лисабонската стратегия, Копенхагенска декларация на Европейската комисия (2002 г.), Берлинската среща на министрите на образованието (2003 г.), ни задължават да изпълним всички договорености.

Означава ли това, че трябва да възприемем готови европейски модели, които да присадим на наша почва и по този начин да осигурим признаване на дипломите на нашите випускници? Естествено идва и следващият въпрос – има ли един единствен европейски модел, който трябва да вземем „на въоръжение“?

Това са все въпроси, които оживено се дискутират и на национално, и на международно равнище. На няколко последователни международни срещи в края на ХХ и началото на ХХІ в., посветени на общата рамка на модерното образование в областта на библиотечно-информационните науки (БИН), се прави уговорката, че съществува голямо разнообразие в националните традиции на отделните европейски страни и че техният опит е част от европейското културно наследство, израз на културното многообразие на континента.

Тъкмо в тази посока аз виждам необходимост да обърнем поглед към нашата традиция, да оценим българския опит и да пренесем в бъдещето ценното, което той съдържа и което ние мислим като трайно национално достояние.

Истинското българско висше образование в областта на библиотечно-информационните науки е създадено от Тодор Боров. И тъй като принадлежа към неговите ученици и последователи, възпитаници на Софийския университет и на създадената от него Катедра, пренесла във времето „високата школа“ на Тодор Боров, чувствам като свой дълг да направя тази оценка.

В първата четвърт на ХХ в. елитът на българската интелигенция осъзнава необходимостта от специализирано образование като необходимо условие за развитие на българското библиотечно дело. Към тази група принадлежат академиците Александър Теодоров-Балан, Стоян Аргиров, Иван Шишманов, Михаил Арnaudов, Никола Михов, проф. Боян Пенев, проф. Александър Балабанов, Стилиян Чилингиров, Никола Бобчев и други български учени и общественици. Първата практическа крачка прави директорът на Университетската библиотека Стоян Аргиров, който не само разисква „качествата и познанията“, нужни за библиотечната професия, но пръв започва да преподава като

избираема учебната дисциплина „Библиотекознание” в Софийския университет като частен хоноруван доцент от 1924 до 1935 г.¹

С подчертаните си интереси към българската книга и библиография, към българските библиотеки, с многобройните си изяви по тези теми в българския печат, Тодор Боров се изявява през 20-те години на XX в. като личност с призвание да се посвети на библиотечната професия. Затова не е случаен фактът, че след завършване на висше образование по славянска филология в Софийския университет той получава предложение да специализира библиотекознание в чужбина² като държавен стипендиант. Този факт говори за няколко неща – първо, че са забелязани публикациите на Т. Боров; второ, че държавата чувства нужда от подготвени и обучени в тази област български специалисти. Но тъй като предложението за стипендия изхожда от сговористкото правителство на Александър Цанков, Т. Боров, който е сред неговите критици, отказва да приеме тази „чест” и заминава за Германия на разносните на своето семейство.

През 1924–1927 г. Т. Боров следва библиография и вестникознание, източноевропейска история и литература в Берлинския университет. В този водещ европейски университет той слуша лекциите на изтъкнати немски специалисти със световен авторитет в областта на библиотекознанието и библиографията – Георг Шнайдер, Йорис Форстиус, Фриц Милкау, проучва възможностите, които предоставят на изследователя и читателя образцово уредените немски библиотеки и по-специално Пруската държавна библиотека и разширява научната основа, върху която по-нататък ще се развива неговата дейност.

Завръщайки се в България, Т. Боров окончателно свързва живота и професионалната си съдба с българските библиотеки като проявява изключителна воля и амбиция да реализира един мащабен културен проект, който включва създаването на модерна национална библиотека, модерна библиографска информационна система и модерно библиотечно образование. В следващите десетилетия той е човекът, който извежда дебата за библиотеките и библиотекарството до по-високо равнище – осъзнаване на тяхното функционално предназначение в културния процес.

В защита на този проект в рамките четвърт век до 1944 г. Т. Боров публикува над 150 статии. В повечето от тях той изтъква като основна

---

¹По-подробно за заслугите на Стоян Аргиров вж. „Академик Стоян Аргиров и библиотечното дело в България : [Докл. от] Юбил. науч. конф. 28–29 февр. 2000 г. – С. : Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2001. – 174 с.

²По спомени на Т. Боров предложението му е предадено чрез проф. Александър Балабанов.

слабост на българската библиотечна система липсата на институционализирано библиотечно образование като особено остро поставя този въпрос през 1930 г. в програмната статия на списанието „Българска книга“³.

Т. Боров не се задоволява само с критика на българската действителност. Той се включва активно в международната дискусия за мястото на библиотечната наука в системата на научното знание. През 1931 г. по повод появата на книгата „Наръчник по библиотекознание“⁴ на Фриц Милкау (Лайпциг, 1931), директор на Пруската държавна библиотека, Т. Боров подлага на критичен коментар съществуващите в световната теоретична литература различни възгледи по въпроса дали библиотекознанието е самостоятелна наука. За да отговори на този дискуссионен въпрос, той търси мястото му в различни научни и библиотечни класификации, отбелязва различните наименования, с които то е означавано, и защитава правото му на съществуване в научното поле. Т. Боров аргументира необходимостта от изследвания по библиотекознание, които да обхванат всички въпроси от тази голяма област на човешката дейност, включително и подготовката на професионални библиотечни работници. В края на тази обширна статия Т. Боров изтъква, че е крайно време и в България да се създаде самостоятелна библиотечна специалност.

В много от своите публикации през 30-те и 40-те години Т. Боров изразява недоволството си от начина, по който се разискват библиотековедски въпроси в България. Той настоява да се работи настойчиво за профилиране на практиката и теорията, свързани с различните видове библиотеки, както това се прави в Европа. По повод опитите (от 1937 г.) да се създаде в България професионална библиотечна организация⁵ Т. Боров отново ясно артикулира болните въпроси на библиотекарството в страната – липсата на държавна политика за развитие на библиотечното дело, липсата на професионално образование, крайно недостатъчните библиотекарски длъжности, назначения без да се взема под внимание образователния критерий. За Т. Боров най-важна и неотложна задача е да се признае библиотекарството за самостоятелна професия и да се уреди нейното

---

³ „Българска книга“ и българската книга. // *Бълг. книга*, I, 1930, № 1 (15 ян.–15 февр.), с. 1–4.

⁴ Библиотечна наука. // *Мир*, XXXVII, № 9250, 12 май 1931, с. 3.

⁵ Организацията на българските библиотекари. // *Бълг. мисъл*, XIII, 1938, № 1, с. 59–68.

законодателно признание, а едва след това – да се създаде библиотечарска организация.

Тази активна гражданска позиция на Т. Боров има за краен резултат възстановяване на преподаването по библиотекознание в Софийския университет, преустановено през 1935 г. През 1942 г. Т. Боров е избран за частен хоноруван доцент по библиография във висшите търговски училища във Варна и Свищов, а в 1943 г. – и в Софийския университет.

През 40-те години излизат „Книги. Библиотеки. Библиография“ (1941) и монографията „Пътят към книгите. Увод в библиографията“ (1942). Това са първите два теоретични труда в България, изцяло посветени на библиотечната, библиографската и книговедска проблематика. Сборникът със статии „Книги. Библиотеки. Библиография“ претърпява две издания – от 1941 г. и от 1947 г. И това не е случайно. Този сборник очертава мащабите на дебата, който Т. Боров утвърждава в българската култура и е свидетелство за това как една личност с иновационно мислене, професионална компетентност и полемична дарба може да въздейства на обществото. Втората книга, за която ще стане дума отново по-нататък, е безспорно най-значителното постижение в областта на теорията на библиографията у нас до средата на XX в. и представя автора си като специалист на европейско ниво.

Цялостната реализация на своя културен проект Т. Боров успява да осъществи в десетилетието след 1944 г. И това е едно от чудесата в българската култура. Тогава Т. Боров е едновременно директор на Народната библиотека и на Българския библиографски институт (ББИ). В тежките следвоенни години, в съспаната от бомбардировки София, в условията на жесток преход към нов тип обществени отношения, безпаричие, само в продължение на едно десетилетие Т. Боров успява да дострои недовършената сграда на Народната библиотека, създава от купчината оцелели от бомбардировките нейни книги, натрупани в подземията на Съдебната палата, модерна европейска библиотека с помощта на един добре подбран екип от сътрудници. Организира Библиографския институт като съвременно информационно учреждение, което поема всички отговорности и всички предизвикателства за библиографската информация в страната. Урежда международното културно сътрудничество и информационния обмен както със сродни институции и библиотеки от социалистическите страни, така и с водещи западни библиотеки. Създава през 1953 г. в Софийския университет самостоятелна Катедра – първата официално утвърдена институция на висшето библиотечно образование в

България и вписва библиотекознанието и библиографията сред университетските специалности.

Сякаш погалин от съдбата, Тодор Боров за един кратък период от своя живот се превръща в точния човек, попаднал на точното място в точното време, за да реализира един от най-мощните и с дълготрайно значение културни проекти в България.

В практическата реализация на модела на висшето библиотечно образование Т. Боров търси отговор на следните въпроси:

- Каква е чуждата практика в областта на библиотечното образование, както западна, така и източна (главно на СССР, в чиято орбита България попада след Втората световна война)?

- Каква е функционалната обвързаност на библиотечното образование с реализацията на професионалния библиотекар в различни по функции и задачи библиотеки?

- Какви са съвременните задачи на библиотечната професия?

- Каква е връзката на висшето библиотечно образование с науката и научните дирения?

- Как във втората половина на ХХ в. трябва да извърши преход към библиотечно-информационно образование?

Отговор на тези въпроси Тодор Боров дава в ред свои публикации. През 40-те и 50-те години в печата се появяват: „От библиотекаря на Шпицвег до съвременния библиотекар”⁶, „Библиотечна наука”⁷, „Какво можем да научим от съветските библиотеки”⁸.

Първият от тези текстове е неговата встъпителна лекция като доцент, изнесена на 14 април 1943 г. Тя предлага обширна история на библиотекарската професия от античността до модерните времена. Вниманието на автора е насочено главно към борбата за утвърждаване на самостоятелна библиотечна професия, която се разгръща активно в света през втората половина на ХІХ в., стимулирана от бурния ръст на публичните библиотеки.

Вторият текст е насочен към изясняване на някои теоретични въпроси – съотношение между философските системи на науките и практическите библиотечни класификации, терминологични уточнения, предмет и задачи на съвременното библиотекознание. Анализът на състоянието на професионалната подготовка на библиотечни кадри в СССР, САЩ и Германия, му позволява да

---

⁶От библиотекаря на Шпицвег до съвременния библиотекар. // Год. на Софийски университет. Ист.-филол. фак., 42 (1945–1946), 1946, с. 1–20.

⁷Библиотечна наука. // Год. Бълг. библиогр. инст., 1, (1945-1946), 1948, с. 304–320.

⁸Какво можем да научим от съветските библиотеки. // Раб. дело, ХVІІІ, № 181, 13 авг. 1946, с. 2.

формулира целите на това обучение и да предложи модел за библиотечното образование, което трябва да реши следните задачи:

1. Да се създадат истински научни библиотеки в страната.

2. Да се създаде към Историко-филологическия факултет на Софийския университет със съдействието на ББИ отделна самостоятелна специалност – библиотековедение и самостоятелна Катедра по библиотечна наука.

3. Да се организират съвременни масови (публични) библиотеки, които да се превърнат в надеждна база за самообразованието на народа.

Практическата реализация на този проект е незабавна. През 1950 г. е създаден Държавен библиотекарски институт, а през 1953 г. – специалност „Библиотекознание и библиография” и Катедра по библиотекознание и архивистика в Историко-филологическия факултет на Софийския университет, първата официална институция на висшето библиотечно образование у нас.

Така в България се създава двустепенна система за подготовка на библиотекари – за публичните библиотеки специалисти се подготвят в Държавния полувисш библиотекарски институт, а в Софийския университет – висшисти за научните библиотеки.

Т. Боров аргументирано доказва, че за България най-подходящ е европейският модел – библиотечна специалност, развиваща се в университетска среда. Този избор има няколко сериозни основания. Първото е, че в България именно в Университета започва, макар и факултативно, преподаването на библиотечни курсове, предназначени за висшисти. Второто основание е, че признаването на библиотекознанието и библиографията за университетска специалност утвърждава нейния авторитет. Третото основание е, че за преподаване на дисциплините, които очертават образователния „бекграунд”, се използва академичният състав на Университета, обединяващ най-добрите учени на България. И четвъртото основание – този начин на подготовка е икономически ефективен.

За доброто име на тази първа университетска Катедра без съмнение заслугата се пада на Т. Боров. Той е не само първият избран професор по библиография в България, но и обаятелен лектор, талантлив оратор, „майстор на устния разказ”, както го нарича Блага Димитрова⁹. Всички, които са били негови студенти, помнят лекциите му по „Увод в библиографията”, „Обща и отраслова библиография”, „Увод в история и организация на науката”, а предишните поколения си спомнят лекциите по „Историческо библиотекознание”, „Архивистика” и

---

⁹Димитрова, Блага. Майстор на устния разказ : Проф. Тодор Боров на 80 години). // *Пламяк*, XXV, 1981, № 2, с. 134–144.

„Използване на библиотеките в научната работа”. Тодор Боров проявява сигурен усет и при подбора на своите сътрудници в Катедрата, привличайки тук отлични специалисти по библиотекознание, библиография и книгознание.

Т. Боров създава нова парадигма за подготовката на библиотекарите с висша квалификация в Университета, която обвързва образованието със знанието. Още в средата на XX в. Т. Боров развива едно модерно разбиране за знанието и за необходимостта от неговата организация и управление като фактор от първостепенна важност за държавата, защото то създава национална култура и професионални елити, организация и ред в обществото. Не случайно първият курс, който той чете в Софийския университет, е „Използване на библиотеките в научната работа”. За Т. Боров знанието и науката са тясно свързани, а библиографията има за цел да систематизира записаната информация и да създава надеждни канали за ориентация в нейния необятен свят. Най-пълно тази негова позиция е защитена в труда му „Пътя към книгите”. Според него бурното развитие на книгоиздаването поставя редица проблеми, свързани с научното знание и организацията на научния живот в модерния свят. Пътищата за разрешаването им са:

1. Преход от национална към интернационална организация на научния живот.

2. Широко използване на библиографията като инструмент за търсене на информация и за систематизиране на знанията.¹⁰

На тази водеща идея отговаря и структурата на книгата. Т. Боров разглежда на първо място най-важните институции за информация и документация, организиращи знанието и осигуряващи достъп до него, разкрива методите и способите за организация на информацията – правила за библиографско описание, съставяне, поддържане и използване на каталозите, библиотечните класификации като инструмент за ориентация в документалния свят, изтъква евристичната роля на основните справочни и библиографски трудове и на края изяснява ролята на метасистемата, наречена „библиография на библиографията” като вход в света на информацията.

Т. Боров е убеден, че изискванията към библиотекарите зависят до голяма степен както от вида на библиотеката, в която работи, така и от естеството на задачите, които изпълнява. Нуждата от радикална промяна в подготовката на библиотекарите за научните библиотеки е поставена от него на международно обсъждане през 1958 г. в Прага на първата международна конференция на висшите библиотечни училища

---

¹⁰Боров, Тодор. Увод. // Пътя към книгите / Тодор Боров. – С., 1942, с. 12.

и институти. Най-трудната задача е създаването на учебна програма, която да отговори на поставената цел – подготовка на висококвалифицирани библиотечни кадри за научните библиотеки. В статията си „Библиографията като университетски предмет”¹¹, подготвена и изнесена като доклад на II международна конференция на висшите библиотечни училища и институти в Берлин (1962 г.), Т. Боров защитава тезата за двойното университетско образование на специалиста в научната библиотека – основна специалност в една научна област, съчетана с библиотечна подготовка в рамките на втора специалност или специализация. Той полемизира с практиката на някои университети в Източна Европа, които не използват в достатъчна степен университетските възможности за специализация (каквото е полският случай). На остра критика е подложена и съветската практика, която се мъчи да подготви „библиотекари въобще” за всички видове библиотеки. Неговото убеждение е „че да се застъпи в един курс по отраслова библиография с еднаква тежест запознаването с литературата по всички науки (без студентът да ги е изучавал предварително, без да е специалист нито по една), значи да искаме да се обхване необятното”¹². Подобен подход претоварва учебните планове на библиотечните специалности с много учебни дисциплини, изучаването на които не дава желанния резултат.

Активният дебат през 50-те и 60-те години за научната информация и подготовката на специалисти за тази нова и бързо развиваща се област работи в подкрепа на предложението от него модел за подготовка на кадри. В цяла поредица от статии в печата¹³ Т. Боров развива идеите си за това как да бъде организирана тази дейност в нашата страна и как да се подготвят кадри за нуждите на информационните центрове. Като се опира на решението на споменатата Берлинска конференция от 1962 г. документаторите/информаторите да се подготвят заедно с библиотекарите за научните библиотеки в рамките на обособен профил на основата на отрасловата библиография, Тодор Боров вижда

---

¹¹Боров, Тодор. Библиографията като университетски предмет. // Год. Бълг. библиогр. инст., 8 (1961), 1962, с. 5–18.

¹²Боров, Тодор. Библиографията като университетски предмет. // Живот с книги / Тодор Боров. – С., 1973. – с. 71.

¹³Боров, Тодор. Как да подготвим кадри за научно-техническата информация. // Библиотекар, XII, 1965, № 4, с. 28–34; ; Проблеми на висшето образование, III, 1965, № 2, с. 27 – 33; Ефикасна научна информация – важен лост при движението напред. // Раб. дело, XXXII, № 24, 23 февр. 1959; Изграждане на библиографско-документационна служба в Институт за икономика на селското стопанство (На примера на институт за икономика на селското стопанство. Сътрудничество на социалистическите страни в тази област). // Год. Соф. Унив. Филос.-истор. фак., 54, 1960 (1961), кн. 1, 259–280.

възможности Катедрата в Софийския университет да се заеме с тази задача.

От учебната 1964/1965 г. в Катедрата е въведен профил научна информация. Първоначално той е предназначен главно за студенти от областта на техническите, точните и естествените науки. Тези, които желаят да се посветят на тази специалност, надграждат над университетското си образование (не само в Софийския университет, но и в други ВУЗ) нови умения за работа в полето на знанието и са в състояние да извършват качествен и задълбочен анализ на отрасловите документални потоци. Подготовка на такова ниво хармонира с изискванията на новата работна среда и превръща информационните специалисти в помощници на учените и изследователите, които изпълняват специфични задачи в изследователския процес. Макар че често цитира известната метафора на немския библиотековед Кунце, че научната информация е „продължената ръка на библиографията”, Т. Боров осъзнава необходимостта от въвеждането на специализирани дисциплини и изграждането на нови умения. За преподаватели по научна информация са привлечени Елена Савова, директор на библиотеката към БАН, Александър Людсканов, първият български специалист по машинен превод и вицепрезидент на Световната организация по семиотика, Зорница Петкова, Станко Чавдаров, Спас Арсенов, Радка Андрианова.

Тодор Боров и ръководената от него Катедра поставят началото на прехода в България от библиотечно към библиотечно-информационно образование. Моделът на това образование съдържа възможност то да се развие още в една посока – продължаващото образование. Създаденият през 1983 г. съвместен Учебно-методичен център за подготовка на кадри в областта на научно-техническата информация между Софийския университет и Централния институт за научно-техническа информация (ЦИНТИ) допринася за изграждането на единна национална система за повишаване на квалификацията на кадрите.

В края на 50-те и началото на 60-те години Тодор Боров защитава един новаторски модел за подготовка на кадри за нуждите на научните библиотеки и на информационните центрове. Този проект е толкова радикален, че не среща достатъчно разбиране в страната ни, но е високо оценен в чужбина. Тук няма да се спирам на недостатъците и трудностите при реализацията му, предопределени от обществените и политическите условия в България. Оценявайки от днешна гледна точка този модел, създаден преди повече от 50 години, аз убедено мога да заявя, че в много посоки Тодор Боров е изпреварил времето си.

Кои са неговите идеи, които и днес са жизнени?

Създаването на първата интегрирана Катедра по библиотекознание и архивистика е без съмнение далновиден акт. В Софийския университет е направен един ранен опит за обща подготовка на библиотечните и архивни кадри. Нека припомним, че в съвременна Европа интеграцията в подготовката на професионалисти за т. нар. „институции на паметта” – библиотеки, архиви и музеи, е актуална тенденция. Т. Боров е предтеча на този процес в български контекст.

Т. Боров пръв осъществява интеграцията на библиотечното и информационно образование в България, много преди в други страни да се признае тази връзка. Създава гъвкав учебен план в областта на библиотечно-информационното образование, гарантиращ усвояване на интердисциплинарни знания, насочени към търсене на общи изследователски и приложни полета между традиционните университетски специалности и новите професионални компетентности, нужни на БИН-специалистите. В това отношение той значително е изпреварил времето си, лансирайки идеи, които намират развитие едва в края на ХХ в. Нека припомним, че в Лисабонската декларация от 2000 г. като основна стратегическа цел на образованието в Европейския съюз се извежда идеята за изграждане на конкурентноспособно и динамично общество, базирано върху знанието. А през 2000 г. в „Guidelines for Professional Library Information Educational Programs” международната професионална общност предлага БИН-квалификацията да се осъществява на нивото на магистърската степен.

Връщам се към това, което определих като основна своя задача в началото. Каква е традицията, завещана ни от Т. Боров и има ли тя национална ценност?

Моят отговор е положителен. Т. Боров ни завеща знаниевия модел на специализираното БИН-образование, ефективното използване на научния потенциал на университетите, конвергенцията и интеграцията в програмите за обучение на архивни и БИН-специалисти, интердисциплинарността в учебните програми, всичко това обаче оценено от позицията на здравия разум и трезва преценка за националните възможности.

Днес, когато БИН-образованието се развива в контекста на един неолиберален проект, в който се акцентира върху икономиката и пазара, не трябва да гледаме на знанието само като на нещо, което можем да пакетираме по подходящ начин и да продаваме. Знанието за образоващото се общество на ХХІ в. трябва да има и универсална ценност. Мисля, че това е заветът на Годор Боров.

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КНИГА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
Том 1, 2008

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITE DE SOFIA „ST. KLIMENT OHRIDSKI“
FACULTE DE PHILOSOPHIE
LIVRE DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES BIBLIOTHEQUES
Tome 1, 2008

**МАРИН ВАСИЛЕВ
И ПРЕПОДАВАНЕТО НА ЗНАНИЯ ЗА КНИГАТА**

АНИ ГЕРГОВА

Ani Gergova. MARIN VASSILEV AND THE STUDY OF BOOKS

The text is dedicated to the 100th anniversary of Marin Vassilev (1907-1983) - one of the founders of library education in Bulgaria. After 1952, as Professor of knigoznanie (the study of books) at St. Kliment Ohridski University of Sofia, he followed the traditions in the field established by well-known scholars such as Stilian Kutinchev (1872-1934), Nikola Nachov (1859-1940), Stoian Argirov (1870-1939), and Todor Borov (1901-1993). His textbooks - *Istoria i tehnika na knigata*, 1955 (History and technique of the book); *Obshto i prolozhno knigoznanie*, 1963, 1970 (General and applied study of books), and *Knigoznanie*, 1971 (The study of books), the last one co-authored with VI. Vatrachki – present the basic concepts of knigoznanie; the history of the European and Bulgarian book; and the technological aspects of book production. Vassilev's publications insist that knigoznanie is fundamental for understanding of the past, present and future of the book and of the contemporary cultural politics.

В последно време натрапчиво ме преследва една мисъл на Артур Шопенхауер. Тази мисъл, чужда на философската претенциозност, гласи: „От гледна точка на младостта животът представлява едно безкрайно бъдеще; от гледна точка на старостта той е съвсем кратко минало”. Дали в такова „кратко минало” имам намерение да се връщам? Не! Моите и на по-младите ми колеги цели са по-далечни. Разсъжденията, които споделяме по време на настоящата научна сесия,

са както израз на признателност и почит към нашите предшественици, така и търсещи поуки за онези с „безкрайното бъдеще“, които са призвани да променят библиотечно-информационната професия в съответствие с порива на съвременния свят към глобализация, съхраняваща културното многообразие. Убедени сме, че натрупаният опит и традициите в българското образование са гаранция за новия бъдещ просперитет.

Марин Василев, чието столетие от рождението чествуваме днес, е част от моето кратко минало. Името му е познато на поколения професионалисти, свързани с книгопечатането и полиграфията, области, в които постъпателно е израствал като практикуващ и като ръководител. Успоредно с преките си служебни задължения в течение на целия си съзнателен живот той се вписва в образованието на българските книжовни дейци, чете и пише в полза на науката за книгата. В заника на житейския си път той прави равносметката: „Не съм пропуснал случай през тези петдесет години да не следя нашата и световната литература, да не се интересувам от развитието и тенденциите, както в областта на полиграфията, така и на книгоиздаването“. Цитираната изповед е от останалите в ръкопис негови спомени, предоставени ми от сина инж. Васил Василев, известен в печатарските среди, и от дъщерята Снежана Райчева, дълголетна предана библиотекарка в нашата Алма Матер. Тяхна е заслугата за издаването на книгата от и за Марин Василев, която тук присъстващите получаваме в юбилейната вечер. Нека ги поздравим и да им благодарим!

Темата за строителите на библиотечното висше образование в България насочва моето внимание към заслугите на М. Василев на попрището преподавател на знания за книгата. За да бъдат оценени по достойнство, те ще бъдат разгледани в контекста на възникването и развитието на науката библиология или книгознание, както е възприето да се назовава у нас, и нейните проявления на българска почва.

Началните опити за тематизиране на книжовността в България имат известни различия с общите тенденции на европейската наука от XIX и началото на XX в. В Европа първоначално библиологията е възприемана като синкретично историко-филологическо знание и теория на библиографията. С течение на времето библиотекознанието постига автономност, продиктувана от практическите задачи на институционализираните библиотеки и подготовката на професионалисти, ангажирани в тях. Учебните програми за подготовката им предвиждат бъдещите библиотекари-професионалисти да овладяват познания по историята на книжовното проявление като цяло.

Във възрожденска и следосвобожденска България не библиотеките, а книгопечатането е водеща практическа книжовна дейност. Неговото технологично модернизиране и притокът на нови работници обуславят необходимостта от организиране на образователни форми за печатарите. Затова през 1913 г. към Държавната печатница се създава типографически курс, скоро получил статут на техническо училище. В лекцията си при откриването му Стилиян Кутинчев (1872-1934) обосновава вижданията си, че историята на книгата и книгопроизводството са важна дисциплина в учебната програма. С такова предназначение е и трудът му „Писменост и книгопечатане. Произход и развой на книгопечатната техника”, издаден през 1920 г. В предговора той настоява: „Тази история трябва да е позната на всеки интелигентен човек, който е дошъл до степен да се ползва от облагите на печатната книга; а трябва да бъде още по-добре позната на тружениците на печатарското изкуство, на работната армия, заета в печатарското производство”. В същата 1920 г. Ст. Кутинчев издава и изследователския си труд „Печатарството в България до Освобождението. Принос към културната история на България”, а през 1921 г. Никола Начов (1859–1940) предоставя на читателите труда „Новобългарската печатна книга и печатното дело у нас 1806–1877”. И двамата историци на българската книжнина още при възникването на науката за нея отбелязват книгопечатането като най-важна предпоставка за книжовния живот на българите. Те отстояват също принципа за оползотворяване на ретроспективната национална библиография като първооснова на неговото изследване и оценка като използват „Български книгопис за сто години на Александър Теодоров-Балан. Създават методологически образци за следващите изследвания, дават материал и насочват преподаването на знанията за книгата.

За професионалната подготовка на печатарите значима роля изиграва възобновената през 1923 г. образователна форма към Държавната печатница. Приемът в Средното училище по графически изкуства и книгопечатане е след завършен шести клас и срокът на обучение е тригодишен. Изучаването на общообразователни и специални дисциплини се съчетава с широко застъпена практика в Държавната печатница, за която се заплаща, и по този начин се подпомага издръжката на учениците. Осемнадесетгодишният М. Василев, чието семейство е многолюдно и с оскъдни доходи, е привлечен от изгодните условия в училището и от перспективата на една престижна професия. Завършва го успешно през 1928 г. и е поканен да работи в Държавната печатница. През 1929 г. става студент в Свободния университет в София, където дипломирането му като икономист благоприятства за бъдещата му професионална и

педагогическа дейност. Междувременно – от 1931 г., директорът на Графическото училище го назначава да води практическите занятия по словослагателство. Тези занимания и разширяващите му се културни интереси го сближават с преподавателите Тодор Долапчиев, Йордан Иванов, Георги Върбанов, Стефан Матеев, все сътрудници на вестник „Графика” (1930–1931) и на луксозното илюстрирано списание „Български печат” (1932–1934), в чиито статии се разискват технологични въпроси, проблеми на изкуството на книгата и нейната история.

Идва ред да насочим вниманието и към образованието в друга широка по приложимост професия – библиотекарството. И най-обобщаващия преглед на многобройните общопросветни и културни периодични издания до средата на 40-те години на XX век убеждава, че неговите проблеми са оживено обсъждани и гледищата за професията на библиотекаря в достатъчна за времето степен са изкристализирали. Преобладаващ е интересът към ролята му за разширяване на четенето, за култивиране на читателски интереси и вкусове. Затова Читалищният съюз през 1923 г. полага начало на курсове за библиотекари, необходими в нарастващите по брой читалища. Тази образователна форма среща ред затруднения, прекъсвана е в отделни периоди, но все пак апостолски е поддържана в течение на две десетилетия. По същото време и със същата настойчивост се отстоява идеята и за висшето библиотечно образование, което да осигурява приток на библиотекари във водещите големи библиотеки – национална, научни и специални. Решението и на този проблем е по-скоро компромисно – от 1923 г. и до края на Втората световна война е въведено факултативно обучение по библиотекознание в рамките на Софийския университет. Първият преподавател по тази специалност е хоноруваният доцент и дългогодишен директор на Университетската библиотека Стоян Аргиров (1870–1939). Той чете лекции до 1935 г. Негов приемник е Тодор Боров (1901–1993), който преподава библиотечни науки от 1942 г. във Висшето търговско училище във Варна и в Търговската академия в Свищов, а от 1943 г. в Софийския университет, където придобива научното звание доцент.

Като набелязваме създаването на образователни форми за библиотекари, редно е да се отбележат и идеите за тяхното съдържание, за дисциплините, предвидени за изучаване. В този смисъл поучителен е проектът за комплекса от знания, които кандидатстващите за библиотекарска длъжност трябва да притежават. Той е представен синтезирано от позабравената библиотековедка Маргарита Димчевска (1894–1983) в сборник, посветен на 25-годишнината на Читалищния съюз. Без да е наложително в случая да го

представяме цялостно, редно е да се напомни, че в него не е пропуснато да се посочи връзката на знанията по библиография с производството на хартия, типографията, подвързачеството, библиофилията, издателството”, а също знанията по „палеография и архивно дело”. Такива дисциплини са застъпени в библиотечното образование през следващите десетилетия.

След деветосептемврийския поврат на полиграфиста-икономист с леви убеждения М. Василев са поверени високи отговорности: началник на производството в разрушената от американските бомбардировки Държавна печатница; от 1948 г. – ръководител на полиграфическия отрасъл в Главната дирекция на издателствата, полиграфическата промишленост и търговията с печатни произведения към КНИК. В процеса на одържавяването на книгопроизводството и създаването на нова организация и управление се налага терминът „полиграфия”. Той е не само заемка от руски език, но цели да изрази амбицията за превръщането на преобладаващо частното печатарство в промишленост. Такава цел има и сп. „Полиграфия” (1949–1954), издание на Държавното полиграфическо обединение с редакционна колегия Марин Василев, Александър Христов, Никола Андреев. В списанието с поредица свои статии се включва М. Василев, като не пропуска въпросите за осигуряване на квалифицирани полиграфисти. Това настоятелно искане става причина за възобновяване на курсовете към Държавната печатница, трансформирани впоследствие в Средно професионално училище по полиграфия, а през 1960 г. – в Полиграфически техникум „Юлиус Фучик”. Докато среднистите имат своя утвърдена образователна форма, то инженерно-технически кадри с висше образование са насочени към подготовка в чужбина – в Съветския съюз и ГДР. Възприетата ориентация, нейните позитивни, а и негативни последици заслужават обсъждане в съвременните условия, след като вече и у нас има университетско-полиграфическо образование. По-важно е в случая да се подчертае, че знанията за книгата се разсредоточават в различните книговедски поддисциплини и в различни образователни форми – за полиграфисти, за издатели, за библиотекари, за оформители на книгата, за книготърговци.

Това, което непосредствено ни интересува, е създаването на библиотечно образование след Втората световна война и мястото на книгознанието в него. Хронологията на събитията е следната:

- през 1948 и 1949 г. в Българския библиографски институт се организират курсове за завършили висше образование лица, желаещи да придобият библиотечна квалификация. Предвидено е да се изучава книгознание, водено от Маньо Стоянов, издал учебник с едноименно

заглавие, а също – архивистика с лектор Иван Дуйчев, издал също специализиран курс лекции;

- през 1950 г. към КНИК е открит Държавния библиотекарски институт (ДБИ), предназначен за полувисше образование, с което да се задоволят потребностите на množащите се общодостъпни библиотеки. В учебната програма е включена дисциплината „История и техника на книгата” и за преподавател е поканен М. Василев.

- през 1952 г. в Софийския университет е открита специалността „Библиотекознание и архивистика”, която завършват два випуска студенти. През 1956 г. нейният създател – проф. Т. Боров, предприема решителна нейна трансформация в специализация, изучавана успоредно с друга университетска хуманитарна специалност. В течение на 7 семестъра са преподавани специални дисциплини, като успешно взетите изпити по тях дават основание за издаване на съпроводителен към дипломата документ, удостоверяващ библиотечно-библиографска квалификация. В удостоверението се вписва и дисциплината „Общо и приложно книгознание”. В спомените си М. Василев отбелязва: „Когато възникна въпросът за такъв преподавател, ръководството на Катедрата в лицето на проф. Т. Боров ме покани, редакторът ме утвърди и по този начин преподавателската ми дейност се разшири още повече и продължи до 1972 г.”.

За високата отговорност на М. Василев като строител на библиотечното образование свидетелстват няколкото учебника, които своевременно подготвя и издава. Първият от тях е „История и техника на книгата” (1955 г.) Предназначен за студентите в полувисшия Библиотекарски институт, той следва идеите на Ст. Кутинчев и включва: обща история на писмеността и книгата, създаването и подготовката на литературните произведения за печат и видовете полиграфическо производство. В предговора М. Василев прави уговорката: „Това е огромен материал, който засяга редица дейности от нашето съвременно културно развитие. В своята подготовка студентите трябва да търсят и много други източници”. В онова време те не са много, още повече, че съветското книгознание все още е в криза и неговото „възкресяване” се осъществява едва в края на 50-те и началото на 60-те години. Би могло да се каже, че преподаването на знания за книгата играе изпреварваща роля благодарение на прозорливостта на М. Василев.

За университетски подготвяните библиотекари той подготвя нов учебник, озаглавен „Общо и приложно книгознание”, издаден в 1963 г. В него е подчертано, че предназначението на книгознанието е „да се занимава с книгата и нейното историческо развитие, особено с нейната роля в обществото, за да се достигне до определяне функциите ѝ в

съвременния свят”. На екземпляра, притежание на семинарната библиотека на специалността Библиотечно-информационни науки в Софийския университет, която включва специализирания фонд от лични притежания на проф. Т. Боров, М. Василев саморъчно е написал с красив почерк: „... в знак на благодарност за указаната помощ по изготвяне на учебника”. Няма съмнение, че в разговорите за него са обсъждани насоките на проведените две международни конференции за библиотечното образование в социалистическите страни – в Прага през 1958 г. и в Берлин през 1962 г. Отекват и дискусиите за съдбата на книгознанието в Съветския съюз. В учебника си М. Василев разширява изложението за западноевропейското и руското книгоиздаване от XVI до XIX в., за историята на българската книга, за технологичните новости в полиграфията.

С второто издание на „Общо и приложно книгознание”, излязло от печат през 1970 г., М. Василев откликва на концептуалните гледища за науката и на новите образователни потребности. Той е убеден, че „наред с библиографията книгознанието се утвърди като необходима наука за книгата, която има комплексен характер и обединява няколко научни и практически дисциплини, взаимно свързани и взаимно влияещи си”. Допълва съдържанието на учебника: за старобългарските азбуки, за цензурата, за книгоиздаването в България след Втората световна война. Важно е да се отбележи, че въвежда и нов раздел в учебника, съобразен с образователната стратегия на университетското висше образование. Към съществуващата специализация за научни библиотекари в средата на 60-те години е открит нов профил – за подготовка на документатори/научни информатори, в който се приемат студенти, изучаващи точни и приложни науки. М. Василев разглежда размножаването на техническа информация: офсетов печат на ротопринт, способи за микрокопиране и микрофилмиране, термографически, диазографически и електрографически процеси.

Последният учебник на М. Василев е подготвен в съавторство с Благой Батрачки. Озаглавен е „Книгознание” (1971 г.) и е предназначен за учениците от търговските училища, специалност книгоразпространение, но по-късно е ползван и от придобиващите същата специалност в ДБИ.

Успоредно с учебниците продължава публикационната активност на М. Василев в специализирания печат. Възобновеното списание „Полиграфия” (1967-1970) променя своя облик – акцент са новостите в полиграфическото производство, представени от автори, които оформят ново ядро на полиграфията (Васил Василев, Емил Ангелов, Наталия Качин, Кирил Найденов, Никола Балабанов, София Варсанова и др.). Повечето от тях са научни сътрудници в Научния център по

полиграфия, преобразуван в Научен център към Комитета по печата. Статиите на М. Василев поддържат тезата за широко ползване на книжовната история и на съвременната културна политика.

Оттеглил се от преките си служебно-административни и преподавателски ангажименти, той продължава да следи науката за книгата, световна и българска. В спомените си, писани вероятно в края на 70-те години, дава оценката: „У нас понастоящем малко хора се занимават с проблемите на книгознанието. Няма център, където да се обсъждат тези проблеми. Научният център към Комитета за печата, който в последните години предприе редица инициативи в тази област и се очертава като място, където трябва да се обсъждат проблеми от този характер, престана да съществува. В тази насока няма и орган, в който да се изясняват и творческите прояви на хората, които работят в тази област”. Критичните констатации, съвсем справедливи в онова време, не погубиха утвърждаването от преподавателя М. Василев на науката. Негови възпитаници се стараят да продължат делото му. Запазен е споменът за него. Наскоро Виолета Божилова, завършила ДБИ, написа: „М. Василев беше винаги усмихнат, приветливото му лице излъчваше доброта и жизнелюбие. За да ни запознае с производството на книги, ни водеше в Полиграфическия комбинат, където ни показваше различни печатарски машини и процесите в пътя на книгата от белия лист до оформеното книжно тяло”.

И в моето „кратко минало” М. Василев остава трайно с изключителната си акуратност и самодисциплина в преподавателската работа, с уравновесеността и добротата на характера си и с принципната възискателност към нас студентите. Като негов приемник в преподаването на книгознание и като изследовател дължа голяма признателност за личния пример и добрите съвети, давани ми от него. Не проявяваше никога съмнение, не натрапваше гледища и оценки, но дружелюбно, по бащински отправяше препоръки. Високо етичен към по-младите, намираще начин да ни насочва към инициативи и научни занимания, полезни за българската книга и нейното бъдеще. Дали сме оправдали доверието на М. Василев, нека съдят новите поколения, на които „безкрайното бъдеще” ще разчита на целеустременост и отговорност, присъщи на строителите на българското библиотечно образование.

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КНИГА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
Том 1, 2008

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITE DE SOFIA „ST. KLIMENT OHRIDSKI“
FACULTE DE PHILOSOPHIE
LIVRE DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES BIBLIOTHEQUES
Tome 1, 2008

**БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕТО КАТО УЧЕБНА ДИСЦИПЛИНА В
СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ – ПРИНОСЪТ НА ЕЛЕНА
КИРОВА И БОЖАНА ТРОЯНОВА**

МАРИЯ КАПИТАНОВА, АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ

*Maria Kapitanova, Alexander Dimchev. LIBRARY SCIENCE AS A SCHOOL
SUBJECT IN THE “ST. KLIMENT OHRIDSKI” UNIVERSITY OF SOFIA*

The foundation of the library science as a scientific object in the University of Sofia was laid by academician Stoian Argirov. His work is continued by professor Todor Borov, who has further contribute to the recognition of higher library education at the University. The paper discusses the contribution of associate professor Elena Kirova and senior lecturer Bojana Troianova, specialists and lecturers in the department. The authors present the scholarly interests of: associate professor Elena Kirova in the field of general and practical library science, historical library science and higher library education; and senior lecturer Bojana Troianova in the field of library acquisition, a library collection management, the bibliographic description, library catalogues.

Библиотекознанието като научна дисциплина в Катедрата по библиотекознание и научна информация се утвърждава от Елена Кирова и Божана Троянова, обучили и създали много библиотекари-висшисти, специализанти и курсисти в различните форми на библиотечното образование.

Елена Кирова

Доц. Елена Кирова е родена през 1919 г. Завършва Софийския университет – славянска филология през 1942 г. За съжаление тя почина наскоро – 2006 г.

Библиотечната си кариера Елена Кирова започва през 1946 г. – отначало в Градската библиотека (днес Столична библиотека), след една година постъпва в Държавната библиотека „В. Коларов“ (така се е наричала тогава Народната библиотека), където работи до 1953 г. Годините в библиотеките ѝ дават практическа подготовка и познания за библиотечните процеси, необходимо условие и старт в професионалното ѝ израстване. По наше мнение, за да се изгради добър изследовател в областта на библиотекознанието, работата в библиотека е не само полезна, но можем да кажем и задължителна за неговото развитие. Е. Кирова проявява интерес и е изпратена на специализация в Полша, където проучва практиката на научните библиотеки и полската библиотечна теория. Интересът към полското и чешкото библиотекознание продължава и през годините. Известно време преподава по библиотечни каталози в Държавния библиотекарски институт (1951–1953).

И така, натрупала практически опит и теоретични познания, Елена Кирова е поканена от проф. Тодор Боров за асистент в Катедрата по библиотекознание и библиография (1953) и работи там до пенсионирането си (1984), а след това и като хоноруван доцент. Професионалното ѝ израстване има следната последователност: асистент (1953), ст. асистент (1958), преподавател (1962), кандидат на историческите науки (1963), ст. преподавател (1963), хабилитира се като доцент (1970). Петнадесет години е ръководител на Катедрата по „Библиотекознание и научна информация“ (1970–1984).

През годините стотици студенти и специализанти са слушали университетските курсове на Елена Кирова:

- Теория и практика на библиотечното дело (1962–1963);
- Библиотечни фондове и каталози (заедно с Б. Троянова, 1964–1966);
- История на библиотеките и съвременна организация на библиотечното дело в чужбина (от 1964);
- Описание и класификация на печатните произведения (от 1964);
- Библиотечни каталози (от 1967);
- Информационни търсещи системи и аналитико-синтетична обработка (от 1967).

Научните интереси на доц. Кирова обхващат всички аспекти на библиотекознанието – от теоретичното и общо библиотекознание до практическото.

Интересът към **общото библиотекознание** се проявява доста рано – през 1956 г. с изданието „Общо библиотекознание” (в съавторство с Ц. Цветанов). Десет години по-късно (1965) излиза „Теория и практика на библиотечното дело” (в съавторство с Б. Троянова).

Ще се спрем на приноса на доц. Кирова в нейната част – Библиотечни каталози. Представени са подробно и задълбочено: история и развитие на библиотечните каталози изобщо и у нас; видове каталози и картотеки в библиотеките; азбучният каталог – българските правила за описание на печатните произведения; инструкция за нареждане на фишите и техника на оформяне на азбучния каталог; история и развитие на библиотечните класификации - тези, които се използват в България; методика на класирането; техника на оформяне на систематичния каталог; предметния каталог, методика и техника на предметизирането. (Забележете, едва в последните 10-15 години, във връзка с автоматизацията на библиотечните процеси и с пълнотата на информацията, се обърна сериозно внимание на предметизирането като лесен и бърз начин за търсене на информация в електронните каталози).

Практическото библиотекознание е представено с ръководства за училищните и селските библиотеки.

Друга област, в която работи доц. Кирова, е **историческото библиотекознание**. Историята и развитието на българските библиотеки през Възраждането и в годините до Първата световна война я занимават през целия ѝ изследователски живот. Това са студии за: Габровската училищна библиотека, ученическите дружества и техните библиотеки, първите обществени библиотеки през Възраждането, учителските и ученическите библиотеки от Освобождението до Първата световна война.

Интересът към тази тема оформя и кандидатската ѝ дисертация – „Училищните и ученическите библиотеки в България през Възраждането” (1963, първата дисертация по библиотекознание, защитена в Софийския университет) и хабилитацията (1970) с „Учителските библиотеки в България през периода 1878–1917” и „Ученическите библиотеки в България – 1878–1914”.

Друга тема, свързана с историята на библиотеките през Възраждането, е изследване на личните библиотеки на наши възрожденци – Любен Каравелов, Марин Дринов и други представители на нашата интелигенция по това време.

Резултат на проучванията ѝ и четения 10 години курс по история на библиотеките е книгата „История на библиотеките” (1975) – от тяхното зараждане през древността до ново време, все още единственият български учебник по тази тема, оценен по достойнство и в чуждестранния библиотековедски печат.

Като дългогодишен ръководител на Катедрата, естествено я ангажират и проблемите на **библиотечното висше образование** и квалификация, като набляга на тази за лица с вече висше образование, т.е. това, което постигаме сега с магистърските програми. Като преподавател и ръководител на Катедрата е напътствала колеги и студенти, спокойно, и може да се каже обгрижвайки техните проблеми, е помагала тяхното развитие. Била е ръководител на дипломни работи на студенти и специализанти, организираща е летни практики на наши студенти в български и чуждестранни библиотеки.

Доц. Кирова е била дългогодишен председател на Библиотечния съвет на Университетската библиотека и съдейства за вземане на управленски решения в библиотеката.

Елена Кирова е оставила прекрасни спомени у всички, които са работили с нея или са били нейни студенти.

Божана Троянова

Старши преподавател Божана Троянова е родена през 1913 г. Завършва право в Софийския университет през 1937 г.

Реализацията ѝ в библиотечната професия започва в Университетска библиотека (1937–1938), специализира библиотекознание в Немската държавна библиотека в Берлин (1938–1939). След това работи като уредник и помощник-директор в Градската библиотека (днес Столична библиотека, 1941–1943), уредник и основател на Справочно-документационната служба на Българското радио (1944–1945). В Държавната библиотека „В. Коларов” (Народната библиотека, 1945–1955) работи като: старши уредник, помощник-директор по научната част (1945–1946), ръководител на отдел “Обработка” (от 1946), ръководител на Централния квалификационен семинар за библиотекарите от научните библиотеки в София (1952–1956), старши научен сътрудник става през 1954.

През тези години Божана Троянова натрупва богат практически и професионален опит, така необходим в нашата професия, важна предпоставка за успешна изследователска и преподавателска работа.

Божана Троянова постъпва в Софийския университет – катедра „Библиотекознание и библиография” по искане на проф. Тодор Боров през 1955 г., отначало като хоноруван преподавател, а после и като

редовен (1956), следва старши преподавател (1965–1970) и хоноруван преподавател (1970–1985).

В Катедрата Троянова чете следните университетски курсове:

- Теория и практика на библиотечното дело (1956–1985);
- Организация и състояние на библиотечното дело в България (1956–1985);
- Организация на библиотечните фондове (1952–1953);
- Библиотечни фондове и каталози (заедно с Е. Кирова, 1964–1966).

Основните области на научните ѝ интереси са:

Библиотечни фондове и каталози – организация на фондовете на различни библиотеки и отразяването им в каталозите.

Класификация на книгите в големите научни библиотеки. В продължение на години работи и преподава въвеждането на „Библиотечно-библиографска класификация“, съставянето на систематичния каталог, систематично-азбучното подреждане и др. п., в резултат на което са редица публикации с теоретичен и практически характер в професионалния печат. Откроява се многотомното издание „Библиотечно-библиографска класификация“ в 30 т., трудоемко издание, превод от руски, но доразработено за българските библиотеки. Божана Троянова е редактор на изданието и автор на три от томовете.

Друга област, в която работи е **библиографското описание** на различните видове печатни издания. През 1953 г. излиза „Правила за описване на периодични издания“ (в съавторство). Плод на задълбочена теоретична и практическа подготовка са „Правила за описване на книгите в големите научни библиотеки“ (1953, 2. изд. 1962 в съавторство с Л. Албанска). Това ръководство, съобразено с международните стандарти по това време и с практиката у нас, спомага за унифициране на библиографското описание в българските библиотеки. По него (така наречената зебра) са се учили дълги години много студенти. Написано систематично, точно и ясно, то беше незаменимо ръководство на всички каталогизатори.

Следващата важна област е **комплектуването**, с насоченост към научните библиотеки. И тук по-подробно ще се спрем на „Теория и практика на библиотечното дело“ (1965, в съавторство с Е. Кирова). Частта на Божана Троянова е Комплектуване и организация на библиотечния фонд. Подробно са разгледани: състав на библиотечния фонд; обща методика на комплектуването – подбор и пълнота, универсално или специализирано комплектуване, принципи на подбор, профилирано комплектуване, съгласувано, координирано, кооперирано комплектуване, системи на библиографски подбор и т.н., все теми,

които са в основата на научното комплектуване и са валидни и до днес. Така тя дава солидни теоретични основи на студентите.

Принос на Б. Троянова е, че със своя висок професионализъм и възискателност, допринася за унифициране на каталогизационната практика в страната, особено важно за българското библиотекознание в миналото и днес, инициатор е за снабдяване на библиотеките с печатни каталожни картички за българските книги, издадени до 1943–1944 г.

Друг принос на Б. Троянова е, че тя настоява за включването на най-добрите каталогизатори от големите научни библиотеки в общи задачи от национално значение, дълги години ръководи авторски колективи за унификация на каталогизацията у нас и приважването ѝ в съответствие с международните стандарти. Троянова оказва помощ на библиотекарите от страната и е ръководител на Централния квалификационен семинар за библиотекарите от научните библиотеки в София (1952–1956) – полезна дейност, която дълги години беше изоставена и подновена, вече под друга форма, от Съюза на библиотечните и информационни работници (СБИР) и Катедрата.

Божана Троянова показва на колеги и студенти най-добрите качества на преподавател и изследовател – висок професионализъм, възискателност към себе си и към другите, поглед към проблемите, които са важни за цялата система, както теоретични, така и практически. Тя е безспорен авторитет в българското библиотекознание.

След това кратко представяне на доц. Елена Кирова и ст. преподавател Божана Троянова, искаме да обобщим с няколко изречения трайната следа, оставили във висшето библиотечно образование.

Книгата „Теория и практика на библиотечното дело“ (1965) дълги години беше единственият учебник за много студенти и специализанти. „История на библиотеките“ (1975) и досега остава единственото подобно издание у нас. „Правила за описване на книгите в големите научни библиотеки“ (1962) беше настолна книга на всички каталогизатори години наред.

Заслуга на Е. Кирова и Б. Троянова е, че те създадоха отлични специалисти и последователи в Катедрата: проф. А. Гергова продължи изследването на българските библиотеки през Възраждането; доц. Т. Янакиева доразвива преподаването на библиографското описание, вече в контекста на съвременните информационни средства, международните стандарти и библиографския контрол; доц. А. Димчев се занимава с история на библиотеките, библиотечни фондове и

комплектуване; н. с. М. Капитанова - с комплектуване и библиотечни фондове, библиографско описание.

Заслуга на Е. Кирова и Б. Троянова е и създаването на кадри за научните библиотеки по каталогизация и комплектуване, достатъчно е да споменем тези в Университетската библиотека и в Народната библиотека “Св. Св. Кирил и Методий”.

По-важни научни трудове на доц. Елена Кирова

Книги

Общо библиотекознание. – София : Наука и изкуство, 1956. – 199 с. (Съавт. Ц. Цветанов).

Теория и практика на библиотечното дело : Комплектуване на фонда и библиотечни каталози. – София : Наука и изкуство, 1965. – 348 с. (Съавт. Б. Троянова).

Универсалната десетична класификация и нейният предшественик – Десетичната класификация на Дюи. – София : СУ Кл. Охридски, 1973. – 50 с.

История на библиотеките. – София : Наука и изкуство, 1975. – 238 с.

Студии и статии

Габровската училищна библиотека в епохата на Възраждането : 1835-1865. // *Год. СУ. Филос.-истор. фак.*, 53, 1960, № 2, с. 233–288.

Ученическите дружества и техните библиотеки в епохата на Възраждането. // *Год. СУ. Филос.-истор. фак.*, 54, 1961, № 1, с. 281–324.

Учителските библиотеки в България през периода 1878-1917. // *Год. СУ. Филос.-истор. фак.*, 60, 1967, № 3, с. 259–309.

Ученическите библиотеки в България : 1878-1914. // *Год. СУ. Филос.-истор. фак.*, 62, 1970, № 3, с. 391–448.

Първите обществени библиотеки в България през Възраждането. // *Год. СУ. Филос.-истор. фак.*, 67, 1974, № 2, с. 93–139.

Подготовка на висши библиотечни и информационни кадри в чужбина и България. // *Метод. материали по агроинформатика*, 6 (10), 1987, с. 15–54.

Исторически корени на българските библиотеки. // *Метод. материали по агроинформатика*, 12 (16), 1981, с. 7–19.

Библиотеката на Любен Каравелов. // *Год. СУ. Истор. фак.*, 72, 1982, с. 289–330.

Научни и културни интереси на българската интелигенция през Възраждането : Изследване въз основа на личните библиотеки. // Сб. от науч. трудове и материали по история и теория на науката и техниката : [Т.] 2. – С., 1983, с. 276–289.

Личните библиотеки в живота и дейността на българските възрожденци. // В чест на 80-год. на проф. Тодор Боров. – С., 1984, с. 266–275.

Сътрудничество с Катедрата по библиотекознание и научна информация към Софийския университет. // Библиотекар, XXXV, 1988, № 9, с. 38–41.

Библиотеката на Марин Дринов – база за неговата научна и книжовна дейност. // Библиотекар, XXXV, 1988, № 10, с. 19–23.

По-важни научни трудове на ст. преподавател Божана Троянова

Книги

Правила за описване на книги в Народната библиотека. – София, ББИ, 1947. – 48 с.

Правила за описване на книгите в големите научни библиотеки. – София : Наука и изкуство, 1952. – 132 с. (Съавт. Ц. Цветанов, Е. Събева, Л. Албанска, М. Бонева).

2. разш. и прераб. изд. 1962. (Съавт. Л. Албанска).

Схема за класификация на книгите в научните и по-големите библиотеки. – София : Държ. библ. В. Коларов, 1958. – 476 с.

Теория и практика на библиотечното дело : Комплектуване на фонда и библиотечни каталози. – София : Наука и изкуство, 1965. – 348 с. (Съавт. Е. Кирова).

Библиотечно-библиографска класификация : Таблици за науч. библ. : В 30 т. – София : НБКМ, 1973- 1976.

Т. 15. 1975. – 771 с.

Т. 17. 1974. – 576 с.

Т. 25. Ч. 1 – 1976. – 50 с.

Ч. 2. – 1975. – 193 с.

Студии и статии

Систематично-азбучно подреждане на книгите в библиотеките. // Библиотекар, I, 1954, № 8–9, с. 20–55.

Правила за описване на периодичните издания . // Изв. Държ. библ. В. Коларов за 1953, 1955, с. 179–190.

Проверка на книжното имущество на държавните библиотеки у нас. // *Библиотекар*, III, 1956, № 7, с. 17–31.

Книжовните фондове на Държавната библиотека „В. Коларов“. // *Изв. Държ. библ. В. Коларов* за 1954, 1956, с. 20–30.

Организация на книжовното имущество в научните библиотеки и отразяването им в каталозите. // *Изв. Държ. библ. В. Коларов* за 1955, 1957, с. 88–124. (Съавт. Л. Албанска, С. Тошева).

Проект за класификационна схема у нас. // *Изв. Държ. библ. В. Коларов* за 1957/1958, 1959, с. 208–215.

Профилиране на научните библиотеки у нас. // Сб. в чест на акад. Н. В. Михов. – С., 1959, с. 61–72.

Към въпроса за комплектуването на научните библиотеки в България. // *Год. СУ. Филос.-истор. фак.*, 59, 1966, № 3, с. 337–416.

Закон за задължителното депозиране : 1878-1967. // *Библиотекар*, XIV, 1967, № 12, с. 10–14.

Библиотеките в България. // *Култура и изкуство в социалистическа България*. – С., 1972, с. 297–318.

Библиотечно-библиографска класификация в България. // В чест на 80-год. на проф. Тодор Боров. – С., 1984, с. 281–187.

„Статистически данни за библиотеките в България“ в навечерието на своя двадесетгодишен юбилей. // *Библиотекар*, XXXV, 1988, № 7, с. 19–26. (Съавт. С. Енчева).

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КНИГА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
Том 1, 2008

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITE DE SOFIA „ST. KLIMENT OHRIDSKI“
FACULTE DE PHILOSOPHIE
LIVRE DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES BIBLIOTHEQUES
Tome 1, 2008

**ТРАДИЦИИ И МОДЕРНОСТ В РАЗРАБОТВАНЕТО И
ПРЕПОДАВАНЕТО НА ДИСЦИПЛИНАТА “ТЕОРИЯ НА
НАУЧНАТА ИНФОРМАЦИЯ**

НИНА ШУМАНОВА

Nina Shumanova. TENDENCIES AND MODERNITY IN THE DEVELOPMENT AND TEACHING OF THE DISCIPLINE “THEORY OF SCIENTIFIC INFORMATION”. TWENTY – FIVE YEARS OF BOTH TEACHING AND RESEARCH WORK CARRIED OUT BY DR. Z. PETKOVA.

The basic conditions connected with the origin and development of the Information Science in Bulgaria as a new scientific field is discussed. Prof. T. Borov's modern and perspective view focused on the creation of a new discipline is presented; this discipline consists of studying the basis of information science and information science skills into academic education of the information science specialists. Furthermore, the activity of Dr. Z. Petkova in the field of scientific investigations and lecturing, the idea that the bibliography, the information science and the information skills are entities, which complete each other, yet pointing out the specifics that are unique to each one and that define their own way of development, is expanded upon. This is, indeed, the basis for defending the idea for the indivisibility of the education of information science specialists from that of the librarian, which further strengthens the new tendencies, demanding new methods of approach in this academic field.

Приключването на Втората световна война е повратен момент в развитието на човечеството, в това число и в развитието на науката и

техниката. По думите на американския учен Д. Прайс науката се превръща от „малка наука” в „голяма наука”. Основните ѝ особености се свързват с непрекъснато нарастване на броя на специалистите, занимаващи се с научна дейност, пряка ангажираност на държавата с финансирането на научната проблематика, непрекъснато количествено нарастване на документалния поток и все по-голямото му видово разнообразие.

Тези промени изведоха на преден план проблемите за информационното осигуряване на науката, за ефективното обслужване на изследователите, за диференцирано, своевременно предоставяне на релевантна информация в подходяща форма, време и място. От 70-те години на XX век навлизането на новите информационни технологии наложиха и свой нюанс в проблема за информационното обслужване на науката. Всичко това доведе до обособяването на самостоятелна научно-информационна дейност, тясно свързана с библиотечно-библиографските издирвания на учените и специалистите. Тя е и базата, на която се обособи и разви самостоятелна научна област „information science”, наименувана според традициите различно - документация, информационна наука, научна информация, информатика. Ситуирането ѝ в научното пространство и до днес се съпровожда с широки дискусии, засягащи такива основни проблеми като нейното наименование, обект и предмет на изследване, научни методи и подготовка на съответни специалисти.

Тези проблеми не остават чужди на българската библиотечна и научна общност.

Още от средата на 50-те години на миналия век на институционално ниво започва изграждане на мрежа от отраслови научно-информационни звена и обвързване на дейността им със съответни държавни и правителствени документи. Наред с това в професионалния печат все по-често започват да се появяват публикации, посветени както на теоретични проблеми, свързани с научната информация, така и на различни аспекти от научно-информационна дейност. В България се повтори модела на дискусия, водена в международен план за връзката на научната информация с библиотекознанието и библиографията и за пътя на нейното развитие. Трите концепции: автономност, сливане и самостоятелно развитие на базата на творческо взаимодействие откриваме и в публикациите на редица български специалисти. На тази основа един от дискутираните проблеми и у нас засяга подготовката на кадри в сферата на модерното информационно обслужване.

Въвеждането на дисциплина, разглеждаща основите на научната информация и научно-информационната дейност в академичното обучение на българските библиотечно-информационни специалисти, е безспорен показател за една модерна и перспективна образователна политика. Тя се свързва за първи път с името на проф. Т. Боров. Още през 50-те години на XX век той пръв в българския печат поставя проблемите на научната информация в статиите „Научната информация и нейните възможности” (1956 г.)¹ и „Ефикасна научна информация – важен лост при движението напред”, (1959 г.)². В студията си „Подготовка на библиотекари” (1962 г.)³ проф. Боров се опира на становището от Берлинската конференция, утвърждаващо подготовката на специалисти в областта на научната информация и документация (по тогавашната терминология) на основата на изучаването на библиографията и предлага за първи път включването на самостоятелна дисциплина „Научна информация и документация” в рамките на университетски четиригодишен курс на обучение на библиотекари за научните библиотеки към Катедрата по библиотекознание и библиография. По този начин той легитимира дисциплината „Научна информация”, давайки ѝ академичен статут. През 1965 г. доразвива възгледите си за същността на такава дисциплина в много по-широк и план в студия „Как да подготвяме кадри за научно-техническата информация”⁴. Тук принципно се анализират взаимоотношенията научна информация, библиотекознание, библиография в чуждестранната практика и се защитава собствена позиция за приемственост и взаимодействие между научната информация и библиографията. Тази позиция е основна при разработването на общия учебен план на Катедрата по библиотекознание и библиография и на дисциплината „Научна информация”, която стартира през 1964 г. Поверена е на Елена Савова, а изборът ѝ за първи лектор е потвърждение на убедеността в необходимостта от приемственост и надграждане – тя е изявен библиограф, но същевременно и един от първите специалисти, занимаващи се с организацията на научно-информационната дейност у нас. През 1958 г. ръководството на БАН ѝ възлага разработването на план за изграждане на системата за научна информация. В периода 1959-1963 г. тя работи в структурите на ЮНЕСКО в Париж, като един от ангажиментите ѝ е реализирането на международни програми, подпомагащи развитието на научната информация.

И ако проф. Т. Боров теоретично обосновава необходимостта от една основна за библиотечното образование дисциплина, каквато е „Теория на научната информация” и ѝ дава академичен статут, а проф.

Е. Савова е първият ѝ лектор, то цялостната концепция за съдържанието и реализирането ѝ свързваме с името на доц. Зорница Петкова, изграден библиограф „от школата на проф. Т. Боров”. През 1956 г. печели конкурс за научен сътрудник в “Българския библиографски институт”, а след сливането му с Народната библиотека продължава да работи в нея до 1972 г. През 1965 г. З. Петкова е избрана с конкурс за хоноруван преподавател по дисциплината “Теория и методика на научната информация” към Катедрата по библиотекознание и научна информация при Софийския университет, а от 1972 г. също с конкурс става щатен преподавател в Катедрата. През 1982 г. защитава докторат върху научната информация в областта на библиотекознанието, библиографията и информатиката. През 1985 г. става първият доцент в областта на научната информация у нас.

Началната изследователска дейност на З. Петкова е тясно обвързана с библиографските среди, от които тя израства, и се свързва с десетки публикации. Две от тях „Библиография на българската библиография. 1944–1969”⁵ и „Библиография на българската библиография. 1852–1944”⁶, разработена в съавторство, са капитални изследвания, резултат от огромна издирвателска дейност, перфектно познаване на особеностите на различните видове документи и цялостно владение на методиката на библиографската дейност. Тези два указателя са не само основа за историята на българската библиография, но и незаменими справочни издания в работата на научните библиотеки. В много от публикациите ѝ, свързани с библиографията, се отразяват и новите тенденции, наблюдавани в информационната теория и практика. Показателна в това отношение е студията ѝ „Нови моменти в библиографското обслужване” (1963 г.)⁷. На практика това е програмна студия, в която се разглеждат промените, настъпващи в сферата на науката и предопределящи нов тип информационно обслужване. Обект на анализ са количествените нараствания на документалните потоци, проблемите пред специалистите, свързани с достъпа до информация, налагането на реферативните журнали като основен инструмент за ефективно информиране, развитието на научно-информационната дейност и научната област „информационна наука”, автоматизирането на информационните процеси и появата на първите модерни информационни системи. Макар и разгледани тезисно, те много точно характеризират изключителната информираност на библиографа З. Петкова за новите насоки в сферата на информационното обслужване.

Изследователските интереси на З. Петкова в областта на научната информация и научно-информационната дейност кореспондират на

актуалната проблематика, дискутирана от водещи специалисти на страниците на чуждестранния професионален печат. През 1973 г. Университетското издателство отпечатва лекционния й курс „Текущи реферативни издания”⁸. Тук тя дава детайлна характеристика на тези значими за научно-информационната дейност издания и аргументирано изтъква ролята им в информационното обслужване. Безспорен принос са работите й (включително и дисертацията й⁹), свързани с количествени и тематични анализи на документалните потоци на базата на библиографски издания. Обект на анализите й са документалните потоци в областта на библиотекознанието, библиографията и научната информация¹⁰. В чуждестранната информационна практика тези анализи, свързани с оценка на научни области и проблеми, се налагат през 60-те години под термина „библиометрични анализи”. Зорница Петкова е сред специалистите, наложили този тип анализи в българската информационна практика. Тя е и първият автор у нас, популяризировал световната информационна система „Science Citation Index”.

Част от изследванията на З. Петкова се свързва с проучване на състоянието и тенденциите в развитието на информационната наука. Тя е единственият автор у нас, който изследва и представя твърде различните гледни точки за същността и перспективите на развитие на информационната наука. На базата на десетки чужди публикации на най-авторитетните представители на научните среди, тя синтезира една обективна, систематизирана и ясна картина на основните проблемни изследвания в тази област, на дискусиите свързани с утвърждаването на единна терминология, на еволюцията в обекта и предмета на изследване на информационната наука от оформянето й като самостоятелна научна дисциплина до средата на 80-те години.

Най-пълно развитието и интерпретирането на тези и други проблеми може да се проследи в студията й „Съвременни тенденции в развитието на информационната наука и на информационното обслужване на науката” (1984 г.)¹¹. Цитираната студия е особено показателна за информираността и ерудицията на З. Петкова и е своеобразна рекапитулация на част от двадесетгодишните й научни интереси. В нея тя представя, оценява и очертава перспективите пред информационната наука и научно-информационната дейност. В отделни параграфи се анализират развитието на информационната наука през последните две десетилетия и различните становища за нейния предмет и обект на изследване. Проследени са новите моменти в информационното обслужване на науката след 60-те години и навлизането на новите технологии в информационното обслужване,

респективно появата на нови информационни системи. Особено значима е частта, посветена на утвърждаването на информационната наука като научна дисциплина в България. Част от изводите са на базата на количествен и тематичен анализ на издаваната у нас литература. Представена е и концепцията на Катедрата по библиотекознание и научна информация за утвърждаването на информационната наука като учебна дисциплина, както и новите дисциплини преподавани в Катедрата: „Основи на информатиката”, „Информационни езици”, „Информационни системи”, „Механизация и автоматизация на информационната дейност”. Акцентира се и върху ролята на Катедрата, която в рамките на Софийския университет подготвя единствените специалисти у нас с висше образование, както и аспиранти в областта на научната информация, както и върху водещата ѝ роля при следдипломна квалификация на информационни специалисти. Отделя и специално внимание на състоянието на информационното обслужване на науката в България за периода между 50-те и 80-те години на XX век.

Двадесет и пет години от издирвателската и преподавателската дейност на Зорница Петкова са свързани с Катедрата по библиотекознание и научна информация. Тя разработва два основни курса – „Теория и методика на научната информация” и „Организация на информационната дейност”. Цялостната ѝ концепция за съдържанието на дисциплината „Теория на научната информация” най ясно е защитена в първия учебник у нас в тази област „Теория и методика на научната информация. Документални източници”(1975 г.)¹². Замислен като първа част от преподавания курс, той не обхваща всички аспекти на научната информация. Акцентите са върху общите въпроси, свързани с появата и утвърждаването на научната дисциплина „научна информация”, потребителите на информация и спецификите на различните видове документи като основни източници на информация. Тук умело е съчетано представянето на основните видове документи, артикулирани в библиотечно-библиографската практика с навлизането на нови видове документи в информационното обслужване – т.нар. „сива литература”, реферативни и обзорни издания, експрес информация. Специална глава е отделена на новите видове и форми на информация. За първи път са представени възможностите на издания, които днес са в основата на информационното обслужване „Current Contents” и „Science Citation Index”. Навлизането на новите технологии намира отражение в представянето на възможностите на пермутационните указатели, автоматизирането на една от най-големите информационни системи в

света „Index Medicus”, въвеждането на ИРИ (избирателното разпространение на информация) като особено ефективна форма на информационно обслужване. На практика в този учебник, основа за курса по „Теория на научната информация”, се разглеждат значими проблеми от теория на научната информация, дискутирани във водещи световни специализирания издания. Много от засегнатите в този учебник проблеми са обект на допълнителни разработки в други нейни публикации, което респективно води до актуализирането на лекционния ѝ курс.

На З. Петкова е поверен и курсът „Организация на научно-информационната дейност“. Съдържанието му обхваща проблемите на организацията на научно-информационната дейност у нас и в чужбина: Съветския съюз, Германия, Франция, Великобритания, САЩ, както и представянето на многопосочната дейност на Международната федерация по информация и документация. Редица от темите, включени в този курс, тя разглежда в самостоятелни публикации или ги включва като част от други такива: „Съвременен състояние на информационното обслужване на науката у нас”, „Документационния център при Националния център за научни изследвания във Франция”, „Информационното осигуряване на специалистите по информатика, библиотекознание и библиография в Съветския съюз”, „ЮНИСИСТ – програма за световна система за научна информация”.

Езиковата култура на З. Петкова ѝ дава възможност за достъп до публикации на английски, френски, руски и немски език и ѝ позволява да бъде винаги професионално информирана за тенденциите в световните научни изследвания и да ги използва в собствените си публикации, съобразно особеностите на нашата традиция и практика. Анализирайки подбора и интерпретирането на проблематиката, обект на научните и преподавателските интереси на Зорница Петкова, откриваме една доминираща линия, базирана на взаимното допълване на библиографията и научно-информационната дейност и на спецификите им, определящи собствения им път на развитие. На тази основа тя отстоява идеята за неделимостта на обучението на информационни специалисти от библиотечното образование, но наред с това отчита и новите тенденции, изискващи нов подход в рамките на това образование.

БИБЛИОГРАФИЯ:

---

¹Боров, Годор. Научната информация и нейните възможности у нас. // *Отчет. фронт*, 16 септ. 1956.

-
- ²Боров, Тодор. Ефикасна научна информация – важен лост при движението напред. // Живот с книги : 1944–1972 / Тодор Боров. – С., 1973, с. 45–49.
- ³Боров, Тодор. Подготовка на библиотекари // Живот с книги : 1944–1972 / Тодор Боров. – С., 1973, с. 119–132.
- ⁴Боров, Тодор. Как да подготвяме кадри за научно-техническа информация. // Живот с книги : 1944–1972 / Тодор Боров. – С., 1973, с. 133–141.
- ⁵Петкова, Зорница. Библиография на българската библиография : 1944–1969. – С. : Нар. библ. Кирил и Методий, 1971. – 602 с.
- ⁶Петкова, Зорница. Библиография на българската библиография : 1852–1944. – С. : Нар. библ. Кирил и Методий, 1981, 312 с. (в съавт.)
- ⁷Петкова, Зорница. Нови моменти в библиографското обслужване. // Год. на Бълг. библиогр. инст. 9, 1963, с. 43–54.
- ⁸Петкова, Зорница. Текущи реферативни издания. – С. : Унив. изд., 1973. – 53 с.
- ⁹Петкова, Зорница. Научната информация в областта на библиотекознанието, библиографията и информатиката : Дисертация. – С., 1982.
- ¹⁰Петкова, Зорница. Българската литература в областта на библиотекознанието, библиографията и информатиката и нейният библиографски контрол. // Год. на Соф. унив. Ист. фак., 73, 1979, с. 257–313.
- ¹¹Петкова, Зорница. Съвременни тенденции в развитието на информационната наука и информационното обслужване на науката. // Год. на Соф. унив. Ист. фак., 77, 1984, с. 299–339.
- ¹²Петкова, Зорница. Теория и методика на научната информация : Док. източници. – С., 1975. – 178 с.

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КНИГА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
Том 1, 2008

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITE DE SOFIA „ST. KLIMENT OHRIDSKI“
FACULTE DE PHILOSOPHIE
LIVRE DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES BIBLIOTHEQUES
Tome 1, 2008

**СЪТРУДНИЧЕСТВОТО МЕЖДУ СОФИЙСКИЯ
УНИВЕРСИТЕТ И ЦИНТИ ЗА ПОДГОТОВКА НА
ИНФОРМАЦИОННИ СПЕЦИАЛИСТИ**

КРАСИМИР ПЕТКОВ

Krassimir Petkov. THE COLLABORATION BETWEEN THE UNIVERSITY OF SOFIA AND THE CENTRAL INSTITUTE FOR SCIENTIFIC AND TECHNICAL INFORMATION (CISTI) IN THE TRAINING OF INFORMATION SPECIALISTS

The Central Institute for Scientific and Technical Information (CISTI) in Sofia was established in 1962 in order to provide the methodical guidance and coordination of the specialized information services in Bulgaria. Initially, CISTI co-operation with the Library and Information Science (LIS) Department of the University of Sofia was mainly aimed at the postgraduate qualification of its staff. Later, this activity was extended to cover all bodies of the meanwhile established National System for STI (NSSTI). In 1983, the both institutions established a joint Training and Methodical Centre for Scientific and Technical Information. It provided short-, middle- and long-time postgraduate courses as described in the present article. As lecturers acted not only teachers from the Department but also outstanding specialists from CISTI whose contributions are highlighted therein. The Department supported also the scientific career of CISTI specialists offering them the opportunity to obtain PhD degree.

From 1976 onwards, CISTI started online information services for managers, researchers and engineers by the means of databases. Being one of the few information hosts in Bulgaria, CISTI provided access of teachers and students from the Department to its advanced data storage and retrieval facilities for training purposes. Through this partnership the LIS education was more closely related to the practice of modern information services. Unfortunately, CISTI was dissolved in 1993. However, its

successor, the National Centre for Information and Documentation (NACID), continues its collaboration with the LIS Department although on a reduced scale.

Най-напред нека припомним някои основни моменти от историята на Централният институт за научна и техническа информация (ЦИНТИ). Той е създаден през 1962 г. с основна задача да осъществява методичното ръководство и координацията на научно-информационната дейност в страната. През 1973 г. с постановление на Министерския съвет (МС) се приемат концепция и програма за Национална система за научно-техническа информация (НСНТИ) с главен орган ЦИНТИ. Съгласно постановлението ЦИНТИ придобива и известни контролни функции и в неговия състав влиза и Централната научно-техническа библиотека (ЦНТБ). От 1976 г. към ЦИНТИ започва да функционира първият по рода си у нас автоматизиран информационен център (АИЦ) и стартира обслужването на ръководните и научно-техническите кадри в страната със собствени и чужди онлайн-бази от данни.

Сътрудничеството на ЦИНТИ с катедра "Библиотекознание и научна информация" при Софийския университет води началото си малко след създаването на института и първоначално е свързано главно с подготовката на кадри за него. Това сътрудничество придобива ново измерение през 1972 г., когато за първи път съвместно с Катедрата се организира тримесечен курс за следдипломна квалификация по НТИ. През 1975 г. в Катедрата за първи път е проведена дългосрочна, 21-месечна специализация по НТИ, чието времетраене е намалено впоследствие на 15 месеца. В изпълнение на постановления на МС от 1973 и 1980 г. за продължаващата квалификация на кадрите и в резултат на задълбочаващото се сътрудничество между Катедрата и Института и силното разширяване на материалната база и кадровите ресурси на последния през 1983 г. е изграден съвместен Учебно-методичен център по НТИ със задача да организира и повишава квалификацията на кадрите от НСНТИ и информационната култура на потребителите на такава информация. По линия на Центъра на работещите в НСНТИ се предлагат следните квалификационни курсове за групово или индивидуално обучение:

- краткосрочни – за въвеждане в работата на новоназначени кадри с продължителност до три дни, а също и за обогатяване и опресняване на знанията по НТИ по предварително съгласувана програма между Катедрата и организациите, в които работят курсистите;

- средносрочни – следдипломна специализация по НТИ в СУ за специалисти с висше образование с продължителност три месеца, завършваща с разработването на курсов проект; предлага се и задочна, по-кратка форма;

- дългосрочни – задочна следдипломна специализация по НТИ в Софийския университет за специалисти с висше образование, завършили тримесечния курс и стаж минимум три години. Тя е с времетраене 12-15 месеца и комбинира присъствени занятия (лекции, упражнения, проверка на знанията) в няколко модула с общ обем около 500-600 учебни часа и самоподготовка. Специализацията завършва с разработване и защита на дипломна работа. В много случаи ръководители и рецензенти на дипломни работи са научни работници от ЦИНТИ – най-вече старши научните сътрудници Спас Арсенов и Радка Андрианова.

Курсовете за следдипломна квалификация се провеждат съвместно от преподаватели от Софийския университет и научни работници от ЦИНТИ. Измежду последните особен принос за подготовката на информационни специалисти имат:

- ст.н.с. Станко Чавдаров – един от пионерите на научно-информационната дейност у нас, лектор по информационно търсене, информационно-търсещи системи, проучване на информационните потребности и аналитично обработване на информацията. Той е автор и на учебника „Теория и методи на научната информация: обработване, търсене, разпространение”, издаден през 1984 г.;

- ст.н.с. Спас Арсенов – информационни системи, научно-информационна дейност и най-вече по организация и управление на Международната и Националната система за НТИ, за чието създаване той има не само голям научен, но и практически принос в качеството си на зам.-директор на Международния център за НТИ и зам.-генерален директор на ЦИНТИ;

- ст.н.с. Радка Андрианова – методика и ръководство на научно-информационната дейност, а също и по „Универсална десетична класификация”, механизация и автоматизация на процесите в информационната дейност; нейни лекции както и на Станко Чавдаров са издадени на циклостил още през 1969 г.

Наличната информация за структурата и съдържанието на учебните курсове показва, че някои от тях са актуални и понастоящем. При провеждането на част от курсовете се използват модерни за времето си технически средства, а за проверка на знанията на курсистите някои преподаватели като Спас Арсенов прилагат още тогава тестове. Организационната работа по курсовете се осъществява

от страна на ЦИНТИ в лицето на Веска Тютюнджиева, Христо Барутчийски, Христо Каров, Бианка Илиева и др. В края на всеки курс се провежда анкета между курсистите за получаване на обратна връзка с оглед да се подобри качеството на обучението и то да отговори по-добре на техните желания и потребности.

Както съобщава доц. Татяна Янакиева в свой доклад пред X национална научна конференция на СБИР (2000 г.), през периода 1973-1992 г. през 46 курсове за квалификация и преквалификация, осъществени съвместно от Катедрата и ЦИНТИ, са преминали около 900 библиотечни и информационни специалисти. Това са хората, изградили НСНТИ с многобройни центрове и бюра в научни организации и производствени предприятия, създали автоматизирани информационни системи като „Сирена” и „Хоризонт”, разработили методичната и нормативна база за научно-информационна и обзорно-аналитична дейност. Те представляват и сега съществена част от професионалното ядро в българските библиотеки, информационни центрове и звена.

Сътрудничеството между ЦИНТИ и Катедрата се основава на голямата взаимна полза и за двете институции от него. От една страна Катедрата осигуряваше висококвалифицирани преподаватели и дидактичен опит за подготовката на кадри за НСТИ. Същевременно катедрата активно съдействаше за научната кариера на специалисти от ЦИНТИ, като им даде възможност да започнат аспирантура (днешната докторантура). Освен преподаватели от Катедрата ръководители на аспиранти бяха и научни работници от ЦИНТИ. Така например ст.н.с. Спас Арсенов беше ръководител на двама успешно защитили аспиранти, зачислени към Катедрата.

От друга страна ЦИНТИ предоставяше на Катедрата уникални възможности за свързване на обучението с практиката. В продължение на дълги години АИЦ на ЦИНТИ беше единственото място в страната, където студентите можеха да придобият непосредствена представа за „кухнята” на съвременната информационна индустрия. ЦИНТИ приемаше и голям брой студенти за практически стаж – най-вече в ЦНТБ, като тази традиция продължава и до днес. Информационните продукти на ЦИНТИ и особено аналитичните обзори, реферативните бюлетени и сборникът „Методика, техника, опит” си остават ценно помагало в учебната и научната дейност на Катедрата. Специалисти от ЦИНТИ, подпомогнати в научната си кариера от Катедрата, бяха включени в осъществявания от нея учебен процес като хонорувани и щатни преподаватели в бакалавърски и магистърски програми.

През 1993 г. ЦИНТИ беше закрит и на негова основа се създаде НАЦИД със силно редуциран състав и функции, които не включват подготовка на информационни специалисти. Въпреки това НАЦИД продължава да подпомага тази подготовка най-вече чрез студентски стажове в ЦНТБ, а също и чрез своите информационни продукти и услуги.

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
СПЕЦИАЛНОСТ БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
Том 1, 2008

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITE DE SOFIA „ST. KLIMENT OHRIDSKI“
FACULTE DE PHILOSOPHIE
DEPARTEMENT DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES BIBLIOTHEQUES
Tome 1, 2008

**РАЗМИСЪЛ И ГРИЖА ЗА СЪДБАТА НА БЪЛГАРСКАТА
КНИЖОВНОСТ**
ОБРЪЩЕНИЕ НА ПРОФ., ДФН АНИ ГЕРГОВА КЪМ ПРИСЪСТВАЩИТЕ НА
НЕЙНИЯ 70-ГОДИШЕН ЮБИЛЕЙ

THOUGHTS AND CONCERN ABOUT BULGARIAN LITERARY CULTURE.
Prof. Ani Gergova's Speech to the Guests at the Celebration of her 70th Anniversary

Инициативата да се съберем в тази есенна вечер пред лика на Свети Климент Охридски принадлежи на специалността „Библиотечно-информационни науки” от Философския факултет на Софийския университет и на Съюза на библиотечните и информационните работници. Поводите са два – да се представи трудът „Книжовно-документално наследство”, което проф. Боряна Христова, директорка на Националната библиотека, беше така любезна да направи, и да отбележим, че започвам десетилетието, обичайно приемано като озаряващо заника на житейската битност. Съвсем искрено ще призная, че твърде притеснително и чуждо на характера ми е да влизам във фокуса на вашето внимание, но възможността да поговорим за книжовността, за библиотечно-информационните науки и образование ме накара да склоня участието си в това събитие. Веднага искам да направя уговорката, че държа на понятието „книжовност”, тъй като то обема не само и не толкова книжовните произведения – стоки, информационните продукти и услуги, дейностите по тяхното разпространение и ползване, но кореспондира със създаването на индивидуални и социални компетентности, със знанията и мисленето, на които ще разчита утрешният ден. Присъстващите тук сме хора на книжовността. Ние я създаваме, обогатяваме и поддържаме, за да бъде оползотворявана. Не бива да оставаме скрити и незабележими. Трябва да говорим, системно и настоятелно да доказваме с дела нашето призвание, да приемем мисията си на нови будители, търсещи брод към утвърдени и трайни човешки добродетели и ценности.

След всичко изговорено тук и сега, какво бих могла да кажа?

Най-напред искам да подчертая, че изненадващи за мен, но ласкателни са присъствието и посланията на висши държавници: г-н Георги Пирински, Председател на 40-тото народно събрание, г-н Георги Първанов, Президент на Република България, на г-жа Надежда Захариева, Заместник-министър на културата. Чест за мен е изразеното уважение от ръководството на нашата Алма матер – от проф. Александър Федотов, Заместник-ректор, от доц. Александър Димчев, Декан на Философския факултет, от доц. Татяна Янакиева, Ръководител на Катедрата по библиотекознание, научна информация и културна политика. Благодарност дължа на Университетското издателство и на Философския факултет, които осъществиха издаването на последната ми книга, включена в многолетната и тачена поредица „Университетска библиотека”.

Признателна съм на организаторите, на окуражителните официални и неофициални поздравления, отправени към мен от колегите, на многото съмишленици и приятели, отзовали се с

присъствието си. Тези жестове на внимание преценявам като израз на респекта, изпитван към българската книжовност, към професионалните общности, посветили труд, знания и умения, за да я има, към всички заинтересувани от нейната съдба. Затова ще си позволя именно към тези деятелни съвременници да отправя провокативни за мисленето им въпроси и съответно – мои изповедно искрени призови. За да бъдат открити акцентите, размислите ми са разпределени в няколко групи.

1. Питам. Нали отдавна е изкристализирала народната българска мисъл, че „съединението прави силата“? Нали трябва да ни огорчава и предизвиква недоволство нейната забрава, демонстрирана в обществено-политическия живот и в обществото като цяло, но и вътре в професиите ни? Защо самите ние – призваните да ратуваме за сплотяване чрез книжовност и знания, допускаме помежду си разделение, несъгласуваност в разбиранията и действията? Призовавам да осъзнаем добре ясно определените цели, да вървим без притворство, показност и користни подбуди, без оправдания единствено със ситуацията в днешно време. Най-добрият атестат за нашия професионализъм е консолидацията ни и спечелването на все повече съмишленици и съратници – сред управляващите, сред редови поддръжници на нашите дела като учени, учители, общественици, работодатели, културни дейци и т.н. Тук е мястото да отбележа мнението си за библиотечно-информационните специалисти, оценяващи своята дейност като обслужваща, като отговорна за задоволяване на проявените потребности от четене и информационни услуги. Ако съм възразявала и днес възразявам на това гледище, то се ръководя от убеждението, че ние носим задълженията не единствено да откликваме на изразените желания за книжовни и информационни услуги, но и да ги провокираме, предизвикваме, формираме и насочваме в името на заявления от съвременния свят стремеж към общество на знанието.

2. Готови ли сме на сътрудничество, съгласуваност и партньорство върху основата на широката ни платформа от дейности? Доколко използваме съвместни усилия с издатели, книготърговци, производители на информация и осигуряващи нейната комуникация, с администратори, дипломати, ръководители от различни стопански и обществени отрасли? Осъзнаваме ли, че нашият труд, че нашите и на следовниците ни дела трябва да доказват обществени ползи, да привнасят бодър дух и култивират усет за добро и човеколюбие? Джон Лок ни поучава: „Добро е онова, което е в състояние да предизвика или увеличи удовлетворението и радостта или да намали страданието“. Търсим ли съмишленици, работата ни би трябвало да бъде не само

добросъвестна, но да е осеяна със сърцатост, отзивчивост, добронамереност към ползващите се от съвместния ни труд.

3. Правим ли достатъчно да се впишем в глобализацията се свят? Защистваме ли достойно нашето присъствие в него? Нашата професия е генетично заредена с отговорности, позволяващи положителен отговор на тези въпроси. Но нека не се задоволяваме с повторително-подражателни мотиви, нека да не преповтаряме формулировки на дошли отвън идеи, които нерядко са недочути и недоразбрани у нас. Във взаимоотношенията ни с чуждестранни колеги, в международни конференции и двустранни срещи да не пристъпваме като плахи балканци, а да се чувстваме равни на щастливците, на които всичко би могло да бъде леко, по-леко отколкото на нас. Нашата България е страна, в която има воля и енергия за надмогване на неволите. Вярата ни в трайните ценности, независещи от историческите превратности, ще предизвиква винаги признание и уважение отвън.

4. Можем ли да твърдим, че образоваността на работещите днес в българските библиотеки е достатъчна, за да отговорят на нарастващите към тях изисквания? Дали количествено нарастващите висшисти по библиотечно-информационни науки имат готовност достойно да отстояват своето призвание на попрището, избрано като професия? Не съвсем удовлетворителните отговори на тези въпроси поставят пред изпитания желаното от новия академизъм. Ние преподавателите направихме немалко за въвеждането на учебни планове за бакалавърска, магистърска и докторска степен, за изготвянето на съответни конкретизирани учебни програми, но тепърва предстои проверката на техните резултати в процеса на професионалната реализация на нашите студенти, които ще доказват светогледни устои, деятелни способности и умения. За проявяваните качества или за липсата им обаче трябва да бъде въведена системна оценка, влияеща за получаване на стимули и за израстване в кариерата (разбира се, съответстващи санкции). При това, за ангажирането им на работа трябва да влияе образователният ценз (все още има назначения без той да е налице) и специални изисквания на работодателя. В полза на втората претенция е профилирането на библиотечните специалисти както на магистърско равнище, така и чрез кредитната система, която предполага набор от изборни дисциплини в процеса на обучението.

Казаното накратко показва потребността от преподавателски и изследователски капацитет, а той се оказва недостатъчен – ограничено ядро от специалисти води занятия, подготвя проекти, участва в обществени инициативи, пише и публикува по библиотечно-

информационни проблеми. За всичко това не би могло да се твърди, че получава съответстващо възнаграждение и обществено признание.

Израстването на научния потенциал е трудно и бавно, особено в област като библиотечно-информационните науки, интердисциплинарни по характер. Изследванията, преподаваните на студентите знания би трябвало да гравитират към философията, историята, филологиите и т.н., а овладяването на информационните техники – към хуманитаристиката и хуманизма изобщо. Добре е да си дадем сметка, че само ползи за книжовните дейности ще има от подкрепата и поощренията на учените и преподавателите, доказали своята висока компетентност в съответствие с критериите за придобиване на научни степени и звания.

5. Последните въпроси, болезнено интригуващи съвременността ни, се отнасят до младите хора, до техните аспирации към по-добър живот. Защо кадрните между тях все по-често остават вън от българските предели, там търсят свое поприще? Каква съдба очаква науката и висшето образование у нас когато чувствително оскъдняват от млад човешки ресурс? Какво ни очаква нас зрелите и остаряващите, пожизнено посветили се на книжовно-информационните професии? Ще си позволя по този повод да цитирам скептика-балканец Иво Андрич. В едно свое кратичко есе той ни съветва: „Не се оплаквайте! Светът е еднакво отвратителен и за да живеем в него, нужна е все същата доза възторг, сила и търпение. Само че в младостта си намираме достатъчно от всичко това в себе си и затова животът ни изглежда хубав и поносим, а когато остареем и възторгът изчезва, силата изневерява и търпението ни напуска, светът вече изглежда такъв, какъвто е”. Позволявам си да мисля, че това дръзко обобщение не е съвсем справедливо, защото има млади хора, дори подрастващи, които заживяват с апатия и празноделие, прерастващи в саморазрушение и агресия, защото има възрастни, които не се примиряват с действителността такава, каквата е. Ще пожела в заключение: на младите да избират професия и призвание, които им носят удовлетворение, не позволяват да се примиряват с житейските недъзи, а посрещат своя дълг с наслада. На нас, застаряващите пожелавам сили и търпение, за да осъществим мечтите си за бъдещо творческо присъствие и за ползотворна поколенческа приемственост. Да се съхраним знаещи и можещи, полезни и на професиите ни, и на обществото ни, българско, но европейско!

Деканът на Философски факултет доц. д-р Александър Димчев връчва поздравителен адрес на проф. д-р Ани Гергова по случай нейния 70-годишен юбилей.

Република България
Президент

ДО
ПРОФ. АНИ ГЕРГОВА

Уважаема професор Гергова,

Приемете моите най-сърдечни поздравления по случай Вашата 70-годишнина.

Ако в днешните нелеки времена има личности, с които свързваме съхраняването и развитието на духовността ни, несъмнено Вие сте една от тези личности.

С право Ви наричат доайен в изследването на българската книга. В творчеството Ви намираме най-силните доказателства за нейното значение в съхраняването и предаването на историческата и националната ни памет и идентичност. За това, че съвременните електронни средства (медиите, компютрите и пр.) не са алтернатива и не могат да заместят нейната неповторима роля и функция в обществото.

Използвам тържествения повод искрено да Ви благодаря за подкрепата и готовността да развиваме инициативата "Дари книга" и да изразя своята увереност, че ще продължим да правим всичко по силите ни, за да защитаваме, опазваме и развиваме незаменимата светогледна, формираща роля на българската книга.

Бъдете жива и здрава! Желая Ви много творчески успехи и лично щастие!

19 октомври 2007 г.

Георги Първанов
ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ПРЕДСЕДАТЕЛ

До професор дфн **Ани Гергова**
София

Уважаема професор Гергова!

Моля, приемете искрените ми поздравии по повод Вашия юбилей!

Неподправеното уважение и признание, на които заслужено се радвате в деня на Вашия празник, несъмнено се дължат на Вашата висока професионална ерудиция и безкористното Ви служене на научното и педагогическото призвание.

Желая Ви от сърце да продължавате пътя си към нови постижения в любимата Ви наука, както и много щастливи дни!

С уважение,

Георги Пирински

19 октомври 2007

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

Г Р А М О Т А

на

проф., дфн
АНИ ГЕРГОВА

**за изключителен принос в
развитието на българската
култура, утвърждаване на
библиотечното образование,
за постиженията ѝ като учен
и изследовател**

и

**във връзка с нейния
70-годишен юбилей**

Stefan Danailov

ПРОФ. СТЕФАН ДАНАИЛОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

София, октомври 2007 г.

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КНИГА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
Том 1, 2008

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITE DE SOFIA „ST. KLIMENT OHRIDSKI“
FACULTE DE PHILOSOPHIE
LIVRE DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES BIBLIOTHEQUES
Tome 1, 2008

СПЕЦИАЛНОСТ
БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
ТРУДОВЕ НА ПРЕПОДАВАТЕЛИТЕ
БИБЛИОГРАФСКИ УКАЗАТЕЛ

ВЕСЕЛА ЦОКЕВА
ТАТЯНА ЯНАКИЕВА

Vessela Tsokeva, Tatyana Yanakieva.
LIBRARY AND INFORMATION SCIENCES DEPARTMENT.
WORKS OF LECTURERS. BIBLIOGRAPHICAL INDEX.

ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ

В този библиографски указател са представени трудовете на преподавателите от възстановената през 1993 г. специалност „Библиотечно-информационни науки”. За всеки преподавател е включена пълна библиография на публикациите му, за да се очертае широката палитра от научни дисциплини и тематични области, в които те извършват своята изследователска и преподавателска дейност.

Подреждането на преподавателите е съобразено с техните научни звания. В първия раздел са включени трудовете на професорите, които са на основен щат в Катедрата. Във втория раздел са включени трудовете на щатните доценти, а в третия – на щатните асистенти. Във всеки раздел авторите са подредени азбучно по техните фамилни имена.

Във всяка отделна персоналия библиографските записи са представени в следните групи:

- Книги (автор, съставител, редактор)
- Студии и статии в сборници
- Статии в периодични издания и сборници

В първата група са представени книгите, на които преподавателите са автори, съставители, редактори и преводачи. Посочени са и рецензиите за тези книги, излезли в печата. Във втората група са включени студии и статии, публикувани в юбилейни или тематични сборници, в материали от научни конгреси, конференции и други подобни издания. В третата група са представени статии, поместени във вестници, списания и периодични сборници.

Представени са общо 864 публикации на преподавателите в специалността, публикувани както върху хартиен носител, така и върху CD-ROM или са публикувани в Интернет.

Всички записи в указателя са номерирани във възходящ ред. Поредните номера на записите се използват в показалците към изданието.

Библиографските записи са съобразени с изискванията на действащите в България стандарти с някои изключения, наложени от естеството на библиографския указател.

Не се повтаря името на автора в библиографското описание. В случаите, когато преподавателите участват в колектив, се сочат само имената на другите участници в колектива с означенията „съавтор”, „съредактор” и др. под. Възприетите съкращения в подзаглавията също са съобразени със съществуващите у нас стандарти.

Заглавията на периодичните издания и сборниците, в които са поместени трудове на преподавателите, са дадени в курсив.

Библиографските записи за всеки преподавател са подредени хронологично, а когато в една година са публикувани няколко заглавия, те се представят в азбучен ред.

За да се осигури бързо и качествено информационно търсене, към указателя са приложени следните показалци:

- Имена на лица
- Тематичен показалец

За основа на библиографския указател е използвана изградената в „Катедрата по библиотекознание, научна информация и културна политика” компютърна библиографска база от данни за трудовете на преподавателите. Базата от данни е разработена на основата на специализиран програмен продукт на фирма Софтлиб с ръководител Таня Войникова, която е предоставена безплатно на Катедрата за учебни нужди. Библиографските данни в тази база са предоставени от самите преподаватели.

Обработката на материалите е извършена от Весела Цокева. Всички описания са направени де визу. Свърени са библиографските данни, предоставени от преподавателите, с оригиналите. Допълнени, уточнени и поправени са редица библиографски записи. В случаите, когато заглавията не отразяват достатъчно точно темата на изследването, към библиографското описание е добавена кратка пояснителна анотация. В случаите, когато публикацията не е била открита, записът е означен със звездичка.

Научната редакция на указателя, както и тематичният показалец към него, са дело на Татяна Янакиева.

ПРОФЕСОРИ

ГЕРГОВА, АНКА

Анка Атанасова Гергова е родена на 10. 09. 1937 г. в гр. Русе. Висше образование получава в Софийския университет „Св. Климент Охридски”, специалност Българска филология и втора специалност Библиотекознание и библиография (1956–1961 г.).

През 1972 г. защитава дисертация на тема „Книгоиздаването в България до края на Първата световна война” за присъждане на научна степен „доктор”, а през 1989 г. – дисертационен труд „Книжнината и българите. XIX – началото на XX век” за присъждане на научна степен „доктор на филологическите науки”.

Специализира библиология в университета на гр. Бордо, Франция (1980 г.).

Работи първоначално като учителка по литература в гр Русе (1961–1964 г.), като библиотекар в Българска търговска палата (1964–1967 г.). От 1967 г. до 1971 г. е редовна аспирантка по книгознание в СУ „Св. Климент Охридски”. Избрана е за: научен сътрудник (1972 г.) в Научния център за печата, за ст. н. сътрудник II степен (1982 г.), научен секретар и зам. директор в НИИ по културата (1977–1991 г.), за професор в Катедра „Библиотечно-информационни науки и културна политика” в СУ „Св. Климент Охридски” (1991 г.), за ръководител на специалност Библиотечно-информационни науки (1993–1999 г.). Член на: Факултетния съвет на философски факултет (1993–1999 г.), на Научния съвет на Народна библиотека „Св. Св. Кирил и Методий” (1993–1999 г.), на Специализирания съвет по философия, на Специализирания съвет по литературознание.

Избрана е за председател на: СБИР (2000–2002 г.), на Международната асоциация по библиология (2002–2006 г.), Специализирания съвет по литературознание (2003–2005 г.), Специализирания съвет по библиотечно-информационни науки (от 2005 г.)

В Софийски университет чете лекционни курсове по:

- Книгознание. История на книгата
- Книжовно документално наследство
- История на книгата (във Факултет по журналистика)

ПУБЛИКАЦИИ

Книги

(автор, съставител, редактор)

1. Българската култура пред прага на ХХІ век : Прогностични възгледи : [Сб.] / Съред. Д. Диков. – София : НИИ по културата, 1982.
Приложение № 1 на НИИ по култ. към год. VIII.
2. Съвременна България : Трета комплексна международ. науч. конф. по българистика, 1980. Т. 4 : Развитие на философията, социологията, психологията и наукознанието. / Ред. ... . – София, 1984.
3. Книжнината и българите през Възраждането : [Монография]. – София : НИИ култ., 1984. – 176 с.
Рез. на бълг., рус., фр., англ., нем. ез. Кн. е отпечатана като пореден том от Изв. на НИИ по културата, год. X, № 2.
Рец.: Татьяна Янакиева. Книга за читателя и книжнината през Възраждането. // *Пробл. култ.*, IX, 1986, № 3, с. 125–127;
Krzysztof Migon. Knizninata i Bulgarite prez Wyzrazdaneto // *Studia o Ksiazce*, № 16, 1986, с. 372;
А. С. Мыльников. На двух исторических флангах славянской книжной культуры. // *Книга: Исследования и материалы*, № 52, 1986, с. 183–189;
Николай Поппетров. // *Истор. прегл.*, XXXXIX, 1993, № 3, с.150–155.
4. Книголюбието на възрожденците : [Сб. очерци]. – София: БЗНС, 1985. – 100 с.
5. Книгознанието в България : [Монография]. – София : Наука и изкуство, 1987. – 236 с.
Рец.: Ангелка Хаджиева. Книгознанието в България // *Пробл. култ.*, XI, 1988, № 2, с. 113–117;
Васил Стефанов. Изследване на нашето книгознание // *Библиотекар*, XXXV, 1988, № 5, с. 21–22;
Елена Кирова. Книгознанието в България - обект на исторически и теоретичен анализ. // *Библиотекар*, XXXV, 1988, № 7, с. 16–19;
Боряна Драганова. Пъртината. // *АБВ*, X, № 16, 19 апр. 1988, с. 4;
Петър Величков. Път завинаги : [Разговор с А. Гергова и Тодор Боров]. // *АБВ*, X, № 16, 19 апр. 1988, с. 1, 5.

6. Основи на книгоиздаването : Експериментален уч. за XI кл. на нац. средно училище по културата / Съавт. Ангелка Хаджиева. – София : Комитет за култура, 1987. – 88 с.
7. Библиология, развитие, общество : Междунар. конф. по библиология / Ред. ... – София : БАН, 1990. – 256 с.
8. Четене и читатели : Методологически и методически проблеми на изследванията : Сб. / Състав. и ред. ... – София : НИИ по културата, 1990. – 316 с.
9. Книжнината и българите XIX – началото на XX век : [Монография]. – София : БАН, 1991. – 260 с.
Рец.: Боряна Драганова. В огледалото на книжнината // *А.Б.В.*, I, № 1, 8 окт. 1991, с. 3.
10. Книгознание : Лекции. – София : Унив. изд. "Св. Климент Охридски", 1995. – 172 с.
Рец.: Татьяна Янакиева. "И книгознанието е наука": Размисли по повод книгата „Книгознание” на Ани Гергова. // *Век 21*, VII, № 20 (301), 29 май–4 юни, 1996, с. 13;
Krassimira Daskalova. Ani Gergova`s book on the study of books. // *In Octavo*, 1996, № 10, с. 9–10.
11. Човек на 20 век / Лулчо Бодуров; Ред. ... – София : [Изд. Авт.], 1995. – 128 с.
12. Национална програма за опазване на библиотечните фондове: Проект / Ани Гергова и др. – София : СБИР, 1997. – 71 с. + прил.
Други авт.: Ал. Дипчикова, Ал. Димчев, А. Казанджиев, В. Людсканова, М. Капитанова, Р. Марчева.
Също на англ. ез.: National Program for the Preservation of Library Collections. Sofia: ULISO, 1997. 46 p.
13. Писмените комуникации и информационното общество : [Трети] III междунар. изследов. колоквиум, София 24-16 окт. 1996 / Съсъстав. и съред. Робер Естивал. – София : Нар. библ. „Св. св. Кирил и Методий”, 1998. – 220 с.
14. Шанс за българските библиотеки за 21 век : Проект / Александър Димчев и др. – София : Фонд. Отворено о-во, 1999. – 138 с.

Други авт.: Александра Дипчикова, Боряна Савова, Евгения Бацелова, Маргарита Ангелова, Таня Войникова, Ани Гергова, Антоанета Тотоманова, Бианка Пашкова, Дарина Ванкова, Красимир Петков, Мария Капитанова, Славянка Скопцова, Дамян Яков.

15. Книжовни пристрастия : Документални очерци. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 2000. – 270 с.
Рец.: Красимира Даскалова. Книжовните пристрастия на Ани Гергова // *Библиотека*, VII, 2000, № 5, с. 68–69.
Недкова, Константина. Книжовната традиция – и в информационното общество : [За сб. с документални очерци „Книжовни пристрастия” на проф. А. Гергова] // *Знаме*, X, № 21, 20 – 26 юни 2000, с. 5.
16. История на книгата. Книгата в историята : [Сб.] / Състав. и съред. Красимира Даскалова. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 2001. – 356 с.
17. Българска книга : Енциклопедия / Състав. ... ; Науч. ред. Татяна Янакиева, Мария Капитанова. – София; Москва : Пенсофт, 2004. – 506 с.ХПІ
Автор на:1. Автор (19); 2.Автор в печатно издание (19–20); 3. Антология (33–34); 4.Апарат на изданието (35–36); 5. Атанасов, Петър (45–46); 6. Атанасов, Славчо (46); 7. Атанасов, Стоян (46); 8. Аудиовизуален носител на информация (47–48); 9. Берон, Петър (51); 10. Библиомания (61); 11. Библиофилство (75); 12. Бързицов, Христо (86); 13. Буквар (86–88); 14. Василев, Марин (110); 15. Величков, Константин (111–112); 16. Вид издание (116); 17. Графомания (132–133); 18. Гуланчев, Спирос (135); 19. Гутенберг, Йоханес (135–137); 20. Данчови, братя Никола, Иван (140–141); 21. Добрев, Димитър (148); 22. Дринов, Марин (150); 23. Издателски знак – марка (187–188); 24. Картографско издание 218; 25. Книга (227–230); 26. Книгознание (231–134); 27. Книгоиздаването в България след Освобождението (234–236); 28. Кутинчев, Стилиян (260); 29. Милев, Гео (282); 30. Милетич, Любомир (282–283); 31. Митов, Димитър (287–288); 32. „Мозайка знаменити съвременни романи” (290–291); 33. Научни издания (301–304); 34. „Неделник” (307–308); 35. Паскалев, Александър (332–333); 36. Рецензия (377); 37. Речник (378); 38. Стоянов, Васил (417); 39. Стоянов, Захари (417–418); 40. Текст (423); 41. Тип издание (446); 42. Цитат (466); 43. Юрукова, София (491).
Рец.: Юрий Лабынцев, Лариса Щчавинская. Забележителен труд на българските учени. // *Издател*, VII, 2005, № 4.; също на рус. ез. в: Книга : Исследования и материалы : Сборник 85. – М., 2006, с. 285–288.

18. Книжовно-документално наследство. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 2006. – 264 с. – (Университетска библиотека; № 459)

Студии и статии в сборници

19. Перспективи в издаването на отделните видове издания. // Книгата в 2000-та година. – С., 1975, с. 38–51.
Прил. № 1 на бюлетина Книга, периодичен печат, читател.
20. Естетико-комуникативната функция на съвременната художествена книга. // Проблеми и насоки в развитието на българската социалистическа художествена култура. – С., 1976, с. 184–186.
21. Структурен анализ на издателската продукция за периода 1968 – 1972 г. / Съавт. Н. Лазарова, А. Хаджидочев. // Книгата и читателят в НРБ : [Сб. анализи]. – С., 1976, с. 19–84.
22. Теоретични принципи и задачи на комплексното изследване „Книгата и читателя в НРБ”. // Книгата и читателят в НРБ : [Сб. анализи]. – С., 1976, с. 7–18.
23. Régularités fondamentales dans le développement de la bibliologie en Bulgarie. // Bibliologie, Documentologie et les sciences de l'information : Colloque bilatéral franco-bulgare, Sofia, 23–28 Nov. 1981 : Resumés des communications. – Sofia, 1981, p. 19–20.
24. [Изказване]. // [Двадесет и пет] 25 години научно-изследователска дейност на Народната библиотека „Кирил и Методий” 1954–1979 : [Сб.]. – С., 1981, с. 154–157.
25. Книгознание. // Енциклопедия България : Т. 3. – С., 1982, с. 448 – 449.
26. Книгоиздаване и книгоразпространение. // Българската култура пред прага на XXI век : Прогностични възгледи. – С., 1982, с. 41–45.
27. Културологичният подход към историята на българската книга : [Докл.]. // Първи международ. конгр. по българистика : Т. 1, Ч. 6,

Кн. 3 : Българската култура и взаимодействието ѝ със световната култура. – С., 1983, с. 353–357.

28. Социалистическото книгоиздаване и БКП // Българската комунистическа партия и културата : Т. 2. 1944–1981. – С., 1983, с. 488–509.
29. История на книгата от Освобождението до 9 септември 1944 г. // Съвременна България : Трета комплексна международ. науч. конф. по българистика, 1980. Т. 4. – С., 1984, с. 127–134.
30. Книжнината в живота на българите от Ранното възраждане. // В чест на 80-год. на проф. Тодор Боров : Сборник – С., 1984, с. 242–252.
31. La culture écrite – vaisseau de sauvetage de la moralité. // L'enseignement des métiers du livre et les nouvelles technologies de communication : Actes du premier colloque tuniso-français de Bibliologie, Tunis, 24–26 mars 1988. – Paris, 1988, p. 213–216.
32. Размисъл за бъдещето. // [Сто] 100 години библиотека „Любен Каравелов”, Русе : Сб. материали от юбил. науч. сесия. – Русе, 1988, с. 211–216.
33. Промените в общуването като признаци на културното обновление и националното сплотяване : [Доклад]. // Втори международ. конгр. по българистика. България през XV–XIX век : Т. 7. – С., 1989, с. 394–400.
34. Роль книгопечатания на Балканах в период болгарского национального Возрождения. // Sixième congrès international d'études du sud-est Européen : Resumés des communications: Littérature, ethnologie, droit, arts: Tables Rondes, Sofia, 30 aout – 5 sept. 1989. – Sofia, 1989, p. 59.
35. Еволюция на писменото общуване. // Четене и читатели : Методологически и методически проблеми на изследванията : Сборник – С., 1990, с. 87–102.

36. За книговедска стратегия към проблемите на четенето. // Библиология, развитие, общество : Международ. конф. по библиология, София, 4–7 окт. 1988. – С., 1990, с. 196–199.
Рез. на фр. ез.
37. Bulgarie : La Bibliologie en Bulgarie. // Les sciences de l'écrit / Sous la direction de Robert Estivals. – Paris, 1993, p. 99–100.
38. Zur Entwicklung des Buchwesens in Bulgarien nach der Befreiung 1878. // Südosteuropäische Popular literatur im 19. und 20. Jahrhundert. – München, 1993, p. 111–122.
39. Автори – издатели. // Култура, комуникация, книжовност : Семинар „Библиология” : Международ. форум „Информационните услуги в периода на преход”, София, 11–14 окт. 1994г. – С., 1994, с. 40–46.
Текстът е поместен в същия сб. изд. в друг формат на с. 22–24.
40. Въведение. // Култура, комуникация, книжовност : Семинар „Библиология”: Международ. форум „Информационните услуги в периода на преход”, София, 11–14 окт. 1994 г. – С., 1994, с. 5–6.
41. L'écrivain "au service des masses". // Les transformations du système de communication écrite dans les pays de l'Europe centrale depuis 1985 : Actes du Premier Colloque intern. de recherche de l'AIB, Prague, 12–15 mai 1994. – Prague, 1995, p. 32–35.
42. Библиотечните традиции и бъдещето. // Библиотеките и бъдещето : Докл. от V нац. конф. на СБИР, 7–9 юни 1995. – С., 1995, с. 1–2.
43. Откраднатото сладкодумие : [Предговор]. // Бодуров, Лулчо. Човек на двадесети век. – С., 1995, с. 3–8.
44. Au seuil du sanctuaire des livres. // Nouvelles technologies, modèles sociaux et sciences de l'écrit : Actes du 13-e Colloque International de Bibliologie et 2-e Colloque bilatéral Algéro-français, Paris, 23–26 oct. 1995. – Paris, 1996, p. 170–176.
45. Към идеята за опазване на библиотечните фондове. // Библиотечни фондове – състояние, опазване и развитие : Докл. от VI нац. конф. на СБИР, 5–6 юни 1996. – С., 1996, с. 4–10.

46. За нов тип професионализъм в писмената комуникация. // Информационна политика в България – формиране и развитие в съвременните условия : Докл. от VII нац. конф. на СБИР, 5–6 юни 1997. – С., 1997, с. 21–24.
47. Следосвобожденският Русе и българската книжнина. // Алманах за историята на Русе : Т. 2. – Русе, 1997, с. 210–218.
48. Субекти на програмата и проблеми на тяхното образование и квалификация. // Национална програма за опазване на библиотечните фондове : Проект. – С., 1997, с. 47–49.
49. Библиотеки и интелектуално производство. // Библиотечно законодателство : Докл. [от] VIII нац. конф. на СБИР, 10 юни 1998. – С., 1998, с. 4–8.
50. Библиотеките. // България 20 век : Алманах. – С., 1999, с. 677–689.
51. Журналистика и книгоиздаване / Съавт. Елена Стателова. // История на България. Т. 8 : България 1903–1918. Културно развитие 1878–1918. – С., 1999, с. 353–363.
52. Книгоиздаването. // България 20 век : Алманах. – С., 1999, с. 783 – 803.
53. Свободен достъп до информацията и библиотеките. // Библиотеките през новото хилядолетие – свободен достъп до информация : Докл. от IX нац. конф. на СБИР, 1–3 юни 1999. – С., 1999, с. 7–10.
54. Текстове и дати. // Краят на хилядолетието : Носталгии, раздели и надежди. – С., 2000, с. 22–26.
55. Библиоведът Стоян Аргиров. // Академик Стоян Аргиров и библиотечното дело в България : Юбил. науч. конф., 28 - 29 февр. 2000. – С., 2001, с. 11–18.
56. Историята на книгата като изследователско поле / Съавт. Красимира Даскалова. // История на книгата. Книгата в историята : [Сб. студии]. – С., 2001, с. 7–38.

57. Bulgarie, bibliothèques. // Dictionnaire encyclopédique du livre / Sous la direction de Pascal Fouche etc.; Preface de Henri Jean Martin. – Tours, 2002, с. 398–399.
58. За толерантността. // Професионалната етика – професионални перспективи : Докл. : XIII нац. науч. конф., 5–6 юни 2002 . – С., 2003, с. 79–82.
59. Библиотеката като проводник на социална интеграция, толерантност и човешко достойнство. // Libraries, civil, society and social development : Papers from the intern. conf. held in Sofia, Bulgaria, 3 - 5 Nov. 2004 . – Sofia, 2004, p. 88–92.
60. За реабилитация на личността в бъдещата библиотечна политика. // Библиотеки, четене, комуникации : Нац. науч. конф., посв. на 60-год. на доц. д-р Стефан Коларов, В. Търново, 20–21 ноем. 2003 г. – В. Търново, 2004, с. 23–27.
61. Летопис на българо-френските връзки в областта на библиологията. // Живот сред книгите : Юбил. сб. в чест на 85-год. на проф. д-р Елена Савова. – С., 2004, с. 20–30.
62. Надмогнали времето завети и съвременни отговори. // Книгата: бъдеще време в миналото?! : Нац. науч. конф., София, 1 ноем. 2003 г. – С., 2004, с. 17–23.
63. Статистическите анализи на българската книжовна продукция и Ценко Цветанов. // Ценко Цветанов и българската книжовна култура : Нац. науч. конф. посв. на 100-год. от рождението му. – С., 2004, с. 19–29.
64. За хората и личностите в националния храм на книжовността. // Библиотеката – минало и настояще : Юбил. сб. посв. на 125-год. на Нар. библ. „Св. Св. Кирил и Методий”. – С., 2005, с. 9–13.
65. Исследовательское поле истории книги во второй половине XX века. // Федоровские чтения : 2005. – М. , 2005, с. 605–613.
66. Предговор. // Василев, Владимир. История на книжовната култура. – С., 2005, с. 5–7.

67. Ученият като читател и съвременната хуманитаристика. // Отвъд дисциплинарите (само)ограничения : Сб. в чест на Елена Михайловска. – София, 2006, с. 16–24.
68. Исторически етапи и съвременност на политиката по опазването и достъпа до българското книжовно наследство. // Библиотечни дискурси : Юбил. сб., посв. на 60-год. на Александра Дипчикова / Състав. А. Тотоманова. – С., 2006, с. 76–99.
Рез. на рус. и фр. ез.

Статии в периодични издания и сборници

69. Връстница на историята. // *Нар. култ.*, XIV, № 14, 23 май 1970, с. 2.
70. Унгарският книговед Пол Молинар за дискусиите по въпросите на библиотекознанието и книгознанието в социалистическите страни. // *Библиотекар*, XVII, 1970, № 5, с. 43.
71. Някои сведения за издателите на българска художествена литература от Освобождението до Балканската война. // *Изв. НБКМ*, 11(17), 1971, с. 311–355.
72. Ruch wydawniczy w Bulgarii do oswobodzenia spod jarzma tureckiego. // *Studia o Książce*, 1971, № 2, p. 303–307.
73. Библиография за габровския хумор. // *Библиотекар*, XVIII, 1971, №7–8, с. 82.
Рец. за: Д. Бекриева и др. Габровският хумор в българския и чуждия печат : Препоръчителна библиография / Д. Бекирева, П. Андреева. – Габрово : Окр. библ., 1971.
74. Днешната и бъдеща книга. // *Нар. култ.*, XVI, № 11(790), 11 март 1972, с.1, 7.
75. Публикации за развоя на българската книга : От Освобождението до края на Първата световна война. // *Библиотекар*, XIX, 1972, № 2, с. 36–39.

76. Съвременни тенденции в световното книгоиздаване / Съавт. Н. Лазарова, А. Хаджидочев, С. Симеонов. // *Книга, период. печат, читател*, 1972, № 2, с. 13–23.
77. Втората всесъюзна научна конференция по проблемите на книгознанието. // *Книга, период. печат, читател*, [II], 1974, № 2, с. 43–45.
За конф., проведена в Москва от 9 до 11 април 1974 г.
78. Комплексно изследование „Книга и читател” в Народной Республике Болгарии. // *Издательское дело*. Реф. информация, [VII], 1974, № 9 (59), с. 25–27.
79. Кумулативният указател „Български книгопис” / Съавт. Татяна Янакиева. // *Изв. НБКМ*, 13 (19), 1973, с. 729–731.
За: Български книгопис : Кумулативен указател. – С. : Нар. библ. Кирил и Методий.
80. Литературата за деца и юноши – издателски проблеми. // *Нар. култ.*, XVIII, № 23 (907), 1 юни 1974, с. 7.
81. Издания, предназначени за чуждестранни читатели / Съавт. А. Хаджидочев. // *Книга, период. печат, читател*, [III], 1975, № 3, с. 20–30.
82. Основни изисквания и препоръки за работата на редакторите по аотиране, изработване на резюмета и рефериране на изданията. // *Книга, период. печат, читател*, [III], 1975, № 1, с. 13–24.
83. Съвременни тенденции в световното книгоиздаване. // *Библиотекар*, [XXII], 1975, № 12, с. 23–26.
84. Buchwesen als Gegenstand der Wissenschaft : Grundlagen und Möglichkeiten in der VR Bulgariens. // *Borsenblatt für den Deutschen Büchhandel*, CXLIII, 1976, № 50, с. 951–953.
Реф.: Немировский, Евгений. – Книжное дело как предмет науки. Основные положения и возможности развития в Болгарии // Реф. сборник. 74. Экономика, организация и технология полиграфического производства., 1977, № 7, 7.74.49.

85. Kilka uwag o książce bułgarskiej dawnej i współczesnej. // *Księgarz : Stowarzyszenie Księgazy Polskie*, XX, 1976, № 3, с. 88–90.
86. Справочник за типологичната характеристика на изданията – цел, предназначение, методика и теоретични принципи [За подготовения от научния център за печат справочник]. // *Книга, период. печат, читател*, [IV], 1976, № 2, с. 16–20.
Реф.: Горбась, В. Е. Справочник по типологической характеристике издания. // *Издательское дело: Экспресс-информация*, 1976, № 11, 17–18.
87. Редакторът в издателството. // *Нар. култ.*, XIX, № 48, 27 ноем. 1976, с. 7.
88. Влияние и връзки между съветското и българското книгоиздаване. // *Библиотекар*, [XXIV], 1977, № 7–8, с. 15–17.
89. Основные проблемы внутреннего рецензирования в издательствах НРБ. // *Изд. дело*. Реф. информация, [X], 1977, № 8, с. 37–39.
Разглежда се последователността при оценяването на ръкописа в бълг. издателства, функциите и съдържанието на вътрешната рецензия.
90. Книга и естетическо възпитание. // *Книгоразпространение*, [XVIII], 1978, № 2–3, с. 16–19.
91. Прогнозиране на книгоиздаването и маркетинга (Из опита на другите страни). // *Книгоразпространение*, [XVIII], 1978, № 12, с. 13–15.
92. Conceptions en matière de bibliologie dans les pays de l'Europe de l'Est et en Union Sovétique. // *Schema et schematisation : Revue de Bibliologie*, 1981, № 19, с. 89–73.
93. Исторически изследвания на българската книга. // *Полиграфия*, [III], 1981, № 1, с. 32–34.
94. Книговед преди всичко. // *Библиотекар*, XXVIII, 1981, № 2, с. 21–22.
За 80-годишнината на проф. Т. Боров.
95. Размисли над „Книга и литература” на Тодор Боров. // *Пробл. култ.*, IV, 1981, № 5, с. 111–113.

96. С поглед към бъдещето : Състояние и проблеми на научното прогнозиране на книжовното дело в другите страни и у нас. // *Книгоразпространение*, [XXI], 1981, № 3, с. 5–9.
97. С поглед към бъдещето : За книгоразпространението като обект на прогнозиране. // *Книгоразпространение*, [XXI], 1981, № 2, с. 2–3.
98. С поглед към бъдещето : Хипотеза за бъдещите социални потребности от книги. Какво ще разбираме под понятието „потребност от книги” и „потребност от четене”? // *Книгоразпространение*, [XXI], 1981, № 4, с. 31–35.
99. С поглед към бъдещето : Какви са насоките в развитието на бъдещото литературно творчество? // *Книгоразпространение*, [XXI], 1981, № 5, с. 4–9.
100. С поглед към бъдещето : Тенденции и закономерности в развитието на книгоразпространението в България. // *Книгоразпространение*, [XXI], 1981, № 6, с. 2–4.
101. Съветската книга в българската култура. // *Книгоразпространение*, [XXI], 1981, № 11, с. 5–8.
102. Jakov Krajkov editore e letterato bulgaro a Venezia nella meta del XVI secolo. // *Il mondo slavo*, 1982, № 8, с. 55–62.
103. Георги Димитров и историята на печатарството в България. // *Полиграфия*, [III], 1982, № 2, с. 3–4.
104. Книгознание, информатика, теория на масовите комуникации. // *Пробл. култ.*, V, 1982, № 2, с. 85–89.
Рез. на рус. и англ. ез. в края на книгата.
105. Социологическа проблематика на българо-френския колоквиум по проблеми на книгознанието, библиотекознанието, науките за информацията и комуникацията. // *Социол. пробл.*, XIV, 1982, № 2, с. 139–142.
За първия двустранен българо-френски колоквиум, проведен в София, 24–27 ноем. 1981.

106. Обогаляване на формите за социално общуване в началните етапи на Българското възраждане. // *Изв. НИИ култ.*, IX, 1983, № 1, с. 115–120.
107. Régularités fondamentales dans le développement de la bibliologie bulgare. // *Schema et schematisation : Revue de Bibliologie*, 1983, № 18, с. 27–30.
108. Společenské souvislosti vývoje písemné komunikace. // *Knihovnictví a bibliografie. Příloha časopisu čtenář*, XXXVI, 1984, № 4, с. 53–57.
109. За културните влияния и взаимодействия. // *Пробл. култ.*, VII, 1984, № 5, с. 45–53.
Рез. на рус. и англ. ез. в края на книгата.
110. Книгата в съвременния български дом и някои задачи на книгоразпространението. // *Книгоразпространение*, XXVII, 1984, № 3, с. 14–17.
111. Съветското книгознание. // *АБВ*, VI, № 18 (278), 1 май 1984, с. 12.
За Петата общосъюзна конф. по книгознание, Москва, 10–12 апр. 1984.
112. За библиографията, библиографите-професионалисти и науката за библиографията. // *Библиотекар*, XXXII, 1985, № 6, с. 16–21.
113. Книгоиздаване и книгоразпространение в социалистическа България. // *Изв. НИИ култ.*, XI, 1985, № 3, с. 73–88.
114. Книголюбието на ломския учител и читалищен деец : 110 год. от смъртта на Кръстьо Пишурка (1823–1875). // *Библиотекар*, XXXII, 1985, № 8, с. 34–35.
115. Фактор от първостепенно значение : Ролята на възрожденското училище при промяната на социалното общуване у нас. // *Балканско знаме*, XXXIV, № 149 (4488), 17 дек. 1985, с. 1, 4.
116. „Прощъпалник” на библиотека „Теория и история на световната култура”. // *Пробл. култ.*, IX, 1986, № 3, с. 121–124.
За: Гуревич, Арон. Проблеми на средновековната народна култура. – С.: Наука и изкуство, 1985.

117. Книгоиздаването у нас през Отечествената война / Съавт. Г. Атанасов. // *Изв. НИИ култ.*, XII, 1986, № 2, с. 150–156.
118. Научно–изследователският институт по култура към Комитета за култура и Българската академия на науките. // *Пробл. култ.*, IX, 1986, № 1, с. 107–119.
119. Проблемите на книгоиздаването у нас. // *Изв. НИИ култ.*, XII, 1986, № 3, с. 205–207.
120. Опънат лък стреля : [За Т. Боров]. // *АБВ*, VIII, № 5 (369), 4 февр. 1986, с. 6.
121. Информация за дейността на Научноизследователския институт по културата при КК и БАН за 1986 г. // *Пробл. култ.*, X, 1987, № 2, с. 111–118.
122. Отношение людей эпохи болгарского Возрождения и книжности. // *Книга : Исследования и материалы*, 54, 1987, с. 196–203.
123. Константин Величков – на следосвобожденския културен хребет. // *Пробл. култ.*, X, 1987, № 5, с. 69–79.
124. Принос в осмисляне на общуването. // *Съвр. журналистика*, 1987, № 3, с. 209–213.
За: Култура и общуване / Състав. А. Натев, Ив. Знеполски. – С.: Партиздат, 1986.
125. Художествена литература. // *Изв. НИИ култ.*, XIII, 1987, № 2, с. 38–47.
Анализ на информация, получена от емпирично социологическо изследване „Усъвършенстване на културното обслужване на населението”, проведено през 1982 г.
126. Писмената култура – спасителен кораб на нравствеността. // *Библиотекар*, XXXV, 1988, № 7, с. 41–42.
127. Туниско-френски колоквиум по библиология. // *Библиотекар*, XXXV, 1988, № 7, с. 45–47.

128. Les problèmes de la lecture. // *Schema et schematisation* : Revue de Bibliologie, 1989, № 31, с. 49–51.
129. Време на промени. // *АБВ*, XI, 1989, № 6 (526), с. 1, 9.
130. Градиво и за днешния ден. // *Полиграфия*, [X], 1989, № 1, с. 22–27.
По повод 40-годишнината на ДИ „Наука и изкуство“.
131. Защо Софроний Врачански издава „Неделника“? // *Полиграфия*, [X], 1989, № 3, с. 3–41.
132. Голямата книжовност на малка Финландия : Някои социологически паралели с положението у нас. // *АБВ*, XII, № 12 (584), 20 март 1990, с. 10.
133. Книгознанието като учебен предмет. // *Библиотекар*, XXXVII, 1990, № 7, с. 18–20.
134. Пред българското книгоиздаване – трудности и надежди. // *АБВ*, XII, № 32 (604), 7 авг. 1990, с. 1, 8–9.
135. Пред българското книгоиздаване – гора от въпроси. // *Полиграфия*, [XI], 1990, № 2, с. 3–8.
136. Ще се променя ли библиотечната политика. // *Библиотекар*, XXXVII, 1990, № 4, с. 12–20.
137. В търсене на ориентири за информационната среда на демократизиращото се българско общество. // *Библиотекар*, XXXVIII, 1991, № 9, с. 7–10.
138. Липсва ли ни континуитет? Размисли по повод 90-годишнината на професор Тодор Боров. // *Библиотекар*, XXXVIII, 1991, № 1, с. 41–43.
139. Наричаха го „Тефе Чипев“... // *АБВ*, XIII, № 15 (639), 11 юни 1991, с. 6.
140. Писмената комуникация – проблеми и изследвания. // *Библиотекар*, XXXVIII, 1991, № 3, с. 36–38.

141. Тодор Чипев и книжовна София преди сто години : Начало на книгоиздателската му дейност. // *Нови книги*, XXXV, 1991, № 11, с. 8–12.
142. Традициите – опорни точки на днешното книгоиздаване. // *А.Б.В.*, I, № 4, 22–29 окт. 1991, с. 8.
143. Библиофилство и библиография. // *Бълг. книга*, I, 1992, № 7, с. 3 – 5.
144. За авторската свобода и достойнство. // *Бълг. книга*, I, 1992, № 1, с. 6–12.
145. Бъдещето на литературата обсъдено на европейския симпозиум за съдбата на творците [В Хелзинки от 30 май до 2 юни т.г.] // *А.Б.В.*, II, № 26, 30 юни 1992, с. 5.
146. Гримасите на информационното бъдеще. // *Кръстопът*, 1993, № 7, с. 3–9.
147. Поприще, професия, призвание. // *Библиотека*, I, 1993, № 7, с. 3–9.
Доклад от Третата национална конференция на СБИР, София, юни 1993.
148. Професия издател. // *А.Б.В.*, III, № 11, 16 март 1993, с. 3.
За: Дейтс Клифърд Смит. Професия издател: Пътеводител в книгоиздаването. София: Атлантида, 1992.
149. Неродени книги. (Повод за размисъл). // *А.Б.В.*, III, № 12, 23 март 1993, с. 3.
За филолога и философа Атанас Христов Драгиев (1908–1979). От този брой започва рубриката „Повод за размисъл”.
150. Грехове. // *А.Б.В.*, № 13, 30 март 1993.
За фондовете на общодостъпните библиотеки.
151. Антре. // *А. Б.В.*, III, № 16, 20 апр. 1993, с. 2.
За библиофила Начо Михайлов (1869–1947), дядо на авторката, и за библиофилството в България.

152. Гражданин на света, но българин. // *А.Б.В.*, III, № 19, 11 май 1993, с. 2.
За инж. Лулчо Бодуров.
153. Библиотека – личност. // *А.Б.В.*, III, № 21, 25 май 1993, с. 3.
За книжовната сбирка на Константин Стоилов.
154. Издателският риск. // *А.Б.В.*, III, № 25, 22 юни 1993, с. 1,5.
По повод 160-год. от рождението на издателя Драган Манчов (1834–1908).
155. Фамилията. // *А.Б.В.*, III, № 30, 27 юли 1993, с. 2.
За издателската фамилия Юрукови.
156. Подвързиите на бай Манол. // *А.Б.В.*, III, № 38, 10 авг. 1993, с. 2.
157. Един ден на книгоиздателя. // *А.Б.В.*, III, № 39, 28 септ. 1993, с. 3.
За читателските навици на библиографа д-р Никола Михов.
158. Благородно увлечение в „танца на прелюдиите“. // *А.Б.В.*, III, № 40–42, дек. 1993, с. 7.
Спомени на Вера Гюлгелиева за Фани Попова-Мутафова и Пенка Цанева-Бленика.
159. Подреденост в работата, възискателност към себе си и към другите : [Интервю]. // *Библиотека*, II, 1994, № 5, с. 40–43.
По повод деня на славянската писменост.
160. Последните стъпки по пътя на професора : Една година без професор Тодор Боров. // *Библиотека*, II, 1994, № 6, с. 45–52.
161. Похвала на книжовността. // *Издател*, I, 1994, № 1, с. 17–18.
162. Подстъпи към новото библиотечно законодателство. // *Библиотекозн., библиогр., книгозн.*, 5, 1994, с. 5–20.
163. Анализът. // *Култура*, XXXIX, № 19 (1875), 12 май 1995, с. 11.
Част от докл. „Автори–издатели“, изнесен на международната конференция на тема „Информационните услуги в периода на преход“, София, окт. 1994.
164. Съдбата на българския автор. // *Издател*, II, 1995, № 1, с. 12–15; № 2, 3, 4, с. 5–8.

165. Да излезем на арената : По проблема за опазване на библиотечните фондове. // *Библиотека*, IV, 1996, № 4–5, с. 37–46.
166. Книга за книгата : Разговор. // *Библиотека*, IV, 1996, № 2–3, с. 73–77.
По повод новоизлезлия учебник „Книгознание”.
167. Идеята за национална библиотека. // *Култура*, XLI, № 4 (1963), 24 ян. 1997, с. 3.
За мястото на Националната библиотека на България в навечерието на XXI век.
168. „Арени” на интегративното програмно действие; Заключителен синтез. // *Библиотекозн., библиогр., книгозн.* (Писмените комуникации и информационното общество : III межд. изслед. колоквиум, София, 24–26 окт. 1996), 7, 1998, с. 179–182; с. 214–215.
169. Информационни ресурси – информационен трансфер. // *Библиотека*, V, 1998, № 5–6, с. 83–87.
170. Авторът – битие и творческа свобода. // *Год. СУ „Кл. Охридски”*. Център по културознание, 87, [за 1994], 1999, с. 35–68.
171. Библиотеките и държавният социализъм. // *Култура*, XLIII, № 11 (2071), 19 март 1999, с. 6.
Доклад, четен по повод 120-год. на НБКМ на юбилейна научна конференция на тема „Националната библиотека на България в навечерието на XX век”.
172. За книжовните пристрастия // *Науч. тр. ПУ „П. Хилендарски. Филология”*, 1, 1999, с. 149–152.
173. „Като роман” на Даниел Пенак. // *Библиотека*, VI, 1999, № 2, с. 44–45.
174. Балановият „душегубен” книгописен труд – основа за историята на българската книжнина. // *Библиотека*, 1999, № 2, с. 58–63.
175. На добър час, абсолвенти! // *Библиотека*, VI, 1999, № 5, с. 104–106.

176. Книжовната традиция – и в информационното общество : За сб. с документални очерци „Книжовни пристрастия” на проф. Ани Гергова : [Разговор]. // *Знаме*, X, № 21, 20–26 юни 2000, с. 5.
Разговора води Константина Недкова.
177. Митът Париж. // *Библиотека*, IX, 2002, № 2–3, с. 68–69.
За: Елена Михайловска. Митът Париж. Щрихи към интелектуалната биография на едно (и повече) български поколения. – С. : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 2001.
178. За човека и книжовника Димитър Добрев. // *Критика*, 2003, № 3–4, с. 39–44.
179. За бъдещето на книжовното минало. // *Култура*, XLVII, № 1–2, 10 ян. 2003, с. 6.
За: Клементина Иванова. В началото бе книгата : Разказ за старобългарската книга и нейната съдба. – С. : Ариадна, 2002.
180. Предизвикателства пред бъдещите историци : Библиотеките в България и държавният социализъм. // *Библиотека*, I, 2003, № 6, с. 41–45.
181. Chronique des relations franco–bulgares dans le domaine de la bibliologie. // *Schéma et schématisation: Revue de Bibliologie*, 2-trimestre 2004, № 60, с. 9–11.
182. Библиотекарят-енциклопедист Лука Касъров (1884–1916). // *Библиотека*, 2004, № 5, с. 81–87.
183. Печатарството в Русе : 140 години печатница „Дунав Прес”. // *Print – Pack*, 2004, № 3, с. 55.
184. Оптимистична теория за писаното слово. // *Аз Буки*, XIV, № 20, 19–25 май 2004, с. 16.
С проф. Ани Гергова разговаря Ф. Бондокова по повод националното представително изследване „Книгата и читателят в България”.
185. По житейския хребет на зрелостта. // *Библиотека*, 2004, № 2, с. 23–26.
За доц. Татяна Янакиева и нейната 60-годишнина.

186. Книгата като интерес, книгата като вещ. [Разговор на Ани Гергова, Владимир Трендафилов и Марин Бодаков]. // *Култура*, № 7, 25 февр. 2005, с. 9.
187. Полезен труд, посветен на 140-годишнината на русенското печатарство. // *Полиграфия*, XXVI, 2005, № 1, с. 20.
188. За да я пребъде! Кристализация на отечествената духовност. [Представяне на „Българска книга. Енциклопедия” в СУ „Св. Климент Охридски”, 20 май 2004]. // *За буквите*. О писменехъ, XXVII, № 20, април–май 2005, с. 22.
189. L’heritage livresque dans la perspective bibliologique. // *Schéma et schématisation: Revue de Bibliologie*, 2-e trimestre 2006, № 64, с. 44–49.
190. [Двеста] 200-годишнината от издаването на „Неделника”, създаден от Софроний Врачански. // *Print – Pack*, 2006, № 6, с. 15–17.

ДОЦЕНТИ

ВАРЗОНОВЦЕВ, ДМИТРИЙ

Дмитрий Степанович Варзоновцев е роден на 03. 09. 1948 г. в Москва. Получава висше образование (1966–1972 г.) в Московския университет „Михаил Ломоносов“, специалност Философия. Защитава дисертация (1978 г.) на тема „Методологически проблеми на емпиричните социологически изследвания на масовата комуникация“ за получаване на научна степен „доктор“. Специализира методология на проектирането през 1988 г. в Института по философия, Москва.

От 1972 до 1978 г е асистент в Московския университет „М. Ломоносов“. В България е от 1979 и до 1981 г. е главен асистент във Висшия икономически институт „Карл Маркс“ – София. От 1981 г. до 1990 г. е научен сътрудник I степен в Института по изкуствознание към БАН. В Софийски университет „Св. Климент Охридски“ постъпва през 1990 г. като старши научен сътрудник II степен, първоначално в „Център по социокултурни проблеми на жизнената среда“, а през 1992/1993 г. към Катедра „Културна политика“. В Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ е от 1993 г. През 1996 г. е избран за доцент. От 2005 г. преподава в Нов български университет, където се прехвърля на постоянна работа през 2006 г.

Член е на Съюза на учените в България и на Международната асоциация по семиотика на града.

Ръководи и участва в редица проекти свързани със социалното познание, електоралното поведение, урбанистични изследвания.

Чете лекционни курсове по:

- Методи на емпиричните социологически изследвания
- Обща социология
- Увод в културознанието
- История и теория на културата – история на менталността
- Град и култура
- Мениджмънт – проектиране
- Еволюция на комуникативните форми
- Семиотика на текста
- Феноменология на забавата
- Организация и управление на информационните ресурси-управление на знанието
- Комуникативни системи
- Културна политика

- Увод в социологията
- Качествени методи в социологията
- Социология на културата

ПУБЛИКАЦИИ

Книги

(автор, съставител, редактор)

191. Феноменология на града. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1992. – 153 с.
192. Хроника на изгубилата се революция. България 1990–1993 : Културологични и социално-психологични измерения на промяната. – [София] : Вузев, 1994. – 216 с.
Други авт.: Хр. Томов, М. Георгиева, Н. Обрешков, В. Личев.
193. Елитът и промяната в България : Свидетелства на първата вълна политици след 1989 г. – София : НБУ, Център за соц. практики; Отворено о-во, 1998. – 336 с. – (Публични практики на гражданското участие – теория и действие).
194. Ситуации на гражданското поведение. – София : Инст. за модерността; Отворено о-во, 1999. – 214 с.
195. Игра на преход : Опит за политическа феноменология . – София : Инст. за модерността, 2002. – 126 с.
196. Антропология на града : Градът видим и невидим : 1988–2003. – София : Инст. за модерността, 2003. – 127 с.
197. Феноменът модерност : Културологически визии. – София : Институт за модерността, 2003. – 183 с.
198. „Автобиография” на българския преход : 1990–2005 : Феноменологичен ракурс. – София : Инст. за модерността, 2005. – 360 с.
Също на: <http://formulata.hit.bg/kniga.html> (07.03.2007).

Студии и статии в сборници

199. Архетипика пъти и пространство трамвая. // МИФ : Митология, изкуство, фолклор : Т.3. – С., 1988, с. 120–137.
200. За методологическата рефлексия при анализа на художественото произведение : Някои аспекти на историческото време. // Изкуствознание и методология. – С., 1988, с. 20–27.
201. Взаимодействието между знанието и умението като философско–методологически проблеми. // Хуманизация на науката и интердисциплинност. – С., 1989, с. 185–200.
202. Език и не-език: проблемът за участието // МИФ : Митология, изкуство, фолклор : Т. 4. – С., 1989, с. 208–219.
203. Митът и съвременната масова комуникация: проблемът на „разказа” . // МИФ : Митология, изкуство, фолклор : Т. 4. – С., 1989, с. 118 – 136.
204. Public estimation of project decision the Bulgarian experiance. // Cities of Europe : The public's role in shaping the urban environment. – М., 1991, с. 184–194.
В съавт.
205. Organization–activity games as a kind of social modeling. // МММ : VII. – Sofia, 1992, с. 203–206.
206. Към проблема за еволюция на художествения дискурс при прехода от средновековието към възраждането в българската култура. // Из историята на българското изобразително изкуство : Т. 3. – С., 1992, с. 16–28.
207. Комуникативното поведение на българина в ситуацията на преход : Върху опита от експерименти по методиката на „организационно-дейностната игра” / Съавт. Иван Евтимов. // Култура, комуникация, книжовност : Международ. форум „Информационните услуги в период на преход”, София, 11–14 окт. 1994. – С., 1994, с. 21–32.

208. Проблеми на политологическия дискурс. // *Метаморфози на властта*. – С., 1995, с. 22–41.
В съавт.
209. The culture of young people's conception of life. // *Interaction between the school and the cultural environment for education of the pupils : Intern. meeting in Sofia*, 1997. – Sofia, 1997, p. 162–174.
210. Phenomenology of Contemporary Bulgarian Public Sphere. // *Democracy Review : Annual 96/97 Digest*. – Sofia, 1998, p. 20–34.
211. Street and Square : Semiotics of Public Behavior in Transition. // *Democracy Review : Annual 96/97 Digest*. – Sofia, 1998, p.178–201.
212. Модерното като предизвикателство : [Увод]. // *Ситуации на гражданското поведение*. – С., 1999, с. 5–8.
Доклад, четен на Межд. конгр. по семиотика на града, Санкт Петербург, 1995.
213. Символиката на боклука в посттоталитарния град : Върху примера на София. // *Ситуации на гражданското поведение*. – С., 1999, с. 169 – 173.
Докл., четен на Межд. конгр. по семиотика на града, Санкт Петербург, 1995.
214. Чалгата? Няма такова нещо. // *Чалгата – за и против*. – С., 1999, с. 9–11.
215. Път и граница : Към семиотиката на модерното. „Трамвай–2”. // *МИФ : Митология, изкуство, фолклор : Т. 6*. – С., 2000, с. 216–255.

Статии в периодични издания и сборници

216. Колизии на самоидентификацията. // *Bulgarian quarterly – Сравнителен балкански прегл.*, 1992, с. 193–205.
217. Нихилизмът в съдбата на европейския хуманизъм през XX век : Тези към проблема. // *Год. СУ „Св . Климент Охридски”*. Център по културознание, № 86 [за 1993], 1995, с. 15–22.

218. За съотношението между „класическо“ и „некласическо“ в социологическото познание. // *Социол. прегл.*, 1986, № 3, с. 34–46.
219. Хуманитарни аспекти при художественото проектиране на предметния свят. // *Пробл. изкуството*, 1986, № 1, с. 51–53.
220. Разпознаваем ли е новият град. // *Архитектура*, 1987, № 5–6, с. 50.
221. „Примитивът“ като културологически феномен // *Пробл. изкуството*, 1988, № 2, с. 21–24.
222. Участие на обществеността в процеса на проектирането. // *Архитектура*, 1988, № 6, с. 43.
223. „Шака–Зулу“ – тайната на разказа на съвременната телевизия. // *Социол. прегл.* 1989, № 5, с. 47–56.
224. Изборите – край или начало : Опит за обективен анализ на политическата ситуация в края на май и началото на юни [1990 г.]. // *Избор*, 1990, № 3, с. 4–11.
225. Междувластието юли 1990. // *Избор*, 1990, № 4, с. 7–10.
Анализ на политическата ситуация след изборите.
226. Ще започне ли четвъртата световна война : Бунтът на архаиката. // *Култура*, 1990, № 6, с. 3–13.
227. Изкуствоведският дискурс и неговото отношение към живота на изкуството. // *Култура*, 1991, № 3, с. 29–38.
228. Какво ще правим в „света без комунисти“ : Ситуативен анализ / Съавт. Майя Георгиева, Николай Обрешков. // *Избор*, 1991, № 3–4, с. 48–50.
229. КГБ като слух. // *Избор*, 1991, № 7, с. 5–6.
Слухът като средство за подмяна на свободата.
230. Смяна на системата. // *Избор*, 1991, № 8, с. 34–37.

231. „Апология” на тоталитарния характер. // *Изток – изток*, 1992, № 5, с. 72–77.
232. Отмъщението на историята. // *Избор*, есен–зима 1992, с. 130–133.
Анализира статията на Франсис Фукуяма „Краят на историята” .
233. Властната легитимация на елита. // *Избор*, есен 1993, с. 34–37.
234. Какво е днес библиотеката. // *Библиотека*, I, 1993, № 12, с. 3–5.
235. Поуки от една игрова ситуация / Съавт. Иван Евтимов. // *Библиотека*, I, 1993, № 3, с. 27–31.
236. Дьо Сад и Мазох – обезчестената невинност. // *Избор*, пролет 1994, с. 18–20.
За отклоненията в поведението на посттоталитарното общество, довели до налагането като господстващ принцип нарушаването на социалните и морални норми в политиката.
237. Свобода и демокрация : Вълнения на съзнанието? // *Избор*, лято 1994, с. 2–5.
238. Феноменът Автоконспирация. // *Избор*, есен 1994, № 3, с. 1–4.
За конспирацията като начин на присъствие на елита.
239. Комуникативното поведение в условията на социална промяна. // *Пробл. култ.*, 1995, № 70, с. 71–76.
240. Игра на чужд терен / Съавт. Майя Георгиева. // *Култура*, XXXIX, № 7, 17 февр. 1995, с. 10–11.
241. Ленинбург – граничната бразда на промяната : Семиотични бележки. // *Изток – изток*, 1995, № 18–19, с. 56–61.
Също в: *Демокр. прегл.*, XXIX, 1996, № 6–7, с. 419–425.
242. Общественото съзнание реставрира навика за безкритично живуркане под егидата на държавата : БСП наследява пасива на предесетоноемвр. общ. състояние, а СДС се провали в опита с подръчни средства да активизира личното човешко участие за решителна промяна. // *Континент*, III, № 17, 20 ян. 1995, с.10.

243. Парадокси на българската социалност: Феноменът „Общество-кентавър”. // *Избор*, 1995, № [5], с. 2–5.
Характеристика на българското общество.
244. Илюзията като властова легитимация. // *Демокр. прегл.*, XXIX, 1996, № 6–7, с. 455–460. По повод кн. на Франсоа Фюре „Миналото на една илюзия: есе върху комунистическата идея през 20 век”
245. Монархията като реална надежда. // *Знаме*, VII, № 24, 17–23 юни 1996, с. 4.
246. Президентските избори'96. // *Култура.*, XL, № 40, 4 окт. 1996, с. 10–11.
Съдържа: Играта. – Дуелът.
247. Съседната архаика. // *Избор*, 1997, № [1], с. 80–83.
248. Моят „буржоазен” град [Москва]. // *Избор*, 1998, № [1], с. 27–31.
249. Ситуацията на България – безправие! // *Демокр. прегл.*, 1998, № 37, с. 103–106.
250. Елитът „втасва” поне три поколения. // *Кеш*, VII, № 17, 29 апр. – 5 май 1999, с. 8.
Разговаря Румян Славов.
251. Между „даряването” и „развалянето”. // *Демокр. прегл.*, 2000, № 45, с. 223–232.
252. Политическа игра „Парламент–2001” 14–21.05.2001 / Съавт. Майя Георгиева. // *Демокр. прегл.*, 2001, № 47, с. 21–36.
253. Четенето в епохата на гледането. // *Филос. алтернативи*, 2004, № 4–5, с. 88–96.
254. Медийното присъствие и гражданското общество в България. // <http://lib.nbu.bg/Spisania/Antropologia/broi2/indexb.htm>
В съавт.

ДАСКАЛОВА, КРАСИМИРА

Красимира Петрова Даскалова е родена на 04. 06. 1957 г. в с. Щръклево, Русенска област. Получава висше образование в Софийски университет „Св. Климент Охридски”, специалност История (1977–1981 г.). През 1992 г. защитава дисертация на тема „Учителят през българското Възраждане – историко-социологически портрет” и получава научна степен „доктор”.

Специализирала е: „История на книгата” в Университета в Лавбъръ, Великобритания (1995 г.) и във Волфенбютел, Германия (2003 г.); „История на жените и половете” в Университета в Билефелд, Германия (2003 г.) и в Централно европейски университет – Будапеща (1999/2000 г.).

Работи в Окръжен държавен архив – гр. Русе (1981–1982 г.) като специалист-историк в Катедра „История и теория на културата”, в СУ „Св. Климент Охридски” (1982–1992 г.) и пак там е избрана за хоноруван асистент по история на книгата и четенето (1992–1993 г.). През 1993 г. се премества в Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика” първоначално като хоноруван асистент (1993–1995 г.), старши асистент по история на книгата (1995–1997 г.), а после за главен асистент по история на българската култура и история на книгата и четенето (1995–2000 г.) и доцент (декември, 2000 г.).

През 2001 г. е била гост-професор в Централно-Европейския университет в Будапеща, Унгария, а през май 2002 – гост-професор в Техническият университет в Хановер, Германия. Получавала е редица изследователски стипендии и е участвала в международни и местни научно-изследователски проекти и с доклади в международни конференции.

Член на редакционните колегии на международните списания : L’Homme. Zeitschrift fuer Feministische Geschichtswissenschaft (Виена/Bohlaus Verlag) – от 2003 г., Aspasia. Intern. Yearbook of Central, Eastern, and South-Eastern European Women’s and Gender History (Ню Йорк / Berghahn Books) – от 2005 г.

От 1998 г. е координатор на българската група за изследвания по история на жените и пола (член на International Federation for Research in Women’s History). Избрана е през 2004 г. за председател на Управителния съвет на Българската асоциация на университетските жени (член на International Federation of University Women). От 2005 г. е Президент на Международната федерация за изследвания по история

на жените и пола (International Federation for Research in Women's and Gender History).

Чете лекционните курсове:

- История на българската култура (XIX–XX век)
- Пол, култура и идентичност на Балканите (XIX–XX век)
- Книгознание. История на книгата и четенето
- История на европейската цензура
- Нови тенденции в историята на книгата и четенето
- История на модерното европейско книгоиздаване
- Методологически проблеми на историята на жените и пола
- Социалната история на Югоизточна Европа като история на пола

ПУБЛИКАЦИИ

Книги

(автор, съставител, редактор)

255. Българска възрожденска интелигенция : Енциклопедия / Състав. Николай Генчев. – София : Изд. „Петър Берон“, 1988. – 718 с.
256. Literacy and reading in 19th century Bulgaria. – Seattle : University of Washington, 1997. – 66 p. – (The Donald W. Treadgold Papers : In Russian, East European and Central Asian studies; N 12)
257. Българският учител през Възраждането. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 1997. – 238 с.
Рез. англ. ез. с. 223–237.
258. От сянката на историята: жените в българското общество и култура : 1840–1940 / Състав. и увод ... – София : Българска група за изследвания по история на жените и пола; Дом на науките за човека и обществото, 1998. – 438 с.
Рец.: Милена Кирова. // *Култура*, XLIII ,№ 8, 19 февр. 1999.
Ivan Elenkov. // *Divinatio. Studia culturologica series*, IX, spring-summer 1999, p. 151–153.
Voika Sokolova. // *Gender&History*, XII, №1, 2000, p. 260–262.

259. Грамотност, книги, читатели и четене в България на прехода към модерното време. – София : ЛИК, 1999. – 235 с.
260. Граници на гражданството : Европейските жени между традицията и модерността / Състав. и съред. Райна Гаврилова . – София : ЛИК, 2001. – 345 с.
Рец.: Татьяна Коцева. // Балканистичен форум, № 1-3, 2001, с. 310–311.
261. История на книгата. Книгата в историята : [Сб.] / Състав. и съред. Ани Гергова. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 2001. – 356 с.
262. Историята на книгата – начин на живот : Сб. в чест на проф. д.ф.н. Ани Гергова. – София : ЛИК, 2003. – 376 с.
Рец.: Марин Бодаков. // *Култура*, № 42, 23 ноем. 2003.
Илко Пенелов. Студии по библиология : Западната история на книгата излезе на български език. // *Библиотека*, VIII, 2001, № 4, с. 38–40.
263. Техните собствени гласове : Интервюта по устна история. / Предг. К. Даскалова. – София : ПОЛИС, 2003. – 440 с.
Други състав.: Ваня Еленкова, Даниела Колева, Ренета Рошкева, Румяна Стоилова, Татьяна Коцева.
Също на англ. ез.: *Voices of their own : Oral History : Interviews of Women / Transl. Elitsa Stoitsova, Ralitsa Muharska. – Sofia : POLIS Publishers, 2004. – 207 с.* Съдържа предг. от К. Даскалова и първите петнадесет интервюта от изд. на бълг. ез.
Рец.: Anna Luleva. // *L'Homme. Europaeische Zeitschrift fuer Feministische Geschichtswissenschaft*, XV, № 1, 2004, p. 137–139.
Anna Luleva. // *Asian Journal of Women's studies*, 11, 2005, № 2, p. 98–101.
Raluca Popa. // *Aspasia. Intrn. Yearbook of Central, Eastern and Southeastern European women's and gender history*, № 1, 2007, p. 278–279.
264. Женски идентичности на Балканите / Състав. Корнелия Славова. – София : Полис, 2004. – 240 с.
265. *Ubergange : Ost-West Feminismen / Ed. Ute Gerhard, Krassimira Daskalova. – Wien : Böhlau, 2005, 142 p.*
Специален брой на *L'Homme. Europaeische Zeitschrift fuer Feministische Geschichtswissenschaft. Special Issue*, XVI, 2005, № 1.
266. *A Biographical dictionary of women's movements and feminisms in Central, Eastern and South Eastern Europe : 19th–20th Centuries / Ed.*

Krassimira Daskalova, Francisca De Haan, Anna Loutfi . – Budapest ; New York : CEU Press, 2006. – 678 p.

267. Women's citizenship and political rights / Ed. Sirkku Hellsten, Anne Maria Holli, Krassimira Daskalova . – Houndmills, Basingstoke, Hampshire ; New York : Palgrave Macmillan, 2006. – 223 с. – (Women's rights in Europe).

Вж и № 288

Студии и статии в сборници

268. Teachers as agents of early Bulgarian Modernization. // Cultural Aspects of the Modernization Process / Ed. D. Ginev, Fr. Sejersted, K. Simeonova. – Oslo, 1995, p. 83–89.
269. Жените и българската книжнина през Възраждането. // Училищната книжнина в България през XIX век : Докл. и съобщ. от науч. сесия, Пловдив, 12–13 окт. 1994 / Състав. Анна Илиева. – Пловдив, 1995, с. 133–139.
270. The Women's movement in Bulgaria after communism. // Transitions, Environments, Translations: Feminisms in International Politics. – Routledge / Ed. Joan W. Scott, Cora Kaplan, Debra Keates, 1997, p. 162–175.
271. Българските жени в социални движения, закони и дискурси :1840–1940. // От сянката на историята: жените в българското общество и култура : Сб. от текстове. – С., 1998, с. 11–41.
Също на англ. ез.: Bulgarian Women in Movements, Laws, Discourses (1840–1940). // Bulg. histor. review , 1999, № 1–2, p. 184–200.
272. Феминизъм и равноправие в българския XX век. // Майки и дъщери : Поколения и посоки в българския феминизъм / Състав. и отг. ред. Ралица Мухарска. – С., 1999, с. 80–105.
- 273.*Representations of women in the Bulgarian transition. // Women in East–European transition : Ten years later : Proceedings of an intern. conf., Berlin, December 13–16, 1999. – Berlin, 2000.
274. Women's problems, women's discourses in post-communist Bulgaria /. // Reproducing Gender: Politics , Publics, and Everyday Life After

- Socialism / Ed. Susan Gal, Gail Kligman. – Princeton, 2000, p. 331–380.
275. История на жените, феминизъм и рамките на тяхното осмисляне. // Теория през границите / Състав. М. Кирова, К. Славова. – С., 2001, с. 28–58.
Вж и № 308.
276. Историята на книгата като изследователско поле / Съавт. Ани Гергова. // История на книгата. Книгата в историята : [Сб. студии]. – С., 2001, с. 7–38.
277. Историята на книгата. Нови въпроси? Нови отговори? / Д. Хол; Прев. от англ. ... // История на книгата. Книгата в историята. – С., 2001, с. 108–118.
278. Какво е история на книгата? / Р. Дарнтън; Прев. от англ. ... // История на книгата. Книгата в историята. – С., 2001, с. 41–64.
279. Книгата в историята и историята на книгата / Д. Федър; Прев. от англ. ... // История на книгата. Книгата в историята. – С., 2001, с. 79–93.
280. От скрипториума до печатницата: еволюция и революция на ранната книготърговия / Е. Айзенщайн; Прев. от англ. ... // История на книгата. Книгата в историята. – С., 2001, с. 323–335.
281. Първи стъпки на историята на четенето / Р. Дарнтън; Прев. от англ. ... // История на книгата. Книгата в историята. – С., 2001, с. 258–284.
282. Смыслите на гражданството: граждани и граждански права в България (1878–1944). // Граници на гражданството : Европейските жени между традицията и модерността. – С., 2001, с. 226–243.
283. Women, nationalism and nation-state in Bulgaria (1800–1940s). // Gender relations in South Eastern Europe : Histor. perspectives on womanhood and manhood in 19th and 20th century / Ed. Miroslav Jovanovic, Slobodan Naumovic. – Belgrade;Graz, 2002, p. 15–37.

284. Автор, общество, цензура. Щрихи към персоналната генеалогия на Фани Попова-Мутафова. // Историята на книгата – начин на живот : Сб. в чест на проф. д.ф.н. Ани Гергова. – С., 2002, с. 318–346.
285. Женски идентичности : норми, представи, образи в българската култура от IX – началото на XX век : Ч.2. // Балкански идентичности в българската култура от модерната епоха : XIX–XX век / Състав. Николай Аретов, Николай Чернокожев. – С., 2002, с. 157–228.
Също на:
<http://www.ilit.bas.bg/bi/include.php?file=daskalova> (13.03.2008).
- 286.**La reception des almanachs populaires en Bulgarie au XIX siècle. // Les lectures du peuple en Europe et dans les Ameriques : XVIIe–XXe siecle / Dir. H.-J. Luesebrink, Y.-G. Mix, J.-Y. Mollier et P. Sorel. – Bruxelles, 2003.*
287. The "Feminine Professions" and the male domination . // The Library and the woman : Libraries and women intern. scientific conf. organized by the St.St. Cyril and Methodius national library, Sofia, 24–26th September 2003. – Sofia, 2003, с. 35–44.
288. Жените в българските учебници по история. // Женски идентичности на Балканите. – С., 2004, с.128–147.
С промени на англ. ез. в: *Women's Citizenship and Political Rights / Eds. Sirku Hellsten, Anne Maria Holli, Krassimira Daskalova. – Houndmills, Basingstoke, Hampshire ; New York, 2006, с. 107–126*; на нем. ез. в: *L'Homme. Europaeische Zeitschrift fuer Feministische Geschichtswissenschaft, XV, 2004, № 2, p. 331–343.*; Вж и:
<http://cwsp.bg/upload/docs/Daskalova.BalkanIdentities.women.pdf> (13.03.2008).
289. Българска книга : Енциклопедия / Състав. Ани Гергова; Науч. ред. Татяна Янакиева, Мария Капитанова. – София; Москва : Пенсофт, 2004. – 506 с.
Автор на: 1. Алманах (28–29); 2. Възраждане (121–122); 3. Възрожденска книжнина (122–123); 4. Грамотност (130–132); 5. Жените и книжнината (170–172); 6. Просвещение (366); 7. Цензура (461–463).
290. Българските исторички (1901–1944) и националната история. // Род и ред в българската култура : [Сборник] / Състав. Милена Кирова, Корнелия Славова. – С., 2005, с. 27–42.

291. Към историята на социалните движения в България : 1857–1944. // Културата – граници и съседства : В чест на проф. Иван Стефанов. – С., 2005, с. 301–334.
292. Anna Karima. // A Biographical dictionary of women's movements and feminisms. Central, Eastern and South Eastern Europe, 19th–20th Centuries. – Budapest; New York, 2006, с. 235–240.
293. Dimitrana Ivanova. // A Biographical dictionary of women's movements and feminisms. Central, Eastern and South Eastern Europe, 19th–20th Centuries. – Budapest; New York, 2006, с.182–184.
294. Julia Malinova. // A Biographical dictionary of women's movements and feminisms. Central, Eastern and South Eastern Europe, 19th–20th Centuries. – Budapest; New York, 2006, с. 293–296.
295. Kina Konova. // A Biographical dictionary of women's movements and feminisms. Central, Eastern and South Eastern Europe, 19th–20th Centuries. – Budapest; New York, 2006, с.258–261.
296. Vela Blagoeva. // A Biographical dictionary of women's movements and feminisms. Central, Eastern and South Eastern Europe, 19th–20th Centuries. – Budapest; New York, 2006, с. 62–65.
297. Vera Zlatareva. // A Biographical dictionary of women's movements and feminisms. Central, Eastern and South Eastern Europe, 19th–20th Centuries. – Budapest; New York, 2006, с. 620–623.

Статии в периодични издания и сборници

298. Материално положение на възрожденския учител. // Год. СУ „Св. Климент Охридски”. Център по културознание, № 82 [за 1989], 1992, с. 149–165.
Рез. на рус. и англ. ез. – С библиогр.
299. Образование на възрожденския учител : По резултатите от изследването „Българска възрожденска интелигенция”. // Год. СУ „Св. Климент Охридски”. Център по културознание, № 80–81 [за 1987–1988], 1992, с. 43–56.
Рез. на рус. и англ. ез. – С библиогр.

300. История на библиотеките и история на книгата : Две изследователски области за библиотекари / П. Рабе; Прев. от англ. Красимира Даскалова. // *Библиотека*, I, 1993, № 6, с. 29–32.
301. История на книгата [Интервю] / Р. Дарнтън; [Интирвюирала ...]. // *Библиотека*, II, 1994, № 10, с. 34–38.
302. Образование на жените и жените в образованието на възрожденска България. // *Год. СУ „Св. Климент Охридски“*. Център по културознание, № 85 [за 1992], 1994, с. 5–18.
Рез. на рус. и англ. ез. – С библиогр.
303. Жените и българската книжнина (1878–1944) // *Год.СУ „Св. Климент Охридски“*. Център по културознание, № 86 [за 1993], 1995, с. 71–93.
Рез. на рус. и англ. ез. – С библиогр.
С методите на библиометричния анализ е проследена литературната активност на жените през посочения период.
304. В Източна Европа и в страните от Общността на независимите държави : Раб. среща по образов. и подготовката на информ. специалисти. // *Библиотека*, III, 1995, № 5, с. 11–15.
305. История на книгата и нейните проблемни области. // *Библиотека*, III, 1995, № 5, с. 19–26.
306. Историята на книгата – проблеми и перспективи. // *Социол. пробл.*, XXVII, 1995, № 1, с. 148–157.
307. Историята на жените и жените в историята : [Интервю с предс. на Междунар. федерация за изследвания по история на жените] / И. Блом; К. Даскалова. // *Култура*, XXXIX, № 36, 8 септ. 1995, с. 2.
308. Феминизмът, историята на жените и рамките за тяхното осмисляне. // *Социол. пробл.*, XXVII, 1995, № 4, с. 5–15.
Също с промени в: Теория през границите : Въведение в изследванията на рода / Състав. М. Кирова, К. Славова. – София, 2001, с. 28–58.
Представя състоянието на съвременните изследвания върху жените и женската история в Зап. Европа и Америка.

309. Човекът-книга : Разговор [за приноса му в историята на френската книга] / Анри-Жан Мартен; Прев от фр. ... // *Лит. форум*, V, № 4, 25–31 ян. 1995, с. 5.
310. Ani Gergova`s book on the study of books. // *In Octavo*, 1996, № 10, с. 9 – 10.
Рец. за: Ани Гергова. Книгознание : Лекции / Ани Гергова. – С. : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1995.
311. Женското движение в България през призмата на един живот : Димитрана Иванова. // *Истор. преглед*, 1998, № 5–6, с. 204–217.
312. Книгата и четенето като агент на промяна : В българския XIX век. // *Науч. тр.* ПУ „П. Хилендарски”, 37, 1999, № 1, с. 189–198.
313. Establishing a Women's History Course on Women in Bulgarian Society, 1840–1940, at Sofia University. // *Women's History Review*, IX, 2000, № 1, p. 149–153.
314. Амнезия, а не липса на история е най-големият враг на феминизма днес [Интервю с д-р Карен Офън, Станфордски унив., САЩ] / К. Офън; [Интервюирала ...]. // *Култура*, № 9, 10 март 2000, с. 9, 12.
315. Забравени предшественички / К. Офън; Прев. от англ. ... . // *Култура*, № 9, 10 март 2000, с. 9, 12.
316. Книжовните пристрастия на Ани Гергова. // *Библиотека*, VII, 2000, № 5, с. 68 – 69.
Рец. за: Ани Гергова. Книжовни пристрастия : Документални очерци / Ани Гергова. – С. : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 2000.
317. Die Entwicklung der Frauengeschichte in Bulgarien. (Forum). // *L'Homme. Europaeische zeitschrift fuer feministische geschichtswissenschaft*, XII, 2001, № 2, p. 364–373.
318. From memory to written record : Book history in Central Europe. // *Divinatio. Studia culturologica series*, XIV, autumn–winter 2001, № 14, с. 157–160.
Рец. за: Istvan Gyoergy Toth. Literacy and Written Culture in early Modern Central Europe. Budapest: CEU Press, 2000.

319. Overcoming Amnesia : Eruptions and Flows of the magma of European feminisms / К. Offen. // *Divinatio. Studia culturologica series* , XIV, autumn–winter 2001, с. 161–164.
Рец. за: Karen Offen. *European Feminisms 1700–1950. A Political History*. Stanford, California: Stanford University Press, 2000.
320. История на жените и историята на пола : аспекти на международен дебат / Г. Бок; Прев. от англ. ... // *Демокр. преглед*, 2001, № 46, с. 223–247.
С библиогр.
Прев. от сп. *Gender & History*, Vol. 1, № 1, Spring 1989.
321. Равенство, различие и демокрация: съвременният феминистки дебат в Съединените щати / Н. Фрейзър; Прев. от англ. ... // *Демокр. преглед*, 2001, № 47, с. 380–392.
322. Американска славистика. // *Култура*, XLVI, № 12, 22 март 2002, с. 3.
323. Fani Popova-Mutafova. // *Gender and history* , XIV, 2002, № 2, p. 321–339.
324. Eugenics and the Meaning of Modernity. // *European Journal of Women's studies*, XI, 2003, № 1, с. 116 – 118.
Рец. за: Maria Bucur. *Eugenics and Modernization in Interwar Romania*. – Pittsburgh : University of Pittsburgh Press, 2001.
325. Феминистки отгласи : Лекция, изнесена пред дванадесетата Бъркширска конференция, Кънектикът, юни 2002 / Д. Скот; Прев. от англ. ... // *Истор. преглед*, LIX, 2003, № 3–4, с. 214–232.
326. The Women's movement in Bulgaria in a Life Story. // *Women's history review*, XIII, 2004, № 1, с. 91–103.
За живота и дейността на Димитрана Иванова.
327. Writing Women's History. // *Mediterranean historical review*, XXI, 2006, № 1. p. 146–152
Рец. за: *Ecrire l'histoire des femmes en Europe du Sud, XIXe–XXe siècles : Writing Women's History In Southern Europe, 19th–20th Centuries* / Eds. Gisela Bock and Anne Cova. – Oeiras, Portugal: Celta Editora, 2003.

328. Christian and Muslim women in the Balkans. // *Asian Journal of Women's studies*, 12, 2006, № 1, с. 107.
Рец. за: Олга Тодорова. Жените в Централните Балкани през османската епоха : XV–XVII век. – С. : ИК „Гутенберг“, 2004.
329. Images of Indian women. // *Asian Journal of Women's studies*, 13, 2007, № 1, p. 80–83.
Рец. за: Visualising indian women 1875–1947 / Ed. Malavika Karlekar. – Oxford University Press, 2006.

ДЕЙКОВ, АЛЕКСАНДЪР

Александър Якимов Дейков е роден на 26. 07. 1941 г. в гр. София. Умира на 26. 09. 2003 г. в гр. София. Завършва философия в Софийски университет „Климент Охридски“ (1967 г.) Аспирант (1968–1971 г.). Защитава дисертация на тема „Метод за построяване система на логическите формализирани езици“ за получаване на научна степен доктор (1973 г.).

Специализира във Варшавския и Московския университети (1969–1970 г.). Избран за научен сътрудник в ИССТ към АОНСУ и Президиума на БАН (1971 г.) и за ст. н. с. II ст. (1979 г.). От 1980 до 1988 г. е на работа в Института по изкуствознание при БАН, където ръководи секция „Социокултурни проблеми на жизнената среда“. Директор на „Център по социокултурни проблеми на жизнената среда“ към Софийски университет (1989–1991 г.), а в края на този период и ръководител на Катедра „Културна политика“ към Философски факултет на Софийски университет. От 1991 до 1993 г. е заместник министър на Министерство на образованието и науката. От 1993 г. е доцент в Катедра „Библиотекознание, научна информация и информационна политика“ във Философски факултет на Софийски университет.

Лекционните курсове:

- Културна политика
- Теория на проектната култура
- Логика и методология на научното изследване

ПУБЛИКАЦИИ

Книги

(автор, съставител, редактор)

330. Философията на логическия емпирист : [Изследване]. – София : Наука и изкуство, 1975. – 115 с.
331. Методология и критика / Отг. ред. Митрю Янков и др. : Т. 1 – . – София : Наука и изкуство, 1977 –

- Т.1. Общотеоретически и методологически проблеми на критиката на съвременната буржоазна философия. – 324 с.
Т. 2. Научното познание–същност и социални функции. – 316 с.
Т. 3. Методологически проблеми на критиката на съвременното буржоазно обществознание. – 251 с.
Съред.: Гиргин Гиргинов, Деян Павлов.
332. Логическото : Философско–методологичен анализ на проблемата. – София : Наука и изкуство, 1978. – 179 с.
Рец.: Деян Деянов. Действителността на логическото. – *АБВ*, N 11, 13 март 1979, с. 2.
333. Наука и общество : Към критиката на буржоазните и ревизионистки философско-идеологически възгледи / Отг. ред. Митрю Янков и др.. – София : Изд. на БАН, 1982. – 204 с.
Други съред.: Якуб Нетопилик, Гиргин, Гиргинов, Владимир Чехак.
334. Феноменът проектиране : Т. 1 : Общотеоретическо, социокултурно и културно-историческо въведение в учението за проектирането. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1994. – 226 с.
335. Четири години по-късно : Българинът зяпа пиесата „В очакване на Годо”. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1994. – 76 с.
336. Логико-философски есета. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1998. – 252 с.
337. Формална логика. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1999. – 232 с.

Студии и статии в сборници

338. Принцип за построяването на логическата семантика. // Проблеми на логиката : Т. 4 : [Сб.]. – София, 1972, с. 139–161.
339. Социално–прагматични проблеми на критиката. // Методология и критика : Т. 1 : Общотеоретически и методологически проблеми на критиката на съвременната буржоазна философия. – София, 1977, с. 143–184.

340. Абстрактното и конкретното в научното познание. // *Методология и критика* : Т. 2 : Научното познание – същност и социални функции. – София, 1979, с. 139–162.
341. Обществознанието като духовно производство. // *Методология и критика* : Т. 3 : Методологически проблеми на критиката на съвременното буржоазно обществознание. – София, 1981, с. 62–126.

Статии в периодични издания и сборници

342. Как е възможна науката логика : Относно понятието за формална и диалектическа логика. // *Филос. мисъл*, XXVI, 1970, № 12, с. 113–119.
343. Семантическа и гносеологическа истинност. // *Филос. мисъл*, XXXVI, 1970, № 6, с. 40–49.
344. Някои философски проблеми на математиката / Съавт. И. Пунчев. // *Филос. мисъл*, XXVII, 1971, № 4, с. 104–106.
Рец. за: Борис Чендов. Основни идеи на математиката и диалектическия материализъм : Т.1 : Относно предмета на някои методи на математиката. – С.: Наука и изк., 1969.
345. От анализ към синтез : Критичен анализ на някои тенденции в съвременната буржоазна философия, изразена в докладите на Виенския конгрес по философия. // *Филос. мисъл*, XXVIII, 1972, № 8, с. 95–103.
346. Книга за Лейбниц. // *Филос. мисъл*, XXIX, 1973, № 10, с. 97–99.
Рец. за: И. С. Нарский. Готфрид Лейбниц. М. : Мысль, 1972.
347. Науката и ценностите като духовно-практическо отношение на човека към действителността. // *Филос. мисъл*, XXIX, 1973, № 12, с. 75–82.
348. Съветски труд по критика на съвременната буржоазна философия. // *Филос. мисъл*, XXX, 1974, № 7, с. 136–139.
Рец. за: Современная буржуазная философия. Уч. пособие для студентов высших уч. заведений / Под ред. А. С. Богомилова [и др.]. М.: Моск. унив., 1972.

349. Еволюция на концепцията на Алфред Ейър за философията. // *Филос. мисъл*, XXXI, 1975, № 3, с. 46–54.
Рез. на рус. и англ. ез.
350. Относно типовете теории на абстракцията. // *Филос. мисъл*, XXXIV, 1978, № 6, с. 93–103.
351. Проблеми на научното осигуряване на формирането на жизнената среда [в архитектурата]. // *Архит.-теор., ист*, 1987, № 2, с. 58–62.
352. Човекът в центъра на жизнената среда : Социокултурното програмиране в архитектурата. // *Нар. култура*, 22 юни 1984, № 25, с. 4.
353. Високи градуси . // *Аз Буки*, II, № 4, 1–4 фев. 1992, с. 8.
Интервю за проблемите на образованието.

ДИМЧЕВ, АЛЕКСАНДЪР

Александър Георгиев Димчев е роден на 07. 06. 1952 г. в София. Завършва висше образование в Софийски университет „Св. Климент Охридски”, специалност Педагогика (1979 г.).

Защитава дисертация на тема „Научно-информационно осигуряване на изследователския и учебния процес във висшите учебни заведения” (1993 г.) и получава научна степен „доктор”.

Има специализации по: Управление на библиотеки и информационни центрове и внедряване на нови информационни технологии (1987 г., Франция); Организация и управление на библиотеки и информационни центрове (1991, Германия); Автоматизация на библиотеки (1993 г., Израел); Библиотечен софтуер и автоматизация на библиотеки (1993 г., Белгия).

Работи в Народна библиотека „Св. Св. Кирил и Методий” (1980–1981 г.). От 1981 до 1986 г. заема длъжността зам. директор на Университетска библиотека. Избран за научен сътрудник в същата библиотека (1985–1997 г.). През 1997 г. е избран за доцент в Софийски университет, Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика”. Ръководител на катедрата (1999–2003 г.). Зам. декан на Философски факултет (2000–2003 г.) и декан от 2003 г.

Представител на: СУ „Св. Климент Охридски” в Alliance of Universities for Democracy и на България в People to People International.

Участва в разработване на български и международни проекти в областта на библиотечното дело. Член е на Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР), зам. председател (1994–1998) и председател на СБИР (1998–2000 г.).

Член на Научния съвет на Народна библиотека „Св. Св. Кирил и Методий” и на Факултетния съвет на Философски факултет в СУ (от 2003 г.).

Чете лекционни курсове по:

- Библиотекознание. История на библиотеките
- Библиотечни фондове. Организация, управление, структура
- Организация и управление на библиотеките
- Сравнителна библиотечно-информационна политика
- Стратегии за развитие на библиотеките
- Информационен брокеринг
- Организация на информационните институции

ПУБЛИКАЦИИ

Книги

(автор, съставител, редактор)

354. Университетска библиотека / Съавт. Иванка Янкова. – София, 1988. – 16 с.
355. [Сто] 100 години Университетска библиотека : 1888–1988 : Юбил. Сб. / Отг. ред. Е. Кирова; Съред. С. Кънчев, Мария Капитанова. – София : Унив. библ., 1989. – 224 с.
356. Научно-информационното осигуряване на висшето образование : Чуждестранен опит. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1992. – 46 с.
357. Научно-информационното осигуряване на научноизследователския и учебния процес във висшите учебни заведения : Дисертация. – София : НБКМ, 1992.
Защитена в Специализирания научен съвет по литературознание при ВАК, 23.12.1992 г.
358. Изграждане и развитие на Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ) : Проект – София : М-во на културата; Фонд. „Отворено о-во”, 1993. – 170 с. + табл.
Състав.: М. Ангелов, М. Аргирова, Т. Войникова, Ал. Димчев, Ал. Дипчикова, А. Дончева, М. Капитанова, Сл. Скопцова, Р. Чернаев.
Също в: *Библиотекозн., библиогр., книгозн.*, N 4, 1993, 169 с.; *Building and Development of a National Automated Library Information System. Draft. Sofia, Ministry of Culture and Open Society Fund, 1993.* – 105 p.
359. Библиотечно-информационно обслужване : Докл. [от] IV нац. конф. на СБИР, София, 2–3 юни, 1994 / Съсъстав. Мария Капитанова – София : СБИР, 1994. – 128 с.
360. Наблюдение на ползването на чуждестранната научна периодика с валута по второ направление, получавана по абонамент в Университетската библиотека : Изследване / Съавт. Мария Капитанова. – София : Унив. библ., 1994. – 298 с. + прил. и табл.

361. Библиотеките и бъдещето : Докл. от V нац. конф. на СБИР, 7–8 юни 1995 г. / Съсът. Мария Капитанова. – София : СБИР, 1995. – 74 с.
362. Национална автоматизирана библиотечно–информационна мрежа (НАБИМ). Три години по-късно : Анализ на състоянието и тенденции в развитието / Съавт. Таня Войникова. – София : Фонд. Отворено о-во, 1995. – 118 с. + табл.
Също в: National Automated Library Information Network (NALIN). Three Years Later: Analysis of the Current State and Development Trends. – Sofia: Open Society Foundation, 1995. 17 p.
363. Оценка на периодичните издания : Методика : Лекция / Съвм. с Мария Капитанова. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1995. – 30 с. + прил.
364. Библиотечни фондове – състояние, опазване и развитие : Докл. [от] VI нац. конф. [на СБИР], София, 5–6 юни 1996 г. / Съсът. Мария Капитанова, Красимир Петков. – София : СБИР, 1996. – 52 с.
365. Юбилейна конференция „Читалищната библиотека – традиция и бъдеще”, Елин Пелин, 20 ноем. 1996 г. : Докл. / Съсът. Мария Капитанова. – София : СБИР, 1996. – 30 с.
Ксерокопие.
366. Национална програма за опазване на библиотечните фондове : Проект / Ани Гергова и др. – София : СБИР, 1997. – 71 с. + прил.
Също на англ. ез.: National Program for the Preservation of Library Collections. Sofia: ULISO, 1997. 46 p.
Други съавт.: Александра Дипчикова, Александър Казанджиев, Виолета Людсканова, Мария Капитанова, Рени Марчева.
367. Библиотечно законодателство : Докл. [от] VIII нац. конф. [на СБИР], София, 10 юни 1998 г. – София : СБИР, 1998. – 96 с.
368. Библиотечното дело в България : Сб. нормат. док. : 1878 – 1998 година / Състав. Анета Дончева; Съред. А. Тотоманова, М. Ангелова, Я. Михайлов. – София : СБИР, 1998. – 184 с.

369. Библиотечното дело в чужбина : Сб. нормат. док. / Съсостав. Анета Дончева и др. ; Съред. М. Ангелова, Мария Капитанова. – София : СБИР, 1998. – 96 с.
Други съсостав.: Антоанета Тотоманова, Снежана Янева, Христо Вълчев
370. Информационна политика в България – формиране и развитие в съвременните условия : Докл. [от] VII нац. конф. [на СБИР], София, 5–6 юни 1997 г. / Съсостав. Мария Капитанова, Красимир Петков. – София : СБИР, 1998. – 128 с.
371. Библиотеките през новото хилядолетие : Докл. от IX нац. науч. конф. с междунар. участие, 1–3 юни 1999 г. / Съсостав. М. Ангелова. – София : СБИР, 1999. – 166 с.
372. Шанс за българските библиотеки за 21 век : Проект / Ред. Мария Капитанова. – София : Фонд. Отворено о-во, 1999. – 138 с.
Съавт.: Александра Дипчикова, Александър Димчев, Боряна Савова, Евгения Бацелова, Маргарита Ангелова, Таня Войникова, Ани Гергова, Антоанета Тотоманова, Бианка Пашкова, Дарина Ванкова, Красимир Петков, Мария Капитанова, Славянка Скопцова, Дамян Яков.
373. Libraries in the age of Internet : Papers from the intern. conf. held in Sofia, Bulgaria, 8–10 November 2000 / Ed. Herbert K. Achleitner, A. Dimchev – Sofia : „St. Kliment Ohridski” University of Sofia ets., 2001. – 370 с.
Други изд.: Union of Librarians and Information Services Officers (ULISO) – Bulgaria, Emporia State University.
374. Libraries, civil society and social Development : Papers from the Intern. conf. held in Sofia, Bulgaria, 14 – 16 November 2002 / Ed. Herbert K. Achleitner, A. Dimchev. – Sofia : „St. Kliment Ohridski” University of Sofia, 2004. – 292 с.
375. Libraries, Globalisation and Cooperation : Papers from the International Conference held in Sofia, Bulgaria, 3–5 Nov., 2004 / Ed. Herbert K. Achleitner, A. Dimchev. – Sofia : „St. Kliment Ohridski” University of Sofia, 2005. – 310 с.

Студии и статии в сборници

376. Автоматизация библиотечно информационно дейност : Её приложение в высших учебных заведениях. // Проблемы информатики и её применения в управлении, обучении и научных исследованиях. – С., 1988, с. 104–113.
377. Библиотеките пред прага на 21 век : Опыт за размисъл / Съавт. Мария Капитанова. // Информационна политика в България – формиране и развитие в съвременните условия : Докл. от VII нац. конф. на СБИР. София, 5–6 юни, 1997. – С., 1988, с. 7–10.
378. Развитие на Университетската библиотека на фона на социалната поръчка. // [Сто] 100 години Университетска библиотека : Юбил. сб. – С., 1989, с. 197–214.
Доклад пред Юбил. науч. сесия с междунар. участие "100 години Университетска библиотека", София, 8–9 юни, 1988, 20 с.
379. Информационното осигуряване на учените от системата на висшето образование / Съавт. Мария Капитанова. // Библиология, развитие, общество : [Докл. от] междунар. конф. по библиология. София, 4–7 окт. 1988. / Отг. ред. Робер Естивал, Елена Савова = *Bibliologie, developpement, societe.* – С., 1990, с. 227–230.
380. The Demand for interlending in Bulgaria. // *West information transfer : Papers from the meeting on interlending and document supply between Eastern and Western Europe, held at Berlin–Gosen, 25–28 Febr., 1991.* – London, 1991, p. 16–18.
381. Development of National Automated Library Network (NALIN) in Bulgaria. // *Perspectives in Higher Education Reform : Papers from the 3-d Annual conf. of the Alliance of Universities for Democracy, held in Krakow, Poland, November 8–12, 1992.* – Knoxville, Tennessee, 1993, с. 143–146.
382. Library automation strategy in Bulgaria. // *Perspectives in Higher Education Reform : Papers from the 4-th Annual conf. of the Alliance of Universities for Democracy, held in Budapest, November 7–11, 1993.* – Knoxville, Tennessee, 1994, с. 227–232.

383. За платените услуги и продукти в библиотеката. // Библиотечно-информационно обслужване : Докл. от IV нац. конф. на СБИР. София, 2–3 юни, 1994. – С., 1994, с. 61–63.
Други съавт.: В. Грашкина, Б. Ценева, Д. Цекова, Е. Ганчева, Е. Янакиева, Е. Момчилова, П. Славова.
Също в: *Библиотека*, II, 1994, N 7–8, с. 12–14.
384. Национална автоматизирана библиотечно - информационна мрежа : Създаване и развитие / Съавт. Таня Войникова. // Култура, комуникация, книжовност : Семинар „Библиология” : Международ. форум „Информационните услуги в период на преход”. София, 11–14 окт., 1994. – С., 1994, с. 117–128.
385. Резултати от проведеното в Университетската библиотека наблюдение за ползването на чуждестранната научна периодика, получавана по абонамент / Съавт. Мария Капитанова. // Библиотечно-информационно обслужване : Докл. от IV нац. конф. на СБИР. София, 2–3 юни, 1994. – С., 1994, с. 23–29.
386. The Implementation of new information technology in the University library. // Perspectives in Higher Education Reform : Papers from the 5-th Annual conf. of the Alliance of Universities for Democracy, held in Prague, 6–9 November, 1994 . – Knoxville, Tennessee, 1995, с. 91–96.
387. Изграждане на Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ). // Съвременни информационни технологии / Красимир Петков. – С., 1995, с. 212–255.
388. New information technologies in Bulgarian libraries. // Perspectives in Higher Education Reform : Papers from the 5-th Annual conf. of the Alliance of Universities for Democracy, held in Budapest, 5–9 November, 1995. – Knoxville, Tennessee, 1996, с. 125–128.
Също в: Alliance NEWS, 1995, p. 8.
- 389*. The bulgarian libraries in the transitional period. // Fifth Conference of librarians in international development, held in Kansas City, Missouri, April 30 - May 2, 1995 [CD ROM]. – Emporia State University, 1996.
390. COMPACTDISK Project – the way for the future development of bulgarian libraries. // Perspectives in Higher Education Reform :

- Papers from the 7-th Annual conf. of the Alliance of Universities for Democracy, held in Prague, 3–6 November, 1996. – Knoxville, Tennessee, 1997, p. 92–97.
391. The changes in the society and Bulgarian libraries. // Papers from the Conference of the Phare The Role of Libraries in Economic Development, held in Ljubjana, 21–23 April, 1997. – West Yorkshire, 1997, p. 47–53.
392. Union of Librarians and Information Services Officers (ULISO) - Bulgaria / Co-author M. Kapitanova. // Librarianship in Bulgaria. – Sofia, 1997, p. 17–19.
393. National program for the preservation of library collections. // Perspectives in Higher Education Reform : Papers from the 9-th Annual conf. of the Alliance of Univ. for Democracy, held in Nitra, 8–11 November, 1998. – Knoxville, Tennessee, 1998, p. 200–204.
394. Social Changes and Bulgarian Libraries Today. // Perspectives in Higher Education Reform : Papers from the 8-th Annual conf. of the Alliance of Univ. for Democracy, held in Warsaw, 2–5 November, 1997. – Knoxville, Tennessee, 1998, p. 189–195.
395. Развитие на НАБИМ и мястото на общодостъпните библиотеки. // Общодостъпните библиотеки и предизвикателството на промените : Докл. от нац. конф., Благоевград, 30–31 окт. 1997. – С.; Благоевград, 1998, с. 35–39.
396. Развитие на българските библиотеки. // Дни на науката на Република България и Република Македония. София, 27–29 май, 1999 : Науч. докл. – Битоля, Македония, 1999, с. 219–233.
397. Състояние и проблеми на библиотечната система в страната : [Докл.] / Съавт. Александра Дипчикова. // Библиотеките през новото хилядолетие – свободен и равен достъп до информация : Докл. от IX нац. науч. конф. с междунар. участие, София 1–3 юни 1999 г. – С., 1999, с. 10–17.
398. Състояние и проблеми на библиотечната система в страната. // Местното самоуправление – училище за демокрация. Наръчник за

гражданско участие в местното самоуправление : Ч. 2 : ФРМС. – С., 1999, с. 36–39.

399. Университетските библиотеки. Състояние, тенденции, перспективи. // Три дискусии. – С., 2000, с. 106–110.
Също в: *Лит. вестник*, № 2, 19–25 януари, 2000, с.12.
Докл. пред конф. „Дни на студентската и университетската книга”. София, 13–15 дек. 1999.
400. Integration between universities and non-governmental organizations with the purpose of realizing continuing education of librarians : Based of Bulgarian experience : Project for the creation of a center for continuing education for librarians. // Papers from the 11-th Annual conf. of Universities for Democracy, held in Sofia, 5–8 November, 2000. – Pueblo, Colorado, 2001, p. 200.
401. Българските библиотеки в условията на глобалната мрежа. // Libraries in the age of the Internet : Papers from the intern. conf. held in Sofia, Bulgaria, 8–10 November, 2000. – Sofia, 2001, с. 138–164.
Рез. на англ. ез.
402. Bulgarian Librarianship in the Time of Transformation. // Papers from the meeting of librarians of the Balkan countries „Cooperation, education, quality”, held in Belgrade, 5 – 7 December, 2001. – Belgrade, 2002, p. 37–42.
403. Information about European Union in Bulgaria. // Papers from the 12 th. intern. students summer seminar „To Inform on European Union? Yes, But How?”, held in Zavoja, Poland, 13–20 July, 2003. – Poland, 2003, 8 p.
404. Information access : The new role of libraries. // International scientific conf. „Intellectual freedom and modern libraries”, held in Belgrade, 25–27 September, 2003. – Belgrade, 2003, с. 259–267.
405. New possibilities and chances for cooperation. // International conference book studies, libraries and information science in the contemporary word, held in Warsaw, 26–28 May, 2003 : Nauka o ksiazce, bibliotece i informatzji we wspolczesnym swiecie. – Warsaw, 2003, с. 48–56.
Също на: [http://www.courses.maine.edu/\(03.03.2007\)](http://www.courses.maine.edu/(03.03.2007)).

406. Библиотечно образование и коопериране / Съавт. Красимира Ангелова. // Библиотечното сътрудничество – настояще и бъдеще. Идеи и проекти за изследвания в областта на писмените комуникации : Докл. от XIII нац. науч. конф. на СБИР, 5–6 юни 2003г. – С., 2003, с. 71–75.
Също на:
<http://www.lib.bg/dokladi2003/dimchev-angelova.htm> (15.03.2007г.)
407. Образование и квалификация на библиотечните кадри за работа в Интернет среда : Из опита на специалност Библиотечно–информационни науки в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. // Обществената отговорност на публичните библиотеки и тяхната роля в демократичното общество : Докл. от нац. конф., 24–26 септ., 2003, Евксиновград. – С., 2003, с. 48–54.
408. Предизвикателствата на библиотеките в информационното общество : На примера на публичните библиотеки. // Живот сред книгите : Юбил. сб. в чест на 85-год. на проф. Елена Савова. – С., 2003, с. 160–166.
409. Българска книга : Енциклопедия / Състав. Ани Гергова; Науч. ред. Татяна Янакиева, Мария Капитанова. – София; Москва : Пенсофт, 2004. – 506 с.
Автор на: 1. Авторски знак (21); 2. Библиотечен колектор (71); 3. Библиотечен фонд (71); 4. Библиотекознание (68–69); 5. Европейско бюро на библиотечните, информационните и документационните асоциации (158); 6. Книга за движение на библиотечния фонд (230–231); 7. Книгообмен (237); 8. Кънчев, Стефан (260); 9. Междубиблиотечно заемане (278); 10. Съюз на библиотечните и информационни работници:СБИР (420–421).
410. New Possibilities and Chances for University Cooperation : On the Example of the Department of Library and Information Sciences at University of Sofia „St. Kliment Ohridski” / Co-author Krassimira Anguelova. // Proceedings band, Warsaw, Mai 2003. – Warsaw, 2004, p. 78–86.
411. The Profession of the Librarian and its Problems / Co-author M. Kapitanova. // The library and the woman : libraries and Women international scientific conference organized by the St. st. Cyril and

Methodius National Library, Sofia, 24–26th September 2003. – Sofia, 2004, p. 45–56.

412. Стратегии за развитие на библиотеките. // Книгата: бъдеще време в миналото?! : Нац. науч. конф., София, 1 ноем. 2003 г. – С., 2004, с. 209–216.
413. Academic libraries as know-how-transfer centers / Co-author. Krassimira Anguelova. // The economic role of the libraries in the modern society : Intern. Scientific Conf., Belgrade, 7–9 Oct. 2004. – Belgrade, 2005, p. 169–178.
414. The information Society : Barriers to the Free Access to Information. // European curriculum reflections on library and information science education. – Denmark, Copenhagen, 2005, с. 101–120.
Други съавтори: А. Vranesh, Herbert Achleitner, Jadranka Lasic-Lazic, Ljiljana Markovich.
415. Фондация „Отворено общество” в подкрепа на българското библиотечно дело. // Библиотечни дискурси : Юбил. сб., посв. на 60-год. на Александра Дипчикова / Състав. А. Тотоманова. – С., 2006, с. 111–133.

Статии в периодични издания и сборници

416. Научно-информационното осигуряване на потребителите във висшите учебни заведения чрез традиционни форми. // *Библиотекозн., библиогр., книгозн.*, № 1, 1991, с. 70–88.
417. Научната периодика, библиотеките и методи за оценка при нейното комплектуване : [Докл.] / Съавт. Мария Капитанова. // *Библиотекозн., библиогр., книгозн.* : Писмените комуникации и информационното общество: III Междунар. изследователски колоквиум. София, 24–26 окт. 1996, № 7, 1997, с. 116–122.
Рез. на фр. ез.
418. Наблюдение на ползването на чуждестранната научна периодика с валута по второ направление, получавана по абонамент в Университетската библиотека / Съавт. Мария Капитанова. // *Изв. НБКМ*, № 13, 1999, с. 9–47.

419. Десет години Съюз на библиотечните и информационните работници (СБИР) / Съавт. Татяна Янакиева, Мария Капитанова. // *Бюлетин* [на СБИР], № 1, 2000, с. 5–11.
420. Образователен център за продължавашо образование на библиотекари в Република България. // *Бюлетин* [на СБИР], № 1, 2001, с. 61–67.
421. Мнение на Университетската библиотека за развитие на Единната библиотечна система: [Докл.]. // *Библиотекар*, XXXI, 1983, № 2, с. 37–38.
422. Приложение на автоматизацията в библиотеките и информационните звена във висшите учебни заведения. // *Библиотекар*, XXXIII, 1986, № 11, с. 18–21.
423. Автоматизация на библиотечно-информационната дейност във висшите учебни заведения. // *Пробл. висш. образ.*, 1987, № 3, с. 9–14.
424. Библиотеките при висшите учебни заведения в етапа на преустройство на висшето образование / Съавт. Мария Капитанова. // *Библиотекар*, XXXIV, 1987, № 8, с. 2–11.
425. [Сто] 100 години Университетска библиотека / Съавт. Мария Капитанова. // *Пробл. висш. образ.*, XXVI, 1988, № 3, с. 18–26.
426. Библиотеката и архивът в Париж. // *Библиотекар*, XXXV, 1988, № 5, с. 31–34.
За Библиотеката и Архива в седалището на ЮНЕСКО в Париж.
427. Бъдещето... // *Библиотекар*, XXXV, 1988, № 9, с. 42–48.
За бъдещето на Университетската библиотека.
428. Медиатека – библиотека на бъдещето. // *Библиотекар*, XXXV, 1988, № 4, с. 28–32.
429. Университетската библиотека – един век в служба на образованието и науката / Съавт. Мария Капитанова. // *Нар. просв.*, LXI, 1988, № 6, с. 104–110.

430. Библиотечно-информационна дейност в университетите на Франция. // *Библиотекар*, XXXIV, 1989, № 2, с. 35–41.
431. Проблеми на библиотечно-информационното обслужване на висшето образование / Съавт. Мария Капитанова. // *Пробл. висш. образ.*, XXVII, 1989, № 5, с. 8–13.
432. Релевантност на фондовете на библиотеките при висшите учебни заведения. // *Библиотекар*, XXXVI, 1989, № 8, с. 18–22.
433. Библиотеката в информационния век / Съавт. Анна Кръстева. // *Библиотекар*, XXXVII, 1990, № 6, с. 2–5.
Също в: *МТО*, 1989, № 3, с. 21–27.
Докл. пред семинар на органите на НСНТИ „Научно-информационната дейност – състояние, тенденции, перспективи”, Варна – Златни пясъци, 17–20 май, 1989.
434. Автоматизация на библиотеките в България : Подходи. // *Библиотекар*, XXXVIII, 1991, № 9, с. 15–19.
Доклад пред I нац. конф. на СБИР с междун. участие „Библиотеката и информационният център в променящото се общество”, София 30 май – 1 юни 1991, 9 с. – Депоз. докл. в ЦНТБ под № НД 57/92.
435. Университетските библиотеки – накъде? // *Библиотекар*, XXXVIII, 1991, № 4, с. 2–6.
436. Информация за утрешния ден, потребна днес / Съавт. П. Копчев. // *Библиотека*, I, 1993, № 3, с. 10–15.
Докл. пред II нац. конф. на СБИР с междунар. участие „Бъдещето изисква нови технологии”, София, 23–24 юни, 1992 г. изнесен под заглавие „Библиотеки, нови информационни технологии и комерсиализация на информационната дейност в условията на пазарната икономика”.
437. „Проблемът” научна периодика / Съавт. Мария Капитанова. // *Библиотека*, II, 1994, № 3, с. 10–15.
438. Проблемът „научна периодика” / Съавт. Мария Капитанова. // *Библиотека*, II, 1994, № 4, с. 3–7.
439. Проект „Компакт диск” / Съавт. Боряна Савова. // *Библиотека*, II, 1994, № 10, с. 3–10.

Също в: Проектът КОМПАКТДИСК. София : Фондация „Отворено общество”, 1994. – 10 с.

440. Създаване на Национален автоматизиран своден каталог / Съавт. Александра Дипчикова, Мария Капитанова. // *Библиотека*, II, 1994, № 5, с. 5–15.
441. Развитие на библиотечната автоматизация в Централна и Източна. // *Библиотека*, III, 1995, № 12, с. 22–35.
442. Бъдещето няма да ни чака : Библиотеките в България и новият информационен ред / Съавт. Таня Войникова. // *Библиотека*, IV, 1996, № 4–5, с. 9–16.
443. Информационно обслужване чрез нови информационни технологии в Университетската библиотека. // *Библиотека*, IV, 1996, № 1, с. 3–10.
444. The Bulgarian libraries and implementation of new information technologies : Paper from Conference Information Restructuring for Democracy held in Warsaw, 5–7 Nov., 1997. // < Slim. emporia. edu/globnet / ks/sessions. htm >
445. Библиотеките во Булгарија / Съавт. Александра Дипчикова. // *Библиотечарска искра*, 2000, № 1–2, с. 60–67.
Доклад пред междун. конф. „Библиотечните услуги во 21-от век”, Скопие, 18 ноември 1999.
446. Регионалните библиотеки в България / [Съавт. Анета Дончева, Александра Дипчикова]. // *Библиотека*, VII, 2000, № 5, с. 22–32.
447. Информационен брокер – една нова професия за успеха на бизнеса. // *Лидер днес*, 2001, № 11–12, с. 23.
Относно подготовката на информационни специалисти в Катедра Библиотекознание, научна информация и културна политика към Софийски университет, в съответствие с изискванията на глоболизиращата се икономика и нуждата от специалисти на пазара на информацията.
448. Biblioteki Bulgarskie W Dobie Sieci Globalnej. // *Zagadnienia Informacji Naukowej*, 2002, № 2 (80), с. 10–13.

449. Общодостъпните библиотеки и шансовете им за бъдещето. // *Библиотека*, IX, 2003, № 4–5, с. 5–11.
450. Стратегически план за Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“. // *Библиотека*, IX, 2003, № 1–2, с. 5–14.
Доклад пред юбил. науч. конф. за 120-год. на Нар. библ. „Св. Св. Кирил и Методий“ – „Националната библиотека на България в навечерието на XXI век“. София, 8–10 декември 1998 г.
451. Народната библиотека – библиотека на всички българи / Александър Димчев. // *Библиотека*, X, 2004, № 6, с. 5–10.
Също в: Библиотеката минало и настояще : Юбил. сб., посветен на 125-год. на Нар. библ. „Св. Св. Кирил и Методий“. С., 2005, с. 73–78.
452. Сериозна международна проява на българската библиотечна общност : Конференция „София 2004 – библиотеки, глобализация, коопериране“. // *Библиотека*, XI, 2004, № 6, с. 31–33.
453. Библиотечната професия и нейните проблеми / Съавт. Мария Капитанова. // *Библиотека*, XI, 2005, № 2, с. 5–11.
454. Книги, библиотеки, медии, нови информационни технологии – в търсене на балансите. НИТ и рисковете за подрастващите. // *Библиотека*, XI, 2005, № 1, с. 5–10.
Също в: Книгата и националната идентичност : Втора нац. науч. конф., 1 ноем., 2004. С., 2005, с. 62–70.
455. Стратегии за развитие на библиотеките : Коопериране на библиотеките. // *Библиотека*, XI, 2005, № 3–4, с. 15–19.
456. Libraries, media and new information technologies : Seeking the balance / Co-author Plamen Miltenoff. (Illinois Online Conference Innovation, Education. Technology and you: Online conference for Teaching and Learning, February 15–17, 2006 (TBA CST)). // < [http:// web.stcloudstate.edu/pmiltentoff /ioc _ 2006/seeking _ balance.pps](http://web.stcloudstate.edu/pmiltentoff/ioc_2006/seeking_balance.pps) > (03.03.2007).

ЕВТИМОВ, ИВАН

Иван Евтимов Иванов е роден на 22. 04. 1942 г. в гр. Варна. Завършва висше образование в Софийски университет „Св. Климент Охридски”, специалност Философия (1963–1967 г.). Специализира масови комуникации в Бирмингам, Англия (1975 г.).

Работи като помощник-капитан в Български морски флот (1967–1972 г.). Избран за научен сътрудник в Научния институт по телевизия и радио (1975–1977 г.). През 1977–1978 г. работи като учител в СПТУ по индустриално строителство, а от 1978 до 1980 г. е специалист в Научния институт по дизайн. От 1980 до 1990 г. е научен сътрудник в Института по изкуствознание при БАН, секция „Социокултурни проблеми на жизнената среда”. През 1990–1991 г. е ръководител на пресцентъра на Съюза на демократичните сили. В Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика” на Софийски университет постъпва през 1991 г. като главен асистент. От 1993 г. е избран за доцент в същата катедра. От учебната 2005/2006 г. преподава в Нов български университет.

Участва в редица проекти свързани със социологически изследвания.

Чете лекционни курсове по:

- Методи на емпиричните социални изследвания
- Маркетингови изследвания
- Организация и управление на информацията
- Културна политика
- Основи на социологията - 2002/3 г. в НБУ
- Социална психология - 2002/3 г. в НБУ

ПУБЛИКАЦИИ

Книги

(автор, съставител, редактор)

457. Културните институти в големия град '94 : Сб. статии. – София : Мин. на културата; Инст. по културознание, 1994. – 192 с.

458. Един залив и един връх. – [София], 1999. – 148 с.

459. Микромаркетинг за библиотекари : [Учебник]. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1999. – 142 с.
460. Николайчо : Философско религиозно бандитска пиеса. – София : Лотос – Траян Колев, 2001. – 48 с.
461. Спомени за прехода. – София : ИК КОТА, 2005. – 194 с.
С карикатури от автора.

Студии и статии в сборници

- 462.*Масовата комуникация – творец на нова действителност. // Култура и комуникации. – С., 1983.
- 463.*Отношенията между техническата и социална инфраструктура и проблемите на Странджа-Сакар. // Странджанско-Сакарски сборник. – Свиленград, 1985.
464. Гражданите за културните институти : [Социол. изследване]. // Културните институти в големия град '94 : Сб. статии. – С., 1994, с. 34–98.
465. Комуникативното поведение на българина в ситуацията на преход : Върху опита от експерименти по методиката на „организационно-дейността игра” / Съавт. Дмитрий Варзоновцев. // Култура, комуникация, книжовност : Международ. форум „Информационните услуги в период на преход”, София, 11–14 окт. 1994. – С., 1994, с. 21–32.
466. Институция Д. // Гражданинът и институцията : [Сб.]. – С., 1996, с. 107–110.
Конспект на интервю с ръководителя на приемната на институция Д. Изведена е информация за жалбите и молбите към същата институция.
467. Институция М. // Гражданинът и институцията : [Сб.]. – С., 1996, с. 106–107.
Описва посещение в институцията М. и отношението на нейния началник към посетителя.

- 468.* Value system of the young citizens of Sofia. // Interaction between the school and the cultural environment for education of the pupils, UNESCO, Sofia, 1997. – Sofia, 1997.
469. Езикът на прехода. // Езикът на медиите. – Варна, 1999, с. 122–140.
Доклад от нац. науч. конф. „Езикът на медиите”, Варна, 6–7 юни 1998 г.
За партийната пропаганда, оставила своите следи в демократичния печат.
470. Ценностите на младите хора : между вчера и утре. // Ситуации на гражданското поведение / Състав., отг. ред. [с предг.] Дмитрий Варзоновцев. – С., 1999, с. 136–150.
Също на: <http://lib.nbu.bg/html/Spisania/Antropologia/index.htm> (28.02.2007).
Социологическо емпирическо изследване сред студенти от НБУ.
471. Алкохолът като същност и граница на хуманността. // МИФ : Митология, изкуство, фолклор : Т.8 : Вино и култура. – С., 2003, с. 241–256.
472. Изселникът. // Ловци на умове : Лекции по антропология : Т.2. – С., 2003, с. 126–135.
Наблюдения във връзка с изследователски проект „Изселникът. Проблеми на идентичността и адаптацията на българските турци – изселници в Турция” реализиран през 2001–2002 г. от екип на НБУ и Егейския университет в Измир, Турция.
473. Българска книга : Енциклопедия / Състав. Ани Гергова; Науч. ред. Татяна Янакиева, Мария Капитанова. – София; Москва : Пенсофт, 2004. – 506 с.
Автор на: 1. Информационен маркетинг (205); 2. Маркетинг (275).

Статии в периодични издания и сборници

474. Ролята на радиото и телевизията за професионалната ориентация на младежта. // *Радио, телев., аудитория*, IV, 1974, № 6, с. 46–71.
475. Свободата да избираш : Между безработица, наркомания и престъпност. // *Труд*, XXXI, № 161, 14 юли 1977, с. 3.
Социални проблеми в американското общество.

- 476.* Обща изложба по дизайн. // *Приложно изкуство и дизайн*, 1978, № 3.
477. Извънземните цивилизации – размишления без догадки. // *Орбита*, X, № 41, 14 окт. 1978, с. 14.
Социални аспекти на проблема.
478. Пет списания по дизайн : контент анализ. // *Дизайн*, 1984 , № 4, с. 16–26.
479. Социалните качества на жизнената среда и обществената оценка / (Разговор около кръглата маса). // *Архитектура*, 1984, № 10, с. 2–5.
В съавт.
480. И проектирането се нуждае от проектиране. // *Нар. култ.*, XXX, № 51, 20 дек. 1985, с. 3.
За управлението в проектантските организации и запазване на творчеството в проектирането
481. Нов етап преди внедряването : Социалното осигуряване на изобретението. // *Орбита*, XVII, № 30, 27 юли 1985, с. 1, 3.
Относно социалното проектиране в изобретателството.
482. Съобщение на точен адрес. // *София*, VIII, 1985 , № 3, с. 7–9.
За смисловите послания на търговската марка.
483. Училище в касета : Проблеми на самообразованието в наши дни. (Гледища). // *Нар. култ.*, XXVIII, № 3, 18 ян., 1985, с. 1, 4.
484. Градът на верблюда : Средата, която сами си построихме. (Гледища). // *Нар. култ.*, XXX, № 43, 24 окт. 1986, с. 2.
За прелома в психиката и мисленето на хора от българските села при приобщаването им към градския начин на живот.
485. Забравеното дете : Дизайнът като законодател на масовия вкус // *Нар. култ.*, XXX, № 48, 28 ноем. 1986, с. 1.
- 486.* Лукс ли е градският дизайн. // *София*, 1986, № 1.
487. Предпроектните изследвания на града и социалните урбанистики. // *Социол. преглед*, 1986, № 4, с. 23–37.

488. Ах, тази Изаура : Масово и авангардно изкуство? // *Нар. култ.*, XXXI, № 17, 24 апр. 1987 , с. 1, 5.
489. Бариери пред лошото качество : Евтиното производство е най-скъпо. // *Орбита*, XIX, № 43, 24 окт. 1987, с. 3.
Интеграцията между промишлен дизайн и производство – необходимо условие за по-високо качество и социален успех.
490. Грозотата провокира : Криминогенни фактори в градската среда. // *София*, 1987 , № 2, с. 10–11.
За влиянието на урбанизацията върху психиката на човека и преодоляването на отрицателните последици.
- 491.*Интелигентната къща – някои тенденции в развитието на жилището и начина на живот. // *Главпроект*, 1987, № 4.
492. Моята група е моят свят. (Гледища). // *Нар. култ.*, XXXI, № 25, 19 юни 1987, с. 3.
За превръщането на една традиционна българска добродетел – привързаността към семейството, в аморална сила, която подменя социалните отношения с отношения между личности.
493. На изложба – колективно : Плодове на възпитанието. (Гледища). // *Нар. култ.*, XXXI, № 7, 13 фев. 1987 , с. 3.
За необходимостта от възпитаване на публика, която да оцени естетизма на изкуството.
494. Не боледува само медицината : Оценяване или подценяване на интелектуалния труд. // *Нар. култ.*, XXXI, № 44, 30 окт. 1987 , с. 3.
- 495.*Размисли пред картината. // *Софийски вестни*, № 10, 11 март 1987.
- 496.*Социокултурно предпроектно изследване на град Грудово. // *Главпроект*, 1987 , № 1.
497. Уникатът около нас. // *Нар. култ.*, XXXI, № 22, 29 май 1987 , с. 4.
Разговор воден от Кирил Прашков за изкуството – социалната му реализация, критериите за оценка, отношенията между приложно и квалитетно изкуство.

498. Цунами откъм сушата. (Обществен пост). // *Нар. култ.*, XXXI, № 26, 26 юни 1987, с. 1, 4.
Призив за запазване на Морската градина в гр. Варна като оазис за отмора.
499. Има ли отговор жилищният въпрос. (Гледища). // *Нар. култ.*, № 47, 18 ноем. 1988, с. 1, 5.
500. Кварталният социолог. // *София*, XI, 1988, № 9, с. 2–3.
За възможностите на социологията при решаване на социалните проблеми в града и квартала.
501. Лекция за лекцията : Едно мнение след много наблюдения. // *Нар. култ.*, XXXII, № 40, 30 сеп. 1988, с. 3.
За бюрокрацията при организиране на културно–просветни лекции.
502. Монопол и култура : Защо е необходим плурализъм в духовната дейност. (Гледища). // *Нар. култ.*, XXXII, № 26, 24 юни 1988, с. 3.
503. Отшелничеството. // *Орбита*, XX, № 4, 23 ян. 1988, с. 5.
За липсата на вътрешнонаучна комуникация, невъзможността научния продукт на едно звено да достигне до цялата научна общественост и укрепването на научната бюрокрация
504. Работническият стол и около него : Големите въпроси на материално-пространствената среда. (Гледища). // *Нар. култ.*, XXXII, № 11, 11 март 1988, с. 3.
- 505.*Самоцензурата. // *Софийски вестн.*, № 28, септ. 1988.
506. Грубостта на мъжа и несериозността на жената. // *София*, XI, 1989, № 12, с. 27–29.
Социалните противоречия между семейство и общество, между семейния и обществения труд.
507. Да се учим на диалог : Обществената оценка – необходимост или мода. // *Нар. култ.*, XXXIII, № 44, 3 ноем. 1989, с. 3.
За обществената оценка при приемане на градоустройствените планове на градовете Варна и Баня.
508. Дизайнът като мит и като практика. (Гледища). // *Нар. култ.*, XXXIII, № 2, 06 ян. 1989, с. 1, 5.

509. Едно градче оценява бъдещето си. // *София*, XI, 1989, № 6, с. 23–24.
Обществената оценка за градоустройствения план на гр. Баня.
510. Новият лумпен. // *София*, XI, 1989, № 6, с. 37–38.
511. Отново за жилищния въпрос. // *София*, XI, 1989, № 7, с. 2–3.
512. Плажът и пенсионерите. // *София*, XI, 1989, № 4, с. 25–27.
Социалното положение на пенсионерите и необходимостта от финансово самостоятелна пенсионерска организация.
- 513.*Самостоятелното училище. // *Sofia news*, № 21, 1989.
514. Да потърсим брод : Мисли върху последните събития. // *Нар. култ.*, XXXIV, № 2, 12 ян. 1990, с. 5.
Първите митинги – свидетелство за националните предразсъдьци, възпитани в тоталитарното общество.
- 515.*Курс за начинаещи. // *Свободен народ*, XXVIII, № 50, 1990.
- 516.*Марксизъм и социология. // *Свободен народ*, XXVIII, № 36, 1990.
517. Мъчениците. // *Свободен народ*, XXVIII, № 11, 18 апр. 1990, с. 5.
Задочна полемика с Тончо Жечев за ценностите на демокрацията и превръщането на БКП в БСП.
518. Старецът и парка. // *Софийски вестни*, № 3, 8 фев. 1990, с. 12.
За необходимостта от екологична култура.
519. Тоталитарен капитализъм ли е тоталитарния социализъм. // *Софийски вестни*, № 8, 15 март 1990, с. 8–9.
520. Истинските революции са нежни : Един социолог за идеалите, отмъщението и справедливостта. // *Софийски вестни*, № 19, 31 май 1990, с. 11.
521. Опозиция обречена на морал. // *Избор*, 1990, № 5, с. 4–9.
Анализира основните черти на тоталитаризма и изтъква ролята на интелигенцията в посттоталитарното общество.
522. Промяната зависи от самите нас. // *Избор*, 1990, № 4, с. 33–34.

За самоцензурата като продукт на социалистическата култура.

- 523.* Размисли върху пропагандата на две политически сили. // *Демокр. седмица*, № 5, 2 юли 1990.
524. Бащите. // *Демокрация '91*, I, № 40, 26 окт. 1991, с. 3.
525. Движение или коалиция. // *Демокрация '91*, I, № 42, 30 окт. 1991, с. 3.
526. Провинция България. // *Избор*, 1991, № 8, с. 2–5.
Разглежда провинциалния манталитет за утвърждаване чрез власт над другия като пречка за демокрацията.
527. The Tragedy of post-totalitarian consciousness. // *East–East*, 1992, № 1, с. 22–24.
№ 1 на сп. „Изток – изток“ за 1992 г. е на англ. ез.
Същото на бълг. ез. под заглавие „Трагизмът на посттоталитарното общество“ в: *Изток – Изток*, 1992, № 5, с. 6–11.
528. Поуки от една игрова ситуация / Съавт. Дмитрий Варзоновцев. // *Библиотека*, I, 1993, № 3, с. 27–31.
529. Историите, които живеем. // *Култура*, XXXIX, № 26, 30 юни 1995, с. 8.
Анализ на базата на извършено изследване в Центъра по образование. Чрез емпирично верифициране на ценностното отношение на младото поколение към исторически факти и личности се извеждат причините довели до невъзможност на младия човек да направи своя ценностен избор.
- 530.* Пирамидите [финансовите]. // *Банкер*, № 12 окт. 1995.
531. Командното общество – български модели. // *Култура*, XL, № 5, 2 февр. 1996, с. 6–7.
532. Две революции. // *Изток – изток*, 1997, № 20, с. 2–11.
За социалната структура на съвременното общество.
533. Моряшкият етнос. // *Пробл. култ.*, 1997, № 71, с. 33–42.
534. Градът между пирамидите и свлачищата. // *Избор*, 1998, № [1], с. 32–43.
За гр. Варна.

535. Родени сме за да успеем : Младите отново издигат идеала за свободния човек. // *Знаме*, VIII, № 2, 2 февр. 1998, с. 3.
Продължение в № 3, с. 4 под заглавие „Една непредсказуема система от морални норми : Тема с продължение”.
Представя изследване проведено от студенти под ръководството на автора, с цел разкриване на страни от ценностната система на техните колеги.
536. За хората и книгите. // *Знаме*, VIII, № 8, 16 март 1998, с. 4.
Резултати от изследване, проведено от екип студенти в III курс в Катедра Библиотекознание, научна информация и културна политика на Софийски университет под ръководството на автора с цел да се разкрият тенденциите в книгоиздаването, книжния пазар и позициите на читатели и издатели по време на Есенния панаир на книгата в НДК.
537. Европейски културни политики : Финландският профил / Съавт. Росица Йорданова. // *Год. ВСУ „Черноризец Храбър”*, IV, № 1, 1998, с. 345–368.
538. Постиндустриални илюзии и реалност. // *Култура*, XLIII, № 28, 16 юли 1999, с. 10–11.
Докл. за необходимостта от разширяване на системата за образование по култура във всички равнища, четен на семинара по „Образование в културата”, организиран от Института по култура и Факултета по култура, масови комуникации и дизайн към Варненския свободен университет. Аргументира необходимостта от разширяване на системата за образование по култура във всички равнища.
539. Винаги колективно виновното висше образование... // *Стратегии на образ. и науч. политика*, VIII, 2000, извънреден брой, с. 84–90.
За липсата на вътрешнонаучна комуникация, невъзможността научния продукт на едно звено да достигне до цялата научна общественост и укрепването на научната бюрокрация.
540. Хибридният характер на българското развитие. // *Науч. алманах ВСУ „Черноризец Храбър”*. Сер. История, култура, медиа, № 2, 2002, с. 139–147.
Докл. от четвърта секция „Глобализацията и социално–културното развитие” на Междун. науч. конф. „Глобализация и устойчиво развитие”, Варна, 1–3 юли 2002 г., който анализира процесите, протичащи в българското общество от зараждането на идеята за модернизация до годините на преход, довели до объркването на лични и социални цели и ценности.
541. Шаржове и карикатури от един доцент по социология. // < <http://images.hit.bg/> > (03.03.2007)

НЕДКОВ, СИМЕОН

Симеон Недков Недков е роден на 01. 06. 1953 г. в гр. Габрово. Завършва висше образование в СУ „Климент Охридски”, специалност история (1978 г.). През 1985 г. защитава дисертация и получава научна степен „доктор”. През 1990 г. е избран за главен асистент по музейно дело към Центъра по културознание, а от 1992 г. към Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика”, където през 1999 г. е избран за доцент. Научен ръководител е на студентски клуб „Виртуален музей”.

Зам. председател на Националния комитет на Международния съвет на музеите (ИКОМ) – София, член на Международния съвет на музеите (ИКОМ) при ЮНЕСКО – Париж. Главен секретар на Форум за приятелство България – Южна Африка.

Гост-преподавател по музеология в Кейптаунския университет и Западнокейпския университет в ЮАР.

Член е на Международния съвет на музеите (ИКОМ) и заместник-председател на Българския национален комитет на ИКОМ.

Член на експертния съвет по музейно дело към Министерство на културата.

В Софийски университет чете лекционни курсове по:

- Музеезнание
- Краезнание и краеведска библиография
- Библиотечни фондове по изкуствата
- Музейна култура
- История на изкуството и музейно дело
- Музейна педагогика

ПУБЛИКАЦИИ

Книги

(автор, съставител, редактор)

542. Етнографски сборник „Етър” : Т. 2. – Габрово, 1996. – 156 с.

543. Музеи и музеология. – София : ЛИК, 1998. – 327 с.

Рец.: Вяра Ковачева-Костадинова. Музеи и музеология?. // Бълг. етнол., XXIV, 1998, № 1–2, с. 151–159.

544. Музеи на открито. – София : ЛИК, 2000. – 272 с.
Рец.: Вяра Ковачева-Костадинова. // *Бълг. етнол.*, XXVIII, 2002, № 1, с. 114–119.

Студии и статии в сборници

545. Трансформации в музеите и музейната мрежа в България. // *Култура, комуникация, книжовност : Семинар Библиология : Международ. форум „Информационните услуги в период на криза”*, София, окт. 1994. – С., 1994, с. 97–108.
- 546.*Tradition in Bulgarian legislation for Preserving the Unmovable Monuments of Culture . // *ICOMOS : 11-th General assembly and intern. Symp. „The heritage and social changes”*. Symp. – Sofia, 1996.
547. Световни тенденции в развитието на музеите на открито. // *Етнографски сборник „Етър” : Т. 2.* – Габрово, 1996, с. 7–30.
- 548.*Георги Бочаров – летописецът на четата на Цанко Дюстабанов. // *Сборник с материали от научна сесия, гр. Априлци, май 1996 г.* – Троян, 1997.
549. Участието на габровци във формирането на Българската земска войска. // *120 години от Освобождението на Габрово : Сб. материали от науч. конф. „Габрово – твърдина на българския дух”*. – Габрово, 1997, с. 193–200.
550. Д-р Никола Василиади и неговият принос за създаване на Техническо училище в Габрово. // *Сто години с името на д-р Никола Василиади : Докл. от науч. конф. посветена на юбилея, [Габрово], 18 дек. 1995 г.* – Габрово, 1998, с. 30–43.
551. Библиотечно-информационните центрове в музеите и предизвикателствата на XXI век. // *Библиотеките през новото хилядолетие – свободен и равен достъп до информация : Докл. от IX нац. научна конф. с международ. участие, София, 1–3 юни, 1999.* – С., 1999, с. 34–38.
552. Интеграционните процеси между библиотеки, музеи и архиви. // *Библиотечната система в България : Докл. от X нац. науч. конф. на СБИР, София, 7 юни 2000 г.* – С., 2001, с. 53–57.

553. Музейното образование в Република Южна Африка. // Обучение на обучители по музейни образователни програми : [Сборник]. – С., 2001, с. 67–74.
554. Проучване на музейните посетители. // Стратегия за развитие и управление на българските музеи в условията на пазарна икономика : [Сборник]. – С., 2001, с. 101–110.
555. Тенденции в развитието на българските занаяти от Освобождението до Балканските войни. // Народна култура на балканджиите. [Сборник] : Т. 3. – Габрово, 2002, с. 85–101.
556. Библиотечно-информационните центрове в музеите и тяхното всестранно сътрудничество с музейната колегия. // Библиотечното сътрудничество – настояще и бъдеще. Идеи и проекти за изследвания в областта на писмените комуникации : Докл. от XIII нац. науч. конф. на СБИР, София, 5–6 юни 2003 г. – С., 2003, с. 60–63.
557. Идеята за български музей през Възраждането. // История на музеите и музейното дело в България : Докл. и съобщения от нац. науч. конф., Плевен, 27–28 март 2003. – Плевен, 2003, с. 11–25.
558. Българска книга : Енциклопедия / Състав. Ани Гергова; Науч. ред. Татяна Янакиева, Мария Капитанова. – София; Москва : Пенсофт, 2004. – 506 с.
Автор на статиите: 1. Музеезнание (292); 2. Музеи и книжнина (292–293).
559. Идеята за български музей след Освобождението. // Юбилейна конференция с международно участие „100 години музейно дело в Карловско. 20 години археологически разкопки на средновековната крепост Аневско кале”, Карлово, 6–7 юни, 2003 г. : Сб. докл. – Пловдив, 2004, с. 65–79.
560. Краеведската кореспонденция на Васил Априлов с йеромонах Неофит Рилски и игумена на Зографския манастир в Света гора /. // Православие и краезнание. – В. Търново, 2004, с. 166–178.
561. Местните исторически и художествени музеи – основен ресурс за културния туризъм. // Ролята на музеите и галериите за регионалното културно, туристическо и икономическо развитие :

Втора нац. науч.-практ. конф. с междунар. участие, Габрово, 13–15 май 2004 г. : Сб. докл. – Габрово, 2004, с. 30–37.

562. Васил Априлов и идеята за български музей. // Музеят – традиция и съвременност : Междунар. науч. конф., Габрово, 2004 г. – Габрово, 2005, с. 199–216.
563. Идеята за български етнографски музей. // Музеят – традиция и съвременност : Междунар. науч. конф., Габрово, 2004. – Габрово, 2005, с. 7–87.
564. Идеята за ученически краеведски музеи в България. // Трети „Св. Николаевски” православни четния, 3 декември 2004 г : Сб. докл. и съобщения. – Бургас, 2005, с. 37–57.
565. Музеологът Христо Харитонов. // Монетите и банкнотите – възможни прочити : Юбил. сб. в чест на ст.н.с. д-р Христо Харитонов. – Велико Търново, 2005, с. 21–24.
566. Приносът на д-р Константин Иречек за развитието на „Българска народна библиотека и музей”. // Библиотеката – минало и настояще : Юбил. сб. посв. на 125-год. на Нар. библ. "Св. Св. Кирил и Методий". – С., 2005, с. 35–48.

Статии в периодични издания и сборници

567. Превръщането на село Боженци в Архитектурно–исторически резерват. // *Архив поселищни проучв.*, II, 1993 , № 3–4, с. 65–79.
568. Архитектурно–етнографският комплекс „Етър” в Габрово – първи музей на открито в България. // *Архив поселищни проучв.*, IV, 1995, № 3–4, с. 95–114.
569. Музеите на открито и тяхното бъдеще. // *Год. СУ „Св. Кл. Охридски”*. Център по културознание, № 86 [за 1993], 1995, с. 111–127.
570. Отношението държава – културни институти в България в условията на преход. // *Полит. изследвания*, V, 1995, № 2, с. 147–148.

571. Краеведската дейност и изследвания на доц. Цоньо Петров. // *Архив поселищни проучв.*, V, 1996, № 3–4, с. 141–153
572. Създаване и развитие на военноисторическата музейна традиция в България (1878–1939 г.). // *Военноист. сб.*, LXV, 1996, № 6, с. 192–201.
573. Книжовните фондове в българските музеи. // *Библиотекосн., библиогр., книгозн.* : Писмените комуникации и информационното общество : Трети междунар. изслед. колоквиум, София, 24–26 октомври 1996 г., 7, 1998, с. 175–178.
574. Краезнание и библиотечно образование. // *Год. Нар. библ. „Ив. Вазов”* (Пловдив), [за 1996–1997], 1998, с. 51–56.
575. Идеята за български музей в началото на XX в. // *Изв. РИМ – В. Търново*, № 19, 2004, с. 325–356.
576. Краеведските музеи и предизвикателствата на XXI век. // *Архив поселищни проучв.*, VIII, 1999, № 1–2, с. 72–84.
577. Ролята на краеведските музеи за съхраняване на националната идентичност в епохата на глобализация. // *Архив поселищни проучв.*, IX, 2000, № 1–2, с. 68–72.
578. Краеведските музеи в България след Освобождението. // *Архив поселищни проучв.*, X, 2005, № 3–4, с. 40–64.
579. Donationship : The main code of Ethics in the establishment and development of the Bulgarian museums. // *Museologica Macedonica* (Skopje), 2006, № 9–10, p. 102–107.
580. [One hundred and fifty] 150-th Anniversary of Museum Work in Bulgaria. // *ICOM NEWS*, 59, 2006, № 1, p. 12–13.

ПЕТКОВ, КРАСИМИР

Красимир Антонов Петков е роден на 05. 09. 1952 г. в Ботевград. Завършва Технически университет на гр. Дрезден, Германия, специалност „Информационна техника” (1972–1977 г.) и специализира Научна информация в СУ „Св. Климент Охридски” (1978 г.). През 1991 г. защитава дисертация на тема „Приложение на персоналните компютри в изготвянето на информационни продукти” и получава научна степен „доктор” (1991 г.).

Работи като специалист, главен специалист, директор направление в Централния институт за научна и техническа информация (1977–1993 г.). Избран за асистент в Катедрата по библиотекознание, научна информация и културна политика (1993 г.) и за доцент (1997 г.).

Участва като технически експерт в местни и международни проекти.

Член на Съюза на библиотечните и информационни работници.

Чете лекционни курсове по:

- Информационни и комуникационни технологии в 4 части:
  - I. Компютърна грамотност
  - II. Въведение в Интернет
  - III. Текстобработване, таблични изчисления и управление на бази от данни със съвременен приложен софтуер
  - IV. Съвременни технологии в библиотечно-информационната дейност
- Информационни ресурси на Интернет

ПУБЛИКАЦИИ

Книги

(автор, съставител, редактор)

581. Виртуалната библиотека : Достъпът до информационните ресурси на компютърните мрежи / К. Базили, К. Петенати; Прев. от итал. ... – [София] : Фонд. Отворено о-во, 1994. – 170 с.
- 582.*Elektronische Informationsdienste in Osteuropa 1994–95 : Bd. 3. Strukturwandel und Perspektiven / Mitverf. Maria-Anna Courage,

Alexander Vasilevich Butrimenko. – Sankt Augustin : GMD, Forschungszentrum Informationstechnik GmbH, 1995.

583. Библиотечни фондове – състояние, опазване и развитие : Докл. [от] VI нац. конф. [на СБИР], София, 5–6 юни 1996 г. / Съсъстав. Мария Капитанова, Александър Димчев. – София : СБИР, 1996. – 52 с.
584. Персонални компютри. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1996. – 328 с.
585. Съвременни информационни технологии. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1996. – 308 с.
586. Интернет – ключ към безграничната информация. – София : ЛИК, 1998. – 322 с.
587. Информационна политика в България – формиране и развитие в съвременните условия : Докл. [от] VII нац. конф. [на СБИР], София, 5–6 юни 1997 г. / Съсъстав. Мария Капитанова, Александър Димчев. – София : СБИР, 1998. – 128 с.
588. Шанс за българските библиотеки за 21 век : Проект / Александър Димчев и др.; Ред. Мария Капитанова. – София : Фонд. Отворено о-во, 1999. – 138 с.
Съавт.: Александра Дипчикова, Боряна Савова, Евгения Бацелова, Маргарита Ангелова, Тая Войникова, Ани Гергова, Антоанета Тотоманова, Бианка Пашкова, Дарина Ванкова, Красимир Петков, Мария Капитанова, Славянка Скопцова, Дамян Яков.
589. Търсене на информация в Интернет. – София : СУ „Св. Климент Охридски”, 2003. – 253 с.
590. Информационното общество и правата върху интелектуалната собственост : Международ. семинар, София 10–11 март 2006 г. / Прев. на бълг. и ред. ... . – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 2006. – 210 с.

Студии и статии в сборници

591. Подготовка за въвеждане на персонални компютри в библиотеката. // Библиотечно-информационно обслужване : [Докл. от] IV нац. конф. на СБИР, София, 2–3 юни 1994. – С., 1994, с. 98–103.
592. Проблемът с 2000 г. и библиотечните автоматизирани системи. // Библиотеките през новото хилядолетие – свободен и равен достъп до информация : Докл. от IX нац. науч. конф. на СБИР, 1–3 юни 1999. – С., 1999, с. 65–71.
593. Персоналните компютри – основа на съвременните информационни технологии. // Усъвършенстване на институционалната структура и повишаване на квалификацията на кадрите в общинската администрация в Република България : Методическо помагало по проекта TEMPUS IB_JER–14 347–1999–BG. – С., 2001, с. 306–323.
594. Учебната програма по Интернет във висшето библиотечно образование по света. // Libraries in the age of the internet : Papers from the intern. Conf. held in Sofia, Bulgaria, 8-10 Nov., 2000. – Sofia, 2001, с. 315–349.
Рез. на англ. ез.
595. Българска книга : Енциклопедия / Състав. Ани Гергова; Науч. ред. Татяна Янакиева, Мария Капитанова. – София; Москва : Пенсофт, 2004. – 506 с.
Автор на: 1. Автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (18–19); 2. База от данни (49); 3. Видеотекст (115); 4. Електронна книга (164); 5. Интернет (203–204); 6. Информационни технологии (206–207); 7. Компактдиск (250); 8. Персонален компютър (339–340); 9. Принтер (364–365); 10. Скенер (391); 11. Текстобработващи системи (424).
596. Квалификацията на библиотечния специалист за търсене в Интернет – ключов фактор за ефективно информационно обслужване. // Библиотеката – обществен информационен център : Докл. от XV нац. конф. на СБИР, София, 31 май 2005 г. – С., 2005.
Също на : [http://www.ableportal.bg/ULISO_ABLE_conf_052005/uni-sofia_files/frame.html\(03.03.2007\)](http://www.ableportal.bg/ULISO_ABLE_conf_052005/uni-sofia_files/frame.html(03.03.2007)).
597. Отвореният достъп срещу цифровото управление на правата (DRM) – резултати от семинара в София : Докл. на

заклучителната конф. ProEur, Бирмингам, 21–22 септ. 2006 г. // Информационното общество и правата върху интелектуалната собственост : Международ. семинар, София, 10 - 11 март 2006 г. – С., 2006, с. 201–207.

598. Стратегии за реализиране на отворен достъп до научна литература. // Информационното общество и правата върху интелектуалната собственост : Международ. семинар, София, 10–11 март 2006 г. – С., 2006, с. 107–114.

Статии в периодични издания и сборници

599. Обучението на студентите по съвременни информационни технологии. // *Библиотека*, I, 1993, № 10, с. 3–7.
Докл. от III нац. конф. с междунар. участие по проблемите на библиотечното образование, 3–5 юни, 1993 г.
600. Пазарът на разпространявана по електронен път научна, техническа и икономическа информация в Източна. // *Библиотека*, II, 1994, № 1, с. 17–19.
601. Мултимедията – новото технологично предизвикателство към библиотеките. // *Библиотека*, III, 1995, № 12, с. 10–16.
Също в: Библиотеките и бъдещето: Докл. от V нац. конф. на СБИР, София, 7–8 юни 1995 г. – С., 1995.
602. Електронният речник Oxford English Dictionary – един компактдиск вместо 20 тома. // *Библиотека*, V, 1998, № 1–2, с. 55–58.
603. Интернет и образованието. // *Виртуалната класна стая*, 2000, № 1, с. 20–26.

ХАРИЗАНОВА, ОЛЯ

Оля Борисова Харизанова е родена на 13. 10.1959 г. в гр. Петрич. Завършва специалност „Математика” в Софийски университет „Св. Климент Охридски”, Факултет по математика и механика (1982 г.) и следдипломна квалификация по реторика в СУ (1996–1997г.). Има сертификат „Преподавател по електронен бизнес” от в Свободния университет, Берлин (2006 г.) след курс по „Е-обучение за включване на МСП в информационното общество, проект ELISA”.

През 2001 г. защитава дисертационен труд на тема : „Реторически аспекти на парламентарното общуване в България” за получаване на научна степен „доктор”. Специализирала е: Компютърът като техническо средство за обучение в Московски държавен университет (1990 г.); Съвременна интерпретация на техниката в Международния институт в Дубровник (1992 г.); Източно-европейски алтернативи за развитие в Технически университет, Будапеща (1993 г.); Межкултурната комуникация в съвременна Европа, Университет в Нюшател, Швейцария (1994–1995 г.); Съвременни средства за комуникация в Международен институт по социология на правото в Орати, Испания (1996 г.).

Участва в български и международни научно-изследователски проекти.

Работи като учител по математика в 124 СОУ в София (1983–1985 г.), в СУ „Св. Климент Охридски” като програмист (1985–1987 г.). През 1987 г. е избрана за научен сътрудник II степен към УМЦИД. От 1993 до 1995 г. е главен асистент към катедра „Управление и организация”, Свободен факултет и е зам.-декан на същия факултет (до 1998 г.). От 1998 е главен асистент, а от 2005 г. е избрана за доцент към катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика”. Директор е на Центъра за образователни услуги в СУ (от 2005 г.), където води лекции по : Операционни системи; Бизнес информатика; Компютърна текстообработка; Текстообработка за WWW; Бази от данни; Автоматизирани информационни системи

В Катедра Библиотекознание, научна информация и културна политика води курсове по:

- Бази от данни
- Уеб проектиране
- Компютърна обработка на текстови данни
- Автоматизирани информационни системи
- Компютърна обработка на емпирични данни (SPSS) – в докторска степен

ПУБЛИКАЦИИ

Книги

(автор, съставител, редактор)

604. Критерии за оценка ефективността на учебното програмно осигуряване в средното образование : IV–XII клас / В съавт. – София : МНП, 1986.
605. Информация и управление : Информационната паяжина : Уч. помагало : Ч. 1. – София : СУ „Св. Климент Охридски” – Свободен факултет, 1997. – 117 с. – (Библиотека В помощ на студента ; № 1)
606. Парламентарната реторика на българския преход. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 2000. – 278 с.
607. Компютърна текстообработка. – София : Прим Трейд, 2001. – 196 с.
608. Парламентарна реторика. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 2001. – 134 с.
609. Технологии на информационното общество в Шестата рамкова програма на ЕС за научни изследвания и технологично развитие : 2002–2006 г. – София : УНИСКОРП, 2002. – 132 с.
610. Методика за развитието и състоянието на информационното общество в България [CD ROM] / Съавт. Ж. Владимирова, И. Чалъков. – София : МТС, 2002.
Рез. на [http://www.daits.government.bg/projects.php?scID=3pID=9\(03.03.2007\)](http://www.daits.government.bg/projects.php?scID=3pID=9(03.03.2007)).
611. Общуването „човек – компютърна мрежа – човек”. – София : СБИР, 2003. – 32 с.
612. Уеб технологии в библиотечно-информационните дейности : Ч. 1. Компютърни мрежи – информационна инфраструктура и технологии. – София : [Печат, медия, дизайн], 2003. – 220 с.
613. Хипермедийна информационна система World Wide Web (WWW) : Въведение в основните характеристики на системата и нейните услуги. – София : СБИР, 2003. – 60 с.

614. Готовност на малките и средните предприятия за включване в информационното общество / Съавт. Ж. Владимиров. – София : СУ – Стопански факултет, 2005. – 52 с.
615. Потребителска оценка на пазара на пощенските и далекосъобщителните услуги в България : 2005 / Съавт. Ж. Владимиров, К. Мирски. – София : СУ „Св. Климент Охридски” – Стопански факултет, 2006. – 96 с.

Студии и статии в сборници

616. Влиянието на микрокомпютъра върху образователната среда : [Доклад]. // Научна сесия ВМЕИ „Ленин” : програма, резюмета, докл.. – С., 1989, с. 89.
Микрофилмирани.
617. Опыт Университетского методического центра по идеологическим дисциплинам в использовании микрокомпьютерной техники в учебно-воспитательном процессе. // Проблемы информатики и её применения в управлении, обучении и научных исследованиях. – С., 1990, с. 175–179.
618. Информация и управление. Информационно осигуряване. Автоматизирани системи за управление. // Управление. – С., 1993, с. 30–43.
Също с измен. в: Информация и управление. Информационно осигуряване. Автоматизирани системи за управление. – С., 1993, с. 46–59.
619. Слабостта на парламентарните дебати. // Слово и демокрация. – С., 1998, с. 139–146.
620. The Impossible parliamentary dialogue and its economic consequences. // Qui contribue a la desindustrialisation des regions fragilisées?. – Neuchatel, 2000, с. 82–100.
621. Съвременните информационни технологии в дейността на местните власти. // Усъвършенстване на институционалната структура и повишаване на квалификацията на кадрите в общинската администрация в Република България : Методическо помагало. – С., 2001, с. 266–279.
622. Новата нормативна уредба и официалните институции. // Предприятията от хранително-вкусовата промишленост на

България : Конкурентноспособност в условия на институционална промяна. – С., 2002, с. 18–38.

623. Секторна характеристика на отрасъл ХВП : Мелници. // Предприятията от хранително-вкусовата промишленост на България : Конкурентноспособност в условия на институционална промяна. – С., 2002, с. 138–145.
624. Секторна характеристика на отрасъл ХВП : Производители на хляб, хлебни и сладкарски изделия. // Предприятията от хранително-вкусовата промишленост на България : Конкурентноспособност в условия на институционална промяна. – С., 2002, с.145–151.
625. ИКТ и състоянието на средното образование в България. // [CD ROM]. – София : МТС, 2003
626. Нормативна уредба и институционална среда. // Конкурентноспособност на земеделските стопанства в България. – С., 2003, с. 57–72.
627. Секторен анализ на земеделските стопанства: Зърно и слънчоглед. // Конкурентноспособност на земеделските стопанства в България. – С., 2003, с. 129–137.
628. Секторен анализ на земеделските стопанства : Тютюн. // Конкурентноспособност на земеделските стопанства в България. – С., 2003, с. 167–176.
629. Секторен анализ на земеделските стопанства : Свини и птици. // Конкурентноспособност на земеделските стопанства в България. – С., 2003, с. 176–187.
630. Секторен анализ на земеделските стопанства : Преживни животни. // Конкурентноспособност на земеделските стопанства в България. – С., 2003, с. 187–198.
631. Е-готовност и е-дейност на малките и средните предприятия в България : Резултати от емпирично изследване 2004 // Интеграция на България в Европейския съюз – предизвикателствата на конкурентноспособността : Науч.-практ. конф. на Икономическия инст. на БАН. – С., 2005, с. 248–263.

В съавт.

Статии в периодични издания и сборници

632. Съвременният „компютърен свят” и връзките с обществеността – новите възможности и проблеми. // *Връзки с обществеността*, 1997, № 2, с. 112–119.
633. Условия за успешна презентация. // *Връзки с обществеността*, 1997, № 1, с. 38–47.
634. Агробизнесът страда от липса на информация. // *Икон. живот*, XXXVIII, № 28, 16 юли 2003, с. 1, 15.
Резултати от две емпирични социологически изследвания, направени с цел разкриване на условията за конкурентноспособност и комерсиализация на българското селско стопанство.
635. Конкурентноспособно ли е българското животновъдство? // *Икон. живот*, XXXVIII, № 37, 17 септ. 2003, с. 1, 8.
Състояние и перспективи пред селскостопанските производители според извършено изследване.
636. Тютюнопроизводството под похлупака на "определящите правилата на играта". // *Икон. живот*, XXXVIII, № 42, 22 окт. 2003, с. 16–17.
Резултати от изследване проведено в 20 стопанства, произвеждащи тютюн.
637. Готовност на средното образование за информационното общество. // *Икон. живот*, XXXVIII, № 11, 17 март 2004, с. 12–13.
638. За земеделския предприемач качеството не е морална категория / Съавт. Нона Маламова. // *Икон. живот*, XXXVIII, № 19, 12 май 2004, с. 12.
639. Българският бизнес е некоректен : Да намериш игла в купа сено. // *Икон. живот*, XXXIX, № 43, 27 окт. 2004, с. 1, 11.
Относно затрудненията при опит да се открие фирма в България чрез хартиени бизнескаталози и уебсайтове.
640. Качеството на законотворчеството не е маловажно : В какво общество живеем. // *Икон. живот*, XXXIX, № 44, 3 ноем. 2004, с. 15.
Относно Закона за нормативните документи.

ШУМАНОВА, НИНА

Нина Стоянова Шуманова е родена на 22. 09. 1946 г. във Велинград. Завършва полувисшия Държавен библиотекарски институт (1963–1964 г.) и получава висше образование в Държавния Московски институт по култура (1966–1968 г.) През 1981 г. защитава дисертация на тема „Оценка на състоянието и тенденциите в развитието на демографията върху основата на библиометричен анализ” за получаване на научна степен „доктор”. Специализирала е Библиотекознание и Научна информация през 1987 г. в Института по културата в Санкт Петербург.

През 1968 постъпва в Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий” като научен сътрудник, където работи до 1974 г. От 1974 до 1977 е редовен аспирант в Центъра за научна информация към БАН, а от 1977 до 1983 г. е преподавател в Държавния библиотекарски институт. През 1983 постъпва на работа в Софийски университет, Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика”, където получава последователно научните звания ст. асистент, главен асистент, доцент (1993 г.).

Ръководител е на магистърска програма „Управление на информационните ресурси”.

Член е на Научния съвет на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий” и на редакционната колегия на сп. „Библиотека” (от 1993 г.).

Чете лекционни курсове по:

- Документални източници и обработка на документалната информация
- Информационни системи
- Теория на научната информация
- Документалистиката в средствата за масова комуникация
- Анализ и управление на информацията

ПУБЛИКАЦИИ

Книги

(автор, съставител, редактор)

641. Български книги 1978–1944 : Библиогр. указател : Т. 1–6 / Състав. в колектив – София : Нар. библ. „Кирил и Методий”, 1978–1985

642. Алманах на Софийския университет „Климент Охридски“ : 1939–1988 : Т.1–3 / Състав. колектив под ръков. и библиогр. ред. на Стефан Кънчев. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 1988 – 2000.
 Т. 1. А – З. – 1988. – 983 с.
 Т. 2. И – О. – 1995. – 883 с.
 Т. 3. П – Я. – 2000. – 1260 с.
643. Списание „Библиотекар“ 1953–1983 : Темат. показалец. – София : Нар. библ. „Кирил и Методий“, 1989. – 272 с.
644. За библиотеките, за информацията и за още нещо : Знания за начинаещи. – София : ЛИК, 2001. – 139 с.
645. Христо Тренков 1912–1972 : Биобиблиография / Съсъстав. Вера Тренкова. – С. : Нар. библ. „Св. Св. Кирил и Методий“, 2004. – 96 с.

Студии и статии в сборници

646. Possibilities for use of the current national bibliography in bibliometric analyses. // *Scientometrics and Linguistics of the scientific text : Proc. of the 2-d nation. conf. with intern. participation.* – Varna, 1984, p. 76–77.
647. Текущата национална библиография – основа за библиометрични анализи. // *Българска библиография '84 : Сборник – С., 1985, с. 57–75.*
648. Болгарская научная литература в советской текущей библиографии по балканистике / Съавт. Татьяна Янакиева. // *Sixième congrès international d'études du Sud-Est Européen, Sofia, 30 aut–5 sept. 1989.* – Sofia, 1989, p. 105–106.
649. Софийският университет „Св. Климент Охридски“ – център за подготовка на студенти като потребители на научна информация. // [Сто] 100 години Университетска библиотека : Юбил. сб. – С., 1989, 158–165.

650. Библиометрията – начин на употреба. // Четене и читатели : Методологически и методически проблеми на изсл. : Сб. – С., 1990, с. 113–124.
651. Възможности за обучение на студентите като потребители на информация. // Библиология, развитие, общество : Международ. конф. по библиология, София, 4–7 окт. 1988. – С., 1990, с. 93–98.
Рез. на фр. ез.
652. Текущите информационни издания в период на криза. // Култура, комуникация, книжовност : Семинар Библиология : Международ. форум „Информационните услуги в период на криза”, София, окт. 1994. – С., 1994, с. 90–97.
653. За традиционното и модерното в библиотечното образование. // Библиотеките и бъдещето : Докл. от V нац. конф. на СБИР, София, 7–9 юни 1995. – С., 1995, с. 59–61.
654. Немската култура в България. 1878 – 1945 : Модел на информационна банка–данни / Съавт. Татяна Янакиева. // Усвояване и еманципация : Встъпителни изсл. върху немската култ. в България. – С., 1997, с. 381–390.
655. Параметри на научно–информационната политика в България. // Информационна политика в България – формиране и развитие в съвременните условия : Докл. от VII нац. конф. на СБИР, София, юни 1997. – С., 1998, с. 14–17.
656. За читателите, за потребителите и за още нещо... // Библиотеките през новото хилядолетие – свободен и равен достъп до информация : Докл. от IX нац. науч. конф. с междунар. участие, София, 1–3 юни 1999 г. – С., 1999, с. 20–22.
657. Стъпалата на научната кариера. // Историята на книгата – начин на живот : Сб. в чест на проф. д.ф.н. Ани Гергова. – С., 2002, с. 347–374.
658. Българска книга : Енциклопедия / Състав. Ани Гергова; Науч. ред. Татяна Янакиева, Мария Капитанова. – София; Москва : Пенсофт, 2004. – 506 с.

Автор на :1. Библиометрия (61–62); 2. „Библиотека” (64); 3. „Библиотекар” (65); 4. „Български периодичен печат” (101); 5. ВИНТИ (Всероссийский институт научно-технической информации) (117); 6. Вторичен документ (121); 7. Дескриптор (145); 8. Документ (150); 9. Документален поток (150); 10. Закон за разсейване на публикациите (175); 11. Избирателно разпространение на информацията (ИРИ) (182); 12. Известия на Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий” (183); 13. Импакт фактор (198); 14. Индексиране (199–200); 15. Информационна наука (205–206); 16. Информационно-търсещ език (207–208); 17. Информационно-търсеща система (208–209); 18. Международна федерация по информация и документация – МФИД (281); 19. Непубликувани документи (309–310); 20. Реферативен журнал (376–377); 21. Сигнални издания (388); 22. Старее на научната информация (411); 23. Тезаурус (422–423); 24. Указател на цитирана литература : Science Citation Index (433); 25. Централна медицинска библиотека (464); 26. Център за научно-техническа информация (465).

659. Научноизследователската дейност на Христо Тренков в контекста на новата история на българската библиография. // Христо Тренков 1912 – 1972 : Биобиблиография . – С., 2004, с. 5–22.
660. Електронната информационна грамотност – задължение или предизвикателство при обучението на ползвателите / Съавт. Красимира Ангелова. // *Libraries, Globalisation and Cooperation : Papers from the intern. conf. held in Sofia, Bulgaria, 3–5 Nov., 2004.* – С., 2005, с. 95–100.
661. Издателска политика на Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий”. // Библиотечни дискурси : Юбил. сб., посв. на 60-год. на Александра Дипчикова / Състав. А. Тотоманова. – С., 2006, с. 31–44.
Съдържа библиогр. списък на книги, издадени от НБКМ през периода 1998 – 2005 г.

Статии в периодични издания и сборници

662. Научната периодика по обществени науки – състояние и проблеми. // *Информ. бюлетин* Инст. съвр. соц. теории , 1978, № 8, с. 91–105.
663. Едно по-критично отношение към проблемите на библиографската информация по обществени науки : [По повод

сб. „Библиографическая информация по общественным наукам”. – С., 1977.]. // *Библиотекар*, XXVI, 1979, № 7–8, с. 85–86.

664. Библиометричен анализ на българската литература в областта на демографията. // *Социол. преглед*, 1980, № 5, с. 17–29.
665. Наблюдения върху издаването и използването на Информационния бюлетин [за библиографски справки и картотеки] / Съавт. Добринка Стойкова. // *Библиотекар*, XXVII, 1980, № 3, с. 36–39.
666. Върху някои проблеми на библиографията за деца и юноши у нас / Съавт. М. Николова. // *Библиотекар*, XXIX, 1982, № 2, с. 11–13.
667. Биобиблиографията на акад. Петър Динеков. // *Библиотекар*, XXX, 1983, № 12, с. 14–16.
Рец. за: Татяна Янакиева. Петър Динеков : Биобиблиография. – София : Изд. БАН, 1982.
668. Изданията на Информкултура – основа за информационното осигуреност при обучението във ВУЗ. // *Пробл. образ. изкуствата и култура*, 1983, № 2, с. 18–24.
669. Някои дискуссионни въпроси в публикациите на съветските библиографоведи. // *Библиотекар*, XXX, 1983, № 3, с. 14–20.
670. Книготърговската библиография у нас. // *Библиотекар*, XXXIII, 1986, № 12, с. 8–11.
671. Проблеми на препоръчителната библиография в публикациите на българските автори. // *Библиотекар*, XXXIII, 1986, № 3, с. 9–13.
672. В света на спомените за родния Държавен библиотекарски институт. // *Библиотекар*, XXXIV, 1987, № 12, с. 20–26.
673. Проблеми на справочно-библиографското обслужване и тенденции в неговото бъдещо развитие. // *Библиотекар*, XXXV, 1988, № 3, с. 7–13.
674. Doswiadczenia Katedry bibliotekoznawstwa I informacji naukowej w prowadzeniu przedmiotu „Obsługa informacyjna” na studiach

podypłomwych. // *Zeszyty naukowe uniwersytetu Jagiellonskiego, Prace Historycznoliterackie*, CMLIX, 1989, № 74, p. 141–150.

675. Библиометрия, указатели на цитирана литература и тяхната използваемост в България / Съавт. Зорница Петкова. // *Библиотекар*, XXXVI, 1989, № 8, с. 34–37.
676. Библиотечно-библиографската проблематика в изследователските интереси на преподавателите от Държавния библиотекарски институт. // *Библиотекар*, XXXVII, 1990, № 8, с. 31–35.
677. Д-р Димитър Иванчев. // *Библиотекар*, XXXVII, 1990, № 5, с. 41–42.
678. Теоретико-приложни аспекти на библиометрията в България. // *Библиотекар*, XXXVII, 1990, № 6, с. 9–19.
679. Les ouvrages scientifique bulgares d'études balkaniques dans la bibliographie sovietique courante / Coaut. Tatyana Yanakieva. // *Études balkaniques*, 1991, № 3, p. 112–121.
680. Rozwoj bibliometrii w Bulgarii. // *Roczniki biblioteczne*, XXXV, 1991, № 1–2, p. 51–62.
681. Документалният поток по балканистика / Съавт. Татяна Янакиева. // *Библиотекар*, XXXVIII, 1991, № 3, с. 2–15.
682. Обучението на потребители на информация в контекста на библиотечното образование. // *Библиотека*, I, 1993, № 9, с. 28–31.
683. Документалният поток в България в областта на изобразителното и декоративно–приложното изкуство : Библиометричен анализ. // *Год. СУ „Св. Климент Охридски”* . Център по културознание, № 85 [за 1992], 1994, с. 49–84.
684. Известията на Народната библиотека „Св.Св. Кирил и Методий” – проекция на професионалната проблематика. // *Библиотека*, V, 1998, № 5–6, с. 28–43.
685. Структуриране на информационното пространство в България : Българо-френски колоквиум „Трасформации на писмените

комуникации”, София, окт. 1995. // *Библиотекозн., библиогр., книгозн.*, № 7, 1998, с. 197–202.

686. Към въпроса за определението и същността на системите за библиографска информация / Съавт. Татяна Янакиева. // *Изв. НБКМ*, № 23 [29], 1999, с. 161–167.
687. Мащабно и значимо издание : [Справочният апарат към Репертоара „Български книги. 1878–1944”]. // *Библиотека*, VIII, 2001, № 2, с. 54–56.
688. Материали за историята на Народната библиотека : По повод книгата на К. Калайджиева „Материали за историята на Народната библиотека”. // *Библиотека*, X, 2003, № 4–5, с. 89–91.
689. Да оцелееш на инат... : По повод 50 год. на сп. „Библиотека”. // *Библиотека*, XI, 2004, № 3–4, с. 5–6.
690. Цена почтеността, ненавиждам войнстващата посредственост : Интервю с доц. Нина Шуманова, член на редколегията на сп. Библиотека, по случай нейната 60-годишнина (Юбилей). // *Библиотека*, 2006, № 6, с. 26–29.
Интервюирала Константина Недкова.

ЯНАКИЕВА, ТАТЯНА

Татяна Ганева Янакиева е родена на 11. 01. 1944 г. в гр. Добрич.

Завършва българска филология в СУ „Св. Климент Охридски” (1966 г.) с втора специалност библиотекознание и библиография в същия университет (1966). Защитава дисертация на тема „Българската литературоведска библиография до Втората световна война”(1977 г.) и получава научна степен „доктор”. Специализира библиография в Московския държавен институт по култура (1990 г.).

Работи като ръководител на Отдел „Справочно-информационен” в Окръжна библиотека в Добрич (1966–1968 г.) и като специалист в Справочно-информационния отдел на Централна библиотека на БАН (1972–1973 г.). Избрана за асистент в Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика” (1974 г.), старши асистент (1977–1980), главен асистент (1980–1989 г.). През 1989 г. е избрана за доцент. Ръководител на Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика” (от 2003 г.) и магистърска програма „Библиотечно-информационни науки и културна политика” (2004 г.).

Избирана е за председател на професионалната организация на българските библиотечни и информационни специалисти (СБИР) при създаването му за два мандата (1990–1992; 1992–1994 г.).

Член на: Експертния библиотечен съвет към Министерството на културата (1992–1994 г.); на IFLA Committee on Free Access to Information and Freedom of Expression (1999–2002 г.); на Научния съвет на Центъра по културознание (1989–1991 г.); на Факултетския съвет на Философски факултет (1999–2003 г.); на Библиотечния съвет на Центъра за напреднали научни изследвания (2002–2004 г.); на Научния съвет на Народната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий” (1993–2006 г.). Участва в специализирани научни съвети към ВАК - по литературознание (2004 г.) и по библиотечно-информационни науки (от 2005 г.). Избрана в редакционните колегии на сп. „Библиотекар” (1985–1990 г.) и сп. „Българска книга” (1992 г.).

Участва в български и международни научно-изследователски проекти и с доклади в редица международни и национални научни конференции.

Чете лекционни курсове в магистърска и бакалавърска степен по:

- Документални източници и обработка на документалната информация
- Теория на библиографията. История на библиографската дейност
- Информационни системи

- Информационен анализ
- Анализ и управление на информацията

ПУБЛИКАЦИИ

Книги

(автор, съставител, редактор)

691. Българската литературоведска библиография до Втората световна война : Дисертация. – София : СУ „Климент Охридски”; Факултет по славянски филологии, 1976. – 324 с.
692. Петър Динеков : Биобиблиография. – София : Изд. на БАН, 1982. – 290 с. – (Биобиблиографии на български учени)
 Рец.: Иван Вълков. Учен, писател, педагог. // *Соф. правда*, № 12, 28 ян. 1983.
 Нина Шуманова. Биобиблиографията на акад. Петър Динеков // *Библиотекар*, XXX, 1983, № 12, с. 14–16.
 Ани Гергова. За библиографията на акад. Петър Динеков като основа на неговия културологичен портрет // *Пробл. култ.*, VI, 1983, № 3, с. 100–103.
 Иван Вълков. Гражданин и забележителен учен // *Родна реч*, 1983, № 9, с. 62–63.
 Иван Маринов. Богат жизнен път // *Веч. новини*, № 167, 19 юли 1983.
 Борис Павлов. Библиографски труд за един голям учен // *Библиотекар*, 1983, № 4, с. 28–29.
693. Списание Векове. 1972 –1981 : Библиогр. справочник. – София : СУ „Св. Климент Охридски”, 1982. – 92 с.
694. Алманах на Софийския университет „Климент Охридски” : 1939–1988 : Т.1–3 / Състав. колектив под ръков. и библиогр. ред. на Стефан Кънчев. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1988 –
 Т. 1. А – З. – 1988. – 983 с.
 Т. 2. И – О. – 1995. – 883 с.
 Т. 3. П – Я. – 2000. – 1260 с.
695. Личната библиотека на академик Петър Динеков : Каталог : Т.1: Книги с дарствени надписи / Съред. Радка Колева. – Пловдив : Нар. библ. „Иван Вазов”, 1988. – 466 с.

696. Библиография и литература. – София : Графика, 2001. – 176 с.
 Рец.: Иван Сарандев. Тандемът библиография и литература // *Бълг. писател*, VII, № 30(302), 3 окт. 2001, с. 4.
 Ани Гергова. „Библиография и литература” на Татяна Янакиева // *Библиотека*, 2001, № 8, с. 38–39.
697. Боян Пенев : Биобиблиография. – София : Изд. център Боян Пенев; Изд. Пеликан Алфа, 2002. – 286 с.
 Рец.: Наташа Манолова. [Рец.] // *Бълг. писател*, VIII, № 21(334), 6 юни 2002, с. 8;
 Елена Янакиева. Библиография за Боян Пенев // *Библиотека*, 2002, № 4–5, с. 86–88;
 [Отзив] // *Про-Анти*, XIII, № 16(592), 17–23 апр. 2003, с. 11;
 Нели Ганчева. [Рец.] // *Българистика. Bulgatica* : Информ.бюлетин, № 7, 2003, с. 94–99.
698. Българска книга : Енциклопедия / Състав. Ани Гергова; Науч. съред. Мария Капитанова. – София; Москва : Пенсофт, 2004. – 506 с.
 Автор на: 1. Автор в библиографския запис (19); 2. Аналитично библиографско описание (33); 3. Анотация (32 – 33); 4. Анотиран библиографски указател (33); 5. Атрибуция (47); 6. Библиотечно–информационно образование (с. 74); 7. Библиография (53–56); 8. Библиография на библиографията (56–57); 9. Библиографознание (57) ; 10. Библиографска евристика (57); 11. Библиографски запис (57); 12. Библиографски указател (57–58); 13. Библиографско описание (60); 14. Библиографско пособие (60); 15. Биобиблиографски указател (78); 16. Библиотечно–информационно образование (74); 17. Боров, Тодор (84); 18. Вакарелски, Христо (109); 19. Жинзифов, Райко (173); 20. Издателско–търговска библиография (188–189); 21. Иречек, Константин (209–210); 22. Караджич, Вук (217); 23. Кепен, Петър (221); 24. Кукулевич–Сакцински, Иван (259); 25. Международен библиографски институт (278); 25а. Международна федерация на библиотечните асоциации (ИФЛА), с. 280 – 281; 26. Михайлова, Искра (288); 27. Мурзакевич, Никола (293); 28. Национална библиография (304–306); 29. Палаузов, Никола (327); 30а. Персонален библиографски указател, с. 339; 30. Попруженко, Михаил (356); 31. Романски, Стоян (380); 32. Сирку, Полихроний (389); 33. Специална библиография (398); 34. Срезневски, Измаил (409); 35. Теодоров–Балан, Александър (424–425); 36. Универсална достъпност на публикациите (467–468); 37. Филаретов, Сава, с. 447; 38. Ханка, Вацлав (452); 39. Чолаков, Васил (477); 40. Шафарик, Йозеф (479); 41. Шишманов, Иван Д. (479–480); 42. Шопов, Иван (481).

699. MARC 21 : LITE формат за машинночетими библиографски записи / Прев. Александра Дипчикова. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 2005. – 106 с.

Студии и статии в сборници

700. Литературознание и библиография : Генетически и функционални връзки. // В чест на 80-год. на проф. Тодор Боров. – С. : Изд. на БАН, 1984, с. 308 – 317.
701. Тодор Боров : Библиография : 1920–1981. // В чест на 80-год. на проф. Тодор Боров. – С., 1984, с. 10–41.
702. Към въпроса за персоналната литературоведска библиография. // Българска библиография '84 : Сборник – С., 1985, с. 111– 29.
703. Тодор Боров и българската литературоведска библиография. // Българска библиография '85 : Сборник – С., 1986, с. 61–75.
С библиогр. – Рез. рус., англ. ез.
704. Библиографията по славянска филология и Софийския университет : Истор. преглед и съвременно състояние. // [Сто] 100 години Университетска Библиотека. 1888 – 1988 : Юбил. сб. с докл. от междунар. науч. сесия, посветена на 100 г. от основаването на Унив. библиотека. – С., 1989, с. 148–157.
705. Болгарская научная литература в советской текущей библиографии по балканистике / Съавт. Татьяна Янакиева. // Sixième congrès international d'études du Sud-Est Européen, Sofia, 30 aut –5 sept. 1989. – Sofia, 1989, p. 105–106.
706. Библиографията – път към книгата и читателя. // Четене и читатели : Методологически и методически проблеми на изследванията : Сб. – С., 1990, с. 103–112.
707. Библиографската информация като обект на библиографознанието и библиологията. // Библиология, развитие, общество : [Докл. от] Межд. конф. по библиология. София, 4–7 окт. 1988. / Отг. ред. Робер Естивал, Елена Савова. – С., 1990, с. 58–62.

708. State and Problems of the Continuing Professional Education in Library and Information Science in Bulgaria. // Continuing Professional Education and IFLA : Past, present and a vision for the future. – Munchen ets., 1993, с.180–185.
709. Информатизация на библиографията. // Култура, комуникация, книжовност : Семинар Библиология : Международ. форум „Информационните услуги в периода на преход”, София, 11–14 окт. 1994. – С., 1994, с. 108–116.
Също с измен. в: *Библиотека*, II, 1994, № 11, с. 6–12.
710. Съюз на библиотечните и информационни работници /СБИР/ първото професионално–творческо обединение на библиотечната общност в България / Съавт. Мария Капитанова. // Култура, комуникация, книжовност : Семинар Библиология : Международ. форум „Информационните услуги в периода на преход”, София, 11–14 окт. 1994. – С., 1994, с. 67–68.
711. Пермутации на библиографската информация : [Докл.]. // Библиотеките и бъдещето : Докл. от V нац. конф. на СБИР, 7–9 юни 1995. – С., 1995, с. 32–34.
712. Личната библиотека в структурата на библиотечния фонд – израз на културно-историческата памет. // Библиотечни фондове – състояние, опазване и развитие : Докл. от VI нац. конф. на СБИР. София, 5–6 юни 1996. – С., 1996, с. 47–49.
713. Немската култура в България. 1878–1945 : Модел на информационна банка-данни / Съавт. Нина Шуманова. // Усвояване и еманципация : Встъпителни изсл. върху немската култура в България. – С., 1997, с. 381–390.
714. Шопов, Иван Василев / Татяна Янакиева. // Енциклопедия България : Т. 7 : Тл – Я. – С., 1997, с. 524.
715. Идеи в законодателството за задължителен депозит : На основата на опита на Франция, Германия, Русия, Великобритания и САЩ. // Библиотечно законодателство : Докл. VIII нац. конф. на СБИР, София, 10 юни 1998 г. – С., 1998, с. 14–25.
Вж и № 785.

716. Интегративност на информатизираната библиография. // Информационна политика в България – формиране и развитие в съвременните условия : Докл. от VII нац. конф. на СБИР. София, 5–6 юни, 1997. – С., 1998, с. 39–43.
717. Личната библиотека на акад. П. Динеков : История и човек [Встъп. студия] / Съавт. Р. Колева. // Личната библиотека на академик Петър Динеков. Каталог : Т. 1: Книги с дарствени надписи. – Пловдив, 1998, с. 1–31.
Също във: *Везни*, 2001, № 6–7, с.16–37.
718. Библиотеки, автори и достъп до информацията в информационното общество. // Библиотеките през новото хилядолетие – свободен и равен достъп до информация : Докл. от IX нац. науч. конф. с междунар. участие. София, 1–3 юни 1999. – С., 1999, с. 148–153.
719. The forestalling role of library and information education as a leading factor in the educational strategy of training the information specialists in Bulgaria : After the example of the Kliment Ohridski University of Sofia / Co-author Krassimira Anguelova. // *Preparing the Future : Proceed. from the intern. Congr.s „Information specialists for the 21. century”*, Hanover, 18–21 oct. 1999 [CD ROM]. – Hanover, 1999.
720. Книги с дарствени надписи в личната библиотека на акад. П. Динеков / Съавт. Р. Колева. // Традиция, приемственост, новаторство : В памет на Петър Динеков. – С. : БАН, 2001, с. 44–48.
721. СБИР и непрекъснатата квалификация на библиотекарите : Политика и идеи. // Библиотечната система в България : Докл. от X нац. науч. конф., 7 юни 2000, София. – С., 2001, с. 36–40.
722. Кореспонденцията между Александър Теодоров-Балан и Боян Пенев : Непубликувани писма. // История на книгата – начин на живот : Сб. в чест на проф. д.ф.н. Ани Гергова. – С., 2002, с. 257–284.
723. Културното наследство на Боян Пенев и неговата оценка през погледа на библиографа. // Боян Пенев. Нови изследвания : 120 год. от рождението му. – Пловдив, 2003, с. 32–39.

724. Суверенност на текста като информационен обект в библиографския запис. // Библиотечното сътрудничество – настояще и бъдеще. Идеи и проекти за изследвания в областта на писмените комуникации : Докл. от XIII нац. науч. конф. на СБИР, 5–6 юни 2003г. – С., 2003, с. 134–137.
725. Боян Пенев през погледа на библиографа. // Живот сред книгите : Юбил. сб. в чест на 85–год. на проф. д-р Елена Савова. – С., 2004, с. 106–113.
726. Библиографията и националната идентичност // Книгата : Бъдеще време в миналото?! : Нац. науч. конф., София, 1 ноем. 2003. – С., 2004, с. 222–230.
Също в: // *Библиотека*, XI, 2004, № 3–4, с. 7–12.
727. За превода на MARC 21 LITE. // MARC 21 LITE : Формат за машинночетими библиографски записи. – София, 2005, с. 9–10.
728. Образователни идеи в областта на библиотечно–информационните науки в България. // *Libraries, Globalization and Cooperation : Papers from the Intern. Conf. held in Sofia, Bulgaria, 3–5 Nov. 2004.* – Sofia, 2005, p. 43–51.
Също в: // *Библиотека*, XII, 2005, № 3–4, с. 5–15.
729. Изпреварваща роля на библиотечно–информационното образование в България като фактор за развитие на информационно общество / Татяна Янакиева. // Библиотечни дискурси : Юбил. сб., посв. на 60–год. на Александра Дипчикова / Състав. А. Тотоманова. – С., 2006, с. 100–110.
730. Страници от културната история на Народната Библиотека // Библиотеката минало и настояще : Юбил. сб. посветен на 125–год. на Нар. библ. „Св. Св. Кирил и Методий”, София, 2005, с. 13–19.
731. Bibliographic control and digitalization of the cultural heritage / Co-author Alexandra Dipchikova. // *Globalization, digitalization, access and preservation of cultural heritage : Papers from the intern. Conf. Sofia, Bulgaria, 8–1 Nov. 2006.* – С., 2007, 275–282..
Също на бълг. ез. // *Библиотека*, XIV, 2007, № 1, с. 5–15.

Статии в периодични издания и сборници

732. Едно мнение за библиотечната подготовка. // *Библиотекар*, XIV, 1967, № 7, с. 21–22.
За специализацията по библиотечно дело и библиография в Софийски университет.
733. И литературната критика трябва да бъде по-взискателна, да не подценява културата на читателя. // *Нар. младеж*, № 278, 26 ноем. 1967, с. 4.
По повод на националната читателска конференция „Младият герой в съвременната българска литература”.
734. [Деветдесет и пет] години от излизането на вестник „Будилник”. // *Добрудж. трибуна*, XXIV, № 55, 11 май 1968, с. 2.
735. Искри от ада на робството. // *Добрудж. трибуна*, № 47, 20 апр. 1968, с. 3.
Рец. за: П. Константинов. Черкезките хълмове : Повести. – С.: Бълг. писател, 1967.
736. Опора на специалистите : Окръжната библиотека днес и утре. // *Добрудж. трибуна*, XXIV, № 71, 20 юни 1968, с. 2.
За дейността на справочно-библиографския отдел в Окръжната библиотека в гр. Толбухин (дн. Добрич).
737. Творчество-откровение : По случай 70 г. от рождението на Д. Талев. // *Добрудж. трибуна*, XXIV, № 14 септ. 1968, с. 2.
736. За информационните издания на окръжните библиотеки. // *Библиотекар*, XV, 1968, № 11, с. 35–39.
738. Новаторството на Гео Милев. // *Пламяк*, 1968, № 4, с. 3–6.
739. Размисли за националната читателска конференция. // *Библиотекар*, XV, 1968, № 8–9, с. 50–51.
По повод националната читателска конференция „Младият герой в съвременната българска литература”, проведена на 18 и 19 март 1968 г.
740. Два сборника с пътеписи. // *Нар. култура*, XIV, 1970, № 29, 18 юли 1970, с. 2.

Рец. за: Възрожденски пътеписи / Подб. и ред. С. Гюрова. – С.: Бълг. писател, 1970. ; Доосвобожденски пътеписи / Състав. Г. Клисаров. – С.: Наука и изк., 1970.

741. Една препоръчителна библиография за Вазов. // *Библиотекар*, XVII, 1970, № 12, с. 43–45.
Рец. за: В. Вълчев. Иван Вазов : Препоръчителна библиография по случай 120 години от рождението му. / Състав. В. Вълчев. – С.: Нар. библ. Кирил и Методий, 1970.
742. Мемоаристи през Възраждането. // *Родна реч*, [XIV], 1970, № 9, с. 5–7.
Появата на мемоаристиката като жанр в творбите на С. Врачански, Г. С. Раковски, Л. Каравелов, Светослав Миларов.
743. Полезен почин в областта на научната информация по езикознание. // *Сп. БАН*, 1971, № 2, с. 85–87.
Реф.: Bull. signdl. 101. Science de l'informd tion et documentation, 1972, № 5, p. 1055.
За дейността на информационно-библиографската група към Института за бълг. ез. при БАН и стартирането на поредица библиографски указатели „Българистика в чужбина”.
744. Иван Д. Шишманов и библиографията. // *Библиотекар*, XIX, 1972, № 7–8, с. 67–71.
Също в: Янакиева, Т. Библиография и литература. – С., 2001, с. 40–52.
745. Ценен принос в областта на историческата библиография. // *Изв. Бълг. ист. д-во*, 28, 1972, с. 537–538.
Рец. за: L. Kirkova. La science historique bulgare : 1965–1969 : Bibliographie. Vol. 2. – Sofia, 1970.
746. Библиографското дело на Александър Теодоров-Балан и връзката му с българската литературна история. (Из историята на науката). // *Сп. БАН*, XIX, 1973, № 2, с. 41–54.
747. Кумулативният указател „Български книгопис” / Съавт. А. Михайлова-Гергова. // *Изв. НБКМ*, № 13 (19), 1973, с. 729–731.
Рец. за: Български книгопис : Кумулативен указател. – С. : Нар. библ. Кирил и Методий.

748. Синкретичен етап в развитието на библиографията по нова българска литература. // *Изв. НБКМ*, № 13 (19), 1973, с. 475–498.
Рез. на рус. и фр. език.
749. Състояние и проблеми на българската библиография по славянско литературознание и фолклор. // *Библиотекар*, XXV, 1978, № 7–8, с. 91–94.
750. [Рец.]. // *Бълг. език*, 1980, № 5, с. 469–471.
За: В. Константинова. Езиковите въпроси в българския периодичен печат през 19 век. – С.: БАН, 1979.
751. Акад. Петър Динеков за фолклора. // *Бълг. фолклор*, VI, 1980, № 3, с. 46–51.
Интервю върху печатани материали.
752. Персоналната библиография за Иван Вазов : [Състояние и проблеми]. // *Библиотекар*, XXVII, 1980, № 5, с. 13–17.
753. Принос в явороведението. // *Ез. и лит.*, XXV, 1980, № 3, с. 115–117.
Рец. за: П. К. Яворов : 1978 – 1914 : Биобиблиография / Състав. Е. Фурнаджиева; Ред. Ст. Илиев. – С.: Нар. библ. Кирил и Методий, 1978.
754. Състояние и проблеми на библиографията по балканистика. // *Библиотекар*, XXVII, 1980, № 2, с. 30–34.
755. Приносно изследване в областта на библиографската теория. // *Библиотекар*, XXVIII, 1981, № 10, с. 34–36.
Рец. за: J. Kabrt *Bibliografie a vedeckotechnicny rozvoy*. – Praha, 1980.
756. Съзидано с ум и сърце. [За Тодор Боров]. // *Библиотекар*, XXVIII, 1981, № 2, с. 19–20.
757. Приносно изследване за българската текуща национална библиография. // *Библиотекар*, XXX, 1983, № 4, с. 24–28.
Рец. за: Кремена Зотова. Оптимальная модель текущей национальной библиографии. – С.: Нар. библ. им. Кирилла и Мефодия, 1982.
758. Кирилometодиевската библиография в България. // *Библиотекар*, XXXI, 1984, № 5, с. 4–9.

759. Druhova klasifikace bibliografie jako vedecky problem v bulharske teoreticke literature. // *Knihovnictvi a bibliografie* (Praha), XXXVII, 1985, № 6, с. 101–110.
760. Кирило-Методиевска енциклопедия. // *Пробл. култ.*, VIII, 1985, № 5, с. 125–126, 128.
За: Кирило-Методиевска енциклопедия в 3 т. / Гл. ред. Петър Динеков. Т. 1. А–З / Ред. Л. Грашева, Св. Николова. – С.: БАН, 1985.
761. Книга за всяка българска библиотека, за всеки български дом. // *Библиотекар*, XXXII, 1985, № 9, с. 31–34.
За: Кирило-Методиевска енциклопедия в 3 т. / Гл. ред. Петър Динеков. Т. 1. А–З / Ред. Л. Грашева, Св. Николова – С.: БАН, 1985.
762. Размисли за една книга и за една професия. // *Библиотекар*, XXXII, 1985, № 4, с. 37–38.
Рец. за: Калина Канева. Симетрия на времето : Срещи и разговори с акад. Дмитрий Лихачов. – С. : Нар. младеж, 1984.
763. Нов принос в Кирило-Методиевската библиография. // *Старобългаристика*, 17, 1985, с. 142–144.
Рец. за: И. Дуйчев и др. Кирило-Методиевска библиография : 1940–1980 / И. Дуйчев, А. Кирмагова, А. Паунова. – С. , 1983.
764. Книга за читателя и книжнината през Възраждането. // *Пробл. култ.*, X, 1986, № 3, с. 125–127.
Рец. за: Гергова, Ани. Книжнината и българите през Възраждането. – С. : БАН, 1984.
765. Ценно библиографски помагало. // *Библиотекар*, XXXIV, 1987, № 5, с. 43–44.
Рец. за: Г. Шишков и др. Вглиця и вглицни басейни в България. Библиография / Г. Шишков, М. Кехайова, С. Стайкова. София: СУ „Климент Охридски”, 1986.
766. Проф. Иржи Кабрт на 60 години. // *Библиотекар*, XXXV, 1988, № 3, с. 39–41.
767. Les ouvrages scientifique bulgares d'études balkaniques dans la bibliographie sovietique courante / Coaut. Nina Shumanova. // *Études balkaniques*, 1991, № 3, p. 112–121.

768. Библиография на трудовете на акад. Петър Динеков. 1980 – 1989. // *Старобълг. лит.*, 1991, № 25–26, с. 4–21.
769. Биобиблиографските указатели за български литературни историци. // *Нови книги*, 1991, № 21, с. 24–32.
770. Документалният поток по балканистика / Съавт. Нина Шуманова. // *Библиотекар*, XXXVIII, 1991, № 3, с. 2–15.
771. Националната конференция „Библиотеката и информационния център в променящото се общество“. // *Библиотекар*, XXXVIII, 1991, № 7–8, с. 3–9.
772. СБИР – израз на демократичното движение в българското общество. // *Библиотекар*, XXXVIII, 1991, № 9, с. 2–6.
773. Акад. Петър Динеков и книгата. // *Бълг. книга*, 1992, № 12, с. 58–63.
774. Най-сетне библиография за Ботев. // *Бълг. книга*, I, 1992, № 1, с. 61–64.
За: Христо Ботев : Биобиблиографски указател и опис на архивните документи : Т.1 / Състав. И. Петрова и др.; Науч. ред. Цв. Унджиева. – С.: Нар. библ. Св. Св. Кирил и Методий, 1992.
775. Държавната политика за развитието на библиотечната професия : [Докл. на II нац. конф. на СБИР с междунар. участие]. // *Библиотека*, I, 1993, № 8, с. 3–11.
776. Един от строителите на българската библиография : Кремена Зотова на 65 години. // *Библиотека*, I, 1993, № 4, с. 33–36.
777. Универсалната Библиотека... : 59-та конференция на ИФЛА. // *Библиотека*, I, 1993, № 11, с. 3–8.
778. Българското културно наследство : Размисли по повод на две книги. // *Ново слово*, I, № 22, 27 ян. 1994, с. 11.
За популяризирането на българското културно наследство по повод излизането на две книги на Магдалина Станчева – „Девет български чудеса“ и „Разкази за Велики Преслав“, издадени от издателство „Златоструй“ на бълг. и англ. ез.

779. СБИР – състояние и перспективи. // *Библиотека*, II, 1994, № 7, с. 3–7.
780. Страсбург – За нова библиотечна политика / Съавт. А. Гинина, Александра Дипчикова. // *Библиотека*, II, 1994, № 5, с. 44–45.
Работна среща, организирана от Съвета на Европа по проблемите на бъдещото развитие на библиотечното дело в страните от Централна и Източна Европа.
781. Пермутации на библиографската информация или отношението „национално–универсално”. // *Библиотека*, III, 1995, № 10, с. 3–6.
782. И книгознанието е наука. // *Век 21*, VII, 29 май–4 юни, 1996, № 20, с. 13.
За: Ани Гергова. Книгознание : Лекции. – С.: Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 1996.
783. Най–после български биографичен речник : 1998. // *Библиотека*, V, 1998, № 1–2, с. 53–55.
За: Кой кой е в България : 1998 / Състав. Н. Кицевски, Р. Радулов. – С. : ИК Труд, 1998.
784. Парадигматични промени на националната библиография. // *Библиотекозн., библиогр., книгознан.* (Писмените комуникации и информационното общество : III межд. изслед. колоквиум, София, 24–26 окт. 1996), 7, 1998, с. 183–188.
Рез. на фр. ез.
785. Закон за задължително депозиране на печатни произведения, аудиовизуални, електронни и други видове документи : Проект / Подготвен съвм. с А. Дипчикова, А. Тотоманова. // *Бюлетин СБИР*, № 1, 1998, с. 17–24.
786. Към въпроса за определението и същността на системите за библиографска информация / Съавт. Нина Шуманова. // *Изв. НБКМ*, № 23 [29], 1999, с. 161–167.
787. Десет години Съюз на библиотечните и информационните работници (СБИР) / Съавт. Мария Капитанова, Александър Димчев. // *Бюлетин СБИР*, № 1, 2000, с. 5–11.

788. Българските библиотеки и интелектуалната свобода. // *Библиотека*, VI, 1999, № 5, с. 5–11.
789. Културният проект на Тодор Боров. // *Библиотека*, VIII, 2001, № 2, с. 16–22.
790. Новият закон за задължително депозиране – реалност и начин на употреба. // *Библиотека*, VIII, 2001, № 21, с. 5–11.
791. Професионалната съдба носи удовлетворение и радост (Интервю). // *Библиотека*, IX, 2002, № 1, с. 39–41.
Интервюирала Константина Недкова.
792. Народната библиотека и професионалната общност / Съавт. Мария Капитанова. // *Библиотека*, X, 2003, № 6, с. 65–68.
793. Рецепцията на Иван Вазов в българския печат. // *Библиотека*, X, 2003, № 6, с. 84–87.
Рец. за: Иван Вазов : Биобиблиография : Т.2 : Литература за живота и творчеството на Иван Вазов в България: 1872–1905 / Състав. Р. Трендафилова, Ц. Панчева, Р. Пъкова. – София : Нар. библ. „Св. Св. Кирил и Методий”, 2003.
794. Библиографията и националната идентичност. // *Библиотека*, XI, 2004, № 3–4, с. 7–12.
795. Неизвестна страница от живота на Тодор Александров. (Документално разследване). // *България – Македония*, III, 2004, № 4, с. 27–30.
796. Страници от културната история на Народната Библиотека. // *Култура*, 2004, № 1–4, с. 71–76.
797. Souverainete du texte comme objet d'information dans la notice bibliographique. // *Schéma et schématisation : Revue intern. de bibliologie*, № 60, 2-e trimestre 2004, p. 36–39.
798. Библиографски труд за българския литературен живот в миналото. // *Библиотека*, XII, 2005, № 2, с. 43–46.
За: Ставрев, Кирил. Литературно–художествени сборници и антологии 1878 – 1944 : Библиогр. указател. Т. 1. : Ч. 1. – София : Марин Дринов, 2003.
Също с измен. в: *Българистика*, 2005, № 8, с. 87–100.

799. Славистичната памет на България : Колекция „Славика” на Университетската библиотека. // *Библиотека*, XIII, 2006, № 5, с. 64–67.
- За: Анна Ангелова и др. Колекция Славика : Редки и ценни издания по славистика от библиотеката на Софийски университет „Св. Климент Охридски” : 1519 – 1922 / Състав. Анна Ангелова, Лиляна Петкова; Увод Иван Добрев. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 2005.
800. Виртуалното информационно осигуряване на литературната наука в България. // *Библиотека*, XIV, 2007, № 1, с. 23–29.

АСИСТЕНТИ

АНГЕЛОВА, КРАСИМИРА

Красимира Георгиева Ангелова е родена на 15. 04. 1967 г. в гр. Тутракан, Русенска област. Завършва Държавен библиотекарски институт, специалност „Научна информация” (1986–1988 г.). Получава висше образование в Софийски университет „Св. Климент Охридски”, специалност „Библиотечно-информационни науки” (1994–1997 г.). Има квалификация по „Библиотечни мрежи” в Немския библиотечен институт в Берлин през 1999 г.

Специализира: Онлайн - информационно издирване от бази данни и мрежи и бизнес информация в Университета по приложни науки и изкуство, гр. Хановер, Германия (1998–1999 г.); Информационен мениджмънт, информационно право и информационно осигуряване на медицината в същия университет (2001 г.).

Работи като библиограф-информатор и информационен специалист в Централна медицинска библиотека – Медицински университет, София (1988–1998 г.). През 1998 г. е зачислена за редовен докторант в Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика”. От 2000 г. е хоноруван асистент в Катедрата, а през 2002/3 г. е инспектор в лаборатория за анализ и разрешаване на конфликти към Философски факултет. От 2003 г. е избрана за асистент, а от 2006 г. – за старши асистент в Катедра БНИКП.

Участва в разработването на национални и международни проекти.

Член е на: Управителния Съвет на Съюза на библиотечните и информационни работници в България; УС на Фондация „Алцхаймер”-България; Българската асоциация на университетските жени (БАУЖ). Член-наблюдател на Европейската асоциация на медицинските библиотеки (ЕАНП).

В Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика” ръководи учебна практика на студенти (от II курс) и координира ежегодното участие на студенти и преподаватели от катедрата в международните студентски летни семинар и нейната международна дейност.

Чете лекции по:

- Управление на проекти в библиотечно-информационните дейности

Води упражнения по:

- Библиотечни фондове. Организация, управление, структура

- Организация и управление на библиотеките

ПУБЛИКАЦИИ

Студии и статии в сборници

801. The forestalling role of library and information education as a leading factor in the educational strategy of training the information specialists in Bulgaria : After the example of the Kliment Ohridski University of Sofia / Co-author Tatyana Yanakieva. // Preparing the Future : Proceedings from the intern. Congr. „Information specialists for the 21. century”, Hanover, 18–21 oct. 1999 [CD ROM]. – Hanover, 1999
802. Интегративни връзки на академичните библиотеки в информационното общество. // Libraries in the age of the Internet : Papers from the intern. conf., Sofia, 8–10 Nov. 2000. – Sofia, 2001, с. 248–257.
803. Конвергенция на библиотеки, информация и медии и съпътстващите я промени в информационното общество / Красимира Ангелова. // Библиотечната система в България : Докл. от X нац. науч. конф., 7 юни 2000, София. – С., 2001, с. 49–53.
804. Библиотеките и тяхната роля в помощ на продължаващото цял живот обучение. // Дни на ученето през целия живот. България 2002 : Докл. от II науч. конф. „Университетите и образованието за възрастни”, 1–6 октомври 2002, София. – С., 2002, с. 75–83.
805. Промяна в информационната политика на немските университетски библиотеки в съответствие с променящите се потребителски нужди. // СБИР в началото на 21 век : Доклади от XI нац. науч. конф., 5–6 юни 2001, София. – Пловдив, 2002, с. 102–106.
806. Widening the Partnership between Educational Institutions, Libraries and Civic Organizations within the Framework of Continuing Education and Lifelong Learning in Bulgaria : Proceed. of the Helsinki knowledge economy forum, 25–28 March, 2003. // <<http://www.bulgaria-gateway.org/en/129/PaperPortalKEF-Last.doc>>(03.03.2007), 16 p.

807. Библиотечно образование и коопериране / Съавт. Александър Димчев. // Библиотечното сътрудничество – настояще и бъдеще. Идеи и проекти за изследвания в областта на писмените комуникации : Докл. от XIII нац. науч. конф. на СБИР, 5–6 юни 2003 г. – С. : СБИР, 2003, с. 71–75.
Също на:
<http://www.lib.bg/dokladi2003/dimchev-angelova.htm><15.03.2007г.>
808. New possibilities and chances for university cooperation : On the example of the Dept. of Library and information sciences at University of Sofia „St. Kliment Ohridski” / Co-author Alexander Dimchev. // Proceedings band, Warsaw, Mai 2003. – Warsaw, 2004, p. 78–86.
809. Academic libraries as know-how transfer centers / Co-author Alexander Dimchev. // The economic role of the libraries in the modern society : Intern. scientific conf., Belgrade, 7–9 Oct. 2004. – Belgrade, 2005, p. 169–178.
810. University platforms for digital academic knowledge in Bulgaria – Isolated „Pockets of Excellence” / Co-author I. Nikolova. // From author to reader: Challenges for the digital content chain : Proceedings band of the IX ICCS intern. conf. on electronic publishing Elpub 2005, Leuven, Belgium, 8–10 June 2005. – Leuven, 2005, p. 303–306.
811. Електронната информационна грамотност – задължение или предизвикателство при обучението на ползвателите / Съавт. Нина Шуманова. // Libraries, Globalisation and Cooperation : Papers from the intern. conf. held in Sofia, Bulgaria, 3–5 November, 2004. – С., 2005, с. 95–100.
812. Bulgarian campaign for world's libraries. // IFLA World library and information congress, Oslo 2005, 14–18 Aug. : Proceedings Band [CD ROM]. – Oslo, Norway, 2005.
813. Impact of electronic information environment on LIS education in Bulgaria / Co-author I. Nikolova. // Proceeding band of the XIV annu. BOBCATSSS 2006 symposium „Information, Innovation, Responsibility : Inform. professional in the network society”, 31. 01.– 1. 02. 2006, Tallinn, Estonia. – Tallinn, 2006, p. 155–165.

814. International Student Summer Seminars – Excellent Investment in Developing a Vision of the Educated European LIS Youth / Co-author S. Stancheva. // Proceeding band of the XIV annu. BOBCATSSS 2006 Symposium „Information, Innovation, Responsibility : Information Professional in the network Society”, Tallinn, Estonia, 31 jan.–1 feb. 2006. – Tallinn, 2006, p. 230–235.

Статии в периодични издания и сборници

815. Organisations und Strukturreformen in der Bulgarischen Universitaetsbibliotheken im Digitalen Zeitalter. // *Spectrum: Universitaetszeitschrift für Wissenschaft und Forschung* (Hannover), 1998, № 6, с. 47–50.
816. Възможности и приложение на Интернет в областта на медицинската наука и практика / Съавт. Ж. Сурчева. // *Из опита на здравните заведения*, XXIX, 1998, № 4, с. 3–12.
817. Електронните публикации в информационното обслужване на медицинските библиотеки. // *Съвр. медицина*, XII, 1998, № 3, с. 24–27.
818. Международен студентски летен семинар, Китен'2001 / Съавт. Невена Кюранова. // *Библиотека*, VIII, 2001, № 5, с. 65–66.
819. Университетската библиотека в условията на динамична академична среда. // *Библиотека*, VIII, 2001, № 6, с. 5–13.
820. Информационното осигуряване на дистанционното обучение от университетските библиотеки : Традиционни библиотечни ресурси или дигитални колекции. // *Библиотека*, IX, 2002, № 2–3, с. 5–10.
821. Transfer of information and knowledge in the context of building up knowledge-based economies. // *Bulg. diplomatic review*, III, 2003, № 3, p. 90–92.
822. [Дванадесети] XII международен студентски летен семинар „ISSS 2003” – Полша. // *Библиотека*, X, 2003, № 4–5, с. 73–80.

823. Национален форум на СБИР. // *Библиотека*, X, 2003, № 3, с. 36–38.
824. Финландската библиотечна система – водеща структура в изграждането на общество, основано на знанието. // *Бюлетин СБИР*, № 1–2 [за 2003], 2004 с. 19–25.
825. Българо-немска научно-практическа конференция „Четенето – инвестиция за бъдещето. Насърчаване на четенето в България и Германия”. // *Бюлетин СБИР*, № 1–2 [за 2005], 2006 с. 18–21.
826. Световният библиотечен конгрес на ИФЛА – Осло'2005 „Библиотеките – пътешествие на откривателството” и...за видяното, наученото и преживяното от един „first timer at IFLA”. // *Год. Бълг. инф. консорциум* : 2005. – С., 2006, с. 84–97.
Също в: *Бюлетин СБИР*, № 1–2 [за 2005], 2006, с. 30–38;
също на: <<http://www.bic.bg/BG/frames.asp>>(03.03.2007).
827. „Славянско библиотекознание”? : Анализ на бълг.–полското сътрудничество в областта на БИН-образованието и научните изследвания / Съавт. М. Прастек-Самокова, М. Кисилова . // *Библиотека*, 2006, № 5, с. 43–56.
Също в: IFLA World Library and Information Congress, Seoul, South Korea 20–24 aug 2006 : Proceedengs Band [CD ROM]. – Seoul, 2006, 22 p.;
Също на: <http://www.ifla.org/IV/ifla72/papers/145-Angelova_Przastek-Samokowa_20Kisilowska-en.pdf>(03.03.2007).
828. Libraries and digital academic knowledge in Bulgaria : Need for digital competence development in LIS education. // *IT profiles of digital librarian* : Proceeding band of the intern. conf., Parma, 13–14 Oct. 2005 [CD ROM].
Също на:http://delos-old.isti.cnr.it/eventlist/joint/parma_oct05/infoparma05.html.
829. Насоките на Проекта PULMAN / Прев. ... . // <http://www.pulmanweb.org/DGMs/DGMs.htm>(03.03.2007), с. 50–146.

КАПИТАНОВА, МАРИЯ

Мария Константинова Капитанова е родена на 01. 07. 1943 г. в гр. София. През 1966 г. завършва специалност Българска филология и втора специалност Библиотекознание и библиография в Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Специализирала е Организация на библиотечното дело във Франция през 1973 г.

Започва работа в Университетска библиотека през 1966 г. През 1978 г. е избрана за научен сътрудник III степен, и съответно - II степен (1981 г.), I степен (1985 г.). От 1990 г. е хоноруван преподавател в Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ и избрана за главен асистент в Катедрата (1997–2002 г.). От 2002 г. преподава като хоноруван преподавател.

Участва в разработването на български и международни проекти в областта на библиотечното дело.

Член е на Съюза на библиотечните и информационни работници, на който от 1994 до 1998 г. е председател.

Чете лекционни курсове и води упражнения по :

- Библиотечни фондове
- Документални източници и обработка на документалната информация
- Библиотекознание и библиография (в Исторически факултет, специалност Архивистика)

ПУБЛИКАЦИИ

Книги

(автор, съставител, редактор)

830. Библиография на славянското литературознание и фолклор : 1976–1980 : Т. 1–3 / Състав. Весела Хрусанова, Лазаринка Станишева, Мария Капитанова, Цветанка Кирова. – София : СУ „Климент Охридски“, 1983. – 1752 с.
831. Алманах на Софийския университет „Климент Охридски“ : 1939–1988 : Т.1–3 / Състав. колектив под ръков. и библиогр. ред. на Стефан Кънчев. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 1988 –
Т. 1. А – 3. – 1988. – 983 с.

Т. 2. И – О. – 1995. – 883 с.
Т. 3. П – Я. – 2000. – 1260 с.

832. [Сто] 100 години Университетска библиотека : 1888–1988 : Юбил. Сб. / Отг. ред. Елена Кирова; Съред. Стефан Кънчев, Александър Димчев. – София : Унив. библ., 1989. – 224 с.
833. Изграждане и развитие на Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ) : Проект. – София : М-во на културата; Фонд. „Отворено о-во”, 1993. – 170 с. + табл.
Състав.: М. Ангелов, М. Аргирова, Т. Войникова, Ал. Димчев, Ал. Дипчикова, А. Дончева, М. Капитанова, Сл. Скопцова, Р. Чернаев.
Също в: *Библиотекозн., библиогр., книгозн.*, № 4, 1993, 169 с.; *Building and Development of a National Automated Library Information System. Draft. Sofia, Ministry of Culture and Open Society Fund, 1993.* – 105 p.
834. Библиотечно-информационно обслужване : Докл. [от] IV нац. конф. на СБИР, София, 2–3 юни, 1994 / Съсътв. Александър Димчев. – София : СБИР, 1994. – 128 с.
835. Наблюдение на ползването на чуждестранната научна периодика с валута по второ направление, получавана по абонамент в Университетската библиотека : Изследване / Съавт. Александър Димчев. – София : Унив. библ., 1994. – 298 с. + прил. и табл.
836. Библиотеките и бъдещето : Докл. от V нац. конф. на СБИР, 7–8 юни 1995 г. / Съсътв. Александър Димчев. – София : СБИР, 1995. – 74 с.
837. Оценка на периодичните издания : Методика : Лекция / Съавт. Александър Димчев. – София : Унив. изд. "Св. Климент Охридски", 1995. – 30 с. + прил.
838. Библиотечни фондове – състояние, опазване и развитие : Докл. [от] VI нац. конф. [на СБИР], София, 5–6 юни 1996 г. / Съсътв. Александър Димчев, Красимир Петков. – София : СБИР, 1996. – 52 с.
839. Юбилейна конференция „Читалищната библиотека – традиция и бъдеще”, Елин Пелин, 20 ноем. 1996 г. : Докл. / Съсътв. Александър Димчев. – София : СБИР, 1996. – 30 с.
Ксерокопие.

840. Национална програма за опазване на библиотечните фондове : Проект / Ани Гергова и др. – София : СБИР, 1997. – 71 с. + прил.
Други съавт.: Александра Дипчикова, Александър Димчев, Александър Казанджиев, Виолета Людсканова, Рени Марчева.
Също на англ. ез.: National Program for the Preservation of Library Collections. Sofia: ULISO, 1997. 46 p
841. Библиотечното дело в чужбина : Сб. от нормативни документи / Състав. Анета Дончева и др.; Съред. Александър Димчев, Маргарита Ангелова,. – София : СБИР, 1998. – 96 с.
Други състав.: Антоанета Тотоманова, Снежана Янева, Христо Вълчев
842. Информационна политика в България – формиране и развитие в съвременните условия : Докл. от VII нац. конф. на СБИР, София, 5–6 юни 1997 г. / Състав. Александър Димчев, Красимир Петков. – София : СБИР, 1998. – 128 с.
843. Кой кой е в България : 1998 / Състав. Никола Кицевски, Райчо Радулов; Консултанти Милчо Лалков, ... , Георги Вулов. – София : Труд, 1998. – 810 с.
844. Релевантни фондове на публичните библиотеки : изграждане и маркетинг / Шарън Л. Бейкър; Прев. Елена Крумова, Славянка Скопцова; Консултант ... – София : Нар. библ. „Св. Св. Кирил и Методий”, 1999. – 320 с.
845. Шанс за българските библиотеки за 21 век : Проект / Александър Димчев и др. – София : Фонд. Отворено о-во, 1999. – 138 с.
Други съавт.: Александра Дипчикова, Боряна Савова, Евгения Бацелова, Маргарита Ангелова, Таня Войникова, Ани Гергова, Антоанета Тотоманова, Бианка Пашкова, Дарина Ванкова, Красимир Петков, Славянка Скопцова, Дамян Яков.
846. Алманах на Юридически факултет при Софийски университет „Св. Климент Охридски” : 1992 – 2002 / Състав. Василка Котова, Людмила Нинова, Даниела Тинкова; Библиогр. ред. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски”, 2004. – 149 с.
847. Българска книга : Енциклопедия / Състав. Ани Гергова; Науч. съред. Татяна Янакиева. – София; Москва : Пенсофт, 2004. – 506 с.

Автор на: 1. Библиографски препратки (57); 2. Българско книжовно дружество (102); 3. Микрофилми на издания (282).

Студии и статии в сборници

848. Библиотеките пред прага на 21 век : Опит за размисъл / Съавт. Александър Димчев. // Информационна политика в България – формиране и развитие в съвременните условия : Докл. от VII нац. конф. на СБИР. София, 5–6 юни, 1997. – С., 1988, с. 7–10.
849. Участието на Университетската библиотека във формирането на Националния библиотечен фонд. // [Сто] 100 години Университетска библиотека : 1888–1988 : Юбил. сб. – С., 1989, с.175–185.
Рез. на рус. и англ. ез.
850. Информационното осигуряване на учените от системата на висшето образование / Съавт. Александър Димчев. // Библиология, развитие, общество : [Докл. от] междунар. конф. по библиология. София, 4–7 окт. 1988. / Отг. ред. Робер Естивал, Елена Савова = *Bibliologie, developpement, societe.* – С., 1990, с. 227–230.
851. Научните библиотеки в пазарната ситуация / Съавт. М. Аргирова–Герасимова. // Култура, комуникация, книжовност : Семинар Библиология : Междунар. форум „Информационните услуги в периода на преход”, София, 11–14 окт. 1994. – С., 1994, с. 81–85.
852. Резултати от проведеното в Университетската библиотека наблюдение за ползването на чуждестранната научна периодика, получавана по абонамент / Съавт. Александър Димчев. // Библиотечно-информационно обслужване : Докл. от IV нац. конф. на СБИР. София, 2–3 юни, 1994. – С., 1994, с. 23–29.
853. Съюз на библиотечните и информационни работници (СБИР) първото професионално-творческо обединение на библиотечната общност в България / Съавт. Татяна Янакиева. // Култура, комуникация, книжовност : Семинар Библиология : Междунар. форум „Информационните услуги в периода на преход”, София, 11–14 окт. 1994. – С., 1994, с. 67–68.

854. Union of Librarians and Information Services Officers (ULISO) – Bulgaria / Co-author Alexander Dimchev. // *Librarianship in Bulgaria*. – Sofia : ULISO OSF, 1997, p. 17–19.
855. Съвременни ли са проблемите на комплектуването в българските библиотеки / Съавт. Славянка Скопцова. // *Библиотеките през новото хилядолетие – свободен достъп до информация : Докл. от IX нац. конф. на СБИР, 1–3 юни 1999*. – С. : СБИР, 1999, с. 110–113.
856. The Profession of the Librarian and its Problems / Co-author Alexander Dimchev. // *The library and the woman : libraries and Women International scientific conference organized by the St. St. Cyril and Methodius National Library, Sofia, 24–26-th sept. 2003*. – Sofia, 2004, p. 45–56.

Статии в периодични издания и сборници

857. Организация на комплектуването в Университетската библиотека – София. // *Библиотекар*, XXIX, 1982, № 2, с. 7–8.
858. Тематичният определител – утвърдена форма в комплектуването на Университетската библиотека / Съавт. Радка Трендафилова. // *Библиотекар*, XXX, № 5, 1983, с. 26–27.
859. Нови носители на информация в Университетската библиотека. // *Библиотекар*, XXXII, 1985, № 3, с. 16–18.
860. Някои съвременни тенденции в комплектуването на учебните фондове на Университетските библиотеки с оглед усъвършенстване комплектуването на Университетската библиотека в София. // *Изв. НБКМ*, № 19, 1987, с. 81–115.
Рез. на рус. и англ. ез.
861. Библиотеките при висшите учебни заведения в етапа на преустройство на висшето образование / Съавт. Александър Димчев. // *Библиотекар*, XXXIV, 1987, № 8, с. 2–11.
862. [Сто] 100 години Университетска библиотека / Съавт. Александър Димчев. // *Пробл. висш. образ.*, XXVI, 1988, № 3, с. 18–26.

863. Изграждане на книжовното богатство. // *Библиотекар*, XXXV, 1988, № 9, с. 12–17.
Проследява спецификата на комплектуване и формирането на фонда на Университетска библиотека от основаването ѝ.
864. Университетската библиотека – един век в служба на образованието и науката / Съавт. Александър Димчев. // *Нар. просв.*, LXI, 1988, № 6, с. 104–110.
865. Проблеми на библиотечно–информационното обслужване на висшето образование / Съавт. Александър Димчев. // *Пробл. висш. образ.*, XXVII, 1989, № 5, с. 8– 3.
866. Университетските библиотеки – накъде? / Съавт. Александър Димчев. // *Библиотекар*, XXXVIII, 1991, № 4, с. 2–6.
867. Мястото на Университетската библиотека – София и на библиотеките при другите висши учебни заведения в националния библиотечен фонд. // *Изв. НБКМ*, № 21, 1993, с. 69–78.
Рез. на англ. ез.
868. Съвременни проблеми на профилирането и координацията на националния библиотечен фонд / Съавт. Мария Аргирова-Герасимова, С. Скопцова. // *Изв. НБКМ*, № 21, 1993, с. 39–49.
Рез. на англ. ез.
869. Проблемът „научна периодика“ / Съавт. Александър Димчев. // *Библиотека*, II, 1994, № 4, с. 3–7.
870. Създаване на Национален автоматизиран своден каталог / Съавт. Александра Дипчикова, Александър Димчев. // *Библиотека*, II, 1994, № 5, с. 5–15.
871. „Проблемът“ научна периодика / Съавт. Александър Димчев. // *Библиотека*, II, 1994, № 3, с. 10–15.
872. Път на успеха / Съавт. Иванка Янкова. (Сто години Университетска библиотека). // *Библиотека*, V, 1998, № 5–6, с. 77–81.

873. Научната периодика, библиотеките и методи за оценка при нейното комплектуване : [Докл.] / Съавт. Александър Димчев. // *Библиотекозн., библиогр., книгозн.* (Писмените комуникации и информационното общество: III междунар. изследователски колоквиум. София, 24–26 окт. 1996), № 7, 1997, с. 116–122.
Рез. на фр. ез.
874. Наблюдение на ползването на чуждестранната научна периодика с валута по второ направление, получавана по абонамент в Университетската библиотека / Съавт. Александър Димчев. // *Изв. НБКМ*, № 13, 1999, с. 9–47.
875. Десет години Съюз на библиотечните и информационните работници (СБИР) / Съавт. Татяна Янакиева, Александър Димчев. // *Бюлетин СБИР*, № 1, 2000, с. 5–11.
876. Народната библиотека и професионалната общност / Съавт. Татяна Янакиева. // *Библиотека*, X, 2003, № 6, с. 65–68.
877. Библиотечната професия и нейните проблеми / Съавт. Александър Димчев. // *Библиотека*, XI, 2005, № 2, с. 5–11.

ПРЕСЛАВСКА, АНТОАНЕТА

Антоанета Георгиева Преславска е родена на 22 юни 1969 г. в гр. София. Завършва специалност „Българска филология” във Факултета по Славянски филологии, Софийски университет „Св. Климент Охридски”. През 2001 г. получава магистърска степен в специалност „Библиотечно-информационни дейности” в същия университет.

Работи като оператор към Институт по информационни, комуникационни и автоматизирани системи, отдел „Обработка на информацията” (1987–1991 г.). От 1991 до 1993 г. е зам.-директор по издателската част на фирма АПИС. През 1993 г. работи в Институт за пазарна икономика, а от 1993 до 1995 г. в Sprint България, отдел „Документация”. От 2002 до 2005 е зачислена за редовен докторант към Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика”, Философски факултет, Софийски университет „Св. Климент Охридски”. От 2005 г. е избрана за асистент по Информационни и комуникационни технологии (ИКТ) към същата катедра.

Води упражнения по Информационни и комуникационни технологии.

ПУБЛИКАЦИИ

Студии и статии в сборници

879. Идеи за бъдещето на енциклопедия „Българска книга”. // Библиотечното сътрудничество – настояще и бъдеще. Идеи и проекти за изследвания в областта на писмените комуникации : Докл. от XIII нац. науч. конф. на СБИР, София, 5–6 юни 2003 г. – С., 2003, с. 161–166.
880. Енциклопедичен речник. // Българска книга : Енциклопедия. – С., 2004, с. 164–165.
881. Енциклопедия. // Българска книга : Енциклопедия. – С., 2004, с. 165–167.
882. Промените в българското законодателство за интелектуална собственост, касаещи новите носители на информация. // Библиотечните промени в съвременното българско

законодателство : Докл. от XIV нац. науч. конф. на СБИР, Варна, 3–4 юни 2004. – С., 2004, с. 33–38.

883. Как енциклопедиите са повлияни от прехода печатно към електронно публикуване. // *Libraries, Globalisation and Cooperation : Papers from the Intern. conf. held in Sofia, Bulgaria, 3–5 Nov. 2004.* – Sofia, 2005, с. 292–298.

Статии в периодични издания и сборници

884. Remarques sur l'avenir de l'Encyclopedie „Livre bulgare”. // *Schéma et schématisation : Revue de Bibliologie* , 2-e trimestre 2004, № 60, с.12–16.

ИМЕНЕН ПОКАЗАЛЕЦ

А

- Айзенщайн, Елизабет 280
Александров, Тодор, за него 795
Ангелов, Милен, състав.: 358
Ангелова, Анна, за нея 799
Ангелова, Красимира 801 – 829
Ангелова, Маргарита 14, състав.: 371; ред.: 368, 369
Андреева, П., за нея 73
Априлов, Васил, за него 560, 562
Аргиров, Стоян, за него 55
Аргирова-Герасимова, Мария 358, 851, 868
Аретов, Николай, състав. 285
Атанасов, Г. 117
Атанасов, Петър, за него 17(5)
Атанасов, Славчо, за него 17(6)
Атанасов, Стоян, за него 17(7)

Б

- Базили, Карла 581
Бацелова, Евгения 14
Бейкър, Шарън Л. 844
Бекирева, Д., за нея 73
Берон, Петър, за него 17(9)
Бленика (Пенка Цанева), за нея 158
Блом, Ида 307
Богомилов, А. С. – за него 348
Бодаков, Марин, за него 185
Бодуров, Лулчо 11; за него 43, 152
Бок, Гизела 320; за нея 324
Бондокова, Филипина, интервюирал 183

Боров, Тодор, за него 5, 30, 94, 95, 120, 138, 160, 698(17),
700, 701, 703, 756, 789
Ботев, Христо, за него 774
Бочаров, Георги, за него 548
Бързицов, Христо, за него 17(12)

В

Вазов, Иван, за него 741, 752, 793
Вакарелски, Христо, за него 698(18)
Ванкова, Дарина 14
Варзоновцев, Дмитрий 191 – 254
Василев, Владимир, за него 66
Василев, Марин, за него 17(14)
Василиади, Никола, за него 550
Величков, Константин, за него 17(15), 123
Величков, Петър, рец. 5
Владимиров, Желю 610, 614, 615
Войникова, Таня 14, 358, 362, 384, 442
Вулов, Георги, консултант 843
Вълов, Иван, рец. 692
Вълчев, Величко, за него 741

Г

Гаврилова, Райна, състав. и ред. 260
Ганчева, Е. 384
Ганчева, Нели, рец.: 697
Генчев, Николай, състав. 255
Георгиева, Майя 192, 228, 240, 252
Гергова, Ани, 1 – 190; за нея 262, 310, 316, 764, 782
Герчев, Христо, за него 785
Гинина, Антоанета 780
Гиргинов, Гиргин, ред. 331, 333
Горьбас, В. Е., за него 86

Грашева, Лиляна, за нея 760, 761
Грашкина, Ваня 383
Грекова, Мая, състав. 291
Гуланчев, Спиро, за него 17(18)
Гуревич, Арон, за него 116
Гутенберг, Йоханес, за него 17(19)
Гюрова, Светла, за нея 740

Д

Данчови, братя Никола, Иван , за тях 17(20)
Дарнтън, Робърт 278, 281, 301
Даскалова, Красимира 255 – 329
Дейков, Александър 330 – 353
Деянов, Деян, рец. 332
Диков, Д., отг. ред. 1
Димитров Георги, за него 103
Димчев, Александър 354 – 456
Динеков, Петър, за него 667, 692, 695, 717, 720, 751, 760,
768, 773
Дипчикова, Александра 12, 14; състав. 358, 397, 440, 445,
446, 780, 785; прев. 699; за нея 68
Добрев, Димитър, за него 17(21), 178
Добрев, Иван, за него 799
Дончева, Анета състав. 358, 445 368
Драганова, Боряна, рец. 5, 9
Драгиев, Атанас Христов, за него 149
Дринов, Марин, за него 17(22)
Дуйчев, Иван, за него: 763
Дюстабанов, Цанко, за него: 548

Е

Евтимов, Иван 457 – 541
Ейър, Алфред, за него 349

Еленкова, Ваня, състав. 263
Естивал, Робер, отг. ред. 379, 707, ред.: 13, 37

Ж

Жинзифов, Райко, за него 698

З

Знеполски, Ивайло, за него 124
Зотова, Кремена, за нея 757, 776

И

Иванова, Димитрана, за нея 311, 326
Иванова, Клементина, за нея 179
Иванчев, Димитър, за него 677
Илиев, Ст., за него 753
Илиева, Анна, състав. 269
Иречек, Константин, за него 566, 698(21)

Й

Йорданова, Росица 537

К

Казанджиев, Александър 366, 812
Калайджиева, Константинка, за нея 688
Канева, Калина, за нея 762
Капитанова, Мария 830 – 877
Каравелов, Любен, за него 742
Караджич, Вук, за него 698(22)
Касъров, Лука, за него 182
Кепен, Петър, за него 698(23)
Кехайова, Маргарита, за нея 765
Кирмагова, А., за нея 763

Кирова, Елена, отг. ред.: 355, 803; рец.: 5
Кирова, Милена, състав. 290, 308
Кирова, Цветанка, състав. 830
Кисилоvsка, Малгожата 827
Кицевски, Никола, за него 783; състав. 815
Клисаров, Георги, за него 740
Ковачева-Костадинова, Вяра, рец. 543, 544
Коларов, Стефан, за него 60
Колева, Даниела, състав. 263, 291
Колева, Радка 716, 718; ред. 695
Константинов, Петър, за него 735
Константинова, В., за нея 750
Копчев, Петър 436
Копчева, Моника, прев. 591
Котова, Василка 846
Коцева, Татяна, състав. 263
Кабрт, Иржи, за него 766
Крайков, Яков, за него 102
Крумова, Елена, прев. 844
Кръстева, Анна 433
Кукулевич-Сакцински, Иван, за него 698(24)
Кутинчев, Стилиян, за него 17(28)
Кънчев, Стефан, ред. 355, 642; за него 409(8)
Кюранова, Невена 818

Л

Лабынцев, Юрий рец. 15
Лазарова, Недялка 19, 80
Лалков, Милчо, консултант 815
Лейбниц, Готфрид, за него 346
Лихачов, Дмитрий С., за него 762
Личев, Валери 192
Людсканова, Виолета 12

М

- Маламова, Нона 638
Манолова, Наташа, рец. 697
Манчов, Драган, за него 178
Маринов, Иван, рец. 692
Мартен, Анри-Жан 309
Марчева, Рени 12
Миларов, Светослав, за него 742
Милев, Гео, за него 17(29), 738
Милетич, Любомир, за него 17(30)
Мирски, Кръстю 615
Митов, Димитър, за него 17(31)
Михайлов, Начо, за него 151
Михайлов, Явор, ред. 368
Михайлова, Искра, за нея 698(26)
Михайловска, Елена, за нея 67, 177
Михов, Никола, за него 157
Молинар, Пол, за него 70
Момчилова, Е. 383
Мурзакевич, Никола, за него 698(27)
Мухарска, Ралица, състав., ред. 372
Мыльников, А. С., рец. 3

Н

- Нарский, И. С., за него 346
Натев, Атанас, за него 121
Недков, Симеон 542 – 580
Недкова, Константина, интервюирал 186, 690, 780
Немировский, Евгений, за него 86
Неофит Рилски, за него 560
Нетопилик, Якуб, ред. 333
Николова, Мариана 669

Николова, Светлина, за нея 757
Нинова, Людмила, състав. 818

О

Обрешков, Николай 192, 228
Офън, Карен 314, 315

П

Павлов, Борис, рец. 692
Павлов, Деян, ред. 331
Палаузов, Никола, за него 698(29)
Панчева, Цветанка, за нея 793
Паскалев, Александър, за него 17(35)
Паунова, А., за нея 763
Пашкова, Бианка 14
Пенак, Даниел, за него 173
Пенев, Боян, за него 697, 722, 723, 725
Петенати, Корадо 581
Петков, Красимир 581 – 603
Петкова, Лиляна, за нея 799
Петров, Цоньо, за него 571
Петрова, Иванка, за нея 774
Пишурка, Кръстьо, за него 114
Попова-Мутафова, Фани, за нея 158, 284, 323
Поппетров, Николай, рец. 3
Попруженко, Михаил, за него 698(30)
Прастек-Самокова, Мария 827
Преславска, Антоанета 879 – 884
Пунчев, Иван 344
Пъкова, Росица, за нея 793

Р

Рабе, Пол 300

Радулов, Райчо, състав. 843; за него 783
Раковски, Г. Стойчов 742
Романски, Стоян, за него 698(31)
Рошкева, Ренета, състав. 263

С

Савова, Боряна 14, 439
Савова, Елена, отг. ред. 379, 707; за нея 61, 408
Сарандев, Иван, рец. 696
Симеонов, С. 76
Сирку, Полихроний, за него 698(32)
Скопцова, Славянка 14; състав. 358, 868 прев.: 844
Скот, Джоан 325
Славов, Румян, интервюирал 250
Славова, Корнелия, състав. 264, 308, 290
Славова, П. 383
Смит, Клифърд Дейтърс, за него 148
Софроний Врачански, за него 131, 158, 742
Срезневски, Измаил, за него 698(34)
Ставрев, Кирил, за него 798
Стайкова, Светлана, за нея 765
Станишева, Лазаринка, състав. 830
Станчева, Магдалина, за нея 778
Стателова, Елена 51
Стефанов, Васил, рец. 5
Стефанов, Иван, за него 291
Стоилов, Константин, за него 153
Стоилова, Румяна, състав. 263
Стойкова, Добринка 665
Стоянов, Васил, за него 17(38)
Стоянов, Захари, за него 17(39)
Сурчева, Ж. 816

Т

- Талев, Димитър, за него 737
Теодоров-Балан, Александър, за него 174, 698(37), 722,
746
Тинкова, Даниела, състав. 846
Тодорова, Олга, за нея 328
Томов, Христо 192
Тотоманова, Антоанета 14, 732; състав. 68, 369; ред.:
368
Трендафилов, Владимир, за него 185
Трендафилова, Радка 858; за нея: 793
Тренков, Христо, за него 645, 659
Тренкова, Вера 645

У

- Унджиева, Цвета, за нея 774

Ф

- Федър, Джон 279
Фрейзър, Нанси 321
Фукаяма, Франсис, за него 232
Фурнаджиева, Елена, за нея 753
Фюре, Франсоа, за него 244

Х

- Хаджидочев, Атанас 21, 76, 81
Хаджиева, Ангелка 6; рец. 5
Ханка, Вацлав, за него 698(38)
Харизанова, Оля 604 – 640
Харитонов, Христо, за него 565
Хол, Дейвид 275
Хрусанова, Весела, състав. 830

Ц

Цветанов, Ценко, за него 63

Цекова, Д. 383

Ценева, Б. 383

Ч

Чалъков, И. 610

Чендов, Борис, за него 344

Чернаев, Румен състав. 358

Чернокожев, Николай състав. 285

Чехак, Владимир, ред. 333

Чипев, Тодор, за него 139, 141

Чолаков, Васил, за него 698(39)

Ш

Шафарик, Йозеф, за него 698(40)

Шишков, Георги, за него 765

Шишманов, Иван Д., за него 698(41), 744

Шопов, Иван Василев, за него 698(42), 714,

Шуманова, Нина 641 – 690

Шчавинская, Лариса, рец. 17

Ю

Юркова, София, за нея 17(43)

Юрукови фамилия, за тях 155

Я

Яворов, П. К., за него 753

Яков, Дамян 14

Янакиева, Елена 383; рец.: 697

Янакиева, Татяна 691 – 800; за нея 184, 667

Янков, Митрю, отг. ред.: 333; ред.: 331

Янкова, Иванка 354, 872

A

Achleitner, Herbert K. 414 ред.: 373, 374, 375

B

Blagoeva, Vela, за нея 296

Bock, Gisela, за нея 327

Bucur, Maria, за нея 320

Butrimenko, Alexander Vasilevich 582

C

Courage, Maria-Anna 582

Cova, Anne, за нея 327

D

De Haan, Francisca, състав. 266

G

Gerhard, Ute, състав.: 265

H

Hellsten, Sirkku, състав. 267, 288

Holli, Anne Maria, състав. 267, 288

I

Ivanova, Dimitrana, за нея 293

K

Kabrt, J., за него 755

Karima, Anna, за нея 292

Karlekar, Malavika, за нея 329

Kirkova, L., за нея 745

Konova, Kina, за нея 295

Kligman, Gal 274

Krajkov, Jakov, за него 274

L

Lasic-Lazic, Jadranka 414
Loutfi, Anna, състав. 266
Luesebrink, Hans-Jurgen 286

M

Malinova, Julia, за нея 294
Markovich, Ljiljana 414
Migon, Krzystof, рец. 3
Miltenoff, Plamen 456
Mix, Y.-G., състав. 286
Mollier, J.-Y, състав. 286
Muharska, Ralitsa, прев. 263

N

Nikolova, I. 810, 813

O

Offen, Karen, за нея 319

S

Sorel, P., състав. 286
Stancheva, Silviya 814
Stoitsova, Elitsa, прев. 263

T

Toth, Istvan Gyorgy, за него 318

V

Vranesh, Aleksandra 414

Z

Zlatareva, Vera, за нея 297

ТЕМАТИЧЕН ПОКАЗАЛЕЦ

А

Абонамент – 360

Автоматизация

- библиотечно-информационна дейност – 376, 595(1)
- библиотеки – 382, 422, 423, 434, 592
- Европа – 441
- информатизация на библиографията – 709
- национален своден каталог – 871

Вж и Библиотеки (автоматизация); НАБИМ

Авторски знак – 409(1)

Автор и авторство – 39, 41, 144, 145, 158, 163, 164, 170, 284, 698(1), 718, 810

- атрибуция – 698(5)

Авторско право

- отворен достъп – 598
- съвременни информационни носители – 882
- цифрово управление на правата – 597

Агробизнес

Вж Пазарна икономика

Алманах – 286, 289(1), 694

Вж Библиографски указатели (съставителство); Биобиблиография

Аналитично библиографско описание

Вж Библиографознание

Анотация и анотиране – 82, 698(3), 698(4)

Антропология

- на града – 191, 196, 213, 220, 241, 248
- жизнена среда – 351, 352

Архиви

- интеграция с библиотеки и музеи – 552
- чужди – 426

Атрибуция – 698(5)

Вж Автор и авторство

Б

Бази от данни – 595(2)

Балканистика – 648, 679, 681, 705, 754, 767, 770

Банка от данни

- немска култура – 654, 713

Библиография

- общи въпроси – 112, 143, 696, 698(7), 706
  - виртуална - 800
  - дигитализация – 731
  - информатизация – 709, 711, 716
  - история – 174, 659, 677, 691, 696, 698(17), 698(18), 698(19), 698(21), 698(22), 698(23), 698(24), 698(26), 698 (27), 698 (29), 698 (30), 698 (31), 698 (32), 698 (34), 698 (35), 698(37), 698 (42), 714, 744, 746, 748, 756, 776, 789
- системи за библиографска информация – 786

Библиография, видове

Вж Библиографознание

Библиография на библиографията

Вж Библиографознание

Библиографознание

- общи въпроси – 112, 143, 696, 698(7), 698(10),
706, 707
- аналитично описание – 698(2)
- анотирани указатели – 698(4)
- Библиография на библиографията – 698(8)
- библиографски запис – 698(1), 724
- библиографски контрол – 731
- библиографски указател – 698(12)
- библиографско описание – 698(13)
- библиографско пособие – 698(14)
- биобиблиографски указател – 667, 698(15)
- България – 671, 676, 684
- видове библиография – 759
- евристика – 698(10)
- издателско-търговска – 670, 698(20),
- национална – 79, 646, 647, 687, 698 (28), 704,
726, 747, 781, 784, 794
- научно-спомогателна – 648, 691, 704
- отраслова – 648, 702, 703, 704, 745, 749, 750,
754, 758, 763, 767
- пермутации – 711, 781
- персоналия – 698(30а), 752, 753, 769, 774
- препоръчителна – 73, 666, 671, 741
- професия – 762, 791
- специална – 698 (33)
- СССР – 669, 767
- текуща национална – 646, 757
- теория – 706, 707, 711, 724, 726, 731, 781, 794,
797
- универсална достъпност на публикациите –
698(36)
- чуждестранно – 766

Вж и Литературоведска библиография

Библиографска евристика

Вж Библиографознание

Библиографска информация

- 770
- балканистика – 648, 679, 681, 705, 754, 767,
  - демография – 664
  - Кирилометодиевистика – 758, 763
  - литературоведска библиография – 691, 692, 695, 696, 697, 700, 702, 703, 704, 717, 720, 741, 748, 749, 752, 753, 769, 774, 793, 798
  - обществени науки – 663,
  - системи – 786
  - славянска филология – 704, 749

Библиографски контрол

Вж Библиографознание

Библиографски указател

Вж Библиографознание

Библиографски указатели (съставителство)

- 831
- алманах – 642, 694, 847
  - биобиблиографски - 645, 692, 697, 703, 768,
  - научно-спомагателни – 830
  - национални – 641, 747
  - съдържание на списания – 643, 693

Библиографско описание

Вж Библиографознание

Библиографско пособие

Вж Библиографознание

Библиология – 7, 13, 189

- България – 23, 37, 107
- българо-френски връзки – 61, 181
- Източна Европа – 92
- колоквиуми – 105, 127
- конференции – 7, 13, 40, 41
- СССР – 92

Библиометрия – 646, 647, 650, 658(1), 664, 675, 678, 680, 683,
770

Библиотеки

- автоматизация – 376, 382, 422, 423, 434, 436,
444, 871
- академични – 413, 802, 809
- български – 57, 389, 396, 445
- виртуални – 581
- глобализация – 375, 448
- жените – 287, 411
- история на библиотеките – 300
- конвергенция – 803
- координация – 869
- коопериране – 455
- лични – 4, 114, 153, 695, 712, 717, 720
- медицински – 658(25), 816, 817
- модерни – 53, 234, 361, 371, 372, 377, 413,
428,849
- обществени функции – 49, 59
- общодостъпни – 395, 449
- публични – 150, 408
- научни – 852
- регионални – 32, 446, 736,
- социалистически – 171, 180
- специални – 658(25)

- читалищни – 365, 840,
- чуждестранни – 426, 805, 812, 824

Вж и Университетски библиотеки; Университетски библиотеки в България; Народна библиотека “Св. св. Кирил и Методий”

Библиотекознание

- общи въпроси – 70, 409(4), 684, 827, 837, 849
- българско – 55, 402
- библиотечни изследвания – 827
- библиотечни консорциуми – 455
- библиотечна политика – 60, 382, 400, 412, 455

Вж и Библиотечна професия; Библиотечна система, Библиотечни конференции; Библиотечни проекти и програми; Библиотечно законодателство

Библиотечен колектор – 409(2)

Библиотечен фонд

Вж Библиотечни фондове

Библиотечна етика – 58, 59

Библиотечна политика

Вж Библиотекознание

Библиотечна професия – 411, 453, 657, 792, 857, 877, 878

Библиотечна система

- България – 396, 397, 398, 421, 445, 824

Библиотечни асоциации

- ЕБЛИДА – 409(5)
- СБИР – 392, 409(10), 419, 710, 721, 771, 772, 780, 787, 854, 855, 876

Библиотечни изследвания

Вж Библиотекознание

Библиотечни консорциуми

Вж Библиотекознание

Библиотечни конференции

- международни – 452, 777, 780, 825, 826
- национални – 771, 823, 825, 840

Библиотечни периодични издания

- България – 658(2), 658(3), 658(12), 684, 689

Библиотечни проекти и програми

- България – 12, 14, 48, 358, 362, 364, 372, 393, 439, 588, 839, 841, 846

- международни – 829

Вж и НАБИМ

Библиотечни фондове – 165, 583

- библиотечен фонд – 409(3)
- книгообмен – 409(7)
- комплектуване – 856, 858, 859
- национален библиотечен фонд – 850, 868, 869
- дигитални колекции - 820
- книга за движение – 409(6)
- научна периодика (изследвания) – 360, 363, 364, 385, 417, 418, 437, 438, 836, 838, 853, 872
- опазване – 12, 45, 48, 364, 366, 393, 583, 838, 839, 841
- редки и ценни издания – 720, 799
- релевантни – 432, 845

Библиотечно дело

- България – 368, 415
- след 1989 – 391, 394
- съвременно – 42
- история – 42
- чужбина – 369

Библиотечно законодателство – 367

- България – 162, 368, 785, 790
- чужбина – 369

Библиотечно-информационни дейности

- България – 376
- уеб-технологии – 612
- чужбина – 430

Вж и Интернет; Уеб-технологии

Библиотечно-информационно образование

- общи въпроси – 175, 304, 574, 653, 698(6), 719, 728, 729, 732, 775, 801, 807, 808, 813
- ДБИ – 672, 676
- дигитализация - 828
- интернет-среда – 407, 594, 596
- информационно брокерство – 447
- информационни технологии – 599, 813
- коопериране – 405, 406, 807, 808, 814, 827
- международни студентски летни семинари – 814, 818, 822
- потребители – 644, 649, 651, 656, 660, 682, 811
- продължаващо образование – 400, 420, 708, 721, 804, 806
- Софийски университет – 732

Библиотечно-информационно обслужване – 359, 443, 673, 674, 834, 835

- Интернет – 596
- компютри – 591
- медицина – 658(25), 816, 817
- междубиблиотечно заемане – 380, 409(9)
- международно междубиблиотечно заемане – 380
- право – 847

- платени услуги – 383

Вж и Висше образование

Библиофилство – 143, 151

- редки и ценни издания – 720, 799

Бизнес

Вж Пазарна икономика

Биобиблиография

Вж Библиография; Библиографознание; Библиографски указатели
(съставителство)

Биография – 266, 292 – 297, 315, 326, 565, 566

- биографични речници – 266, 783

- краеведски дейци – 548

Българистика – 2, 11

Български преход

Вж Посттоталитарно общество

В

Видеотекст

вж Текст

Виртуални библиотеки – 581

Висше образование

- библиотеки – 424, 430,

- информационни технологии – 376, 422, 423

- информационно осигуряване – 851, 866

- Потребители на информация – 651, 811

Вж и Библиотечно-информационно образование

Връзки с обществеността

Г

Генеалогия – 284, 324

Глобализация –
Вж Библиотеки

Граждански права

- на жените – 260, 267, 272, 275, 282, 321

Гражданско общество – 194, 210, 222, 242, 243, 254, 374
Вж и Общество

Грамотност - 289(4)

- България – 256, 259

- информационна – 660, 811

Д

Дигитализация – 815, 820,

Дизайн

- градски – 476, 485, 486, 508

- промишлен - 489

Дистанционно обучение

Вж Образование; Университетски библиотеки; Библиотечно-информационно образование

Документи

- общи въпроси – 658(8)

- вторични – 658(6)

- електронни книги – 595(4)

- електронни публикации – 817

- непубликувани – 658(19)

Документален поток – 658(9)

Достъп до информацията – 404, 414, 718

- отворен – 597, 598

Е

ЕБЛИДА

Вж Библиотечни асоциации

Европейски програми

Вж Европейски съюз

Европейски съюз

- общи въпроси – 403

- библиотеки

- програми – 609

Електронни публикации – 817

Вж Документи

Енциклопедии

- общи въпроси – 182, 881

- Българска възрожденска интелигенция – 255

- Българска книга – 17, 188, 698, 848, 879, 884

- електронни – 883

- енциклопедичен речник – 880,

- Кирило-Методиевска – 760, 761

Естетика

- естетическо възпитание – 90

- художествената книга – 20

Етика – 126

Етнически проблеми – 472

Етнография – 542

- България – 542, 555

Ж

Женско движение

- общи въпроси – 275

- България – 266, 270, 272, 273, 274, 291, 311

Животновъдство

Вж Пазарна икономика

Журналистика – 51

З

Закон за задължително депозиране на печатни произведения,
аудиовизуални, електронни и други видове документи

Вж Библиотечно законодателство

Земеделие

Вж Пазарна икономика

И

Игрови методи – 205, 234, 465, 528

Издатели – 39, 71, 139, 141, 148, 154, 155

Издателско-търговска библиография

Вж Библиография

Издательства – 130

Изкуство – 488, 493, 495

Изкуствознание –

- изкуствоведски дискурс - 227

- методология на художествено произведение –
200, 219

Изследвания на пола

- общи въпроси – 258, 321
- Балкани – 264, 285, 326
- България – 258, 269, 272, 273, 274, 285
1. жените в българската история – 269
2. жените в българските учебници по история 288
- Европа – 260, 267, 282, 283
- история на жените – 275, 307, 308, 317, 327,
329

- образование – 302, 313
- професионална реализация – 287, 290, 411, 657
- устни истории – 263, 264
- Life Story – 326

Вж и Граждански права, Женско движение, Феминизъм

Индексиране – 658(14)

- дескриптори – 658(7)

Институции – 466, 467

Интелектуална свобода

- и библиотеките – 404, 788

Интелигенция

- в България – 255, 257, 268, 290

Интелектуална собственост – 590, 597, 598, 882

Вж и Авторско право

Интернет

- общи въпроси – 586, 589, 595(5)
- библиотеки и интернет – 373

- 817
- български библиотеки и интернет – 401, 816,
  - глобална мрежа – 401, 605
  - образование – 594, 596, 603
  - търсене – 589

Информатика – 104, 105

Информационна наука

- общи въпроси – 658(15)
- закон за разсейване на публикациите – 658(10)
- изборително разпространение на информацията – 658(11)
- импакт фактор – 658(13)
- информационано-търсец език – 658(16)
- информационана система – 658(17), 786
- тезаурус – 658(23)

Вж и Научна информация

Информационана политика

- общи въпроси – 46, 587, 843
- библиотеки – 377, 805, 849
- България – 370, 587, 655, 685

Информационани издания – 652, 658(20), 658(21)

- тезаурус – 658(23)
  - указатели на цитирана литература – 658(24),
- 675

Информационани ресурси – 169

- виртуални – 581, 603

Информационани служби

- Източна Европа – 582

- 609 Информационни технологии – 454, 456, 585, 593, 595(6), 599,
- местна власт – 621
  - образование – 625
- Информационни технологии в библиотеките
- общи въпроси – 456
  - България – 386, 390, 436, 444
- Информационни центрове
- ВИНТИ – 658(4)
  - център за научно–техническа информация –
- 658(26) БАН (Институт за бълг. ез.) – 743
- Информационно брокерство – 447
- Информационно обслужване
- библиотечно-информационно – 359, 443, 596,
- 835 - информационни служби – 582
- Вж Библиотечно-информационно обслужване; Интернет
- Информационно общество – 176, 610
- библиотеки – 408, 433, 442, 718, 802, 803
  - България – 610
  - достъп до информацията – 414
  - интелектуална собственост – 590
  - образование – 625, 637
- Информационно осигуряване – 618
- виртуално – 800
  - висше образование – 357, 379, 416, 668, 851
  - наука – 654, 713, 800, 816, 817, 847

Информация

- библиотеки и информация – 43, 146
- свободен достъп – 53
- трансфер – 821
- управление – 605, 618

История на библиотеките

Вж Библиотеки

История на жените

Вж Изследвания на пола

История на книгата

- общи въпроси – 16, 56, 65, 261, 277, 278, 281, 300, 301, 305, 306
- България – 3, 4, 9, 15, 17, 29, 30, 38, 47, 75, 85, 93, 122, 123, 131, 174, 179, 190, 289(3), 303, 698, 764, 773, 848
- първопечатни книги – 102
- чуждестранна – 309

История на културата

- Балкани - 285
- България – 255, 257, 258, 268, 269, 285, 290, 303, 307, 730, 795, 796,
- Европа – 318
- Life Story – 326

История на пола

Вж Изследвания на пола

ИФЛА

Вж Международни библиотечно-информационни организации

К

Капитализъм – 475

Кирилометодиевистика

- библиография – 758, 763
- енциклопедия - 760, 761

Книга

- общи въпроси – 62, 69, 74, 85, 161, 172, 186, 212, 454
- естетическо възпитание – 90
- жените – 289(5), 303
- изследвания – 21, 22, 78
- изследователски методи – 27
- комуникативна функция – 20
- непубликувани книги – 149
- статистика – 63
- съветска (влияние в България) – 101
- художествена – 20

Книга за движение на фондовете вж Библиотечни фондове

Книгознание

- общи въпроси – 10, 17, 25, 27, 33, 44, 70, 77, 104, 133, 166, 698, 848
- в България – 5, 84, 94, 95, 310, 316, 698, 768, 782, 799
- в СССР – 77, 111
- история – 187, 313

Книгоиздаване – 6, 19, 26, 36, 51, 132, 525

- издателски библиотеки – 116
- маркетинг – 91
- прогнозиране – 91, 96

- съвременно – 76, 83, 134, 135
- типология на изданията – 86

Книгоиздаване в България

- детска и юношеска литература – 80
- за чужденци – 81
- преди Освобождението – 72
- руско-български връзки – 88
- след Освобождението – 71
- Отечествена война – 117
- социалистическо – 21, 28, 113, 119
- традиции – 142

Книголюбие – 114

Книгообмен

Вж Библиотечни фондове

Книгоразпространение – 26, 97, 100, 110, 113

Книгопечатане

- общи въпроси – 280
- българско възраждане – 34
- история – 103, 280
- Русе – 155, 157

Книготърговия – 280

Книготърговска библиография

Вж Издателско-търговска библиография

Книжовно-документално наследство

Вж Културно наследство

Компакт-диск – 390, 439, 595(7)

Комплектуване

Вж Библиотечни фондове; Университетска библиотека (Софийски университет); Университетски библиотеки; Университетски библиотеки България

Компютри

- 591 – библиотечно-информационно обслужване –
- компютърни мрежи – 611, 612
- микрокомпютри – 616
- персонални – 584, 593, 595(8), 595(11)
- текстообработващи системи – 595 (11)
- текстообработка – 607

Компютърни мрежи – 581

Вж Компютри

Комунизъм – 244 (като идеология)

Комуникативно поведение – 239, 465, 207

- връзки с обществеността – 632, 633

Вж и Комуникации

Комуникации

- общи въпроси – 454
- електронни – 632
- масови – 104, 203, 462
- научни – 503, 539
- теория – 104, 105

Вж и Комуникативно поведение ; Писмени комуникации

Конкурентноспособност

Вж Пазарна икономика

Контент анализ – 478

Краезнание – 542, 550, 560, 564, 571

- образование – 574

Култура – 1, 226, 502

- влияния – 101, 109, 654, 713, 754
- изследвания - 125
- институции – 457
- културни институти – 464, 570
- книгоиздаване и книготърговия – 536
- културна политика – 537
- образование – 6, 538
- писмена – 31, 126
- художествена култура – 20

Културен туризъм – 561

Културни влияния

Вж Култура

Културно наследство

- дигитализация – 731
- Книжовно-документално наследство - 4, 114, 153, 778
- Лични книжовни колекции – 695, 712

Културология – 177, 197, 221, 223

Л

Литература

- общи въпроси – 696, 739,
- виртуално информационно осигуряване - 800
- история – 722, 723, 725, 742, 746, 748, 798
- критика – 733, 735, 737, 738, 740, 751,
- литературоведска библиография – 691, 692, 695, 696, 697, 700, 702, 703, 704, 717, 720, 741, 748, 749, 752, 753, 769, 774, 793, 798
- периодика – 734
- художествена – 125

Вж и Кирилометодиевистика

Литературоведска библиография

Вж Литература

Литературно творчество – 99, 145

Логика – 330, 332, 336, 337, 338, 342

М

Масмедии – 254, 456, 462, 474, 478, 488, 803

Маркетинг – 473(2)

- библиотечен – 459

- издателски – 91

- информационен – 473 (1), 600

Марксизъм – 516

МБИ (Международен библиографски институт)

Вж Международни библиотечно-информационни организации

Медиатека – 428

Медицина

- библиотечно-информационно обслужване –
658(25), 816, 817

Междубиблиотечно заемане

Вж Библиотечно-информационно обслужване

Международни библиотечно-информационни организации

- международен библиографски институт
(МБИ) – 698(25)

- Международна федерация на библиотечните
асоциации (ИФЛА) – 698(25a)

- международна федерация по информация и документация (МФИД) – 658(18)

Международни студентски летни семинари (ISSS)

Вж Библиотечно-информационно образование

Местна власт

Вж Информационни технологии

Методология –

- на изследванията – 8

- на художествено произведение – 203

- философско-методологически проблеми – 201,

331

Митове – 177

- общество – 202, 203, 215, 458, 477, 508

Модерност – 197, 215, 324

- философски направления

Мрежи

Вж Интернет

Монархия – 245

Музеи

- общи въпроси – 543, 558(2)

- библиотечно-информационни центрове – 551,

556

- военноисторически – 572

- етнографски – 563

- исторически – 561

- книжовни фондове – 573

- краеведски – 564, 576, 577, 578

- ученически – 564

- художествени – 561

Музеи на открито

- общи въпроси – 569,
- България – 542, 544, 567, 568
- чужбина – 544, 547, 569

Музеен мениджмънт – 554

Музейна етика – 579

Музейно дело

- България – 545, 580
- законодателство – 546
- история – 557, 559, 562, 563, 565, 566, 572, 575, 578, 580

Музейно образование – 553

Музеология – 543, 558(1), 559, 565, 575

- интеграция с архиви и библиотеки – 552, 556

Мултимедия – 601

МФИД

Вж Международни библиотечно-информационни организации

Н

НАБИМ

Вж Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа

Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий” – 24, 167, 171, 451, 661, 684, 688, 730, 792, 796, 877

Наука

- интегративност – 168
- интердисциплинност – 201

- наука и общество – 333, 347
- научно познание – 201, 331, 340

Научна информация

- Източна Европа – 600
- разпространение – 600
- стареене – 658(22)

Вж и Информационна наука

Научна периодика

- обществени науки – 662
- изследвания – 385, 417, 418, 836, 853

Научноизследователски институт по култура – 118, 121

Научно-техническа информация

вж Научна информация

Национализъм – 283

Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ) – 358, 362, 381, 384, 387, 395, 833

Национална идентичност – 726, 794

Недвижими паметници на културата

- България – 546
- законодателство – 546
- опазване – 546

Немска култура

- България – 654, 713, 754

О

Образование – 501

- висше – 539, 313, 357, 617, 810, 851
- дигитализация – 828
- дистанционно – 819, 820
- на жените – 302, 313
- информационни технологии – 616, 617
- история в България – 299
- самообразование – 483, 512
- средно – 604, 625, 637
- ценности – 468

Вж и Библиотечно-информационно образование; Интернет; Компютри;
Музейно образование

Общество

- гражданско общество – 194, 210, 222, 242, 243, 254, 374
- идейно-философски проблеми – 217
- идентификация – 216
- на знанието – 824
- нормативна уредба – 639, 640
- социално развитие – 374

Обществознание – 331, 333, 341

П

Пазарна икономика (изследвания)

- агробизнес – 634, 638
- бизнес – 639
- земеделие – 626, 627, 628, 629, 630
- животновъдство – 635
- конкурентноспособност – 622, 623, 624, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 634, 635
- малки и средни предприятия – 614, 631
- нормативна уредба – 622, 640
- потребителска оценка – 615

- пощенски и далекосъобщителни услуги – 615
  - тютюнопроизводство – 636
  - хранително-вкусова промишленост – 622, 623,
- 624

Персонален библиографски указател

Вж Библиографознание

Персоналия

Вж Библиографознание

Печатарство

- в България – 103, 183, 187
- първопечатни книги – 102

Пиеси – 460

Писмени комуникации – 13, 31, 33, 35, 41, 46, 108, 140, 168

Политология

- власт – 208, 233
- избори – 224, 225, 246
- комунизъм – 244 (като идеология)
- монархия – 245
- преход – 195, 198
- политически дискурс – 208
- политически елит – 193, 233, 250

Посттоталитарно общество – 236, 237, 238, 249, 527

- гражданско поведение – 194, 210, 211, 212
- женско движение – 270, 272, 273, 274
- парламент – 252
- преход – 41, 192, 198, 207, 335, 460, 461, 469, 514, 515, 517, 519, 520, 521, 523, 524, 527, 530, 532, 540, 570, 606
- регионални проблеми – 463

- социална психология – 192, 236, 458, 526
- социални проблеми – 216, 471, 494
- социологически изследвания – 464

Потребители на информация

- студенти – 651
- обучение – 811

Вж и Библиотечно-информационно образование

Пощенски и далекосъобщителни услуги

Вж Пазарна икономика

Преход

Вж Посттоталитарно общество

Принтер – 595(9)

Прогнозиране – 91, 96, 97

Програмиране – 352

Програмно осигуряване

- средно образование – 604

Продължаващо образование

Вж Библиотечно-информационно образование

Проектиране – 204, 219, 222, 334, 480, 481, 487, 496, 507, 509

Просвещение – 289(6)

Р

Редактиране – 82, 87

Редки и ценни издания

Вж Библиофилство

Резюме – 82

Религии

- мюсюлманство – 328
- християнство – 329

Реторика

- парламентарна – 606, 608, 619, 620

Рефериране – 82

Рецензиране (вътрешноиздателско) – 89

Рецепция

- алманах, 19 в. – 286

Речници

- биографични речници - 266
- електронни – 602

С

СБИР

Вж Библиотечни асоциации

Сводни каталози

- автоматизирани – 440
- България – 440

Семиотика – 202, 211, 212, 213, 215, 241, 469, 482

Скенер – 595(10)

Скрипториум – 280

Славистика – 322, 799

Славянска филология

- библиография – 704, 749

Слухове – 229

Софийски университет

- история – 704, 847
- Потребители на информация – 649

Социално общуване – 106, 115, 124

Социология – 205

- съвременни тенденции – 218

Социологически изследвания

- на обществото – 228, 464, 465, 511
- на социални групи – 492, 500, 506, 510, 512, 533
- социално моделиране – 205
- социокултурни – 496, 540

Специални библиотеки

Вж Библиотеки

Справочно–библиографско обслужване

Вж Библиотечно-информационно обслужване

Статистика

- книжна – 63

Т

Текст

- видеотекст – 595(3)
- информационен обект – 724, 797

Текстообработка

Вж Компютри

Текстообработващи системи

Вж Компютри

Тоталитарно общество – 505, 506, 511, 512, 514, 516, 519, 521, 522, 531

Тютюнопроизводство

Вж Пазарна икономика

У

Уеб-технологии – 612, 613

Вж и Интернет; Компютри

Университетска библиотека (Софийски университет)

– 354, 355, 360, 378, 385, 418, 421, 425, 427, 429, 443, 832, 851

– история – 832, 863, 864, 865, 873

– комплектуване – 850, 853, 858, 859, 860, 861, 868, 875

Университетски библиотеки

- общи въпроси – 356, 378, 399, 435, 819, 862, 867

- България – 399, 815, 868

- дигитализация – 815

- дистанционно обучение – 820

- информационни технологии – 386

- релевантност на фондовете – 432

- чужди – 805

Управление – 605

Управление на знанието – 809, 821

- библиотеки – 413, 824

Урбанистика

- общи проблеми – 487

- градска среда – 191, 196, 199, 204, 464, 484, 486, 490, 491, 496, 497, 498, 499, 504, 507, 509, 511, 533

- жизнена среда – 479, 518, 533
- институции – 466
- природна среда – 498

Учебници – 6

Училище

- Възраждане – 115, 269, 298, 299

Ф

Феминизъм – 265, 266, 270, 272, 273, 275, 291, 308, 314, 319, 321, 325

Философия – 336, 343, 344, 350

- буржоазна, съвременна – 331, 333, 339, 348, 349

Фондация “Отворено общество” – 415

Х

Хипермедия

Вж Уеб-технологии

Хранително-вкусова промишленост

Вж Пазарна икономика

Ц

Ценности – 529, 540

- младежта – 209, 470, 535
- образование – 468
- теория – 347

Цензура – 284, 286(7)

Ч

Чалга – 214

810 Четене и читатели – 8, 36, 67, 78, 81, 98, 128, 253, 256, 259, 312,

- история на четенето – 281, 286, 764
- конференции – 825,
- рецепция на жанровете – 286, 428

A - Z

CD-ROM – 390

COMPACTDISK – 390

Вж Компакт-диск

ISSS

Вж Библиотечно-информационно образование. Международни студентски летни семинари

KNOWLAGEMANAGEMENT

Вж. Управление на знанието

MARC

MARC 21 LITE – 699, 727

NALIN

Вж НАБИМ

PULMAN

Вж Библиотечни проекти

SCIENCE CITATION INDEX

Вж Библиографознание, информационни издания

ULISO

Вж СБИР

UNIMARC – 711

